

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Rana kommune

Arkivsak: 24/283
Møtedato/tid: 26.04.2024 kl. 08:30
Møtested: Rådhuset, møterom Havmannen

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS v/ Kent Røstad på telefon 481 06 048, eller e-post: kent.rostad@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Trondheim, 19.04.2024

Martin Bråteng (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Kent Røstad
rådgiver
Konsek Trøndelag

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, kommunedirektør og Deloitte AS

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
17/24	Kontrollutvalgets arbeid med risiko- og vesentlighetsvurderinger
18/24	Forvaltningsrevisjon - Åpenhet og innsyn i utvalgte politiske møter
19/24	Innspill til kontrollarbeidet
20/24	Oppfølging av kontrollutvalgets saker
21/24	Referatsaker/folkevalgtopplæring
22/24	Godkjenning av protokoll fra dagens møte

Kontrollutvalgets arbeid med risiko- og vesentlighetsvurderinger

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rana kommune

Møtedato

26.04.2024

Saknr

17/24

Saksbehandler Kent Røstad

Arkivkode FE-217, TI-&30

Arkivsaknr 24/98 - 4

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget tar revisors risiko- og vesentlighetsvurdering til orientering.
2. Kontrollutvalget ber sekretariatet legge fram plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll til neste møte, basert på sekretariatets risiko- og vesentlighetsvurderinger og de innspill er kommet fram i møtet.
3. Kontrollutvalget vil prioritere følgende områder/tema:
 - a.
 - b.
 - c.
 - d.

Vedlegg

Risiko- og vesentlighetsvurderinger 2024 - Kontrollutvalget i Rana kommune

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal ifølge kommuneloven utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll i løpet av det første året etter at nytt kommunestyre er konstituert. Planen skal baseres på risiko- og vesentlighetsvurderinger av kommunens virksomhet og virksomheten i kommunens selskaper.

Kontrollutvalget gjorde et vedtak om bestilling av risiko- og vesentlighetsvurderinger i sitt møte 23. februar 2024 (sak 01/24). Kontrollutvalget fattet følgende vedtak:

1. Kontrollutvalget slutter seg til det skisserte opplegget for planarbeidet.
2. Kontrollutvalget ber Deloitte utarbeide risiko- og vesentlighetsvurderinger for Rana kommune.
3. Arbeidet gis en ressursramme på inntil 170 timer. Risiko- og vesentlighetsvurderingene skal leveres kontrollutvalgets sekretariat innen 10.04.2024.
4. Kontrollutvalget ber sekretariatet iverksette øvrige tiltak som er nødvendig for å gjennomføre den skisserte prosessen.

Forvaltningsrevisjon kan gjennomføres innen alle kommunale tjenesteområder og i selskaper som kommunen har eierinteresser i for å se om virksomheten er i tråd med forutsetningene. Eierskapskontroll er kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskap. Ved eierskapskontroll ses det på om eierrepresentanten utfører vervet sitt i tråd med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Risiko- og vesentlighetsvurdering

Vurderingen for risiko og vesentlighet er utarbeidet av revisor, se vedlegg. Revisor vil orientere om rapportens vurderinger og prioriteringer. Risiko- og vesentlighetsvurderinger er et innspill til kontrollutvalgets arbeid med plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Skissert opplegg for planarbeidet

Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. I tillegg til revisors vurderinger er sentrale aktører i

kommunen invitert til å gi ytterligere innspill til risikoområder, for dermed å ha et bredere grunnlag til utarbeidelse av planen.

De sentrale aktørene er invitert inn gruppevis og har fått revisors risiko- og vesentlighetsvurdering tilsendt i forkant av møtet.

Følgende tidsplan er lagt:

08:30 – 08:45 Revisors presentasjon av risiko- og vesentlighetsvurderinger

08:45 – 09:30 Ordfører, varaordfører, ledere hovedutvalg/råd m.fl.

09:30 – 10:15 Hovedtillitsvalgte og hovedverneombud

De inviterte er bedt om å forberede seg på følgende:

For ordfører, varaordfører, utvalgsleder, gruppeleder eller leder for råd:

1. *På hvilke områder er det risiko for at kommunen og selskaper der kommunen har eierandeler ikke når sine målsettinger, ikke oppfyller lovkrav, eller utnytter ressursene dårlig?*
2. *På hvilke tjenesteområder/kommunalt eide selskaper er det behov for forvaltningsrevisjon?"*

For hovedtillitsvalgt eller hovedverneombud:

På hvilke områder er det risiko for at kommunen ikke

1. *a) Når politisk vedtatte målsettinger?
b) Oppfyller lovkrav?
c) Driver effektivt?*
2. *På hvilke områder i kommunen og i hvilke kommunalt eide selskaper er det behov for forvaltningsrevisjon?*

Vurdering

Revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger er utarbeidet ut fra revisors perspektiv.

Sekretariatet vil understreke at aktørene som er invitert inn har ulike perspektiv og ser ulike behov. Kontrollutvalget må se etter sammenhenger og vekte informasjon ut fra hva de anser som mest vesentlig, samt se på hvordan innspillene skal vektas i forhold til revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger.

På bakgrunn av dagens informasjon må kontrollutvalget peke på områder/temaer de finner aktuelle å ta inn i planen.

Det er lagt opp til at plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024-2028 behandles i kontrollutvalgets møte 31. mai 2024. Planen oversendes deretter til kommunestyret som vedtar den endelige prioriteringen av forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller for den kommende perioden.

Deloitte.

Rana kommune

Risiko- og vesentlighetsvurderinger for
forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

April 2024

«Risiko- og
vesentlighetsvurderinger for
forvaltningsrevisjon og
eierskapskontroll»

April 2024

Rapporten er utarbeidet for Rana
kommune av Deloitte AS.

Deloitte AS
Postboks 6013 Postterminalen,
5892 Bergen
tlf: 55 21 81 00

Innhold

1	Innledning	4
2	Organisering og nøkkeltall	7
3	Gjennomførte og planlagte forvaltningsrevisjoner, eierskapskontroller og statlige tilsyn	11
4	Forvaltningsrevisjon – oversikt over identifiserte risikoområder i forvaltningen	14
5	Risiko i kommunens eierstyring og selskaper	46
6	Forslag til forvaltningsrevisjons-prosjekter og eierskapskontroller	57
	Vedlegg 1 Utvidet risikoanalyse av selskaper med regnskapstall	63
	Vedlegg 2 Oversikt over foretak, samarbeid og foreninger	74
	Vedlegg 3 Forklaring av regnskapsanalysen	75

Detaljert innholdsfortegnelse

1	Innledning	4
1.1	Bakgrunn	4
1.2	Forvaltningsrevisjon	4
1.3	Eierskapskontroll	4
1.4	Metode og gjennomføring	5
1.4.1	Dokumentanalyse	5
1.4.2	Analyse av statistikk	5
1.4.3	Intervju	5
1.4.4	Spørreundersøkelse	5
1.4.5	Gjennomgang av selskapsopplysninger i bedriftsdatabaser	5
1.5	Veien videre	5
1.5.1	Stormøte med kontrollutvalget	5
1.5.2	Utarbeide planer	6
1.6	Leseveiledning	6
2	Organisering og nøkkeltall	7
2.1	Organisering	7
2.2	Finansielle nøkkeltall	7
2.3	Befolkningsutvikling	8
2.3	Kommunens eierskap	9
3	Gjennomførte og planlagte forvaltningsrevisjoner, eierskapskontroller og statlige tilsyn	11
3.1	Tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjoner av den kommunale virksomheten	11
3.2	Tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjoner i selskap	11
4	Forvaltningsrevisjon – oversikt over identifiserte risikoområder i forvaltningen	14
4.1	Sektorovergripende områder	15
4.2	Sektor for stab og støttetjenester	19
4.3	Helse- og omsorgssektoren	23
4.5	Teknisk sektor	40
5	Risiko i kommunens eierstyring og selskaper	46
5.1	Innledning	46
5.2	Oversikt over kommunens eierskap	47
5.3	Oversikt over identifiserte risikoområder knyttet til kommunens eierskap og i selskapene	53
6	Forslag til forvaltningsrevisjons-prosjekter og eierskapskontroller	57
6.1	Områder med høy risiko	57
Vedlegg 1	Utvidet risikoanalyse av selskaper med regnskapstall	63
	Stakobygget AS	63
	Helgeland Avfallsforedling IKS	63
	Nordland Teater AS	64

Helgeland Kraft AS	65
Åarjelsaemien Teatere AS	66
Helgeland Reiseliv AS (Visit Helgeland AS)	66
Kommunekraft AS	67
Moment Rana AS	68
Rana Utvikling AS	68
Driv Karriere AS	69
Helgeland Invest AS	70
Helgeland Industriutvikling AS	70
Kunnskapsparken Helgeland AS	71
Kinoalliansen AS	71
Sjonfjellet Vindpark Holding AS	72
Freyr Battery SA	73
Vedlegg 2 Oversikt over foretak, samarbeid og foreninger	74
Vedlegg 3 Forklaring av regnskapsanalysen	75
Figurer	
Figur 1: Organisasjonskart	7
Figur 2 Eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i selskap	46
Tabeller	
Tabell 1: Bevilgninger til ulike tjenester (beløp i 1000 kr)	8
Tabell 2: Oversikt over kommunens eierskap i selskaper	9
Tabell 3: Identifiserte risikoområder knyttet til sektorovergrepene funksjoner	15
Tabell 4: Identifiserte risikoområder knyttet til sektor for stab og støttetjenester	19
Tabell 5: Identifiserte risikoområder knyttet til Helse og omsorg	23
Tabell 6: Identifiserte risikoområder knyttet til oppvekst- og kultursektoren	31
Tabell 7: Identifiserte risikoområder knyttet til teknisk sektor	40
Tabell 8 Oversikt over selskapene kommunen eier eller har eierandeler i	49
Tabell 9: Identifiserte risikoområder i kommunens eierskapsforvaltning og i kommunens selskaper	53
Tabell 10: Forvaltningsrevisjonsprosjekter med høy risiko (røde)	57
Tabell 11: Forvaltningsrevisjonsprosjekter med middels risiko (gule)	60
Tabell 12: Eierskapskontroll	61

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

I samsvar med prosjektplaner vedtatt av kontrollutvalget i møte 23.02, sak 01/24 har Deloitte gjennomført en overordnet risiko- og vesentlighetsvurderinger (ROV-vurderinger) av Rana kommune sin virksomhet og i selskapene der Rana kommune har eierinteresser. Formålet med ROV-vurderingen har vært å skaffe relevant informasjon om de delene av virksomheten i kommunen og de selskapene der kommunen har eierinteresser, som det kan være aktuelt å gjennomføre forvaltningsrevisjon og/eller eierskapskontroll av i nåværende valgperiode.

ROV-vurderingene er systematisert og fremstilt i dette analysedokumentet. Dokumentet danner grunnlag for kontrollutvalgets arbeid med planer for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll for 2024-2028.

I arbeidet med ROV-vurderingene og utarbeidelsen av analysedokumentet har det blitt gjennomført dokumentgjennomgang, intervjuer og spørreundersøkelse. (se seksjon 1.4).

Analysen er av overordnet karakter og i stor grad basert på informasjonen som har kommet frem gjennom intervju, spørreundersøkelse og gjennomgang av utvalgt foreliggende dokumentasjon. Datagrunnlaget er i begrenset grad verifisert. Informasjonen er i analysedokumentet brukt som indikasjon på risikoforhold som kan eller ev. bør følges opp/undersøkes i forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll eller gjennom andre undersøkelser, dersom kontrollutvalget ønsker dette.

1.2 Forvaltningsrevisjon

I kommuneloven § 23-3 går det frem at forvaltningsrevisjon innebærer å gjøre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyret sine vedtak og forutsetninger.

Samme lov § 23-2 bokstav c), pålegger kontrollutvalget å se til at det blir gjennomført forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og av selskap kommunen har eierinteresser i.

Kommuneloven § 23-3 andre ledd stiller krav om at det skal utarbeides en plan for forvaltningsrevisjon minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret

Det er videre et krav at plan om forvaltningsrevisjon skal være basert på en risiko- og vesentlighetsvurdering (ROV-vurdering). Hensikten med ROV-vurderingen er å skaffe relevant informasjon om virksomheten i kommunen og i selskapene der kommunen har eierinteresser, slik at det er mulig for kontrollutvalget å utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon og å prioritere mellom ulike områder og ulike selskaper der det kan være aktuelt å gjennomføre forvaltningsrevisjon.

1.3 Eierskapskontroll

Eierskapskontroll er en oppgave som er lagt til kontrollutvalget etter kommuneloven § 23-2 bokstav d), og er nærmere skildret i kommuneloven § 23-4. Der går det frem at eierskapskontroll innebærer å kontrollere om forvaltningen av kommunens eierinteresser blir skjøttet i samsvar med

regelverk, kommunestyret sine vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Kommuneloven § 23-4 andre ledd stiller krav om at kontrollutvalget, minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, skal utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres.

Som med plan for forvaltningsrevisjon, skal også plan for eierskapskontroll være basert på en ROV-vurdering. Hensikten med ROV-vurderingen er å skaffe relevant informasjon om hvor det er størst behov for eierskapskontroll, slik at det er mulig for kontrollutvalget å legge en plan for eierskapskontroll og å prioritere hvilke eierskapskontroller det kan være aktuelt å gjennomføre.

1.4 Metode og gjennomføring

I prosessen med ROV-vurderinger har vi gjennomført flere aktiviteter for å skaffe oss et godt informasjonsgrunnlag for ROV-vurderingen.

1.4.1 Dokumentanalyse

Dokumentanalysen tok utgangspunkt i planer, meldinger og rapporter fra kommunen. Vi har òg undersøkt hvilke tilsyn som er gjennomført og eventuelt planlagt i kommunen. Disse har samlet gitt et overblikk over kommunens mål og strategier, samt bidratt til å avdekke områder med utfordringer, risiko eller behov for forbedring.

1.4.2 Analyse av statistikk

Vi har gjennomgått statistikk innenfor relevante tjenester for å undersøke om det utpeker seg områder hvor kommunen skiller seg negativt ut eller hvor det er en negativ

trend som kan indikere en risiko for et område.

1.4.3 Intervju

Vi har gjennomført intervju med kommunedirektør og ledere for de fire tjenesteområdene oppvekst- og kultursektoren, teknisk sektor, helse- og omsorgssektor og sektor for stab og støttetjenester.

1.4.4 Spørreundersøkelse

Administrative ledere og hovedtillitsvalgte har vært involvert i ROV-vurderingene gjennom en undersøkelse i Questback (elektronisk spørreundersøkelsesverktøy). 72 % av lederne som fikk undersøkelsen svarte og 47 % av de hovedtillitsvalgte og hovedverneombud. I denne ble de bedt om å peke på potensielle risikoer innenfor det tjenesteområdet de har ansvar for eller kjenner særlig til, samt risikoområder knyttet til selskaper kommunen eier.

1.4.5 Gjennomgang av selskapsopplysninger i bedriftsdata-baser

Deloitte har benyttet Dun & Bradstreet SmartCheck for å få tilgang til regnskapsopplysninger og informasjon om eierskap og eierskapsstruktur. Denne informasjonen er benyttet både for å få overblikk over alle aktuelle selskaper som skal omfattes av ROV-vurderingene, og for å avdekke eventuelle risikoer gjennom de foreliggende finansielle nøkkeltallene.¹

1.5 Veien videre

1.5.1 Stormøte med kontrollutvalget

Når Deloitte har gjennomført ROV arbeidet inviteres det til et «stormøte» med kontrollutvalget og folkevalgte i Rana kommune for å diskutere aktuelle

¹ Ikke alle interkommunale selskaper (IKS) er underlagt innleveringsplikt til Brønnøysundregisteret. Det forekommer også at slike selskaper ikke leverer årsregnskap til Brønnøysundregisteret. I

disse tilfellene har ikke revisjonen tilgang på nøkkeltall. Slike manglende data vil bli opplyst om der det er relevant.

risikoområder. Dette vil supplere denne ROV analysen.

1.5.2 Utarbeide planer

Denne ROV analysen, sammen med innspill fra stormøte danner grunnlag for å velge ut de forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller som kontrollutvalget ønsker å prioritere i perioden. Disse prosjektene skal fremgå av plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll som legges frem for kommunestyret.

Det er kommunestyret som vedtar plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll. Kommunestyret kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.

1.6 Leseveiledning

Innspillene som er samlet inn i forbindelse med ROV-vurderingene er systematisert og fremstilt i dette dokumentet.

I kapittel 2 **Error! Reference source not found.** gir vi en kort oversikt over organisering av og nøkkeltall for kommunen.

Kapittel 3 gir oversikt over tidligere gjennomførte og pågående forvaltningsrevisjoner, selskapskontroller, eierskapskontroller, samt oversikt over gjennomførte og planlagte tilsyn.

Kapittel 4 handler om forvaltningsrevisjon av kommunen sin virksomhet. Her presenterer vi oversikt over identifiserte risikoområder innen de ulike virksomhetsområdene i kommunen.

I kapittel 5 presenterer vi oversikt over identifiserte risikoområder knyttet til eierskapene til kommunen (både knyttet til eierstyring og selve selskapene)

Risikovurderingene knyttet til forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

danner grunnlag for forslag til forvaltningsrevisjonsprosjekter og eierskapskontroller. Forslagene er presentert i kapittel 6. Forslagene til prosjekter er ikke presentert i prioritert rekkefølge. Prioritering og valg av prosjekter skal kontrollutvalget gjøre etter at en har fått ytterligere innspill i stormøtet. Kontrollutvalget står også fritt til å legge til og/eller ta vekk prosjekter fra listen som her er presentert.

2 Organisering og nøkkeltall

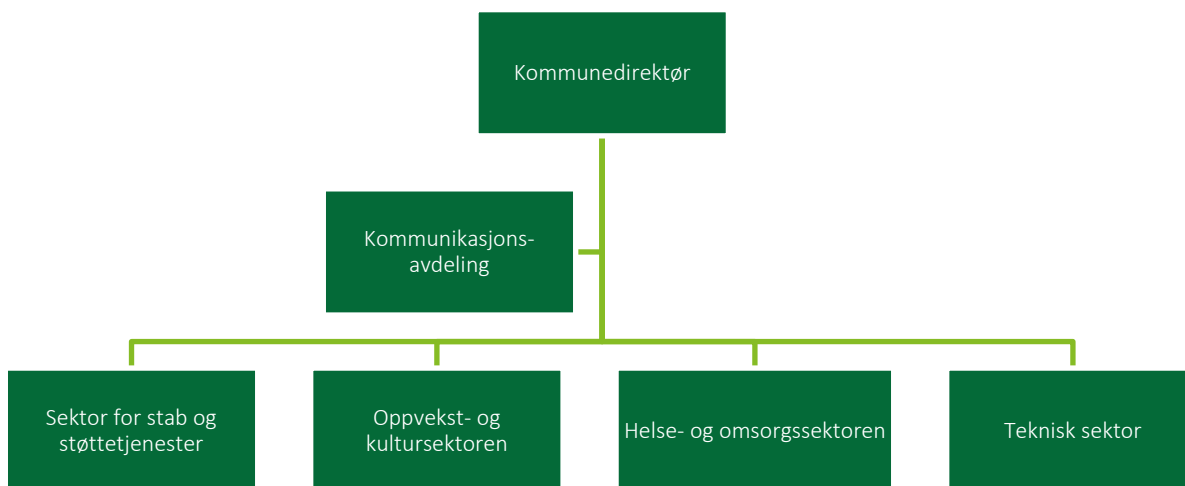
2.1 Organisering

Rana er en linjeorganisasjon, hvor kommunedirektøren er den øverste administrative lederen i organisasjonen. I tillegg har kommunen fire kommunaldirektører som leder hver sin sektor:

- Sektor for stab og støttetjenester
- Oppvekst- og kultursektoren
- Helse- og omsorgssektoren
- Teknisk sektor.

Kommunens kommunikasjonsavdeling er organisert inn under kommunedirektøren.

Figur 1: Organisasjonskart

2.2 Finansielle nøkkeltall

Netto driftsresultat er en hovedindikator for økonomisk balanse i kommunesektoren, jf. beregningsutvalget for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU). Netto driftsresultat viser hvor mye som kan disponeres til avsetninger og investeringer etter at driftsutgifter, renter og avdrag er betalt. TBU anbefaler at netto driftsresultat for kommunene er på 1,75 %.

Kommunen hadde brutto driftsresultat på 7,6% i 2022, mot 3,9% i 2021. Den positive

økningen er ifølge kommunen et resultat av høyere inntekter fra skatt og inntektsutjevning, samt god økonomistyring og mindre forbruk i drift. Netto driftsresultat i 2022 på om lag 217,8 millioner kroner. Dette tilsvarer 8,9 % av driftsinntektene, altså over kommunens egen målsetning på 3% og over det anbefalte nivået fra TBU.²

For 2023 er det budsjettert med et netto driftsresultat på minus 69,2 millioner, og for 2024 er det budsjettert med et netto

² Rana kommune. Årsberetning og årsregnskap 2022, Rana kommune, s. 24.

driftsresultat på 82,1 millioner. Netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter er budsjettert til 2,9% i 2023 og minus 3,2% i 2024. Det forventes også negativt driftsresultat i 2025 og 2026 som følge av bruk av disposisjonsfond.³ Målet for kommunen er å ha et driftsresultat på minst 3 % av driftsinntektene⁴, altså over det anbefalte nivået fra TBU.

Rådmannen skriver i budsjettforslaget⁵ for 2024 at store deler av kommunens økonomiske handlingsrom er borte, da forpliktelser til Avinor og Kystverket (grunnet utbetalinger til ny flyplass og ny dypvannskai) har bundet opp nærmere 925 millioner av disposisjonsfondet, samt 66 millioner i lokalt bidrag til rullebaneforlengelse.⁶

Ifølge årsregnskapet for 2022 har Rana kommune et disposisjonsfond på 36,2 %.

Dette er høyere enn Riksrevisjonens anbefalte nivå for disposisjonsfondet størrelse (5 %).

Rana kommune hadde i 2022 en lånegjeld på 94,4 % av driftsinntektene, noe som var en økning på 1,7 prosentpoeng fra 2021. Riksrevisjonens anbefalte nivå når det gjelder lånegjeld, er på 75 % av driftsinntektene.

Tabellen under viser de økonomiske rammene i Rana kommune i 2022, 2023 og 2024. Merk at tallene fra 2022 er regnskapstall, mens tallene for 2023 og 2024 er hentet fra kommunens budsjett.

Tabellen viser at de to største sektorene i Rana kommune i perioden 2022-2024 er oppvekst og kultur og helse og omsorg, mens stab og støttetjenester og tekniske tjenester er de minste.

Tabell 1: Bevilgninger til ulike tjenester (beløp i 1000 kr)

Tjenester	R 2022	B 2023	B 2024
Støttetjeneste	106 758	120 696	128 118
Oppvekst og kultur	599 650	605 757	620 140
Helse og omsorg	675 913	666 545	666 516
NAV kommune	36 977	44 750	46 900
Tekniske tjenester	112 207	115 591	114 237
Kirkelig fellesråd	16 626	16 025	16 069
Fellesområde drift	17 142	73 394	83 894
Rana Byggdrift KF	90 220	91 393	91 260
Totalsum fordelt til drift	1 655 493	1 734 151	1 796 134

2.3 Befolkningsutvikling

Befolkningsutviklingen i kommunen er relevant å omtale av flere årsaker. For det første er innbyggertilskudd en del av

inntektssystemet til kommunene. Videre må de kommunale tjenestene tilpasses demografiske forhold og endringer.

³ Rana kommune. Budsjett og økonomiplan 2024-2027. Vedtatt i kommunestyret 18.12.2023.

⁴ Ibid.

⁵ Ibid.

⁶ Ibid, s. 40.

Innbyggertilskuddet er i utgangspunktet fordelt med et likt beløp per innbygger (tallet på innbyggere per 1. juli) til alle kommunene. Deretter skjer det en omfordeling på bakgrunn av flere faktorer. For 2024 er innbyggertilskuddet før omfordeling 29 832 kroner per innbygger.

Det går frem av årsberetningen for 2022 at Rana hadde en vekst på 9 personer fra 2020 til 2021.⁷ Tall fra SSB viser at kommunen vokste med 68 personer i siste kvartal 2023, samtidig viser statistikken at innbyggertallet vil reduseres med omtrent 400 innbyggere i løpet av 2023. Rana hadde 25 994 innbyggere i fjerde kvartal 2023.⁸

Kommunen består av en økende andel eldre, samt en stadig fallende andel unge og en lavere innvandrerandel sammenlignet med de største bykommunene i Nord-Norge.

Av budsjett og økonomiplan 2024-2027 går det frem at Rana kommune de siste årene har opplevd en betydelig nedgang i barnetallet, og har tatt store nedtrekk i skoler og barnehager. I budsjettet presenteres en prognose for utviklingen av barnehagebarn og elever i grunnskolen, og prognosen viser en svak nedgang fra 2022 til

2027, samtidig som det poengteres at kommunen venter en vekst. Derimot er det usikkert når veksten kommer, og hvor stor den vil bli. Det går likevel frem at kommunen har god kapasitet ved sine skoler og barnehager til å håndtere et innbyggertall på minst 30 000.⁹

Kommunens økende andel eldre innbyggere vil bidra til at tjenestebehovet i helse og omsorg vil dobles innen 2050, om utviklingen fortsetter slik den er i dag. Det er anslått at den største veksten vil komme i kommende økonomiplanperiode. I budsjett og økonomiplanene 2024-2027 pekes det på at det er nødvendig med rask tjenestestilling, og mulighetsrom for dreining av ressursinnsatsen i kommunale tjenester fra unge til eldre.¹⁰

2.3 Kommunens eierskap

Rana kommune har ett heleid selskap, eierinteresser i seks selskap sammen med andre kommuner og/eller fylkeskommuner, og i ni selskap med innslag av private eller statlige aktører på eiersiden. Kommunen sine eierskap, som er nærmere omtalt i kapittel 5 og vedlegg 1, er oppsummert i tabellen under:

Tabell 2: Oversikt over kommunens eierskap i selskaper¹¹

Selskap	Bransje	Selskapsform	Eierdel
Freyr Battery SA	Batteriproduksjon	Aksjeselskap	Ikke oppgitt prosent. Kommunen eier 1 193 586 aksjer i selskapet.
Stakobygget AS	Drift av eiendom	Aksjeselskap	100%
Moment Rana AS	Utleie av kultureiendom	Aksjeselskap	91,67%
Rana Utvikling AS	Næringsliv	Aksjeselskap	60,58%
Driv Karriere AS	Arbeidstrening	Aksjeselskap	54,55%
Helgeland Avfallsforedling IKS	Renovasjon	Interkommunalt samarbeid	47,6%

⁷ Rana kommune. Årsberetning og årsregnskap 2022.

⁸ Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/kommunefakta/rana>. Hentet 26.02.2024.

⁹ Budsjett og økonomiplan 2024-2027.

¹⁰ Budsjett og økonomiplan 2024-2027.

¹¹ Eierskapsmelding 2022 del 2, Rana kommune

Nordland Teater AS	Kultur	Aksjeselskap	40%
Helgelandskraft AS	Kraft/Energi	Aksjeselskap	26,85%
Årjelhsaemien Teatere AS	Samisk kultur	Aksjeselskap	15%
Helgeland Reiseliv AS	Reiseliv	Aksjeselskap	11,2%
Helgeland Invest AS	Investering	Aksjeselskap	8,56%
Helgeland Industriutvikling AS	Eiendomsutvikling	Aksjeselskap	8,56%
Kunnskapsparken Helgeland AS	Innovasjon	Aksjeselskap	4,8%
Kinoalliansen AS	Kino	Aksjeselskap	4%
Sjonfjellet Vindpark Holding AS	Kraft/Energi	Aksjeselskap	2,94%
Kommunekraft AS	Kraft/Energi	Aksjeselskap	0,31%

Kommunale foretak og vertskommunesamarbeid er omfattet av ordinær forvaltningsrevisjon, og er derfor

behandlet i ROV-vurderingene knyttet til dette.

3 Gjennomførte og planlagte forvaltningsrevisjoner, eierskapskontroller og statlige tilsyn

3.1 Tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjoner av den kommunale virksomheten

- Rapportering av ikke-økonomisk måloppnåelse (pågående)
- Åpenhet og innsyn i utvalgte politiske møter i Rana kommune (pågående)
- Kontroll og tilsyn med uteområder i barnehagene – 2023
- Barneverntjenesten – 2021 (etterkontroll 2023).
- Psykisk helse- og rustjeneste – 2022
- Vedlikehold av kostbar infrastruktur – 2022
- Investeringsprosjekt – 2020
- Oppgaveprioritering og finansiering av integreringsarbeidet i Rana
- Forvaltningsrevisjon av pleie og omsorg – 2019, samt etterkontroll i 2021
- Forvaltningsrevisjon av tilpasset opplæring og tidlig innsats – 2018, samt etterkontroll i 2020
- Forvaltningsrevisjon av virksomhetsstyring og internkontroll – 2017

3.2 Tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjoner i selskap

- Helgeland Avfallsforedling IKS – 2019
- Stakobygget AS - 2017

Forvaltningsrevisjonene av selskapene nevnt over omfatter også eierskapskontroll.

3.3 Tilsyn

I perioden 2020-2024 er det gjennomført totalt 31 tilsyn i Rana kommune av Statsforvalteren i Nordland, Arbeidstilsynet, Mattilsynet og Kystverket.¹²

Statsforvalteren i Nordland:

- Barnehageloven, behandling av søknad om dispensasjon fra pedagognormen – 2020
- Tilsyn etter lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen – 2020
- Kommunens krisesentertilbud – 2020
- Barnehageloven – 2020
- Legemiddelhåndtering – 2021
- Tilsyn med slamlagune på Langvasshei – 2022
- Revisjon avløp – 2022
- Tilsyn med drift av idrettsbane med løst plastholdig fyllmateriale – 2022
- System revisjon – 2023
- Skole, spesialpedagogikk og PPT – 2023
- Barnehagemyndigheten, barnehageloven § 31, 35 og 37 – 2023
- Tilsyn med introduksjonsloven, differensiering av

¹² <https://tilsynskalender.statsforvalteren.no/>

introduksjonsprogram og opplæring i norsk – 2023

- Forvaltningskontroll NMSK – 2023
- Forvaltningskontroll produksjonstilskudd – 2023
- Landsomfattende tilsyn med barne- og avlastningsboliger – 2023
- Tilsyn med kommunal beredskapsplikt – 2023
- Kommunen som forsøplingsmyndighet – 2024

Arbeidstilsynet:

- Systematisk HMS – 2021
- Forebyggende ulykker – 2023
- Forebygge muskel- og skjelettplager og psykiske plager - 2023
- Forebygge muskel- og skjelettplager og psykiske plager - 2023
- Forebygge muskel- og skjelettplager og psykiske plager - 2023
- Forebygge muskel- og skjelettplager og psykiske plager – 2023

- Muskel- og skjelettplager og psykiske plager – 2024
- Muskel- og skjelettplager og psykiske plager – 2024
- Muskel- og skjelettplager og psykiske plager – 2024
- Muskel- og skjelettplager og psykiske plager – 2024
- Muskel- og skjelettplager og psykiske plager – 2024
- Forebygge ulykker- systematisk sikkerhetsstyring – 2024

Kystverket:

- Havnesikringstilsyn Toranesterminalen, tilsyn ved Mo i Rana Havn KF – 2022

Mattilsynet:

- Ledningsnett, tilsyn ved Rana kommune Tekniske tjenester - 2021

4 Forvaltningsrevisjon – oversikt over identifiserte risikoområder i forvaltningen

På bakgrunn av innsamlet og analysert informasjon, vil vi i dette kapittelet oppsummere og vurdere risiko for svikt, feil og mangler i måloppnåelse, regeletterlevelse, vedtaksoppfølging, effektivitet og internkontroll som er identifisert innen de respektive virksomhetsområdene for Rana som er gjennomgått.

Risikonivåene er i tabellene farget med rødt som representerer høy risiko eller gult som representerer middels risiko:

Fargesymbol	Beskrivelse av risiko- og vesentlighetsvurdering
	Høy risiko og/eller vesentlighet På områder som er merket med rødt mener Deloitte på bakgrunn av fremlagt data og analyse, at det kan være høy risiko for svikt, feil og mangler i måloppnåelse, regeletterlevelse, vedtaksoppfølging, effektivitet og internkontroll, og/eller at det har store konsekvenser for kommunen dersom identifiserte risikoer skulle inntreffe.
	Middels risiko og/eller vesentlighet På områder som er merket med gult mener Deloitte på bakgrunn av fremlagt data og analyse, at det kan være middels risiko for svikt, feil og mangler i måloppnåelse, regeletterlevelse, vedtaksoppfølging, effektivitet og internkontroll, og/eller at det har middels store konsekvenser for kommunen dersom identifiserte risikoer skulle inntreffe.

I tabellene under vil vi under hver sektor, omtale utvalgte områder og tema. Dette er områder og tema som blir fremhevet i de dataene som Deloitte har analysert. Det betyr at områder der det ikke eksplisitt er identifisert risiko, ikke er omtalt.

Det er viktig å understreke at risikovurderingene er skjønnsmessige, og vurderinger er basert på tilgjengelig informasjon. Kontrollutvalget kan vurdere risikoen knyttet til de ulike områdene som forskjellig fra det som er foreslått her. Det er derfor kontrollutvalget som til slutt skal vurdere og prioritere de ulike områdene, og avgjøre rekkefølge for forvaltningsrevisjonsprosjekter i de planene som blir lagt frem for kommunestyret.

Vi tar forbehold om at ikke all informasjon som kommer frem er verifisert av ledelsen i kommunen.

4.1 Sektorovergripende områder

Nedenfor beskriver vi sektorovergripende risikoområder som i stor grad berører alle tjenesteområdene i Rana kommune.

Tabell 3: Identifiserte risikoområder knyttet til sektorovergripende funksjoner

Revisjonstema og identifiserte risikoer	Risiko- og vesentlighetsvurdering
<p>Samfunnssikkerhet og beredskap</p> <p>I årsmeldingen for 2022 blir det pekt på fem utfordringer og risikoer som fordrer at kommunen i større grad satses på beredskap og samfunnssikkerhet. Herunder pekes det på krig og energikrise i Europa, økt forekomst av cyberangrep, økt fare for terrorhendelser, klimaendringer med økt ekstremvær og pandemi. Det blir vist til at kommunen har iverksatt flere tiltak for å ruste kommunen for disse utfordringene, blant annet er ROS-analysen oppdatert, det er gjennomført systematisk arbeid med opplæring, øvelser og informasjon og sikkerhetskultur er blitt en prioritet i kommunen.</p> <p>I risiko- og sårbarhetsanalysen på overordnet nivå for 2024 går det også frem at kommunen har igangsatt tiltak for å øke sikkerheten og beredskapen grunnet økt trusselbilde.</p> <p>Det blir samtidig belyst at kommunen har manglende oppfølging av beredskapsarbeidet i barnehage- og skolesektoren i kommunen.</p>	<p></p> <p>Risiko knyttet til:</p> <ul style="list-style-type: none">• Beredskapsplaner i alle virksomheter (særlig skole og barnehage)• Utarbeidelse og oppfølging av helhetlig ROS-analyse• Koordinering
<p>Overordnet klima og miljøarbeid</p> <p>I årsmeldingen for 2022 blir klima, natur- og miljøutfordringer fremhevet som en av hovedutfordringene til kommunen. Av den norske stat sin kommunalbank (KBN) går det også frem at Rana er en kommune med svært høy klimarisiko. Tall fra KBN viser at den største utslippkilden er industri, olje og gass. Kommunen hadde i 2022 en sterk økning, på 32,5 % fra 2021, i rapporterte klimagassutslipp innen industri, olje og gass.¹³ Kommunen har som mål å redusere klimagassutslippene i <i>ikke-kvotepliktig</i> sektor med 40 %</p>	<p></p> <p>Risiko knyttet til:</p> <ul style="list-style-type: none">• Iverksetting av klima og miljøtiltak i kommunen• Oppfølging og rapportering på klima- og miljømål• Klimarisiko i planarbeid og investeringer• Måloppnåelse, blant annet knyttet til<ul style="list-style-type: none">○ FNs sitt bærekraftsmål nr. 6 om rent vann og gode sanitærforhold

¹³ Miljødirektoratet, *Utslipp av klimagasser i kommuner og fylker*, hentet fra: <https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/klimagassutslipp-kommuner/?area=492§or=-2>, 29.02.2024.

innen 2030 (sammenlignet med 2009) og 90 % innen 2050.¹⁴

I intervju blir det vist til at Rana kommune har store klimaambisjoner og har som mål å bli Norges grønne industrihovedstad. Rana var en av 12 kommuner og tre fylkeskommuner som i 2020 etablerte et bærekraftsnettverk med mål om å akselerere den bærekraftige omstillingen i lokalsamfunn og bidra til å oppnå FN sine bærekraftsmål innen 2030. Rana er videre en del av Bærekraft Nord, som er et nettverk for kommuner i Nord som skal jobbe sammen og dele erfaringer i arbeidet med å bli bærekraftige fylker i forlengelse av bærekraftsnettverket.

I intervju blir det vist til at det vil være utfordrende å nå disse målene og at det blir viktig å etablere gode måter å operasjonalisere og følge opp disse.

I budsjett og økonomiplan 2024-2027 blir konsekvenser av ekstremvær i kombinasjon med vedlikeholdsetterslep pekt på som store utfordringer i kommunen. Særlig er infrastruktur som for eksempel veinettet sårbart for slike klimakonsekvenser. Det blir poengtert i budsjett og økonomiplan 2024-2027 at klimaendringene i stor grad påvirker kommunens planarbeid og budsjett for de neste årene.

Kommunen sin [kommunedelplan for naturmangfold 202-2030](#) skal blant annet forebygge nedbygging av natur.

- FNs sitt bærekraftsmål nr. 11 om bærekraftige byer og lokalsamfunn
- FNs sitt bærekraftsmål nr. 13 om å stoppe klimaendringene
- FNs sitt bærekraftsmål nr. 14 om livet i havet
- FNs sitt bærekraftsmål nr. 15 om livet på land
- FNs sitt bærekraftsmål nr. 17 om å samarbeide for å nå målene

Saksforberedelse og oppfølging av politiske vedtak

I undersøkelsen blir det pekt på at saksforberedelse og vedtaksoppfølging til tider er en utfordring i kommunen. Det blir i undersøkelsen vist til at det gjerne mangler viktig informasjon i saksgrunnlaget. Det blir pekt på at dette gir risiko for at politiske beslutninger blir fattet på feil og eller mangelfullt grunnlag.

Risiko knyttet til:

- System og rutiner for forsvarlig saksforberedelse
- System og rutiner for oppfølging av vedtak

¹⁴ Budsjett og økonomiplan 2023-2026, vedlegg 7 Klimabudsjett, Rana kommune.

Melding og oppfølging av avvik

I budsjett og økonomiplan 2024-2027 blir det vist til at Rana kommune jobber aktivt med internkontroll og at arbeidet med virskomhetsyring og kvalitetsportalen opprettholdes. Deloitte får opplyst at kommunen benytter kvalitets- og avvikssystemet, EQS. I intervju blir det vist til at internkontrollsystemet er relativt nytt i kommunen, og at det ble innført litt etter litt i de ulike tjenestene i kommunen. Det kommenteres samtidig at det ikke er sikkert at systemet er like godt integrert i alle ledd i tjenestene. Det er dermed usikkert om systemet har bidratt til å bedre kvaliteten i tjenestene på tvers.

Det opplyses også i undersøkelsen at rapporterings- og avvikssystemet i kommunen ikke er godt nok, og at ansatte ikke har god nok opplæring i når og hvordan avvik skal føres. Når avvik blir meldt, peker flere på at avvikene ikke blir fulgt opp tilstrekkelig. Det blir videre kommentert at kommunens kvalitets- og avvikssystem, EQS, ikke er ferdig utarbeidet og utfordrende å navigere i. Det blir vist til at det er noen som opplever at det kan være utfordrende å melde fra om uenighet, kritikkverdige forhold, eller uønskede hendelser, og det blir også vist til at noen kan oppleve det som en frykttkultur.

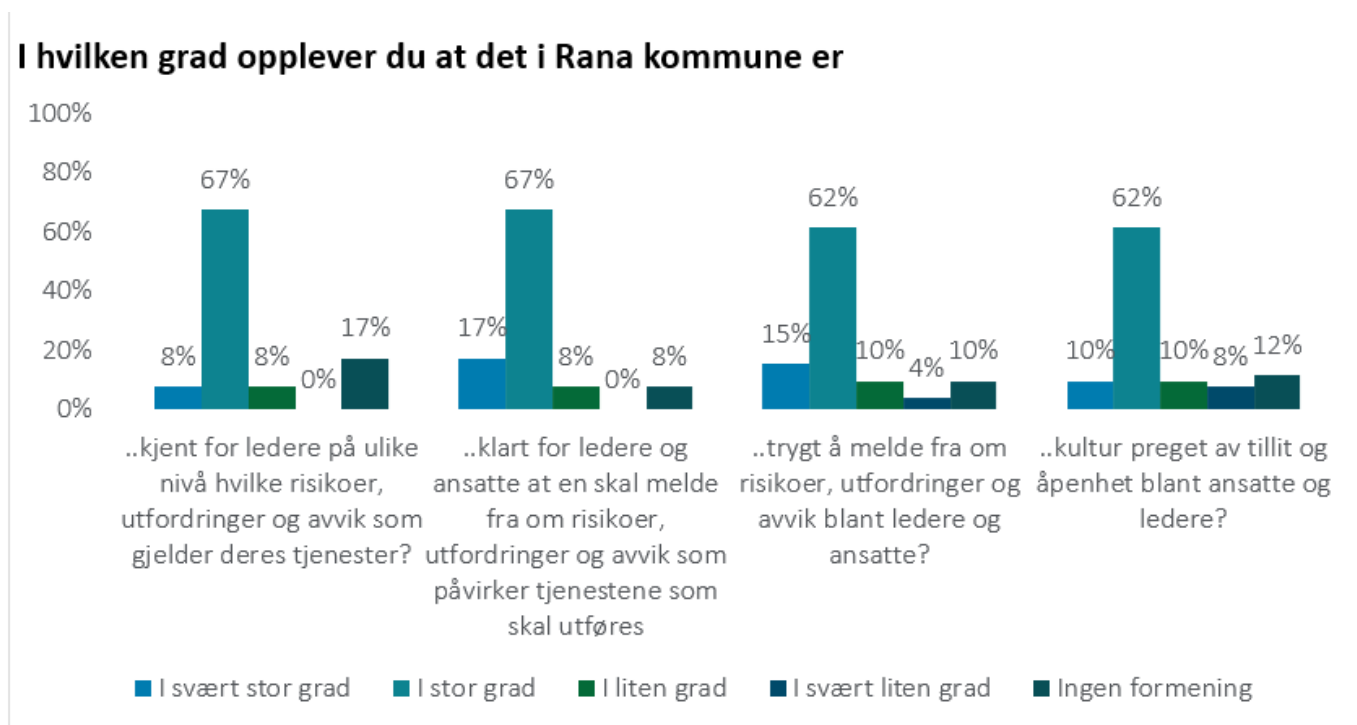
I spørreundersøkelsen ble ledere spurt flere spørsmål knyttet til det å melde avvik. De fleste ledere svarer at lederne i stor grad er kjent med avvik i tjenesten, at det er klart for alle at avvik skal meldes, og at det er trygt å melde om avvik. Det er likevel en viss andel som svarer at dette ikke er tilfelle. Dette gjelder i størst grad spørsmålet om det er trygt å melde fra, og om det er en kultur preget av tillit og åpenhet (18 % av lederne svarer at de i liten grad opplever at det er en kultur preget av tillit og åpenhet). Se figur 2 på neste side.

I spørreundersøkelse til tillitsvalgte og hovedverneombud er de fleste delvis enig (62,5 %) eller helt enig (37,5 %) i at ledere oppfordrer ansatte til å melde fra om avvik. Det er derimot flere (37,5 %) som peker på at ledelsen ikke tilstrekkelig involverer hovedtillitsvalgte/hovedverneombud i spørsmål som gjelder tjenestene.

Risiko knyttet til:

- Implementering av kvalitetssystem
- Kompetanse og opplæring
- Melding av avvik og uønskede hendelser
- Oppfølging av avvik og risikoområder
- Rapportering
- Ledelsens oppfølging
- Arbeidsmiljø

Figur 2 Ledere sin opplevelse av håndtering av avvik og kultur (N=52)

Vi kan ikke vise tilsvarende figur for hovedtillitsvalgte og hovedverneombud ettersom det kun var 8 respondenter. Resultatene fra spørreundersøkelsen viser samtidig at det er betydelig variasjon i svarene fra denne gruppen på alle spørsmål knyttet til hvordan uenighet blir håndtert, kommunikasjon, kultur, arbeidsmiljø m.m. Spørsmålet som færrest som har svart *helt enig* på gjelder om det oppleves trygt for ansatte å melde fra om avvik og risikoforhold. Her svarer de fleste at de er *delvis uenig* eller *helt uenig*.

4.2 Sektor for stab og støttetjenester

Kommunalområdet sektor for stab og støtte tjenester ledes av kommunaldirektør som rapporterer til kommunaldirektøren. Kommunalområdet består av fire avdelinger:

- IKT-avdelingen
- HR- og organisasjonsavdelingen
- Økonomiavdelingen
- Juridisk avdeling

Tabell 4: Identifiserte risikoområder knyttet til sektor for stab og støttetjenester

Revisjonstema og identifiserte risikoer	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Personalforvaltning <p>I spørreundersøkelsen blant ledere og tillitsvalgte blir det pekt på at flere utfordringer knyttet kommunens personalforvaltning. Blant annet blir det vist til lang behandlingstid tilknyttet personalsaker og lønn, og det kan derfor fremstå som at HR-avdelingen har for lav kapasitet.</p> <p>Det blir også vist til utfordringer knyttet til kommunikasjon mellom ledernivå i kommunen og ansattnivå. Videre pekes det på uklar arbeidsfordeling mellom HR, stab og ledelse. I spørreundersøkelsen viser flere til at en god del oppgaver er delegert til ledere i tjenestene som ikke får mengdetrening i oppgavene og derfor bruker mye tid på å løse oppgavene og at ikke alle oppgavene blir løst på en god måte. Flere viser til at alle funksjonene i stab/støtte har for få ansatte til å kunne gi støtte ut til virksomheten på en tilfredsstillende måte, og at dette fører til at presset på ledere ute i organisasjonen øker. Risikoen er at dette kan gå ut over lederkapasitet i tjenestene og at en ikke får fulgt opp medarbeidere og brukerne slik en ønsker.</p> <p>En annen utfordring som påpekes er at kommunen har utfordringer med å beholde ansatte, og at hyppige oppsigelser fører til utskiftinger, manglende kontinuitet, og det er større risiko for å miste oversikten over feil og mangler som svekker helheten i kommunens målsetninger og arbeidsoppgaver.</p> <p>Det blir også vist til at det er en utfordring at det er manglende forståelse av hovedavtalen. Det blir pekt på at det er behov for en tydeliggjøring for å redusere uklarheter og misforståelser. Videre vises det til manglende involvering av berørte parter ved drøfting av viktige saker, og flere opplever at beslutninger blir tatt uten tilstrekkelig drøfting. Fra ledelsen blir det samtidig kommentert at alle</p>	 <p>Risiko knyttet til:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kapasitet og kompetanse i HR- og organisasjonsavdeling• Samhandling mellom ledelse og ansatte• Fordeling av roller og ansvar mellom stab og linje knyttet til personaloppfølging• Lederkapasitet i tjenestene• Arbeidsmiljø• Involvering av de ansatte i endringsprosesser

påstander om manglende drøfting og involvering har blitt fulgt opp av kommuneledelsen, og at det ikke er unaturlig at det kan oppstå konflikt ved strukturendringer som kommunen nå står i, selv om ledelsen mener at spillereglene blir fulgt.

Det er nylig gjennomført stedlig tilsyn med arbeidsmiljø ved sykehjem, skoler og rehabiliteringssenter i kommunen hvor fokus var på muskel- og skjelettplager og psykiske plager.

Rekruttering

I Rana kommunes budsjett og økonomiplan 2024-2027 trekkes det frem at det er utfordringer med rekruttering i kommunen, og at dette er en risiko som begrenser Rana kommunes handlingsrom. Det trekkes frem at kommunen har særlig rekrutteringsutfordringer innen helse og omsorg og oppvekst og kultur.

I spørreundersøkelsen blir det også stilt spørsmål om kommunen følger eget regelverk ved ansettelse.

Kommunen har vedtatt en egen rekrutteringsstrategi. I denne pekes det også på at kommunen har behov for å rekruttere medarbeidere innenfor teknologiområdet.

Rana kommune har satt inn flere tiltak for å rekruttere nye medarbeidere til kommunen, som rekrutteringspatrulje, deltakelse på karrieredager og samarbeid med bedrifter, offentlige virksomheter og kommuner gjennom satsningen Heile Helgeland.

Risiko knyttet til:

- Rekrutteringsstrategier- og tiltak
- Rutiner for vurdering av kompetansebehov ved utlysning av ledige stillinger
- Etterlevelse av regelverk

Økonomistyring

I intervju trekkes det frem at Rana kommune har en god økonomistyring, og at dette blant annet skyldes tydelig styring fra ledelsen i kommunen. Samtidig går det også frem bekymringer knyttet til kommunens økonomi. Det pekes blant annet på at sektorområdet oppvekst og kultur styrer mot et underskudd, og at økonomien ikke er tilpasset de fremtidige behovene i kommunen.

Videre pekes det også på at flere økonomiske indikatorer viser negative tall, blant annet:

- Likviditeten til kommunen er svekket, og kommunen har en mindre økonomisk buffer
- Økte renter og økende prisvekst
- En gjeldsgrad som er høyere enn måltallet for økonomisk bærekraft

Risiko knyttet til:

- Avvik fra budsjett grunnet merforbruk
- Høy gjeldsgrad
- Redusert kapasitet og kvalitet i kommunens tjenester
- Behov for omstilling

- Vil ha et negativt driftsresultat grunnet utbetalinger til Avinor, og benyttelse av disposisjonsfondet.

I spørreundersøkelsen går det frem at flere opplever utfordringer tilknyttet utførelse av lovpålagte oppgaver, grunnet kommunens strammere økonomiske situasjon. I tillegg pekes det på at det overføres oppgaver til tjenestene, uten at det følger ekstra økonomiske midler og ressurser.

Informasjonssikkerhet

I årsmeldingen for 2022 blir det pekt på at kommunen står ovenfor både juridiske og tekniske utfordringer i arbeidet med å dreie tjenestene i kommunen mot mer digitaliserte løsninger. Det pekes samtidig på at krigen i Ukraina har økt det digitale trusselbilde og at gjentatte cyberangrep mot kommuner i Norge krever at kommunen kontinuerlig oppdaterer sikkerhetstiltak og iverksetter nye tiltak.

I budsjett og økonomiplan 2024-2027 blir det opplyst om at kommunen har iverksatt betydelige sikkerhetstiltak som følge av høy cyberkriminalitet. Det pekes i årsmeldingen på at kommunen er opptatt av å øke kompetansen på informasjonssikkerhet og personvern i kommunen, samt gjøre opplæringen mer tilgjengelig for innbyggere gjennom bedre og interaktive læringsverktøy.

Det blir i undersøkelsen trukket frem at kommunen har utfordringer med å innfri krav knyttet til GDPR. I kommunen sin egen overordnede risikovurdering er brudd på informasjonssikkerhet og personvern kategorisert som en middels risiko (gul). I spørreundersøkelsen til lederne blir det også pekt på risiko knyttet til å ivareta personvern (GDPR). Det blir vist til konkrete eksempler på at personsensitive opplysninger blir liggende på feil skriver. Videre pekes det på manglende kompetanse på IKT, og det blir spesielt nevnt at det er for lite støtte opp mot skolens systemer.

Risiko knyttet til:

- Internkontroll
- Personvern
- Dataangrep
- Kapasitet og kompetanse

Innkjøp og kontraktsoppfølging

I intervju blir det vist til at innkjøp er et område som er komplekst og stort og det er alltid en iboende risiko på dette området. Kommunen har mål om 0 saker i KOFA, men hadde en sak i 2022 knyttet til en IKT anskaffelse og en i 2024 som handlet om vei/bygg.

Risiko knyttet til:

- Anskaffelsesregelverket
- Grønne innkjøp

Det blir vist til at det er risiko for at en ikke har tilstrekkelig kompetanse om anskaffelser og kontraktsoppfølging og at det er for lavt fokus på dette i organisasjonen. I spørreundersøkelsen peker flere på innkjøp som en risiko og det blir vist til manglende kjennskap til innkjøpsrutiner og -avtaler.

I budsjett og økonomiplan 2024-2027 pekes det også på at kommunen har særlig uutnyttet potensiale i å tenke helhet når det gjelder bærekraftige innkjøp.

I budsjett og økonomiplan 2024-2027 blir det trukket frem at kommunen ønsker å bygge innkjøpskompetanse og gjennomføre [anskaffelsesstrategien](#) som skal bidra til felles praksis for anskaffelser som vektlegger samfunnsansvar og omdømme basert på kommunens verdier: åpenhet, respekt, samarbeid og tillitt.

På samme måte som det er viktig å gjennomføre gode innkjøp er det like viktig å følge opp kontraktene som er inngått. Dette kan gjelde både økonomiske forhold, kvalitet på det som leveres, seriøsitet og miljø. For eksempel blir det vist til mulige risikoer knyttet til innkjøp og oppfølging av vikartjenester.

- Kontraktsoppfølging av økonomi, seriøsitet og miljø.
- Måloppnåelse, blant annet knyttet til
 - Mål i anskaffelsesstrategi
 - FNs sitt bærekraftsmål nr. nr. 13 om å stoppe klimaendringene

4.3 Helse- og omsorgssektoren

Helse- og omsorgssektoren består av seks fagavdelinger og stabsavdeling, herunder avdeling for legetjenester og samfunnsmedisin (LTS), miljøterapeutisk avdeling (MTA), Psykisk helse og sosiale tjenester (PHST), hjemmebaserte tjenester, institusjonstjenesten, tildelingskontor og innsatsteam og stab for helse- og omsorgssektoren.

Tabell 5: Identifiserte risikoområder knyttet til Helse og omsorg

Revisjonstema og identifiserte risikoer	Risiko- og vesentlighetsvurdering
<p>Kvalitet i pleie og omsorgstjenester</p> <p>I undersøkelsen går det frem at helse- og omsorgssektoren har utfordringer med å følge opp og nå overordnede mål ettersom det er mangel på bemanning og tilstrekkelig kompetanse både på institusjon og i hjemmetjenestene.</p> <p>Flere peker også på at helse- og omsorgstjenestene i kommunen ikke etterlever krav i regelverk om tjenestekvalitet, særlig blir langtidsopphold på institusjon fremhevet som et risikoområde. I undersøkelsen pekes det også på at det er knyttet risiko til bygg og inneløst klima på institusjonstjenestene i kommunen. Byggene er videre lite tilpasset utføring av helse- og omsorgstjenester. Det blir i undersøkelsen vist til risiko knyttet til medisinerings.</p> <p>Selv om det kan være utfordringer knyttet til kvalitet på institusjonene blir det vist til at de aller fleste eldre bor og mottar tjenester i hjemmet. Det er enda større utfordring knyttet til å sikre felles kvalitet og felles tilnærming når det er mange ulike personer som jobber mot flere mennesker med ulike behov. Det blir stilt spørsmål om det i tilstrekkelig grad blir meldt om avvik slik at tjenestene utvikles i rett retning.</p>	<p></p> <p>Risiko knyttet til:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kvalitet på tjenestetilbud• Kapasitet og kompetanse• System og rutiner• Medisinerings• Oppfølging av vedtak om tjenester• Melding og oppfølging av avvik• Kvalitet på bygg• Måloppnåelse, blant annet knyttet til:<ul style="list-style-type: none">○ FNs bærekraftsmål nr. 3 om god helse og livskvalitet
<p>Omstilling og dimensjonering av tjenester til eldre</p> <p>I budsjett og økonomiplan 2024-2027 blir det pekt på at Rana står ovenfor en stor demografisk endring, der den eldre andelen av befolkningen vil øke raskere og med høyere kurve enn i resten av landet. Kommunen vil også se en reduksjon i yngre og yrkesaktive innbyggere. For helse- og omsorgssektoren betyr den demografiske utviklingen flere brukere med mer sammensatte behov. Samtidig vil det også føre til utfordringer med rekruttering av</p>	<p></p> <p>Risiko knyttet til:</p> <ul style="list-style-type: none">• Omsorgstrappen og tilpasset tilbud av ulike tjenester

tilstrekkelig mengde personell.¹⁵ Det understrekes i budsjettplanen at dersom det ikke skjer endringer i sektoren, anslår kommunen at tjenestebehovet vil doble seg innen 2050. Kommunen spår at demografiendringen i nær fremtid vil skape en eldreutfordring i kommunen som vil overskygge andre utfordringer, og medføre at midler i kommunen må omdisponeres mellom tjenestene.

Ifølge tall fra KOSTRA fra 2023 er 10,9 % av innbyggere over 80 år og over, beboer på sykehjem, mens tall fra kommunegruppen er på 9 %. Det blir videre rapportert at 25,9 % av innbyggere over 80 år og over, bruker hjemmebaserte tjenester. Gjennomsnittet for kommunegruppen er 27,9 %. Dette kan tyde på at kommunen har en noe mer liberal praksis på å gi vedtak om institusjonsplass, dersom hjelpebehovet er nokså likt i de sammenlignbare kommunene. Det tyder også på at kommunen ikke i like stor grad som sammenlignbare kommuner lykkes med å legge til rette for at eldre bor hjemme lenger.

I Agenda Kaupang sin evaluering av Rana kommune sin effektivisering og organisering av helse- og omsorgsavdeling i 2022 blir det også pekt på at kommunen har mangelfull bruk av de ulike trinnene i omsorgstrappen. Det vises til at helsetilbudet til eldre hjelpetrengende i stor grad har vært basert på å gi tilbud om institusjonsplasser, noe som har ført til et økt press på sykehjem i kommunen.

I intervju blir bruken av velferdsteknologi og digitale hjelpemidler løftet frem som et risikoområde. Demografiendringen fordrer at kommunen gjør seg mindre avhengig av menneskelige ressurser og satser på økt grad av velferdsteknologi i helse- og omsorgssektoren. I Agenda Kaupang sin rapport blir det blant annet fremhevet at mange korttidsopphold på sykehus blir unødvendig lange grunnet manglende hjelpemidler eller mangel på tilrettelagde hjem og tjenester. I budsjett og økonomiplan 2024-2027 blir det foreslått å avsette 4 mil. kr til investeringer i digitalisering og velferdsteknologi i 2024 og 2025.

For å bøte på utfordringene som vil følge demografiendringen har kommunen skissert flere strategier for den neste økonomiplanperioden i budsjett og økonomiplan 2024-2027. Disse strategiene bygger på kommuneplan 2017-2027 og bærekraftsmålene 3, 9, 10, 11 og 17 og inkluderer blant annet en satsing på tverrfaglig samarbeid, innsatsteam/demensomsorg,

- Bruk av velferdsteknologi
- Oppgavedeling/bruk av kompetanse
- Forebyggende helsetjenester for eldre
- Måloppnåelse, blant annet knyttet til:
 - FNs bærekraftsmål nr. 3 om god helse og livskvalitet

¹⁵ Planstrategi 2024-2027, Rana kommune, s. 16-17.

velferdsteknologi, de første stegene i omsorgstrappen og utvikling av kompetanse blant personell. Det presiseres at det blir viktig å arbeide forebyggende og satse på en aldersvennlig samfunnsutvikling der det arbeides med å aktivisere eldre i kommunen gjennom frivillighet, møteplasser osv. I planstrategien for 2024-2027 vises det til at det er ønskelig at eldre skal bo hjemme lenger.

Det belyses samtidig i undersøkelsen at det er utfordringer med å innfri krav og forventinger i reformen, leve hele livet, knyttet til krav om aktivitet for eldre. Kommunen mangler blant annet sosiale møteplasser, ergoterapi, aktivitetstilbud og hjelp til hjelpemiddelhåndtering. Det pekes her på at kommunen ikke i tilstrekkelig grad klarer å benytte seg av frivilligheten i kommunen.

Personalforvaltning og oppfølging av sykefravær innen helse og omsorgssektoren

I intervju blir det pekt på at bemanning kommer til å bli den største utfordringen innenfor helse og omsorg. Dette vil kreve god ledelse for å rekruttere, beholde og motivere medarbeidere. Spørsmålet er om en klarer å arbeide rett for å beholde og utvikle medarbeiderne.

Risiko knyttet til:

- Motivere og beholde ansatte
- Sykefravær
- Arbeidsmiljø
- Bruk av vikarer

I Ranas årsberetning for 2022 blir det vist til høyt forbruk av vikarer og overtid i denne sektoren. I 2. tertialrapport for 2023 blir det opplyst at helse- og omsorgssektoren har det høyeste sykefraværet i kommunen med 12,5 %.

I undersøkelsen blir det uttrykt bekymring for at høyt sykefravær frembringer ytterligere fravær og at belastningen på de gjenværende ansatte blir for stor over tid.

Kommunen satt i 4. kvartal i 2023 i gang en prosess for å skape psykologisk trygghet, sikre medvirkning og engasjement og øke kompetanse blant ansatte i helse- og omsorgssektoren.

Boliger til vanskeligstilte på boligmarkedet

Boligsosialloven og lov om sosiale tjenester i NAV setter krav til kommunen, om å gi tilpasset bistand til vanskeligstilte på boligmarkedet.

Risiko knyttet til:

- Tilgang på bolig og dimensjonering av tilbud
- Regelverksbrudd

I oversikt levekår, boligbehov og folkehelse 2024-2027 blir det trukket frem at kommunen generelt har for få boliger til vanskeligstilte. Særlig er kommunens boligtilbud til innbyggere med utfordringer med psykiatri og rus mangelfull. Det vises til at antall vanskeligstilte på boligmarkedet i Rana har økt som følge av inflasjon og økte rente- og boligkostnader, og at det er blitt mer utfordrende å sikre boliger til vanskeligstilte. Økt bosetting av flyktninger som følge av krig, har også medført at andelen vanskeligstilte på boligmarkedet er blitt høyere.

Rana kommune har ca. 287 boenheter fordelt på omsorgsboliger, bosenter, bofelleskap og kommunale gjennomgangsboliger.¹⁶ Det er både utleieboliger og andelsleiligheter. Innskudd og husleie varierer med boligens størrelse, standard og beliggenhet. Det blir opplyst at det høsten 2023 var rundt 100 på venteliste for kommunal bolig. 28 av dem hadde behov for bolig innenfor miljøterapeutisk avdeling og 32 var i kategorien eldre/uføre

Av budsjett og økonomiplan 2024-2027 går det frem at arbeidet med kommunens vedtatte boligstrategi videreføres. For å sikre fremdrift har Støttetjenesten i samarbeid med Sektor for Helse og omsorg prioritert finansiering av prosjektstilling som boligkoordinator.

I undersøkelsen blir det også videre presisert at det er stor risiko for at kommunen ikke når mål knyttet til å sikre boliger til vanskeligstilte og bostedsløse.

Deloitte gjennomførte i 2022 en [forvaltningsrevisjon av psykisk helse- og rustjeneste](#). Funnene i rapporten pekte blant annet på at kommunen ikke hadde et tilstrekkelig tilbud om boliger til vanskeligstilte på boligmarkedet. Det ble vist til at flere boliger hadde lav standard og at det boligsosiale arbeidet ble oppfattet som fragmentert med utydelig rolle- og ansvarsfordeling.

Miljøterapeutisk avdeling (MTA)

Miljøterapeutisk avdeling yter tjenester til utviklingshemmede og funksjonshemmede personer. Avdelingen har som formål at den enkelte skal få mulighet til å ha en aktiv og meningsfylt hverdag, motta nødvendig helsehjelp, praktisk bistand og veiledning i dagliglivet.

Risiko knyttet til:

- Organisering av tjenesteområdet
- Arbeidsmiljø

¹⁶ [Kommunale boliger i Rana kommune - Rana kommune](#)

Miljøterapeutisk avdeling består av dagtilbud, arbeidssenter, institusjonsavlastning, privatavlastning, støttekontakt for målgruppen og boligjeneste med bemannede omsorgsleiligheter.

- Kvalitet på tjenestene
- Etterlevelse av helse og omsorgstjenesteloven med tilhørende forskrifter

I Agenda Kaupang sin rapport går det frem at Rana kommune har lavere nettodriftsutgifter til tjenester både for voksne, og for barn og unge, innenfor kategorien mennesker med utviklingshemming/utviklingsforstyrrelser.

Samtidig var det et merforbruk i 2022 som førte til utsettelse i bygging av nye boliger for målgruppen. Det blir vist til at dette skaper vesentlige utfordringer, hvor man må finne andre løsninger for brukerne blant annet ved opprettelsen av ambulanseteam. Det blir også pekt på at det er utfordrende at området har mange små boliger, hvorav flere er i dårlig stand.

Flere peker på at det er risiko for at tjenestene til denne målgruppen ikke er tilstrekkelig godt organisert og at målgruppen ikke får tilfredsstillende tjenester. Det blir pekt på at det har vært gjort noen endringer i struktur og plassering av enheten og at dette er et område som er i endring med stadig sterkere krav til profesjonalisering. Både gjennomgang av styring og kontroll, kompetanse arbeidsmiljø og regeletterlevelse på området blir pekt på som aktuelle tema.

Psykisk helse og rus

I budsjett og økonomiplan 2024-2027 blir det pekt på at kommunen har en stor utfordring knyttet til psykisk helse og rus og at etterspørselen etter psykiske helse- og rustjenester har akselerert kraftig de siste årene, hvor overvekten av etterspørselen kommer fra innbyggere med psykiske lidelser. Det vises videre til at flere eldre opplever psykiske problemer og ensomhet og at barn og unge sliter med psykiske problemer, vold, rus og overdreven skjermbruk. Det blir i budsjettet signalisert at økningen i disse problemområdene blant eldre og barn og unge utfordrer kommunens evne til å tilby tilstrekkelig støtte og hjelpetjenester.

I oversikt levekår, boligbehov og folkehelse 2024-2027 blir det vist til at etterspørselen etter kommunale psykisk helse- og rustjenester har økte fra 44 saker i 2000 til 435 saker i 2022. I intervju blir det opplyst om at det er venteliste på å motta psykiske helsetilbud i kommunen.

Risiko knyttet til:

- Oppfølging av personer med psykiskhelseutfordringer og/eller rusproblematikk
- Dimensjonering av tjenestene
- Samhandling mellom ulike tjenester
- Måloppnåelse, blant annet knyttet til:
 - FNs bærekraftsmål nr. 3 om god helse og livskvalitet

Deloitte gjennomførte i 2022 en [forvaltningsrevisjon av psykisk helse- og rustjeneste](#) i Rana kommune. Funnene i rapporten peker på at Rana kommunen ikke hadde etablert tilstrekkelig med mål og planer for arbeid rettet mot personer med utfordringer knyttet til psykisk helse og/eller rus. Det går også frem at kommunen ikke hadde skriftliggjort rutiner og retningslinjer for sentrale deler av saksbehandlingen, samt at kommunen opplevde utfordringer i samhandling mellom fagavdeling psykisk helse og sosiale tjenester og andre tjenester i kommunen, samt med spesialisthelsetjenesten.

Legetjeneste

Lokalmedisinsk senter (LMS) omfatter legetjenester, sykehjems- og helsestasjonsleger, turnusleger/ALIS-leger, legevakt, smittevern og andre helsetjenester. Kommunen har samarbeidsavtale med Hemnes om legevaktjenester.

I 2. tertialrapport for 2023 går det frem at avdeling for legetjeneste og samfunnsmedisin hadde et negativt avvik i budsjettet grunnet stor vikarforbruk for å dekke behov for leger. På bakgrunn av dette rekrutterte kommunen fire nye fastleger i 2023. I spørreundersøkelsen og i intervju trekkes det samtidig frem at avdelingen fortsatt lider av personalmangel og rekrutteringsutfordringer, og at mangel på fastleger fører til pasientrisiko. Tall fra Helse Norge viser at det kun er ledig listeplass på en liste som driftes av vikar, og for flere av fastlegene er det et betydelig antall innbyggere på venteliste. Det blir i intervju opplyst at kommunen fortsatt har fem ledige fastlegehjelmer. Det blir vist til at manglende bemanning har konsekvenser for hvordan legetjenesten får jobbet med kvaliteten i tjenesten. Det pekes blant annet på at det er manglende kapasitet til å jobbe strukturrettet med roller, ansvar og organisering.

Risiko knyttet til:

- Kapasitet og kontinuitet i tilbudet
- Kostnader knyttet til vikarforbruk
- Kvalitet i tjenesten
- Etterlevelse av helse og omsorgstjenesteloven med tilhørende forskrifter
- Måloppnåelse, blant annet knyttet til:
 - FNs bærekraftsmål nr. 3 om god helse og livskvalitet

Sosialhjelp

Tall fra KOSTRA viser at andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i 2023 var på 1,8 %. Dette er noe lavere enn prosentandelen i kommunegruppen som var 2,7 %.

I 2023 var gjennomsnittlig stønadstid for sosialhjelpstilfeller i kommunen på 4,5 måneder, mens kommunegruppen var på 4,8. Gjennomsnittlig utbetaling per stønadsmåned var derimot noe høyere i Rana (14 401 kr) enn i kommunegruppen (11 531).

Risiko knyttet til:

- Tilbud om økonomisk bistand til sosialt og økonomisk vanskeligstilte
 - Oppfølging av sosialt og økonomisk vanskeligstilte
-

Det vises i årsmeldingen for 2022, samt i planstrategi for 2024-2027, at kommunen har store sosiale, etniske og geografiske levekårsforskjeller i kommen, og at fattigdom har økt som følge av krigen i Ukraina, inflasjon og prisvekst. Det vises til at de geografiske levekårsforskjellene i kommunen er tydeligst i sentrumssonene og Gruben hvor det er flest levekårsutfordringer samlet. Her blir det vist til at man ser innbyggere med lavere utdanningsnivå, høyere andel personer i lavinntektsfamilier, og høyere andel uføre og sosialhjelpsmottakere Det blir videre løftet frem at færre unge (11,2 %) står utenfor arbeid, men at andelen som står uten arbeid, utdanning og opplæring er betydelig høyere blant unge innvandrere (24 %) enn resten av innbyggerne.

I oversikt levekår, boligbehov og folkehelse 2024-2027 blir det vist til at humanitære organisasjoner med matordning en økning i antall personer som ønsker å få utdelt gratis mat. Organisasjonene opplever også flere henvendelser fra nye personer og familier med barn, studenter uten nettverk og personer i full jobb (typiske lavtlønnsyrker).

Kommunen har arbeidet med å samordne kommunale og statlige tjenester, i intervju settes det spørsmålstegn ved om samhandling mellom kommunen og NAV er god nok.

Kommunen har hatt tilsyn fra Statsforvalter på hvordan kommunen arbeider med barn og familier som mottar sosialhjelp. Det ble her avdekket flere avvik.

Oppfølging av flyktninger

Det blir i budsjettet løftet frem at færre unge (11,2 %) står utenfor arbeid, men at andelen som står uten arbeid, utdanning og opplæring er betydelig høyere blant unge innvandrere (24 %) enn resten av innbyggerne. I intervju stilles det spørsmål ved om kommunen gjør en god nok jobb med å sikre flyktninger arbeid og en god integrering i det norske samfunnet. Samtidig blir det påpekt i intervju at kommunen samarbeider godt med NAV på dette området.

I planstrategi for 2024-2027 blir det også uttrykt bekymring for mulige sosiale utfordringer knyttet til gjestearbeidere i brakkerigger.

- Måloppnåelse, blant annet knyttet til:
 - FNs bærekraftsmål nr. 3 om god helse og livskvalitet
 - FNs bærekraftsmål nr. 8 om anstendig arbeid og økonomisk vekst
 - FNs bærekraftsmål nr. 10 om mindre ulikhet

Risiko knyttet til:

- Rutiner og praksis for å ta imot og sikre god integrering av flyktninger og gjestearbeidere
- Måloppnåelse, blant annet knyttet til:
 - FNs bærekraftsmål nr. 3 om god helse og livskvalitet
 - FNs bærekraftsmål nr. 8 om anstendig arbeid og økonomisk vekst

- FNs bærekraftsmål nr. 10 om mindre ulikhet
-

4.4 Oppvekst- og kultursektoren

Oppvekst- og kultursektoren omfatter stab for oppvekst og kultursektoren, pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), barne- og familieavdeling, kulturavdeling, barnehageavdeling og skoleavdeling.

I spørreundersøkelse til ledere og tillitsvalgte i kommunen blir oppvekst- og kultursektoren trukket frem som det området det er knyttet størst risiko til i kommunen. Særlig blir det trukket frem at de ulike tjenestene ikke samhandler tilstrekkelig, og at det er lite kunnskap om de ulike fagområdene på tvers i sektoren.

Tabell 6: Identifiserte risikoområder knyttet til oppvekst- og kultursektoren

Revisjonstema og identifiserte risikoer	Risiko- og vesentlighetsvurdering
<p>Kvalitet og kapasitet i grunnskoleopplæringen</p> <p>Samtidig som den demografiske prognosen i Rana kommune viser en økning i antall eldre i kommunen viser den også en markant reduksjon i antall barn og unge. Det er forventet at elevtallet i Rana i økonomiplanperioden vil reduseres med drøyt 200 elever. Samtidig problematiseres det at til tross for at elevtallet går ned, reduseres ikke nødvendigvis antall klasser. Det blir heller færre elever i hver klasse på de ulike skolene ettersom Rana er en stor kommune med store geografiske avstander. I intervju pekes det på at kommunen kun tar i bruk 60 % av arealkapasiteten i skolene, og at det for mange skolebygg i forhold til elevtallet. Det vises til at skolesektoren dermed står ovenfor en nødvendig strukturendring, hvor det i budsjett og økonomiplan 2024-2027 blant annet blir foreslått nedleggelse av skoler.</p> <p>I undersøkelsen blir det vist til at skolesektoren ikke oppfyller lærenormen. Det blir også opplyst at tildelt budsjettmidler for neste økonomiplanperiode fører til en ytterligere bemanningsreduksjon i løpet av 2024. Det presiseres i undersøkelsen at tildelt budsjett gjør det vanskelig å oppfylle mål og ivareta lovpålagte oppgaver. Skolene i kommunen har i tillegg til en reduksjon i bemanningen mistet stedlig merkantil ressurs, noe som påvirker arbeidshverdagen til lærerne som må gjøre mer administrativt arbeid. Det vises også i undersøkelsen til at det er utfordringer knyttet til rekruttering av rett kompetanse til skolesektoren. I spørreundersøkelsen understrekes det at selv om barnetallet i kommunen går ned, forsvinner ikke oppgavene, og at behovet for kompetanse består.</p> <p>Bruken av nettbrett i ungdomsskolen blir også i undersøkelsen løftet frem som en mulig risiko for kvalitet i opplæringen til elevene.</p>	 <p>Risiko knyttet til:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kapasitet og kompetanse• Dimensjonering av tjenesten• Kvalitet i opplæringen• Etterlevelse av opplæringsloven• Måloppnåelse, blant annet knyttet til:<ul style="list-style-type: none">○ FNs bærekraftsmål nr. 3 om god helse og livskvalitet○ FNs bærekraftsmål nr. 4 om god utdanning

KOSTRA-tall viser at 57,1 % av elevene i kommunen er på mestringsnivå 3-5 på nasjonale prøver i lesing på 8.trinn, mens 63,4 % av elevene er på mestringsnivå 3-5 på nasjonale prøver i matematikk på 8.trinn. Til sammenligning er 63,6 % av elevene i kommunegruppen er på mestringsnivå 3-5 på nasjonale prøver i lesing på 8.trinn og 63,2 % er på mestringsnivå 3-5 i matematikk.

Trygt og godt skolemiljø

Det opplevdes økende grad av vold og trusler på skolene, Det formidles i intervju at skolene i kommunen bruker mye tid til å forebygge og jobbe med vold og trusler i skolen. Det vises også til at kommunen har god oversikt over hendelser knyttet til trygt og godt skolemiljø, men at det varierer i hvor stor grad hendelser blir meldt videre, og at noen skoler melder avvik på dette mer enn andre. I intervju blir det kommentert at skolene ved noen tilfeller har hatt alvorlige hendelser knyttet til vold og trusler. Det blir også vist til at Rana har hatt en pågående sak knyttet til en 9A sak på en skole der Statsforvalter mener at kommunen ikke har handlet rett. Kommunen bestrider dette, og saken er nå i rettsapparatet.

Til tross for at noen skoler melder inn om en del hendelser vises det til at det ikke er blitt laget flere tiltaksplaner av den grunn.

Antall elever i 10. trinn i Rana kommune som formidler at de blir mobbet på skolen har økt de siste to skoleårene. Tall fra elevundersøkelsen fra Utdanningsdirektoratet viser at 12,12 % av elever på 5.trinn og 10,5 % av elever på 10.trinn har opplevd mobbing skoleåret 2023/2024. Til sammenligning lå tallene for andelen elever i 5. trinn som var mobbet skoleåret 2022/2023 på 12,5 % og 6,3 % på 10. trinn. Andelen som blir mobbet er likevel noe lavere enn landsgjennomsnittet som ligger på 15,8 % på 5. trinn og 10,9 % på 10. trinn for skoleåret 2023/2024.¹⁷

Det blir trukket frem i undersøkelsen at kommunen i større grad bør få til et tverrfaglig samarbeid mellom skole- og helsesektoren for å arbeide med utfordringer knyttet til mobbing, vold og trusler i skolen.

Risiko knyttet til:

- System og rutiner for å forebygge brudd på trygt og godt skolemiljø
- System og rutiner for å fange opp og handle på bakgrunn bekymring for at elever ikke har det trygt og godt
- Måloppnåelse, blant annet knyttet til:
 - FNs bærekraftsmål nr. 3 om god helse og livskvalitet
 - FNs bærekraftsmål nr. 4 om god utdanning

¹⁷ [Elevundersøkelsen – mobbing 5. til 10. trinn, sortert etter spørsmål | udir.no](#)

Vold og trusler mot ansatte i skolen

Straffeloven paragraf 265 og 286 gir særskilt vern mot trusler og vold for lærere i grunnskolen og videregående. En undersøkelse utført av Utdanningsforbundet viser derimot at vold, trusler og trakassering mot lærere i grunnskolen har økt drastisk de siste seks årene. 7 av 10 lærere svarer at de har opplevd å bli truet eller trakassert det siste året.¹⁸ Det er særlig yngre lærere som oppgir å være hyppig utsatt for vold og trusler i skolen.

Vold og trusler mot lærer er en landsomfattende utfordring som også rammer skolen i Rana kommune. I intervju blir det til eksempel vist til hendelser med kniv i klasserommet hvor politiet måtte tilkalles for å løse situasjonen.

Risiko knyttet til:

- System og rutiner for å forebygge vold og trusler mot ansatte i skolen
- System og rutiner for oppfølging av avvik knyttet til vold og trusler

Spesialundervisning/individuell tilrettelagt opplæring

Ny opplæringslov som trer i kraft fra 1. august 2024 innebærer at spesialundervisning blir erstattet med begrepene «personlig assistanse», «fysisk tilrettelegging», «tekniske hjelpemidler» og «individuell tilrettelagt opplæring». I den nye loven legges det større ansvar på kommunen for å oppfylle plikt om tilpasset opplæring. Det er også presisert at tilpasset opplæring betyr at elevene skal få et tilfredsstillende utbytte av opplæringen uavhengig av funksjonsnivå. Presiseringen er ment å gjøre det tydelig at tilpasset opplæring også gjelder for de elevene med stort læringspotensial. Den nye loven presiserer videre at den som skal gi individuell tilrettelagt opplæring, må oppfylle kompetansekravene for å bli ansatt i lærerstilling, samt kompetansekravene for å undervise i de enkelte fagene.¹⁹

I budsjett og økonomiplan 2024-/2027 går det frem at antall barn og unge som har behov for ekstra oppfølging i barnehager og skoler øker. Tall fra KOSTRA viser at det er 5,7 % av elevene i grunnskolen som mottar spesialundervisning. Dette er noe lavere enn kommunegruppen der 8,2 % mottar spesialundervisning. Samtidig indikerer tallene at de elevene i kommunen med spesialundervisning har mer omfattende behov ettersom kommunen i snitt har 202 årstimer til spesialundervisning per elev, mens kommunegruppen har i snitt 149 årstimer til spesialundervisning per elev.

Risiko knyttet til:

- Kapasitet og saksbehandlingstid hos PPT
- Tilrettelagt opplæring
- Kompetanse og kapasitet
- Gjennomføring av vedtak
- Manglede måloppnåelse, blant annet knyttet til:
 - FNs bærekraftsmål nr. 3 om god helse og livskvalitet
 - FNs bærekraftsmål nr. 4 om god utdanning

¹⁸ [Vold mot lærere og elever: Skoleeierne svikter \(utdanningsforbundet.no\)](https://www.udir.no/utdanning/utdanningssystemet/vold-og-trusler-til-larere-i-grunnskolen)

¹⁹ [Tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging i ny opplæringslov | udir.no](https://www.udir.no/utdanning/utdanningssystemet/tilpasset-opplaringsloven)

I undersøkelsen pekes det på at mangel på kompetanse og bemanning i skolen fører til at det er utfordrende for lærere å opprettholde kvalitet i undervisningen samtidig som de følger opp behov for tilrettelegging. Det blir påpekt at dette fører til en ond sirkel hvor lav kvalitet i undervisningen fører til flere henvisninger til individuelt tilrettelagt opplæring og spesialundervisning. Det blir pekt på at det i dag er venteliste på sakkyndig vurdering i PPT og at saksbehandlingstiden er lang. I Årsberetning for 2022 går det frem at saksbehandlingstiden er redusert, men at den fortsatt er over frist. I undersøkelsen blir det også vist til at PPT ikke har kapasitet til å jobbe godt nok med systemsakene, da de må prioritere å bruke ressursene på å hjelpe enkeltelever.

Det pekes dermed på at det er risiko for at kommunen ikke sikrer tilstrekkelig tilbud til sårbare elever, og at de dermed faller utenfor.

Deloitte gjennomførte i 2017/2018 en forvaltningsrevisjon av tilpasset opplæring og tidlig innsats i Rana kommune, samt en etterkontroll av kommunens oppfølging av anbefalingene i 2020. Etterkontrollen viste blant annet at det fortsatt var lovstridig venteliste for utarbeidelse av sakkyndig vurdering i PPT, samt at avvik etter tilsyn gjennomført av Statsforvalteren i 2019 ikke var lukket.

Skolehelsetjeneste

I likhet med flere andre brukerrettede tjenester i kommunen, er det også utfordringer knyttet til rekruttering og kompetanse i skolehelsetjenesten. Samtidig blir det i budsjett og økonomiplan 2024-2027 trukket frem at barn og unge i kommunen sliter med psykiske problemer, vold, rus og overdreven skjermbruk.

I spørreundersøkelsen blir det vist til at det er et for lite tilbud i skolehelsetjenesten. I undersøkelsen blir det opplyst at kommunen er i prosess med å utdanne egne helseyskepleiere til skolehelsetjenesten.

Risiko knyttet til:

- Oppfølging av sårbare barn og unge
- Tilgjengelighet
- Kapasitet og bemanning
- Måloppnåelse, blant annet knyttet til:
 - FNs bærekraftsmål nr. 3 om god helse og livskvalitet

Kvalitet i barnehage og spesialpedagogiske tjenester til førskolebarn

Rana kommune har 9 kommunale barnehager og 13 private barnehager. Kommunen har tilsynsmyndighet

ovenfor alle barnehager i kommunen, men har ikke styringsrett ovenfor de private barnehagene.

Som i resten av landet meldes det om høyt arbeidspress, høyt sykefravær og mangel på tilstrekkelig bemanning i barnehagene i Rana. Særlig lange åpningstider pekes på som en av faktorene som fører til høyt arbeidspress. Det blir i undersøkelsen signalisert at forutsetningene til de ansatte i barnehagene ikke er gode nok for å gjennomføre det pedagogiske arbeidet det er satt mål og krav om. Også i budsjett og økonomiplan 2024-2027 blir det kommentert at barnehagene drives med knappe marginer og at «budsjettet danser i takt med barnetallet til enhver tid.»

Tall fra KOSTRA viser at det var 5,8 barn per årsverk i grunnbemanningen, mens det var 5,7 barn per årsverk i kommunegruppen i 2023. I 2023 var andelen barnehagelærere i forhold til grunnbemanning på 43,5%, mens den var på 41,6% i kommunegruppen.

Det blir i undersøkelsen uttrykt bekymring for at kommunen skal kutte ytterlig økonomisk bevilgning til sektoren samt legge ned flere enheter. Det vises til at dette fører til at det utfordrende å rekruttere og sikre tilstrekkelig kompetanse blant ansatte da de heller søker seg til andre kommuner. Det pekes på at det er en utfordring at det gradvis blir færre barn i kommunen ettersom antall ansatte reduseres når barnetallet reduseres. Dette fører til at den samlede kompetansen og kvaliteten i tjenestetilbudet også reduseres. Det er dermed knyttet risiko til om kommunen klarer å opprettholde forsvarlige tjenester og kvalitet i barnehagene. Mangel på vikarer har også resultert i underbemanning i perioder.

I budsjett og økonomiplan 2024-2027 blir det opplyst at Rana kommune tradisjonelt har ligget lavt på styrket tilbud i barnehagene. De to siste årene har kommunen derimot sett en markant økning i henvisninger til PPT og bruk av styrket tilbud i barnehage for å legge til rette for barn med funksjonsnedsettelse.

Det ble i 2023 gjennomført kontroll og tilsyn med uteområder i barnehagene i Rana kommune.

Risiko knyttet til:

- Kommunen som barnehagemyndighet sin rutine for tilsyn i offentlige og private barnehager
- Kapasitet og sykefravær
- Rekruttering
- Dimensjonering av tjenestene
- Kvalitet i barnehagen
- Trygt og godt barnehagemiljø
- PPT tilbud til førskolebarn
- Måloppnåelse, blant annet knyttet til:
 - FNs bærekraftsmål nr. 3 om god helse og livskvalitet
 - FNs bærekraftsmål nr. 4 om god utdanning

Voksenopplæring

I budsjett og økonomiplan 2024-2027 blir det uttrykt behov for å utvikle samhandlingen mellom flyktningetjenesten og voksenopplæringen i kommunen

for å sikre mer effektive og samordnede tjenester til flyktninger.

I undersøkelsen blir det fremhevet at manglende økonomi påvirker driften av voksenopplæringen, noe som gir risiko for at særlig flyktninger ikke mottar den opplæringen de har krav på.

I 2019 gjennomførte Deloitte en gjennomgang av oppgaveprioritering og finansiering av integreringsarbeidet i Rana, samt tjenestetilbud og utgifter ved RAVO. I gjennomgangen kom det blant annet frem at flere tiltak kommunen hadde planlagt for å forbedre og effektivisere integreringsarbeidet ikke hadde blitt gjennom-/videreført, blant annet pga. mangelfull samhandling mellom enheter i kommunen. Det kom også frem at kommunen ikke oppfylte introduksjonsloven krav om et helårlig og fulltids introduksjonsprogram, samt at det for flere deltakere i voksenopplæringen var fattet mangelfulle vedtak om det spesialundervisningstilbudet kommunen har gitt.

Risiko:

- Dimensjonering av tilbudet
- Samhandling på tvers av tjenester i kommunen
- Måloppnåelse, blant annet knyttet til:
 - FNs bærekraftsmål nr. 10 om mindre ulikhet
 - FNs bærekraftsmål nr. 17 om å samarbeide for å nå målene

Kultur

Rana kommune hadde en noe lavere deltakelse i kulturskole blant barn i kommunen enn i sammenlignbare kommuner i 2023. Tall fra KOSTRA viser at 8,3 % av barn mellom 6 og 15 år deltok på Rana kommune sin kulturskole, mens gjennomsnittet for kommunegruppen lå på 12,3 %. I intervju pekes det på at det stadig kuttes i budsjettet til kulturskolen, og at det dermed er utfordrende å opprettholde et tilstrekkelig tilbud til alle.

Data fra KOSTRA viser at Rana skårer rett under gjennomsnittet for kommunegruppen på de fleste kulturindikatorer.

- I 2023 var netto driftsutgifter til kultursektoren per innbygger NOK 2 678,-, mens driftsutgiftene for kommunegruppen var NOK 2 807,- per innbygger.
- Netto driftsutgifter til kultursektoren i prosent av kommunen sin total netto driftsutgifter var på 3,2 % i Rana, mens gjennomsnittlig prosentandel for kommunegruppen var på 3,8 %.
- Netto driftsutgifter til idrett i prosent av kommunen sin total netto driftsutgifter var på 1,3 % både i Rana og kommunegruppen.

I oversikt levekår, boligbehov og folkehelse 2024-2027 blir utenforskap blant unge, særlig unge innvandrere, pekt på som en av de største utfordringene kommunen står ovenfor. Det blir pekt på at det er et mål med større grad

Risiko knyttet til:

- Utenforskap
- Dimensjonering av kulturtilbudet i kommunen
- Opplæring i system og rutiner i biblioteket
- Måloppnåelse, blant annet knyttet til:
 - FNs bærekraftsmål nr. 3 om god helse og livskvalitet
 - FNs bærekraftsmål nr. 8 om anstendig arbeid og økonomisk vekst
 - FNs bærekraftsmål nr. 10 om mindre ulikhet
 - FNs bærekraftsmål nr. 17 om samarbeid for å nå målene.

av ungdomsmedvirkning og at tilbudene i større grad drives av ungdom.

I undersøkelsen blir det påpekt at kommunen har behov for bedre og flere lokaler til kulturlivet. Det blir også vist til en opplevelse av at kulturtilbud ikke blir prioritert i like stor grad som idrett. I budsjett og økonomiplan 2024-2027 løfter kommunen frem at det er et mål å videreutvikle kulturkvartaler i sentrum som per dags dato består av Ungdommens hus, bibliotek, kulturskole, kino, samfunnshus og Nordland teater.

Det går av undersøkelsen frem at ansatte i biblioteket i kommunen ikke er godt nok kjent med systemene, og at det er en uklar oppgavefordeling mellom ansatte og ledere i kommunen. Tall fra KOSTRA viser at tall for besøk i folkebiblioteket per innbygger i Rana var på 3 i 2023 mens gjennomsnittstallet i kommunegruppen var på 4,2 besøk per innbygger. I tillegg til folkebibliotek har kommunen en bokbuss som fungerer som et skolebibliotek.

Tilskuddsordninger

Tilskudd er verktøy for ønsket og bærekraftig samfunnsutvikling. Rana kommune yter tilskudd til en rekke formål.

Rana kommune har ifølge budsjett og økonomiplan 2024-2027 tilskudd på 36,4 mill. kr. Dette er en økning på 14,4 mill. kr siden 2016.

I 2024 skal Rana kommune gjennomføre en fullstendig gjennomgang av kommunens tilskudd for å sikre at tilskuddene støtter opp om Rana kommunes satsningsområder og strategier. En av årsakene til dette er at Rana kommunes kommuneplan 2017-2027 skal rulleres i løpet av 2024, og kommunens utfordringsbilde har endret seg i perioden 2017-2024.

I intervju pekes det på at kommunen er i prosess med å gjennomgå alle tilskudd. I gjennomgangen har det foreløpig blitt avdekket at kommunene har lovet penger til prosjekter som kommunen mest sannsynligvis ikke klarer å levere grunnet den økonomiske situasjonen til kommunen.

Risiko knyttet til:

- Økonomistyring
- System og rutiner for oppfølging av utdelte tilskudd
- System og rutiner for utdeling av tilskudd i tråd med kommunens mål og strategier

Samhandling knyttet til utsatte barn og unge

Barnevernsreformen, som trådte i kraft 01.01.2022, og ny barnevernslov som kom i 2023, styrker kommunens ansvar for forebyggende arbeid og tidlig innsats i hele

Risiko knyttet til:

- Rutiner og praksis for samarbeid på tvers av tjenester

oppvekstsektoren. Dette krever i større grad samhandling på tvers av tjenester og nivåer i kommunen.

Det påpekes i kvalitetsmelding om barnevernet for 2023 at reformen vil utfordre økonomien i barnevernstjenesten og at den krever at andre tjenester i kommunen jobber tidligere inn og håndterer utfordringer på en annen måte. I budsjett og økonomiplan 2024-2027 oppgis det at kommunen i arbeidet med barnevernsreformen i større grad skal arbeide forebyggende mot barn og unge for å redusere antall barn med behov for styrket tiltak i barnevernstjenesten. Kommunen har derfor satt i gang satsingen «tidlig inn Rana» som satser på bedre tverrfaglig innsats, som blant annet innebærer å:

- Styrke bedre tverrfaglig innsats for å registrere tiltak og bedre samhandlingen
- Etablere et utøvende forebyggende team bestående av IP-koordinator og veileder som skal bistå familier og barn og unge i møte med kommunens tjenester og hjelpeapparater
- Oppbygging av Foyer barn og Foyer familie for å i større grad jobbe med tidlig innsats
- Tilrettelegging for individuell oppfølging i barnehage og skole
- Se på mulighet for å etablere ressursenhet for barn med omfattende hjelpebehov for å gi et samlet og likestilt tilbud med bred spesialkompetanse.

De mest aktuelle kommunale tjenestene barnevernet samarbeider med, er helsestasjon og skolehelsetjenesten, fastlege, NAV, pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), skoler, barnehager, politi, SLT, tannhelsetjenesten og BUP.

I undersøkelsen blir det midlertidig pekt på at det er uavklarte grensesnitt mellom tjenestene som tilbyr tjenester til barn med særskilte behov. Det trekkes særlig frem at ansvarsfordelingen mellom oppvekst og helse og omsorg ikke er tydelig nok. For eksempel løftes det frem at det er uklart hva ansvars- og rollefordelingen mellom BPA og skoleassistenter er, samt hva som er ansvars- og rollefordelingen mellom SFO og boligjenesten.

I spørreundersøkelsen blir det også trukket fram at det er knyttet risiko til informasjonsflyten og samhandling mellom tjenestene innad i oppvekstsektoren, for eksempel mellom skole, barnevern, PPT og familieavdelingen. Det blir kommentert videre at modellen med bedre tverrfaglig innsats ikke er blitt tilstrekkelig implementert i sektoren enda (BTI-modellen).

- Rutiner og praksis for oppfølging av sårbare barn og unge i kommunen
- Kompetanse og kapasitet, roller og oppgaver
- Måloppnåelse, blant annet knyttet til:
 - FNs bærekraftsmål nr. 3 om god helse og livskvalitet
 - FNs bærekraftsmål nr. 4 om god utdanning

Barnevern

Barnevernsreformen, som trådte i kraft 01.01.2022, og ny barnevernslov som kom i 2023, har gitt kommunen større ansvar på barnevernsområdet.

I undersøkelsen blir det pekt på at det generelt sett er lav kapasitet i barnevernet. Det vises til at sykefraværet er stort og at turnover av saksbehandlere er høyt. I budsjett og økonomiplan 2024-2027 opplyses det at kommunen, på bakgrunn av at barnetallet går ned, planlegger å flytte ressurser fra barnevernet til forebyggende arbeid og tidlig innsats. I intervju blir det derimot uttrykt bekymring for at kommunen skal kutte i stillinger i tjenesten samtidig som de skal utvikle nye og forsvarlige tilbud i tjenesten til vanskeligstilte barn og familier. Det fremheves at det er en risiko for at kommunen ikke evner å opprettholde et tilbud som tilstrekkelig etterlever nye lovkrav.

I kvalitetsmelding om barnevernet blir det opplyst at barnevernstjenesten i 2023 hadde en del barn på institusjonsplasser. Dette har ført til store kostnader som er utfordrende å ta høyde for i budsjett. I spørreundersøkelsen peks det på manglende kapasitet og fristbrudd i tjenesten.

Deloitte gjennomførte i 2021 en [forvaltningsrevisjon av barnevernet](#) i kommunen, og en [etterkontroll etter forvaltningsrevisjonen av barnevernstjenestene](#) i 2023. Etterkontrollen viste at barneverntjenesten i Rana hadde fulgt opp noen, men ikke alle, av anbefalingene fra forvaltningsrevisjonen av barneverntjenesten. Det gikk blant annet frem at aktivitetene som fremgår i tjenestens skriftlige rutiner ikke alltid ble gjennomført, som for eksempel gjennomføring av risikoanalyser. Etterkontrollen viste også at det ikke var tilfredsstillende oppfølging av avvik og at tjenesten ikke sikret barns medvirkning i alle fasene i en barnevernssak.

Risiko knyttet til:

- Kapasitet og bemanning
- Fristbrudd
- Barns medvirkning
- Praksis for vurdering av behov for plasseringer utenfor eget hjem
- Måloppnåelse, blant annet knyttet til:
 - FNs bærekraftsmål nr. 3 om god helse og livskvalitet
 - FNs bærekraftsmål nr. 4 om god utdanning.

4.5 Teknisk sektor

Teknisk sektor i Rana kommune er organisert under en kommunaldirektør som rapporterer til kommunedirektøren. Teknisk sektor består av tre avdelinger:

- Avdeling for bydrift
- Avdeling for prosjekt
- Avdeling for areal og miljø.

Videre vedtok kommunestyret i Rana kommune, i sak 116/2023 i møte 18.12.2023, at Rana Byggdrift, tidligere Rana Byggdrift KF opphøres, og overføres til den kommunale virksomheten fra 01.01.2024. Rana Byggdrift er organisatorisk sett lagt inn i teknisk sektor, men styrings- og rapporteringslinjen går direkte til kommunedirektøren i kommunen. De ansatte i Rana Byggdrift KF er også overført til Rana kommune.²⁰

Tabell 7: Identifiserte risikoområder knyttet til teknisk sektor

Revisjonstema og identifiserte risikoer

Risiko- og vesentlighetsvurdering

Vedlikehold av kommunal eiendomsmasse

I Rana kommunes budsjett og økonomiplan for 2024-2027 trekkes det frem at kommunen på generelt grunnlag har et stort vedlikeholdsetterslep. I årsberetning og årsregnskap for 2022 går det frem at vedlikeholdsetterslepet på kommunale bygginger er på omtrent 1,6 mrd. kr. KOSTRA tall viser at Rana kommunes gjennomsnittlige utgifter per kvadratmeter til vedlikehold i perioden 2020-2023, sammenliknet med KOSTRA-gruppen har vært lavere tilknyttet administrasjonslokaler, barnehagelokaler, institusjonslokaler og kommunale kulturbygg. Rana kommune har brukt mer penger per kvadratmeter sammenliknet med KOSTRA-gruppen tilknyttet skoler, kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg og kommunale formålsbygg

Det er Rana Byggdrift KF som har hatt ansvar for vedlikeholdet av kommunens bygningsmasse. Per 01.01.2024 er Rana Byggdrift KF oppløst, og overført til Rana kommune under teknisk sektor. Rana Byggdrift KF hadde merforbruk i 2020, og prognoser viser at det er sannsynlig med merforbruk i 2023 også. Kommunen har tatt ansvar for å dekke inn merforbruket til foretaket.

I budsjett og økonomiplan for 2024-2027 pekes det på at det er behov for å gjennomføre en tilstandsanalyse over alle kommunens eiendommer for å få oversikt over vedlikeholdsetterslepet knyttet til Rana kommunes

Risiko knyttet til:

- System og rutiner for vedlikeholdsplanlegging
- System og rutiner for utarbeidelse av tilstandsanalyser
- System og rutiner for oppfølging og revidering av vedlikeholdsplaner
- Roller og ansvarfordeling
- Økonomistyring

²⁰ Rana kommune. Protokoll fra sak 116/2023 i kommunestyret avholdt 18.12.2023. 18.12.2023.

eiendomsmasse. Kommunen estimerer at det vil koste 2,5 mill. kr å utarbeide tilstandsanalysene.

I budsjett og økonomiplan 2024-2027 går det frem at kommune i 2021, vedtok å opprette et vedlikeholdsfond, hvor hensikten er at de økonomiske midlene i fondet skal brukes til verdibevarende vedlikehold av kommunens bygg, anlegg og veier. I tillegg pekes det på i intervju at kommunen er i prosess med å utarbeide vedlikeholdsplan for kommunens bygninger

I intervju pekes det videre på at det blir gjort en gjennomgang av ansvarsområdet byggdrift våren 2024, siden virksomheten det er overført til kommunen. Det blir vist til at en revisjon på området kan være nyttig, men først i 2025 eller 2026 når kommunen har gjennomgått organisering og satt i verk endringer. I spørreundersøkelsen er det flere om viser til at dårlige bygg gjør inneklima til en belastning for de ansatte. Det blir pekt på manglende vedlikeholdsplan.

Styring av investeringsprosjekter

Det trekkes frem i intervju at Rana kommune har investert i flere store prosjekter. Kommunen har en rutine for hvordan prosjektene skal styres, men inntrykket er at er krevende, og at ikke alle prosjektene går etter planen.

I Rana kommunes budsjett og økonomiplan 2024-2027 pekes det på at der er en risiko og utfordring knyttet til at kommunen har store økonomiske forpliktelser til Avinor og Kystverket som har bundet opp 925 mill. kr av disposisjonsfondet til kommunen. I tillegg har kommunen forpliktet seg til å bidra med 66 mill. kr til forlengelse av rullebane. I spørreundersøkelsen pekes det også på at kommunen burde hatt en kommunal prosjektleder for å koordinere arbeidet, og kommunens interesser i den nye flyplassen.

Det går ellers frem i årsberetning og årsregnskap 2022 at store investering i 2022 blant annet var bygging av to ny gymsaler på to skoler, infrastruktur som broer, vei og vann og avløp, samt oppgradering av en park.

Det er ble i 2020 gjennomført en forvaltningsrevisjon av investeringsprosjekt i Rana kommune.

Risiko knyttet til:

- System og rutiner for styring og kontroll av investeringsprosjekter

Forvaltning og vedlikehold av kommunale veier

I Rana kommunes budsjett og økonomiplan 2024-2027 pekes det på at kommunen har et etterslep på vedlikehold av veier, i tillegg er det et behov for investering i nye veier. I planen estimerer kommunen et vedlikeholdsetterslep på 0,285 mrd. kr. Det trekkes frem at det kommunale veinettet er på over 300 kilometer, og er en budsjettmessig utfordring. I tillegg har 10 kilometer av E6 blitt omgjort til kommunalvei, som skaper ekstra budsjettutfordringer.

Rana kommune har hatt et stort merforbruk på sitt veibudsjett grunnet økte kostander. Den største andelen av merforbruket knyttes til innkjøp av tjenester i det private markedet, og kommunen kan spare penger ved å utføre oppgaver selv. Videre pekes det på at store deler av veibudsjettet er knyttet opp i drift av veier på vinterstid, hvor beredskap og utbetaling til private aktører utgjør en stor del.

I intervju pekes det på at Rana kommune er i prosess med å vedta en vedlikeholdsplan for kommunale veier. Videre pekes det på at Rana har høyere kostander tilknyttet brøyting av vei sammenliknet med andre kommuner. Årsaken til dette er størrelsen til det kommunale veinettet (over 300 km).

KOSTRA tall viser at Rana kommune, sammenliknet med andre kommuner har høyere brutto driftsutgifter tilknyttet samferdsel per innbygger, sammenliknet med andre kommuner i perioden 2020-2023. Kommunen har også hatt høyere netto driftsutgifter i perioden 2020-2023 tilknyttet kommunale veier og gater per km.

Det er ble i 2022 gjennomført en forvaltningsrevisjon av vedlikehold av kostbar infrastruktur i Rana kommune, hvorav vei var inkludert i revisjonen.

Forvaltning og vedlikehold av vann og avløp

Rana kommune har et vedlikeholdsetterslep på det kommunale ledningsnettet, dette trekkes frem i budsjett og økonomiplanen 2024-2027. I planen har kommunen beregnet etterslepet tilsvarende ca. 2 mrd. kr. Det fremgår videre at kommunen har hatt, og fremdeles har et for lavt investeringsnivå for å vedlikeholde vannledningsnettet. Samtidig er avløpsnettet bedre vedlikeholdt, men må også fornyes. I spørreundersøkelsen pekes det også på at det er

Risiko knyttet til:

- System og rutiner for vedlikeholdsplanlegging
- Roller og ansvarfordeling
- Økonomistyring.

Risiko knyttet til:

- Økonomistyring
 - Vedlikeholdsetterslep
 - Klimarisiko
-

utfordringer med utskiftningstakten tilknyttet rehabilitering av vann- og avløpsnettet i kommunen.

I budsjett og økonomiplanen 2024-2027 går det frem at kommunen har planlagt økt investeringer i vann og avløp. Dette skyldes vedlikeholdsetterslepet, klimautfordringer, rensekraft på avløp og ny hovedledning for vann og avløp til den nye flyplassen i kommunen.

I intervju pekes det at kommunen er i en prosess med å utarbeide vedlikeholdsplaner. Kommunen har også et investeringsnivå som tilsvarer at vedlikeholdsetterslepet ikke øker, men at kommunen i mindre grad reduserer etterslepet.

Det er ble i 2022 gjennomført en forvaltningsrevisjon av vedlikehold av kostbar infrastruktur i Rana kommune, hvorav VA var inkludert i revisjonen.

Mo i Rana Havn KF

Mo i Rana Havn KF er et kommunalt foretak eid av Rana kommune som drifter og forvalter havnearealer og tilrettelegger infrastruktur for godstransport for industri og næringslivsaktører. Mo i Rana Havn er regulert etter lov om havner og farvann (HFL).

Risiko knyttet til:

- Oppfølging av styringssignal
- Samhandling med kommunen
- Roller og oppgavedeling
- Effektiv drift og forvaltning

I Intervju blir det vist til at det har vært utfordringer knyttet til styring og kontroll av foretaket, og samhandling mellom kommunen og foretaket. Dette blir spesielt pekt på saken knyttet til dypvannskai. Også i forrige periode ble de pekt på risiko knyttet til foretaket med vekt på at man fra administrasjonen sin side ikke opplever å ha nødvendig sikkerhet og kontroll med at oppgaver i kommunen som er satt ut i kommunalt foretak driftes optimalt, eller med at økonomien i foretaket styres effektivt.

Saksbehandling av plan- og byggesaksbehandling

I Rana kommunes budsjett og økonomiplan 2024-2027 går det frem at gebyrinntektene innen plan, oppmåling, seksjonering og byggesak ikke dekker kommunens utgifter på området. Rana kommune har derfor foreslått å regulere gebyrene med 5,5 prosent i 2024

Risiko knyttet til:

- Etterlevelse av frister
- Økonomistyring

I intervju trekkes det frem at det er god kompetanse og kapasitet innen plan og arealområdet i Rana kommune.. Det pekes også på at kommunen har god dialog med utbyggerne i kommunen, og at kommunen etterstreber å gjennomføre dialogmøter med næringslivet tidlig i planprosesser for å sikre involvering. Kommunen prioriterer

også opplæring av planfremmere for at alle krav i planarbeidet er ivaretatt. Videre trekkes det frem at jobbes målrettet med tilbakemeldinger fra Statsforvalter

Av intervju går det frem at Rana kommune overholder lovpålagte saksbehandlingstider, og at det ofte er forsinkelser hos private underleverandører/konsulentselskap (som bistår planfremmere) som bidrar til forsinkelser i saksbehandlingen.

I henhold til KOSTRA indikerer Rana kommunes gjennomsnittlige saksbehandlingstid fra mottatt komplett planforslag til endelig vedtak brudd på lovpålagt saksbehandlingsfrist i 2020, 2021 og 2022 (108, 95 og 110 dager). Tallene indikerer at Rana er innenfor frist i 2023. Sett opp mot sammenliknbare kommuner i perioden 2020-2023 har Rana kommune lavere gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

Når det gjelder behandling av byggesaker i perioden 2020-2023, indikerer KOSTRA-tallen at Rana kommune ikke har brudd i 3 eller 12 ukers saker.

Rana kommune har i perioden 2020-2023 innvilget en større andel byggesøknader som har medført dispensasjon fra planer, sett opp mot sammenliknbare kommuner. Når det gjelder klager og tilsyn mottok Rana kommune åtte klager, og gjennomførte 23 tilsyn i 2023.

Brann og redning

I Årsmelding for 2023 for brann og redning i Rana blir det pekt på at de ikke er tilstrekkelig bemannet og har ikke tilstrekkelig med medarbeidere med kompetanse i henhold til krav i Brann- og redningsvesen forskriften §38, med de tillegg som går frem av egne prosedyrer. Det er også et høyere sykefravær enn målet på 4 %.

I spørreundersøkelsen blir det vist til at kommunen har en brannstasjon uten tilfredsstillende skille mellom ren og skitten sone. Andre peker i undersøkelsen på at det er utfordringer å få til et godt arbeidsmiljø på denne type arbeidsplasser. Videre blir det vist til utfordringer med sikre at hele personalet er oppdatert på rutiner og kompetanse.

Risiko knyttet til:

- Økonomi
- Bygningsmessige forhold
- Arbeidsmiljø
- Internkontroll

Miljørettet helsevern

Kommunen fører tilsyn etter forskrift om miljørettet helsevern med virksomheter som kan gi helsemessige ulemper til publikum. Videre skal boliger som leies ut eller på annen måte tilgjengeliggjøres for andre enn eier, tilfredsstillende miljømessige krav vedrørende inn klima og

Risiko knyttet til:

- Internkontroll

stråling. Skoler og barnehager skal være godkjent etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler. Det er helsemyndigheten i kommunen som godkjenner disse virksomhetene. Flere i spørreundersøkelsen viser til utfordringer knyttet til å oppfylle krav til miljørettet helsevern.

Deloitte gjennomførte i 2023 en forvaltningsrevisjon av kontroll og tilsyn av uteområder i barnehager som omhandlet miljørettet helsevern.

5 Risiko i kommunens eierstyring og selskaper

5.1 Innledning

På bakgrunn av innsamlet og analysert informasjon vil vi i dette kapitlet oppsummere og vurdere risiko knyttet til **kommunens eierstyring** og **kommunens selskaper**.

For å undersøke kommunens eierstyring gjennomføres det **eierskapskontroll**. Fokuset er på kommunens forvaltning av eierskapene (ett eller flere). Typiske risikoområder som blir undersøkt og vurdert i en eierskapskontroll inkluderer system og rutiner for oppfølging av eierskap, rutiner for valg av styrerepresentanter, opplæring av styrerepresentanter og rapportering til kommunestyret. Selskap som er omfattet av eierskapskontroll er AS, IKS, kommunalt oppgavefelleskap (KO) og samvirkeforetak (SA).

Dersom det er behov for å gjøre nærmere undersøkelse av selve selskapet kan det også gjennomføres **forvaltningsrevisjon av selskapet**. Da vil en kunne gjennomføre forvaltningsrevisjon av selskapets drift og tjenester, for eksempel om selskapet driver i samsvar med lover og regler og på en økonomisk forsvarlig måte. Det er også mulig å **kombinere** eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i selskap i en og samme undersøkelse. Figuren under gir en illustrasjon av de to formene for kontroll.

Figur 3 Eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i selskap

I 5.2 gis det en oversikt over alle selskap kommunen har eierinteresser i. Videre vil vi i 5.3 beskrive konkrete risikoområder knyttet til kommunens eierstyring og i kommunens selskaper, basert på innhentede data og oversikten over alle selskap i 5.2. Vurderingen av konkrete risikoområder i 5.3 er basert på påvist risiko gjennom intervjuer eller andre data, samt temaer knyttet til eierstyringen, eller selskaper, som enda ikke er undersøkt i Rana kommune. I tillegg er det andre elementer av risiko og vesentlighet som er tatt med i vurderingen, blant annet

knyttet til størrelse på eierandel, økonomi og formål med selskapet. Disse elementene går frem av de tre kolonnene lengst til høyre i tabellen i 5.2 og kan oppsummeres slik:

- **Heleide** selskap, eller selskap der Rana kommune har en **vesentlig eierandel**
- **Økonomisk risikoscore** – score basert på vurdering av tall for siste års inntjening, soliditet, likviditet og effektivitet
- **Økonomisk verdiskaping** - selskap som forvalter vesentlige økonomiske verdier og/eller som kan gi økonomisk gevinst (utbyttelig) eller har tapspotensiale for kommunen
- **Tjenestetilbud til utsatte brukergrupper** - VTA-bedrifter (varig tilrettelagt arbeid) som tilbyr arbeidsplass til en sårbar arbeidsgruppe
- **Utviklingsarbeid** - selskap som driver med utviklingsarbeid for å bidra til å nå viktige kommunale målsetninger, for eksempel knyttet til
 - boligtilbud
 - helse
 - ansvarlig forbruk og produksjon
 - klima og/eller bærekraft
 - infrastruktur
 - næringsliv
 - innovasjon
- **Samfunnskritiske tjenester** - selskap som tilbyr samfunnskritiske tjenester direkte til innbyggerne, for eksempel innen vann, renovasjon og avløp (VAR), energi eller brann og redning

I alle kommunens eierskap, enten andelen er stor eller liten, ligger det en potensiell omdømmerisiko dersom selskapet ikke drives i samsvar med lover og regler. Det samme gjelder dersom kommunens eierskap ikke ivaretas i henhold til anerkjente prinsipper for god eierstyring.

Det er viktig å understreke at risikovurderingene er skjønnsmessige, og vurderinger er basert på tilgjengelig informasjon. Kontrollutvalget kan vurdere risikoen knyttet til de ulike områdene som forskjellig fra det som er foreslått her. Det er derfor kontrollutvalget som til slutt skal vurdere og prioritere de ulike områdene, og avgjøre rekkefølge for forvaltningsrevisjonsprosjekter og eierskapskontroller i de planene som blir lagt frem for kommunestyret.

Det må tas forbehold om at ikke all informasjon som kommer frem er verifisert av ledelsen i kommunen eller i selskapene det gjelder.

5.2 Oversikt over kommunens eierskap

Rana har ett heleid selskap, eierinteresser i seks selskap sammen med andre kommuner og/eller fylkeskommuner, og eierinteresser i ni selskap der det også er private og/eller statlige eiere. Heleide og deleide selskap sammen med andre kommuner kommer inn under kommuneloven §§ 23-6 og 24-10. Disse selskapene har Rana kommune full innsynsrett i og kan gjennomføre forvaltningsrevisjon og eierskapskontroller av.

Selskap kommunen eier sammen med andre ikke-kommunale aktører kommer ikke inn under innsynsretten etter kommunelova §§ 23-6 og 24-10. Dette er ofte aksjeselskap med innslag av private eller statlige eierdeler eller samvirkeforetak. Det kan gjennomføres eierskapskontroll av slike selskap (ettersom dette handler om kommunen sin forvaltning), men for å gjøre

forvaltningsrevisjon som krever innsyn i selskapet må dette skje ved at styret i selskapet samtykker til innsyn.

Tabellen under gir en oversikt over selskapene kommunen har eierskap i, med informasjon om bransjen selskapet er en del av, selskapets formål og kommunens mål med eierskapet, kommunens eierandel, vurdert økonomisk risikoscore og aktuelle nøkkelpunkt som sier noe om iboende risiko og vesentlighet. Tallgrunnlaget for risikoscoren, samt utfyllende informasjon om selskapene ligger i egne tabeller i vedlegg 1.

Tabell 8 Oversikt over selskapene kommunen eier eller har eierandeler i

Selskap	Bransje	Formål/mål med eierskap ²¹	Eier-andel	Økonomisk risikoscore ²²	Annen aktuell risiko og vesentlighet
Freyr Battery SA	Batteriproduksjon	Produksjon av miljøvennlige battericeller gjennom en forretningsmodell som skaper langsiktig verdiskapning og bærekraftig utbytte til eiere.	Ikke oppgitt prosent. Kommunen eier 1 193 586 aksjer i selskapet		<ul style="list-style-type: none"> Økonomisk verdiskapning Utviklingsarbeid
Stakobygget AS	Utleie	Selskapets formål er bygging, drift og utleie av bygningsmassen Campus Helgeland til Rana kommune.	100%	3,57	<ul style="list-style-type: none"> Heleid Utviklingsarbeid
Moment Rana AS	Utleie av kultureiendom	Utleie av fast eiendom. Selskapet kan også delta i andre selskaper eller virksomhetsområder	91,67%	3,03	<ul style="list-style-type: none"> Vesentlig eierandel
Rana Utvikling AS	Næringsliv	Fremme næringsutvikling i Rana ved å være initierende og koordinerende organ for næringsfremmende tiltak i kommunen. Selskapet skal ha som oppgave å bidra til etablering av nye arbeidsplasser og sikring av eksisterende arbeidsplasser innenfor privat og offentlig virksomhet, herunder å forestå andre oppgaver som naturlig kan forbindes med næringsutvikling.	60,58%	3,82	<ul style="list-style-type: none"> Vesentlig eierandel Utviklingsarbeid
Driv Karriere AS	Arbeidstrening	Vi gir mennesker økte muligheter for å stå i arbeid eller aktivitet. Gjennom forretningsmessig virksomhet med produksjon og salg å gi yrkeshemmede tilbud om arbeidstrening med sikte på et yrkesvalg. I en viss utstrekning gi tilbud om sysselsetting over lengre tid til	54,55%	3,96	<ul style="list-style-type: none"> Vesentlig eierandel Tjenestetilbud til utsatte brukergrupper Utviklingsarbeid

²¹ Enkelte selskaper har lange formål. For disse gir tabellen en kort versjon, mens formål slik det fremgår i eierskapsmeldingen er å finne i tabellene med mer informasjon om selskapet i vedlegg 1.

²² Skala fra 1-5, der 1 er lavest mulige score og 5 er høyest mulige score.

		yrkeshemmede som har mindre muligheter til å få arbeid i det ordinære arbeidsliv.			
Helgeland Avfallsforedling IKS	Renovasjon	<p>HAF skal være et selskap med høy kompetanse innen behandling av avfall og skal til enhver tid være pådriver og utvikler av gode løsninger innen avfallsbehandling. Formålet til selskapet er:</p> <p>Å drive avfallsbehandling i eierkommunene. Å stå for innsamling og transport av de avfallstyper som egner seg for interkommunalt samarbeid etter nærmere avtale med kommunene. Det er forutsatt allmenn tvungen renovasjon i alle eierkommunene. Å stå for gjenvinning og sortering av resirkulerbare avfallsprodukter og distribusjon og salg av slike produkter.</p> <p>Selskapet skal være et konsultativt organ for eierne i avfallsspørsmål og bidra til løsning av slike.</p> <p>I den utstrekning selskapet har kapasitet kan det selge tjenester til andre. Avtale om salg av tjenester i henhold til dette punkt skal godkjennes av representantskapet. Representant skapet kan delegere slik myndighet til styret.</p>	47,6%	3,41	<ul style="list-style-type: none"> • Vesentlig eierandel • Utviklingsarbeid • Samfunnskritisk tjeneste
Norland Teater AS	Kultur	Selskapet ble opprettet i 1981. Rana kommunes mål med eierskapet er at selskapet skal drive teatervirksomhet i regionen og tilby et best mulig kulturtilbud til innbyggerne.	40%	4,04	<ul style="list-style-type: none"> • Utviklingsarbeid
Helgelandskraft AS	Kraft/Energi	Helgeland Kraft produserer fornybar energi og utvikler strømnnett til hele Helgeland. Selskapet selger strøm til husholdninger og bedrifter i hele landet. Selskapets mål er å være en aktiv verdiskaper gjennom bedret forsyningsikkerhet og økt verdiskapning på Helgeland. Helgeland Kraft AS ble omdannet til konsern 20. juni	26,85%	4,36	<ul style="list-style-type: none"> • Økonomisk verdiskapning • Samfunnskritiske tjenester

		2018. De tre virksomhetsområdene; nett, vannkraft og strøm er omdannet til heleide datterselskaper.			
Årjelhsaemien Teatere AS	Samisk kultur	Årjelsaemien Teatere skal arbeide for å fremme og utvikle sørsamisk scenekunst. Sørsamisk språk og kultur skal stå sentralt i arbeidet. Teatret skal fortsette det historiske samarbeidet med det sørsamiske området på svensk side og er et teater for hele det sørsamiske området i Norge.	15%	4,38	<ul style="list-style-type: none"> • Utviklingsarbeid
Helgeland Reiseliv AS	Reiseliv	Utvikle og markedsføre Helgeland som et foretrukket reisemål, og derigjennom skape merverdi for næringsaktørene og lokalsamfunnene, samt hva hermed står i forbindelse.	11,2%	3,99	<ul style="list-style-type: none"> • Utviklingsarbeid
Helgeland Invest AS	Investering	Investere i foretak, fortrinnsvis i Helgelandsregionen, samt bidra med relaterte tjenester i denne forbindelse.	8,56%	4,80	<ul style="list-style-type: none"> • Økonomisk verdiskapning • Utviklingsarbeid
Helgeland Industriutvikling AS	Eiendomsutvikling	Selskapets virksomhet skal være å eie, drive og utvikle fast eiendom, samt å drive slik annen virksomhet som vil ha naturlig tilknytning til de angitte hovedvirksomheter herunder å investere i andre selskap og foretak.	8,56%	2,58	<ul style="list-style-type: none"> • Økonomisk risikoscore • Utviklingsarbeid • Økonomisk verdiskapning
Kunnskapsparken Helgeland AS	Innovasjon	Bidra til vekst på Helgeland ved å jobbe med kompetanse, nettverk, innovasjon og inkubasjon, samt tidligfase-investeringer.	4,8%	4,78	<ul style="list-style-type: none"> • Utviklingsarbeid
Kinoalliansen AS	Kino	Å forhandle og inngå avtaler innen salg, markedsføring, filmleie, serviceavtaler kinoteknikk, kioskdirift, billettsystemer og andre forretningsområder knyttet til kinodrift på vegne av kinoledere i selskaper og kommuner som driver kinodrift eller lignende virksomhet og er medeiere i KINOALLIANSEN AS, samt alt i forbindelse hermed.	4%	4,70	<ul style="list-style-type: none"> • Utviklingsarbeid

Sjonfjellet Vindpark Holding AS	Kraft/Energi	Å utvikle, produsere og investere i fornybar energi produsert av vindkraft.	2,94%	3,48	<ul style="list-style-type: none"> • Samfunnskritisk tjeneste • Utviklingsarbeid
Kommunekraft AS	Kraft/Energi	Formidle aksjeeiernes disponible kraft, herunder konsesjonskraft, og drive annen virksomhet tilknyttet slik formidling.	0,31%		<ul style="list-style-type: none"> • Samfunnskritisk tjeneste • Utviklingsarbeid

5.3 Oversikt over identifiserte risikoområder knyttet til kommunens eierskap og i selskapene

Rana kommunen har en eierskapsmelding del 1, vedtatt av kommunestyret 05.04.2022 i sak 36/22, der generelle prinsipper for eierstyring i Rana kommune beskrives. Videre har kommunen en eierskapsmelding del 2 som beskriver selskapene og eierskapene til Rana kommune. Del 2 er vedtatt av kommunestyret samtidig som del 1.

Under presenterer vi vurderingene av hvor i Rana sin eierskapsforvaltning det er risiko for at kommunen ikke utøver tilstrekkelig kontroll med selskapene i samsvar med etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse, både overordnet sett og for enkelte selskap der kommunen har eierinteresse

Tabell 9: Identifiserte risikoområder i kommunens eierskapsforvaltning og i kommunens selskaper

Område/selskap og identifiserte risikoer	Risiko- og vesentlighetsvurdering
<p>Overordnet eierskapsforvaltning i Rana kommune</p> <p>Rana kommune skal i henhold til kommuneloven § 26-1 utarbeide en eierskapsmelding. Kommunens eiermelding er utarbeidet i 2022, og av denne fremgår informasjon om Rana sine eierskap i aksjeselskap, interkommunale selskaper, stiftelser, og andre organisasjoner.</p> <p>Rana kommunes eierskapsmelding del 1 og del 2 ble utarbeidet i 2022.</p> <p>Undersøkelsen viser at svak eierstyring er ett av risikoområdene som kommunen selv har identifisert.</p> <p>I en overordnet eierskapskontroll av kommunens eierskapsforvaltning kan det være aktuelt å se på flere områder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prosedyrer og rutiner for utarbeidelse av eierskapsmelding og eierstrategi • Prosedyrer og rutiner for valg av styremedlemmer i selskap kommunen har eierinteresse i • Etikk, habilitet og antikorrupsjon • Kommunikasjon og dialog mellom kommunen som eier og selskapene • Rapportering om kommunens eierskap til folkevalgte organer 	<div style="text-align: right; margin-bottom: 10px;"> </div> <p>Risiko knyttet til:</p> <ul style="list-style-type: none"> • System og rutiner for eierskapsforvaltning/eierstyring • Rutiner og system for å sikre gode styrevalgsprosesser • Omdømme og tillit

- Prosedyrer og rutiner for utbetaling av utbytte
- Samfunnsansvar, klima og bærekraft

Eierskapskontroll – Helgelandskraft AS [26,85 %]

I eierskapsmeldingen til Rana kommune del 2 går det frem at Helgelandskraft AS er et selskap som produserer fornybar energi og strøm til flere kommuner på Helgeland.

I intervju trekkes Helgelandskraft AS frem som ekstra viktig for kommunen da dette er et selskap med høy økonomisk verdi. Det trekkes frem at kommunen må ha en tydelig styring overfor selskapet. Det blir vist til at det har vært et behov for et ekstraordinært eiermøte fordi Rana kommune ikke er fornøyd med at selskapet ikke har utbetalt utbytte som forventet av kommunen som eier. Kommunen har gjennomført en regnskapsanalyse, og finner grunnlag for at det rom for større utbytter. Selskapet argumenterer imot utbytteutbetalinger grunnet investeringer.

Risiko knyttet til:

- Eierstyring
- Etterlevelse av eierkrav
- Utbetaling av utbytte

Eierskapskontroll (og eventuelt forvaltningsrevisjon)– Driv Karriere AS [54,54%]

Driv Karriere AS er en arbeidsmarkedsbedrift som ifølge kommunens eiermelding del 2 leverer «tilbud som tiltaksarrangør fr arbeidsmarkedsopplæringskurs og arbeidsrettede tiltak for NAV i tjenesteområdene Rana, Hemnes, Nesna og Lurøy».

Arbeidsmarkedsbedrifter kan ha utfordrende driftsvilkår, da de skal drives i konkurranse med andre, og oppfylle en rekke formalkrav. Bedriftene må også følge opp sine brukere på en god måte.

I undersøkelsene som er gjennomført går det frem i intervju at selskapet har hatt utfordringer med NAV i forbindelse med fordelingsnøkler og kostander, samt finansiering. Rana kommune har gjort en gjennomgang av selskapet, og opplyser om at det nå går bedre med selskapet.

Risiko knyttet til:

- System og rutiner for oppfølging av selskapet
- Drift av selskapet
- Tilfredsstillende tilbud til brukerne

Eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon – Helgeland avfallsforedling IKS

Dette selskapet er et viktig selskap for eierkommunen og har ansvar for en samfunnskritisk tjeneste for kommunene og innbyggerne. Selskapets virksomhet er

Risiko knyttet til:

- Eierstyring

også viktig med hensyn til omstilling mot en mer sirkulær økonomi og reduksjon av klimautslipp.

Det ble gjennomført en selskapskontroll av HAF IKS i 2019, der det blant annet ble avdekket mangel på rutiner for å sikre etterlevelse av offentlighetsloven og mangelfull etablering av økonomiske mål for selskapet, samt behov for skriftliggjøring av økonomirutiner. Det ble i selskapskontrollen også pekt på at HAF IKS ikke hadde en tilfredsstillende økonomisk situasjon, grunnet lav egenkapital, begrenset likviditet og et gebyrnivå som gav lite økonomisk handlingsrom. I undersøkelsen blir det pekt på at det kunne vært interessant å på nytt se på eierstyring og forvaltning av selskapet.

- Manglede etterlevelse av føringer fra eier
- System og rutiner for sentrale arbeidsprosesser

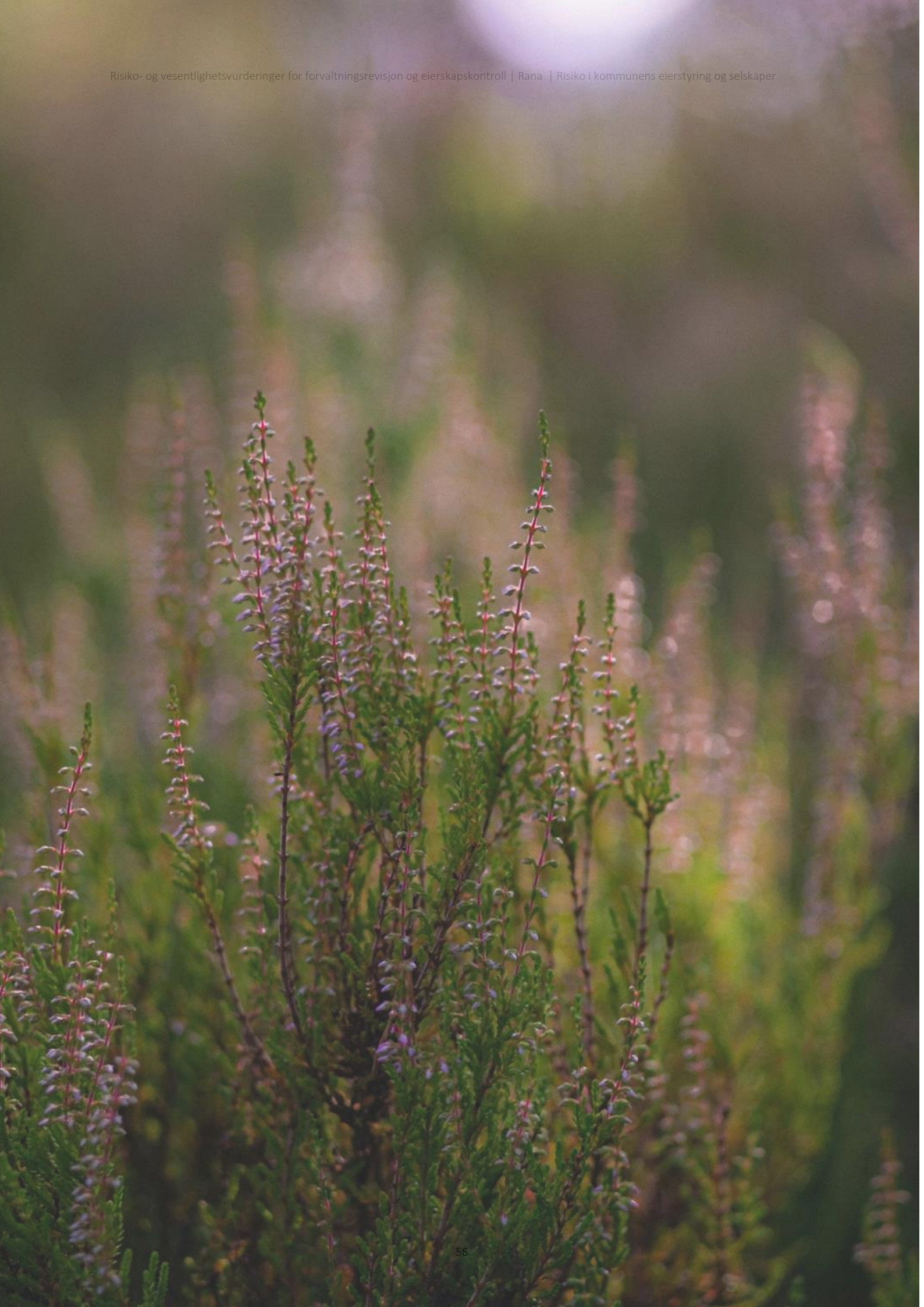
Eierskapskontroll – Rana utvikling AS [60,58%]

Rana utvikling skal Fremme næringsutvikling i Rana ved å være initierende og koordinerende organ for næringsfremmende tiltak i kommunen. Dette er en viktig næringsoppgave for kommunen og det er viktig å sikre gode eierstyringsprosesser

Risiko knyttet til:

- Eierstyring og eierstrategi
-

6 Forslag til forvaltningsrevisjonsprosjekter og eierskapskontroller

På bakgrunn av de analyser og risikovurderinger som er gjennomført er det identifisert flere områder som etter Deloittes vurdering kan representere vesentlig risiko, og hvor kontrollutvalget kan vurdere å gjennomføre forvaltningsrevisjonsprosjekter og/eller eierskapskontroll.

Forslaget danner et utgangspunkt og må suppleres av innspill fra stormøtet hvor både kontrollutvalget og andre folkevalgte deltar.

6.1 Områder med høy risiko

Tabell 10: Forvaltningsrevisjonsprosjekter med høy risiko (røde)

Prosjekt	Aktuelle revisjonstema
Samfunnssikkerhet og beredskap	<ul style="list-style-type: none">• Beredskapsplaner i alle virksomheter (særlig skole og barnehage)• Utarbeidelse og oppfølging av helhetlig ROS-analyse• Koordinering
Overordnet klima og miljøarbeid	<ul style="list-style-type: none">• Klima og miljøtiltak i hele kommunen• Oppfølging og rapportering på klima- og miljømål• Klimarisiko i planarbeid og investeringer
Saksforberedelse og oppfølging av politiske vedtak	<ul style="list-style-type: none">• System og rutiner for forsvarlig saksforberedelse• System og rutiner for oppfølging av vedtak
System for å melde og følge opp avvik	<ul style="list-style-type: none">• Implementering av kvalitetssystem• Kompetanse og opplæring• Melding av avvik og uønskede hendelser• Oppfølging av avvik og risikoområder• Rapportering• Ledelsens oppfølging• Arbeidsmiljø
Personalforvaltning	<ul style="list-style-type: none">• Kapasitet og kompetanse i HR- og organisasjonsavdeling• Samhandling mellom ledelse og ansatte• Fordeling av roller og ansvar mellom stab og linje knyttet til personaloppfølging• Arbeidsmiljø

	<ul style="list-style-type: none">• Involvering av de ansatte i endringsprosesser
Informasjonssikkerhet	<ul style="list-style-type: none">• Internkontroll• Personvern• Dataangrep• Kapasitet og kompetanse
Innkjøp og kontraktsoppfølging	<ul style="list-style-type: none">• Måloppnåelse• Anskaffelsesregelverket• Grønne innkjøp• Kontraktsoppfølging av økonomi, seriøsitet og miljø.
Kvalitet i pleie og omsorg	<ul style="list-style-type: none">• Kvalitet på tjenestetilbud• Kapasitet og kompetanse• System og rutiner• Medisinering• Oppfølging av vedtak om tjenester• Melding og oppfølging av avvik• Kvalitet på bygg
Omstilling og dimensjonering av tjenester til eldre	<ul style="list-style-type: none">• Omsorgstrappen og tilpasset tilbud av ulike tjenester (særlig hjemmetjenestene)• Bruk av velferdsteknologi• Forebyggende helsetjenester for eldre
Personalforvaltning og oppfølging av sykefravær innen helse og omsorgssektoren	<ul style="list-style-type: none">• Motivere og beholde ansatte• Sykefravær• Arbeidsmiljø• Bruk av vikarer
Boliger til vanskeligstilte på boligmarkedet	<ul style="list-style-type: none">• Tilgang på bolig og dimensjonering av tilbud• Regeletterlevelse
Miljøterapeutisk avdeling (MTA)	<ul style="list-style-type: none">• Organisering av tjenesteområdet• Arbeidsmiljø• Kvalitet på tjenestene• Etterlevelse av helse og omsorgstjenesteloven med tilhørende forskrifter
Psykisk helse og rus	<ul style="list-style-type: none">• Oppfølging av personer med psykisk helseutfordringer og/eller rusproblematikk• Vedtaksoppfølging• Dimensjonering av tjenestene
Legetjeneste	<ul style="list-style-type: none">• Kapasitet og kontinuitet i tilbudet• Kostnader knyttet til vikarforbruk

	<ul style="list-style-type: none">• Kvalitet i tjenesten• Etterlevelse av helse og omsorgstjenesteloven med tilhørende forskrifter
Kvalitet i og kapasitet i grunnskoleopplæringen	<ul style="list-style-type: none">• Kapasitet og kompetanse• Dimensjonering av tjenesten
Trygt og godt skolemiljø	<ul style="list-style-type: none">• System og rutiner for å forebygge brudd på trygt og godt skolemiljø• System og rutiner for å fange opp og handle på bakgrunn bekymring for at elever ikke har det trygt og godt
Vold og trusler mot ansatte i skolen	<ul style="list-style-type: none">• System og rutiner for å forebygge vold og trusler mot ansatte i skolen• System og rutiner oppfølging av avvik knyttet til vold og trusler
Individuelt tilrettelagt opplæring og spesialundervisning	<ul style="list-style-type: none">• Saksbehandlingstid for å få en sakkyndig vurdering• Tilrettelagt opplæring• Kompetanse og kapasitet• Gjennomføring av vedtak
Kvalitet i barnehage og spesialpedagogiske tjenester til førskolebarn	<ul style="list-style-type: none">• Kommunen som barnehagemyndighet sin rutine for tilsyn i offentlige og private barnehager• Kapasitet og sykefravær• Rekruttering• Dimensjonering av tjenestene• Kvalitet i barnehagen• Trygt og godt barnehagemiljø• PPT tilbud til førskolebarn
Samhandling knyttet til utsatte barn og unge	<ul style="list-style-type: none">• Rutiner og praksis for samarbeid på tvers av tjenester• Rutiner og praksis for oppfølging av sårbare barn og unge i kommunen• Kompetanse og kapasitet, roller og oppgaver
Barnevernstjenesten	<ul style="list-style-type: none">• Kapasitet og bemanning• Barns medvirkning• Praksis for vurdering av behov for plasseringer utenfor eget hjem
Vedlikehold av kommunal eiendomsmasse	<ul style="list-style-type: none">• System og rutiner for vedlikeholdsplanlegging

	<ul style="list-style-type: none"> • system og rutiner for utarbeidelse av tilstandsanalyser • System og rutiner for oppfølging og revidering av vedlikeholdsplaner • Roller og ansvarfordeling • Økonomistyring
Styring av investeringsprosjekter	<ul style="list-style-type: none"> • System og rutiner for styring og kontroll av investeringsprosjekter
Forvaltning og vedlikehold av kommunale veier	<ul style="list-style-type: none"> • System og rutiner for vedlikeholdsplanlegging • Roller og ansvarfordeling • Økonomistyring

Andre prosjekter (gule)

Tabell 11: Forvaltningsrevisjonsprosjekter med middels risiko (gule)

Prosjekt	Aktuelle revisjonstema
Rekruttering	<ul style="list-style-type: none"> • Rekrutteringsstrategier- og tiltak • Rutiner for vurdering av kompetansebehov ved utlysning av ledige stillinger • Etterlevelse av regelverk
Økonomistyring	<ul style="list-style-type: none"> • System og rutiner for økonomistyring og økonomisk rapportering • System og rutiner for utarbeidelse av budsjett • System og rutiner for oppfølging av avvik • System og rutiner for gjennomføring og oppfølging av risikovurderinger
Sosialhjelp	<ul style="list-style-type: none"> • Tilbud om økonomisk bistand til sosialt og økonomisk vanskeligstilte • Oppfølging av sosialt og økonomisk vanskeligstilte
Oppfølging av flyktninger	<ul style="list-style-type: none"> • Rutiner og praksis for å ta imot og sikre god integrering av flyktninger
Skolehelsetjeneste	<ul style="list-style-type: none"> • Oppfølging av sårbare barn og unge • Tilgjengelighet • Kapasitet og bemanning

Voksenopplæring	<ul style="list-style-type: none"> • Dimensjonering av tilbudet • Samhandling på tvers av tjenester i kommunen
<i>Det kan være naturlig å se på tjenestene i voksenopplæringen i sammenheng med en eventuell forvaltningsrevisjon av oppfølging av flyktninger</i>	
Kultur	<ul style="list-style-type: none"> • Utenforskap • Dimensjonering av kulturtilbudet i kommunen
Tilskuddsordninger	<ul style="list-style-type: none"> • Økonomistyring • System og rutiner for oppfølging av utdelte tilskudd • System og rutiner for utdeling av tilskudd i tråd med kommunens mål og strategier
Forvaltning og vedlikehold av vann og avløp	<ul style="list-style-type: none"> • Økonomistyring • Vedlikeholdsetterslep • Klimarisiko
Saksbehandling av plan og byggesaker	<ul style="list-style-type: none"> • Etterlevelse av frister • Økonomistyring
Mo i Rana Havn KF	<ul style="list-style-type: none"> • Oppfølging av styringssignal og kommunale vedtak • Samhandling med kommunen • Ansvar og oppgavedeling
Brann og redning	<ul style="list-style-type: none"> • Økonomi • Bygningsmessige forhold • Arbeidsmiljø • Internkontroll
Miljørettet helsevern	<ul style="list-style-type: none"> • Internkontroll

Tabell 12: Eierskapskontroll

Prosjekt	Aktuelle revisjonstema
Overordnet eierskapsforvaltning i Rana kommune	<ul style="list-style-type: none"> • System og rutiner for eierskapsforvaltning/eierstyring
Eierskapskontroll – Helgelandskraft AS	<ul style="list-style-type: none"> • System og rutiner for eierstyring og eieroppfølging • System og rutiner for utbetaling av utbytte

Eierskapskontroll (og ev. forvaltningsrevisjon) –
Driv Karriere AS

- System og rutiner for eierstyring og eieroppfølging
-

Eierskapskontroll - Rana utvikling AS

- System og rutiner for eierstyring og eieroppfølging
-

Eierskapskontroll (og ev forvaltningsrevisjon) –
Helgeland avfallsforedling IKS

- Eierstyring
 - Oppfølging av eierkrav
 - Sentrale arbeidsprosesser
-

Vedlegg 1 Utvidet risikoanalyse av selskaper med regnskapstall

Selskaper der kommunen har full innsynsrett

Selskapene som er presentert i tabellene under er aksjeselskap og interkommunale selskap som er heleid av kommunen eller eid sammen med andre kommuner og/eller fylkeskommuner. Disse selskapene har Rana kommune full innsynsrett i og kan gjennomføre forvaltningsrevisjon og eierskapskontroller av. Informasjonen er i hovedsak hentet fra kommunens eierskapsmelding og smartcheck.

Stakobygget AS

Eiere Rana kommune – 100%

Selskapets formål Selskapets formål er bygging, drift og utleie av bygningsmassen Campus Helgeland til Rana kommune.

Informasjon om selskapet Selskapet ble opprettet i 1982. Rana kommunes mål med selskapet er utleie av lokaler til Rana kommune, samt høyere institusjoner for høyere utdanning.

Nøkkeltall	2022	2021	2020	2019	2018
Totalinntekt	20 574	19 967	19 881	19 633	19 231
Driftsresultat	9 466	9 207	8 759	9 086	7 886
Årsresultat	3 647	5 810	5 542	3 680	-441
Egenkapital	9 375	5 728	-82	-5 624	-9 304
Gjeld	174 129	194 023	214 283	218 007	242 331

Økonomisk risikoanalyse	Indikatorer	Inntjening	Soliditet	Likviditet	Effektivitet	Risikoscore
	Kort sikt	4,00	3,29	5,00	4,20	3,57
	Lang sikt	2,75	1,00	5,00	3,80	
	Score	3,00	2,60	5,00	3,90	

Helgeland Avfallsforedling IKS

Eiere Rana kommune – 47,65%

Andre eiere: Hemnes, Nesna, Træna, Lurøy og Rødøy

Selskapets formål HAF skal være et selskap med høy kompetanse innen behandling av avfall og skal til enhver tid være pådriver og utvikler av gode løsninger innen avfallsbehandling. Formålet til selskapet er:

1. Å drive avfallsbehandling i eierkommunene.

2. Å stå for innsamling og transport av de avfallstyper som egner seg for interkommunalt samarbeid etter nærmere avtale med kommunene. Det er forutsatt allmenn tvungen renovasjon i alle eierkommunene.
3. Å stå for gjenvinning og sortering av resirkulerbare avfallsprodukter og distribusjon og salg av slike produkter.
4. Selskapet skal være et konsultativt organ for eierne i avfallsspørsmål og bidra til løsning av slike.
5. I den utstrekning selskapet har kapasitet kan det selge tjenester til andre. Avtale om salg av tjenester i henhold til dette punkt skal godkjennes av representantskapet. Representant skapet kan delegere slik myndighet til styret.

Informasjon om selskapet

Selskapet ble stiftet i 1994. Kommunes mål med eierskapet er å sikre renovasjon og avfallsbehandling på en effektiv og miljøvennlig måte. Kommunestyret i Rana kommune har i sak 64/18 vedtatt styringsdokumentet "Helgeland Avfallsforedling IKS – eierstyring og selskapsledelse". Kommunestyret vedtok samtidig at det skal utarbeides en overordnet eierstrategi for Helgeland Avfallsforedling i samarbeid med øvrige deltagerkommuner. Arbeidet med denne eierstrategien pågår. Kommunestyret har i sak 60/19 vedtatt å det skal utredes blant annet videreføring eller sammenslåing, eventuelt endring av selskapsform for å sikre at organiseringen av renovasjon er hensiktsmessig. Dette arbeidet avventer tilbakemeldinger fra øvrige deltagerkommuner.

Nøkkeltall	2022	2021	2020	2019	2018
Totalinntekt	106 741	100 090	97 490	95 696	90 065
Driftsresultat	2 121	1 866	3 706	4 404	-151
Årsresultat	-277	329	1 978	2 191	-1 617
Egenkapital	22 077	22 354	22 025	20 047	17 856
Gjeld	96 450	100 542	106 685	114 042	112 024

Økonomisk risikoanalyse	Indikatorer	Inntjening	Soliditet	Likviditet	Effektivitet	Risikoscore
	Kort sikt	2,50	3,71	3,75	2,60	3,41
Lang sikt	2,75	4,00	4,75	2,80		
Score	2,70	3,80	3,95	2,75		

Nordland Teater AS

Eiere Rana kommune – 40%
Andre eiere: Nordland fylkeskommune

Selskapets formål Drive teatervirksomhet i Nordland.

Informasjon om selskapet Selskapet ble opprettet i 1981. Rana kommunes mål med med eierskapet er at selskapet skal drive teatervirksomhet i regionen og tilby et best mulig kulturtilbud til innbyggerne.

Nøkkeltall	2022	2021	2020	2019	2018
Totalinntekt	52 077	50 544	48 194	47 253	45 686
Driftsresultat	-1 904	2 138	2 308	1 102	-322
Årsresultat	-1 978	2 019	2 161	917	-498
Egenkapital	20 400	22 379	20 360	18 199	14 069
Gjeld	20 703	20 361	20 435	21 218	21 133

Økonomisk risikoanalyse	Indikatorer	Inntjening	Soliditet	Likviditet	Effektivitet	Risikoscore
	Kort sikt	1,00	4,57	4,75	3,80	4,04
	Lang sikt	3,25	4,67	4,75	4,00	
	Score	2,80	4,60	4,75	3,95	

Helgeland Kraft AS

Eiere Rana kommune – 26,85%

Helgeland Kraft AS er eid av 14 kommuner i regionen, og Rana er største eier. Andre eiere: Vefsn, Alstadhaug, Brønnøy, Hemnes, Nesna, Dønna, Herøy, Sømna, Leirfjord, Vega, Grane, Hattfjelldal og Vevelstad.

Selskapets formål Helgeland Kraft produserer fornybar energi og utvikler strømmnett til hele Helgeland. Selskapet selger strøm til husholdninger og bedrifter i hele landet. Selskapets mål er å være en aktiv verdiskaper gjennom bedret forsyningssikkerhet og økt verdiskapning på Helgeland. Helgeland Kraft AS ble omdannet til konsern 20. juni 2018. De tre virksomhetsområdene; nett, vannkraft og strøm er omdannet til heleide datterselskaper.

Informasjon om selskapet Selskapet ble stiftet i 2016. Kommunestyret i Rana fattet vedtak i sak 62/17 om å slutte seg til en felles eierstrategi sammen med de andre eierkommunene.

Nøkkeltall	2022	2021	2020	2019	2018
Totalinntekt	1 875 684	2 004 011	1 225 212	1 869 528	1 789 323
Driftsresultat	326 855	385 570	155 990	411 236	484 699
Årsresultat	121 008	208 481	175 122	279 103	259 338
Egenkapital	2 625 449	2 538 376	2 435 595	2 371 418	2 166 854
Gjeld	3 348 847	3 159 283	3 132 747	3 066 594	3 201 097

Økonomisk risikoanalyse	Indikatorer	Inntjening	Soliditet	Likviditet	Effektivitet	Risikoscore
	Kort sikt	3,50	4,57	4,75	3,40	4,36
	Lang sikt	4,00	4,67	5,00	3,80	
	Score	3,90	4,60	4,80	3,70	

Åarjelsaemien Teatere AS

Eiere Rana kommune – 15%

Andre eiere: Samediggi/Sametinget, Nordland fylkeskommune

Selskapets formål Åarjelsaemien Teatere skal arbeide for å fremme og utvikle sørsamisk scenekunst. Sørsamisk språk og kultur skal stå sentralt i arbeidet. Teatret skal fortsette det historiske samarbeidet med det sørsamiske området på svensk side og er et teater for hele det sørsamiske området i Norge.

Informasjon om selskapet Selskapet ble opprettet i 2012. Rana kommunes mål med med eierskapet er sammenfallende med selskapets, nemlig at selskapet skal fremme og utvikle sørsamisk scenekunst og være et teater for hele det sørsamiske området i Norge.

Nøkkeltall	2022	2021	2020	2019	2018
Totalinntekt	4 084	3 808	3 990	3 854	4 024
Driftsresultat	-176	240	237	266	423
Årsresultat	-155	246	257	298	443
Egenkapital	4 164	4 319	4 073	3 816	3 518
Gjeld	1 385	645	455	993	676

Økonomisk risikoanalyse	Indikatorer	Inntjening	Soliditet	Likviditet	Effektivitet	Risikoscore
	Kort sikt	1,25	5,00	5,00	1,80	4,38
Lang sikt	4,25	5,00	5,00	3,20		
Score	3,65	5,00	5,00	2,85		

Helgeland Reiseliv AS (Visit Helgeland AS)

Eiere Rana kommune – 11,2%

Andre eiere: Træna kommune, Vevelstad kommune, Vega kommune, Rødøy kommune, Dønna kommune, Hattfjelldal kommune, Grane kommune, Bindal kommune, Herøy kommune, Nesna kommune, Lurøy kommune, Sømna kommune, Leirfjord kommune, Hemnes kommune, Alstahaug kommune Brønnøy kommune, Vefsn kommune.

Selskapets formål Utvikle og markedsføre Helgeland som et foretrukket reisemål, og derigjennom skape merverdi for næringsaktørene og lokalsamfunnene, samt hva hermed står i forbindelse.

Informasjon om selskapet Selskapet ble opprettet i 2011. Rana kommunes mål som eier i Visit Helgeland er å støtte et interkommunalt samarbeid om utvikling av Helgeland som et bærekraftig og foretrukket reisemål. Kommunen ønsker å bidra til at Helgeland får en sterk og innovativ reiselivsorganisasjon som kan markedsføre området, bygge nettverk, kompetanse og infrastruktur, og være oppdatert på utviklingen innen reiseliv. Selskapet er et ideelt aksjeselskap der et eventuelt overskudd fra selskapets drift skal benyttes til selskapets formål.

Nøkkeltall	2022	2021	2020	2019	2018
Totalinntekt	19 364	13 028	10 857	13 355	12 743
Driftsresultat	-2 643	483	597	523	1 358
Årsresultat	-2 632	492	619	560	1 372
Egenkapital	2 621	5 253	4 761	4 223	3 662
Gjeld	3 506	1 369	1 577	1 608	1 435

Økonomisk risikoanalyse	Indikatorer	Inntjening	Soliditet	Likviditet	Effektivitet	Risikoscore
	Kort sikt	1,00	4,00	4,25	3,00	3,99
Lang sikt	4,00	5,00	5,00	3,80		
Score	3,40	4,30	4,40	3,60		

Kommunekraft AS

Eiere Rana kommune – 0,31% (1 aksje)

Kommunekraft er eid av 126 kommuner, 7 fylkeskommuner og LVK. LVK har 187 aksjer og øvrige eiere en aksje hver. [Lenke med oversikt over aksjonærer.](#)

Selskapets formål Formidle aksjeeiernes disponible kraft, herunder konsesjonskraft, og drive annen virksomhet tilknyttet slik formidling.

Informasjon om selskapet Selskapet ble opprettet i 1993. Målet med Rana kommunes eierskap er at selskapet skal formidle kraft på vegne av kommunen i markedet til best mulig kommersielle betingelser for kommunen.

Selskaper der kommunen ikke har full innsynsrett

Selskapene som er presentert i tabellene under er selskap der kommunen har eierskap, men som ikke kommer inn under innsynsretten etter kommunelova §§ 23-6 og 24-10. Dette er aksjeselskap med innslag av private eller statlige eierdeler eller samvirkeforetak. Informasjonen er i hovedsak hentet fra kommunens eierskapsmelding og smartcheck.

Moment Rana AS

Eiere Rana kommune – 91,67%

Andre eiere: Rana historielag

Selskapets formål Utleie av fast eiendom. Selskapet kan også delta i andre selskaper eller virksomhetsområder

Informasjon om selskapet Selskapet ble opprettet i 1960. Moment Rana AS het tidligere Musemsgården AS. Kommunens mål med selskapet er utleie og utvikling av sin eiendom for å utvikle Momentbygget og området rundt for å skape best mulig tilbud innenfor kultur og opplevelser i byen.

Nøkkeltall	2022	2021	2020	2019	2018
Totalinntekt	6 242	5 928	5 550	2 759	0
Driftsresultat	1 972	1 734	1 801	363	-153
Årsresultat	-1 050	-385	-351	-1 561	9 946
Egenkapital	8 940	9 990	10 375	10 726	12 286
Gjeld	76 445	77 935	81 128	67 386	2 521

Økonomisk risikoanalyse	Indikatorer	Inntjening	Soliditet	Likviditet	Effektivitet	Risikoscore
	Kort sikt	2,00	3,71	1,25	2,20	3,03
Lang sikt	4,00	4,33	4,75	1,80		
Score	3,60	3,90	1,95	1,90		

Rana Utvikling AS

Eiere Rana kommune – 60,58%

Andre eiere: Helgeland Invest AS, Mo industripark AS, Sparebank 1 Helgeland AS, øvrige aksjonærer med eierandeler under 1%.

Selskapets formål Fremme næringsutvikling i Rana ved å være initierende og koordinerende organ for næringsfremmende tiltak i kommunen. Selskapet skal ha som oppgave å bidra til etablering av nye arbeidsplasser og sikring av eksisterende arbeidsplasser innenfor privat og offentlig virksomhet, herunder å forestå andre oppgaver som naturlig kan forbindes med næringsutvikling.

Informasjon om selskapet Selskapet ble opprettet i 1987. Rana kommunes mål med selskapet er sammenfallende med selskapets vedtektsfestede formål. Selskapets viktigste oppgave er å legge til rette for ny næringsvirksomhet og bidra til å forbedre rammevilkårene for næringsdrivende. Rana kommune har en vekstvisjon, som innebærer at Mo i Rana skal være en motor for regional vekst og utvikling, og at dette skal oppfylles gjennom nyetablering og tilflytting til Helgeland. Den sikreste veien til vekst er flere arbeidsplasser.

Nøkkeltall	2022	2021	2020	2019	2018
Totalinntekt	17 354	19 050	12 778	11 029	8 098
Driftsresultat	-14	26	198	645	-3 065
Årsresultat	137	84	143	253	-3 646
Egenkapital	6 427	6 290	6 206	6 063	5 810
Gjeld	6 515	5 246	1 879	3 885	4 525

Økonomisk risikoanalyse	Indikatorer	Inntjening	Soliditet	Likviditet	Effektivitet	Risikoscore
	Kort sikt	3,25	4,57	5,00	2,20	3,82
Lang sikt	2,00	5,00	5,00	2,40		
Score	2,25	4,70	5,00	2,35		

Driv Karriere AS

Eiere Rana kommune – 54,54%

Andre eiere: Nordland fylkeskommune, Alstahaug kommune, SpareBank 1 Helgeland og andre (2,81%).

Selskapets formål Vi gir mennesker økte muligheter for å stå i arbeid eller aktivitet. Gjennom forretningsmessig virksomhet med produksjon og salg å gi yrkeshemmede tilbud om arbeidstrening med sikte på et yrkesvalg. I en viss utstrekning gi tilbud om sysselsetting over lengre tid til yrkeshemmede som har mindre muligheter til å få arbeid i det ordinære arbeidsliv.

Informasjon om selskapet Selskapet ble opprettet i 1968. Kommunen sitt mål med eierskapet er at selskapet skal drive et tilbud som tiltaksarrangør for arbeidsmarkedsopplæringskurs og arbeidsrettede tiltak for NAV i tjenestoområdene Rana, Hemnes, Nesna og Lurøy.

Nøkkeltall	2022	2021	2020	2019	2018
Totalinntekt	31 391	30 093	27 299	25 470	24 782
Driftsresultat	1 858	1 496	1 197	-1 700	-1 540
Årsresultat	1 091	953	504	-2 532	-2 055
Egenkapital	14 177	13 099	12 146	11 642	14 174
Gjeld	21 890	23 338	25 161	26 603	26 140

Økonomisk risikoanalyse	Indikatorer	Inntjening	Soliditet	Likviditet	Effektivitet	Risikoscore
	Kort sikt	3,50	4,57	4,25	2,80	3,69
Lang sikt	2,50	4,67	3,00	3,00		
Score	2,70	4,60	4,00	2,95		

Helgeland Invest AS

Eiere	Rana kommune – 8,56%
	Selskapet har 37 aksjonærer, og Rana kommune er nest største eier. Gjelsten Holding AS eier 83,50%.
	Andre eiere: Nordland fylkeskommune, Gjensidige Forsikring AS, Boreal Sjø AS, og andre (2,22%).

Selskapets formål	Investere i foretak, fortrinnsvis i Helgelandsregionen, samt bidra med relaterte tjenester i denne forbindelse.
--------------------------	---

Informasjon om selskapet	Helgeland Invest AS er et regionalt investeringsselskap. Kommunens mål med eierskapet er at selskapet bidrar til økt verdiskapning i regionen gjennom sin eierskapsforvaltning, og dermed økonomisk vekst. For øvrig er kommunens mål forretningsmessig. Kommunen skal være en langsiktig eier i selskapet med mål om konkurransemessig avkastning basert på forretningsmessig drift.
---------------------------------	---

Nøkkeltall	2022	2021	2020	2019	2018
Totalinntekt	81 588	50 908	63 518	108 395	72 301
Driftsresultat	75 518	45 652	57 602	102 665	63 854
Årsresultat	193 441	73 588	58 304	107 741	63 991
Egenkapital	186 205	173 522	436 811	416 266	388 762
Gjeld	181 943	108 982	38 604	80 994	50 606

Økonomisk risikoanalyse	Indikatorer	Inntjening	Soliditet	Likviditet	Effektivitet	Risikoscore
	Kort sikt	5,00	5,00	4,50	4,20	4,80
	Lang sikt	5,00	5,00	5,00	4,20	
	Score	5,00	5,00	4,60	4,20	

Helgeland Industriutvikling AS

Eiere	Rana kommune – 8,56%
	Andre eiere: Asset Buyout Partners AS (83,8%), Nordland Fylkeskommune, Gjensidige Forsikring ASA, øvrige aksjonærer (2,69%).

Selskapets formål	Selskapets virksomhet skal være å eie, drive og utvikle fast eiendom, samt å drive slik annen virksomhet som vil ha naturlig tilknytning til de angitte hovedvirksomheter herunder å investere i andre selskap og foretak.
--------------------------	--

Informasjon om selskapet	Fisjonert selskap fra Helgeland invest AS (vedtatt i generalforsamling 14.06.21). Kommunen fikk ved fisjonen utdelt like mange aksjer i Helgeland Invest AS som kommunen hadde aksjer i Helgeland Invest AS ved fisjonstidspunktet. Kommunens mål med eierskapet er at selskapet bidrar til økt verdiskapning og økonomisk vekst i regionen gjennom sin eierskapsforvaltning. For øvrig er kommunens mål
---------------------------------	--

forretningmessig. Kommunen skal være en langsiktig eier i selskapet med mål om konkurransemessig avkastning basert på forretningmessig drift.

Nøkkeltall	2022	2021	2020	2019	2018
Totalinntekt	0	0	0	0	0
Driftsresultat	-46 481	-9 229	-10	0	0
Årsresultat	-45 006	-7 776	-10	0	0
Egenkapital	175 308	220 313	20	0	0
Gjeld	55 185	8 222	10	0	0

Økonomisk risikoanalyse	Indikatorer	Inntjening	Soliditet	Likviditet	Effektivitet	Risikoscore
	Kort sikt	1,00	5,00	2,00	1,80	2,58
Lang sikt	1,00	5,00	2,00	1,80		
Score	1,00	5,00	2,00	1,80		

Kunnskapsparken Helgeland AS

Eiere Rana kommune – 4,8%

Andre eiere: Siva selskapet for industrivekst SF, Nordland fylkeskommune, Mo industripark AS, Helgeland invest AS, Rana utvikling AS, Sparebank 1 Helgeland. Øvrige 16 aksjonærer med eierandel under 2%.

Selskapets formål Bidra til vekst på Helgeland ved å jobbe med kompetanse, nettverk, innovasjon og inkubasjon, samt tidligfase-investeringer.

Informasjon om selskapet Selskapet ble opprettet i 2002. Kommunens mål med selskapet er sammenfallende med selskapets mål. Rana kommune skal være en langsiktig eier med mål om at selskapet på best mulig måte skal arbeide for vekst og innovasjon på Helgeland.

Nøkkeltall	2022	2021	2020	2019	2018
Totalinntekt	34 329	26 027	26 979	28 349	26 753
Driftsresultat	1 721	1 082	3 532	2 121	1 513
Årsresultat	6 865	1 011	2 599	1 668	881
Egenkapital	31 122	24 256	23 245	19 231	17 563
Gjeld	9 966	13 814	8 687	8 004	5 921

Økonomisk risikoanalyse	Indikatorer	Inntjening	Soliditet	Likviditet	Effektivitet	Risikoscore
	Kort sikt	5,00	5,00	5,00	3,40	4,78
Lang sikt	4,75	5,00	5,00	3,40		
Score	4,80	5,00	5,00	3,40		

Kinoalliansen AS

Eiere Rana kommune – 4% (1 aksje)

Selskapet har 27 eiere der alle er likeverdige aksjonærer med 1 aksje hver: Fram Kino AS (Bodø), Brygga Kino AS (Tønsberg), Egersund kommunale kino, Elverum Kino, Kino Førde, Gjøvik Kino, Hamar Kino KF, Karmøy kommunale Kino AS, Kongsberg Kino KF, Kongsvinger kommunale kino, Bølgen Kino (Larvik), Lillehammer Kino, Lørenskog Kino, Rana kommunale kino, Molde Kino AS, Mosjøen kino, Namsos kommunale Kino, Notodden Kino, Oppdal kino, Filmsenteret Charlie (Porsgrunn), Sogndal Kino, Steinkjer kommunale kino, Stord kommunale kino, Ullensaker kino, Voss kommunale kino, Harstad 14 Kino, Årnes kino

Selskapets formål Å forhandle og inngå avtaler innen salg, markedsføring, filmleie, serviceavtaler kinoteknikk, kioskdirift, billettsystemer og andre forretningsområder knyttet til kinodrift på vegne av kinoledere i selskaper og kommuner som driver kinodrift eller lignende virksomhet og er medeiere i KINOALLIANSEN AS, samt alt i forbindelse hermed.

Informasjon om selskapet Selskapet ble opprettet i 2016. Kino Alliansen (KA) er en forretningsallianse for kinobedrifter. Kommunens mål med eierskapet er at selskapet skal fremforhandle best mulige avtaler og betingelser for eierne, herunder Rana kommune.

Nøkkeltall	2022	2021	2020	2019	2018
Totalinntekt	2 248	664	472	1 030	1 089
Driftsresultat	874	-130	59	25	82
Årsresultat	710	-130	46	18	63
Egenkapital	1 393	683	799	753	735
Gjeld	435	3	33	24	29

Økonomisk risikoanalyse	Indikatorer	Inntjening	Soliditet	Likviditet	Effektivitet	Risikoscore
	Kort sikt	5,00	5,00	5,00	2,60	4,70
Lang sikt	4,75	5,00	5,00	2,60		
Score	4,80	5,00	5,00	2,60		

Sjonfjellet Vindpark Holding AS

Eiere Rana kommune – 2,94%

Største eiere er Njordr AS og Helgeland Invest AS. Totalt 9 eiere med andel over 1%.

Selskapets formål Å utvikle, produsere og investere i fornybar energi produsert av vindkraft.

Informasjon om selskapet Selskapet ble opprettet i 2021. Rana kommune har ikke aktivt investert i selskapet, men fikk aksjer utdelt som følge av sammenslåingen av Freyr og Alussa Energy Corporation. Kommunen må foreta et valg om kommunen ønsker å selge seg ut av selskapet eller om kommunen har et mål med å fortsette eierskapet.

Nøkkeltall	2022	2021	2020	2019	2018
Totalinntekt	0	0	0	0	0
Driftsresultat	-498	-89	0	0	0
Årsresultat	-10 401	613	0	0	0
Egenkapital	15 019	25 420	0	0	0
Gjeld	2	0	0	0	0

Økonomisk risikoanalyse	Indikatorer	Inntjening	Soliditet	Likviditet	Effektivitet	Risikoscore
	Kort sikt	1,00	5,00	5,00	1,80	3,48
Lang sikt	1,00	5,00	5,00	1,80		
Score	1,00	5,00	5,00	1,80		

Freyr Battery SA²³

Eiere Rana kommune – 2,94%

Største eiere er Njordr AS og Helgeland Invest AS. Totalt 9 eiere med andel over 1%.

Selskapets formål Produksjon av miljøvennlige battericeller gjennom en forretningsmodell som skaper langsiktig verdiskapning og bærekraftig utbytte til eiere.

Informasjon om selskapet Rana kommune ervervet Freyr Battery AS som etter hvert ble registrert på NOTC, som er en markeds plass for handel med aksjer som ikke registrert på børs. Etter 5.07.2021 ble Freyr slått sammen med Alussa Energy Corporaton og dette ble deretter selskapet Freyr Battery SA. Rana kommune fikk da utdelt aksjer både i Freyr Battery SA og i Sjonfjellet Vindkraft Holding. Freyr Battery SA er børsregistrert på New York Stock Exchange ("NYSE") og er registrert i Luxembourg. SA ("société anonyme") er en Luxemburgs selskapsform som tilsvarer det norske allmennaksjeselskap.

Rana kommune investerte Freyr Battery gjennom kommunestyrets sak 41/20 12.05.2020. Rana kommunes mål med eierskapet i Freyr Battery SA er å være en langsiktig eier i selskapet med mål om fremtidig avkastning på sine aksjer og utbytteutbetalinger når selskapet oppnår lønnsomhet.

²³ Det foreligger ikke regnskap for Freyr Battery SA da regnskapsanalysen ble gjennomført mars 2024.

Vedlegg 2 Oversikt over foretak, samarbeid og foreninger

Kommunale foretak:

- Mo i Rana Havn KF
- Rana Byggdrift KF (oppløst fra 1.1.2024 og foretakets virksomhet ble overført tilbake til kommunen)

Stiftelser:

- Stiftelsen Helgeland museum
- Sparebankstiftelsen Helgeland

Samvirkeforetak:

- Biblioteksentralen SA
- Rana vassdraget fiskeforvaltning SA

Interkommunalt avtalesamarbeid, interkommunale samarbeid og vertskommunesamarbeid:

- Fosterhjem Helgeland
- Helseparken i Rana
- Indre Helgeland kontrollutvalgssekretariat
- Indre Helgeland Regionråd
- Krisesenteret
- Legevakt
- Polarsirkelen friluftsråd
- PPT Rana
- Samordna innkjøp i Nordland

Andre:

- Arkiv i Nordland (KOAN)
- Digitale Helgeland
- KS
- Landssammenslutning av vassdragskommuner
- Midt Skandia
- Midtre Nordland Nasjonalparkstyre
- Norges nasjonalparkkommuner
- Opplæringskontoret Nord-Helgeland
- Termik Rana
- Utmarkskommunenes sammenslutning

Vedlegg 3 Forklaring av regnskapsanalysen

Innledning

Om dokumentet

Regnskapsanalysen i denne rapporten ser på fire ulike områder av et selskaps finansielle risiko. Disse områdene er:

- Inntjening
- Soliditet
- Likviditet
- Effektivitet

Hvert av disse områdene med tilhørende nøkkeltall er beskrevet i sine respektive avsnitter under.

Det er ingenting i veien for å lese dokumentet fra start til slutt, men dette dokumentet fungerer kanskje best som et lite oppslagsverk for nøkkeltallene som er benyttet i regnskapsanalysen.

Begrensninger ved analysen

Denne regnskapsanalysen er helt lik for alle selskaper uavhengig av bransje. Dette medfører noen utfordringer for tolkningen av nøkkeltallene. For eksempel kan det hende at noen bransjer opererer med lange kredittider for både kunder og leverandører uten at dette er noe problem, mens andre bransjer har kortere kredittider. Noen bransjer er kapitalintensive og andre bransjer er arbeidsintensive, i tillegg til at det er forskjellige forretningsmodeller som påvirker resultatoppsett og inntjeningstidspunkt.

Det er derfor viktig å være klar over hvilke begrensninger analysen har. Analysen må derfor først og fremst anses som et hurtig overblikk og en god indikasjon på den finansielle risikoen i et selskap, men ikke som en endelig fasit.

Likevel er det lagt ned et betydelig tankearbeid for å skape en regnskapsanalyse som er så god som mulig og treffe best mulig for flest mulig selskaper.

Inntjening

Inntjening og lønnsomhet er sentrale begreper i regnskapsanalyse og referer til den totale inntekten eller lønnsomheten et selskap skaper gjennom sin drift i en bestemt tidsperiode. Inntjening er bare en del av regnskapsanalysen, men den gir viktig innsikt i selskapets økonomiske helse. Inntjening blir ofte vurdert i forhold til tidligere perioder, bransjestandarder og konkurrenters resultater for å vurdere selskapets ytelse og fremtidige utsikter.

Lønnsomheten til et selskap blir ofte også vurdert opp mot hvor mye kapital som brukes for å skape resultatene selskapet genererer. Da snakker vi om rentabilitet på ulike nivåer, for eksempel driftsrentabilitet, totalrentabilitet og egenkapitalrentabilitet.

Under følger en forklaring til de ulike nøkkeltallene for inntjening som er brukt i regnskapsanalysen og hvordan de skal tolkes.

Rentedekningsgrad

Om nøkkeltallet

Rentedekningsgraden viser i hvor stor grad resultatet (før rentekostnader) kan dekke rentekostnadene. Et nivå på 100% betyr at resultatet før rentekostnader er like stort som rentekostnadene og betyr at hele resultatet blir brukt til å dekke rentekostnadene. Et nivå på 300% betyr at resultatet er tre ganger så stort som rentekostnadene.

Formel

$(\text{Annen rentekostnad} + \text{Annen finanskostnad} + \text{Ordinært resultat før skattekostnad}) / (\text{Annen rentekostnad} + \text{Annen finanskostnad})$

Tolkning av nøkkeltallet

Dette nøkkeltallet ser på resultatene som blir skapt opp mot rentekostnadene. Det er viktig at inntjeningen er god nok til å dekke rentekostnadene. Derfor må en rentedeckningsgrad på 100% være å anse som et minimum. For å få en lysegrønn score i vår modell kreves det et nivå på minst 300%. Under vises intervallene som brukes for hvert nivå:

1	2	2	3	3	4	4	5
100 %	100 %	200 %	200 %	300 %	300 %	500 %	500 %

Driftsrentabilitet

Om nøkkeltallet

Driftsrentabiliteten viser hvor stor avkastning (rentabilitet) driften genererte sett opp mot driftskapitalen som er bundet i selskapet.

Formel

Driftsresultat / Gjennomsnittlige driftseiendeler

Tolkning av nøkkeltallet

Dette nøkkeltallet relaterer inntjeningen på driften opp mot driftsmidlene som er bundet i selskapet. En driftsrentabilitet på 0% tilsvarer et driftsresultat på 0. Man bør forvente et positivt driftsresultat og som en tommelfingerregel bør driftsrentabiliteten ligge over alminnelig utlånsrentenivå. Under vises intervallene som er brukt for hvert nivå:

1	2	2	3	3	4	4	5
-3 %	-3 %	0 %	0 %	5 %	5 %	10 %	10 %

Totalrentabilitet

Om nøkkeltallet

Totalrentabiliteten viser hvor stor avkastning (rentabilitet) selskapet genererte sett opp mot den totale kapitalen som er bundet i selskapet.

Formel

$(\text{Ordinært resultat før skattekostnader} + \text{Annen rentekostnad} + \text{Annen finanskostnad}) / \text{Gjennomsnittlige totale eiendeler}$

Tolkning av nøkkeltallet

Dette nøkkeltallet relaterer resultatene fra både driftsaktiviteter og finansielle aktiviteter opp mot den kapitalen som er tilført fra både fremmedkapital og egenkapital. Man bør forvente at totalrentabiliteten er positiv og som en tommelfingerregel bør den ligge over alminnelig utlånsrentenivå. Under vises intervallene som er brukt for hvert nivå:

1	2	2	3	3	4	4	5
-2 %	-2 %	0 %	0 %	4 %	4 %	8 %	8 %

Egenkapitalrentabilitet

Om nøkkeltallet

Egenkapitalrentabiliteten viser hvilken avkastning eierne får på egenkapitalen (risikovillig kapital).

Formel

(Ordinært resultat før skattekostnader + Annen rentekostnad + Annen finanskostnad) / Gjennomsnittlige totale eiendeler

Tolkning av nøkkeltallet

Dette nøkkeltallet bør ligge klart over alminnelig utlånsrentenivå da egenkapitalen tar større risiko enn långivere og slik sett også vil kreve en høyere avkastning. En fallgrube ved å bruke dette nøkkeltallet isolert sett er at selskaper som har tapt deler av aksjekapitalen kan med et svært beskjedent overskudd komme ut med en høy egenkapitalrentabilitet. Under vises intervallene som er brukt for hvert nivå:

1	2	2	3	3	4	4	5
-5 %	-5 %	0 %	0 %	8 %	8 %	15 %	15 %

Soliditet

Soliditet er et begrep som brukes i regnskapsanalyse for å vurdere hvor solid og pålitelig et selskaps økonomiske stilling er. Soliditet gir investorer, långivere og andre interessenter innsikt i hvor godt en bedrift er i stand til å tåle økonomiske vanskeligheter og betjene gjeld.

Det er lurt å sammenligne selskapets soliditet med bransjens gjennomsnitt og tidligere perioder for å få et mer helhetlig bilde av bedriftens økonomiske helse.

Der inntjening ser på resultatene som er skapt over en viss tidsperiode (for eksempel ett år) er soliditet derimot et øyeblikksbilde på et gitt tidspunkt (for eksempel per 31.12 i et gitt år). Dette er en fundamental forskjell som det er viktig å være klar over.

Under følger en forklaring til de ulike nøkkeltallene for soliditet som er brukt i regnskapsanalysen og hvordan de skal tolkes.

Egenkapitalandel

Om nøkkeltallet

Egenkapitalandelen viser hvor stor andel av selskapets eiendeler som er finansiert med egenkapital. Det vil si hvor mye egenkapital det i forhold til totalkapitalen, som er selskapets balansesum (sum gjeld og egenkapital).

Formel

Egenkapital / Totalkapital

Tolkning av nøkkeltallet

Det er vanskelig å gi et klart svar på hvor stor egenkapitalandelen bør være generelt, dette vil variere fra bransje til bransje. Dette nøkkeltallet må derfor tolkes med litt varsomhet. Men jo høyere egenkapitalandelen er, jo høyere er soliditeten til bedriften, alt annet like. Under vises intervallene som er brukt for hvert nivå:

1	2	2	3	3	4	4	5
10 %	10 %	20 %	20 %	30 %	30 %	50 %	50 %

Tapsbuffer

Om nøkkeltallet

Tapsbufferen viser hvor stor egenkapital selskapet har i forhold til omsetningen (driftsinntektene). Dette nøkkeltallet viser derfor hvor stort underskudd (i prosent av inntektene) som selskapet kan ha før egenkapitalen er tapt, gitt at driftsinntektene for neste år blir like store som fjorårets driftsinntekter.

Formel

Egenkapital / Totalinntekt

Tolkning av nøkkeltallet

Dette nøkkeltallet viser hvor mye egenkapital selskapet har for å kunne stå imot fremtidige tap. Det vil igjen avhenge litt fra bransje til bransje hva som er et godt nivå. Dersom resultatene i bransjen svinger mye fra år til år og tapene i enkelt år kan være høye, bør tapsbufferen være større enn i en bransje der resultatene er mer stabile over tid. På generelt grunnlag kan man si at jo høyere tapsbufferen er, jo høyere er soliditeten til bedriften, alt annet like. Under vises intervallene som er brukt for hvert nivå:

1	2	2	3	3	4	4	5
2 %	2 %	5 %	10 %	10 %	10 %	15 %	15 %

Likviditet

Likviditet er et begrep som brukes i regnskapsanalyse for å vurdere hvor godt et selskap er i stand til å møte sine kortsiktige forpliktelser, som å betale regninger, lønn til ansatte og gjeld. Dette kommer an på selskapets evne til å konvertere eiendeler til kontanter raskt og enkelt. Likviditet gir en pekepinn på hvor robust et selskaps økonomi er og dens evne til å takle økonomiske utfordringer.

I tillegg til nøkkeltall basert på balansestørrelser brukes ofte kontantstrømsanalyser for å vurdere selskapets evne til å generere kontanter fra driften. Dette er ikke benyttet i denne analysen!

Til slutt kan det nevnes at høy likviditet gir en tryggere økonomisk posisjon for et selskap, men at det er viktig å finne en riktig balanse mellom å ha tilstrekkelig likviditet og å investere kapital i mer lønnsomme aktiviteter.

Under følger en forklaring til de ulike nøkkeltallene for likviditet som er brukt i regnskapsanalysen og hvordan de skal tolkes.

Likviditetsgrad 1

Om nøkkeltallet

Likviditetsgrad 1 viser hvor store omløpsmidlene (kortsiktige eiendeler som forventes å gjøres om til kontanter i løpet av et år) er i forhold til kortsiktig gjeld (betalingsforpliktelser det nærmeste året).

Formel

Omløpsmidler / Kortsiktig gjeld

Tolkning av nøkkeltallet

Dette nøkkeltallet bør ligge over 1,3 for å kunne anses som tilfredsstillende. Et nøkkeltall på 1,3 betyr at man har 30% mer kortsiktige eiendeler enn kortsiktig gjeld. Under vises intervallene som er brukt for hvert nivå:

1	2	2	3	3	4	4	5
0,7	0,7	1	1	1,3	1,3	1,8	1,8

Likviditetsgrad 2

Om nøkkeltallet

I Likviditetsgrad 2 er varelageret, som regnes som det minst likvide omløpsmidlet, trukket fra i beregningen sammenlignet med likviditetsgrad 1.

Formel

(Omløpsmidler – Varelager) / Kortsiktig gjeld

Tolkning av nøkkeltallet

Dette nøkkeltallet bør ligge over 1,0 for å kunne anses som tilfredsstillende. Et nøkkeltall på 1,0 forteller oss at selskapet har like mye likvide eiendeler som kortsiktige betalingsforpliktelse. Under vises intervallene som er brukt for hvert nivå:

1	2	2	3	3	4	4	5
0,5	0,5	0,8	0,8	1	1	1,4	1,4

Likviditetsgrad 3

Om nøkkeltallet

Likviditetsgrad 3 forteller noe om forholdet mellom de aller mest likvide midlene og kortsiktig gjeld. De aller mest likvide midlene er bankinnskudd, kontanter og lignende.

Formel

Bankinnskudd, kontanter o.l. / Kortsiktig gjeld

Tolkning av nøkkeltallet

Dette nøkkeltallet bør ligge over 0,33 for å kunne anses som tilfredsstillende. Et nøkkeltall på 0,33 forteller oss at selskapet har bankinnskudd, kontanter og lignende som kan dekke 4 måneders betalingsforpliktelse (12 måneder * 0,33 = 4 måneder), forutsatt at betalingsforpliktelsene forfaller jevnt gjennom året. Under vises intervallene som er brukt for hvert nivå:

1	2	2	3	3	4	4	5
0,18	0,18	0,25	0,25	0,33	0,33	0,5	0,5

Likvider i prosent av salg

Om nøkkeltallet

Likvider i prosent av salg er et mål på hvor mye selskapets aller mest likvide midler utgjør i prosent av årlige driftsinntekter.

Formel

Bankinnskudd, kontanter o.l. / Totalinntekt

Tolkning av nøkkeltallet

Dette nøkkeltallet bør ligge over 5% for å kunne anses som tilfredsstillende. Under vises intervallene som er brukt for hvert nivå:

1	2	2	3	3	4	4	5
1,5 %	1,5 %	3 %	3 %	5 %	5 %	8 %	8 %

Effektivitet

Effektivitet er et begrep som brukes i regnskapsanalyse for å vurdere hvor godt et selskap bruker sine ressurser for å generere inntekter, fortjeneste eller andre økonomiske resultater. Det handler om å vurdere hvor effektivt et selskap styrer sine operasjonelle prosesser og ressurser for å oppnå økonomiske mål.

En høy grad av effektivitet kan indikere sunn virksomhetsstyring og potensial for lønnsom vekst, mens lav effektivitet kan signalisere ineffektiv bruk av ressurser og behov for forbedringer. Det er viktig å merke seg at

effektivitet må vurderes sammen med andre finansielle og operasjonelle faktorer for å få et helhetlig bilde av virksomhetens ytelse.

Under følger en forklaring til de ulike nøkkeltallene for likviditet som er brukt i regnskapsanalysen og hvordan de skal tolkes.

Gjennomsnittlig lagertid (i dager)

Om nøkkeltallet

Gjennomsnittlig lagertid viser hvor mange dager varene ligger på lager i gjennomsnitt. Jo kortere lagertid, desto raskere er omløpshastigheten på varelageret.

Formel

Gjennomsnittlig varelager * 365 / Varekostnad

Tolkning av nøkkeltallet

Høy omløpshastighet på varelageret er positivt for likviditeten i selskapet. Det anses derfor bedre jo lavere dette nøkkeltallet er. Under vises intervallene som er brukt for hvert nivå:

1	2	2	3	3	4	4	5
90	90	60	60	30	30	10	10

Gjennomsnittlig kredittid for debitorer (i dager)

Om nøkkeltallet

Gjennomsnittlig kredittid for debitorer måler i gjennomsnitt hvor lang tid det tar fra kunden faktureres til kunden betaler. Jo kortere kredittid, desto raskere vil pengene sirkulere, noe som styrker bedriftens likviditet.

Formel

Gjennomsnittlig kundefordringer * 365 / Totalinntekt

Tolkning av nøkkeltallet

Hva som er akseptabel kredittid, er vanskelig å si på et generelt grunnlag da dette vil variere fra bransje til bransje. Men jo kortere kredittiden er, jo bedre vil likviditeten til selskapet være. Det anses derfor bedre jo lavere dette nøkkeltallet er. Under vises intervallene som er brukt for hvert nivå:

1	2	2	3	3	4	4	5
60	60	30	30	10	10	5	5

Gjennomsnittlig kredittid for leverandører (i dager)

Om nøkkeltallet

Gjennomsnittlig kredittid for leverandører viser hvor lang kredittid bedriften faktisk har til sine leverandører.

Formel

Gjennomsnittlig leverandørgjeld * 365 / Varekjøp

Tolkning av nøkkeltallet

Hva som er akseptabel kredittid, er vanskelig å si på et generelt grunnlag da dette vil variere fra bransje til bransje. Et klart faretegn er dersom kredittiden er lengre enn det man kan forvente at bedriften har fått innvilget kreditt.

Dette innebærer at bedriften ikke betaler sine leverandører til avtalt forfallstid. Under vises intervallene som er brukt for hvert nivå:

1	2	2	3	3	4	4	5
90	90	60	60	30	30	10	10

Debitorgrad

Om nøkkeltallet

Debitorgraden viser hvor stor andel av en måneds omsetning som er utestående.

Formel

Kundefordringer * 12 / Totalinntekt

Tolkning av nøkkeltallet

For et selskap som normalt sett selger på kreditt bør forholdstallet være i intervallet 1,2 - 1,4. Er debitorgraden større enn 1,4 kan dette tyde på at kunderskontrollen består av en større andel fordringer som er forfalt med mer enn 30 dager. Jo høyere debitorgrad, desto større sannsynlighet for potensielle tap i fordringsmassen. Under vises intervallene som er brukt for hvert nivå:

1	2	2	3	3	4	4	5
1,8	1,8	1,4	1,4	1,2	1,2	0,8	0,8

Kreditorgrad

Om nøkkeltallet

Kreditorgraden viser hvor stor andel av en måneds omsetning som er bundet i leverandørgjeld.

Formel

Leverandørgjeld * 12 / Totalinntekt

Tolkning av nøkkeltallet

For et selskap som normalt kjøper inn på kreditt bør forholdstallet være i intervallet 0,8 - 1,0. Er kreditorgraden større enn 1,0 kan dette tyde på at leverandørreskontrollen består av en større andel fakturaer som er forfalt med mer enn 30 dager. Jo høyere kreditorgrad, desto større sannsynlighet for å pådra seg betalingsanmerkninger og bli belastet forsinkelsesrenter. Under vises intervallene som er brukt for hvert nivå:

1	2	2	3	3	4	4	5
1,4	1,4	1	1	0,8	0,8	0,5	0,5

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited (DTTL), its global network of member firms, and their related entities (collectively, the “Deloitte organization”). DTTL (also referred to as “Deloitte Global”) and each of its member firms and related entities are legally separate and independent entities, which cannot obligate or bind each other in respect of third parties. DTTL and each DTTL member firm and related entity is liable only for its own acts and omissions, and not those of each other. DTTL does not provide services to clients. Please see www.deloitte.no to learn more.

Deloitte Norway conducts business through two legally separate and independent limited liability companies; Deloitte AS, providing audit, consulting, financial advisory and risk management services, and Deloitte Advokatfirma AS, providing tax and legal services.

Deloitte provides industry-leading audit and assurance, tax and legal, consulting, financial advisory, and risk advisory services to nearly 90% of the Fortune Global 500® and thousands of private companies. Our people deliver measurable and lasting results that help reinforce public trust in capital markets, enable clients to transform and thrive, and lead the way toward a stronger economy, a more equitable society, and a sustainable world. Building on its 175-plus year history, Deloitte spans more than 150 countries and territories. Learn how Deloitte’s more than 450,000 people worldwide make an impact that matters at www.deloitte.no.

Forvaltningsrevisjon - Åpenhet og innsyn i utvalgte politiske møter

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rana kommune

Møtedato

26.04.2024

Saknr

18/24

Saksbehandler Kent Røstad

Arkivkode FE-217, TI-&58

Arkivsaknr 23/423 - 4

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar rapporten til orientering og legger den fram for kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret tar rapport fra forvaltningsrevisjon om åpenhet og innsyn i utvalgte møter i Rana kommune til orientering.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren om:
 - a. Å sikre tydeligere rutiner slik at saksbehandlere enklere kan vurdere når dokumenter skal og kan unntas offentlighet, hvordan meroffentlighet skal praktiseres og hvordan opplysninger eventuelt kan sladdes.
 - b. Å sikre at de folkevalgte mottar fullstendig saksliste uten sladding.
 - c. Å kommunisere tydelig til publikum og folkevalgte hvor de kan finne komplett oversikt over saksdokumenter i en sak.
 - d. Å vurdere muligheten for å offentliggjøre tittelen på dokumenter som er unntatt offentlighet, så langt dette lar seg gjøre uten at opplysninger unntatt offentlighet fremkommer.
 - e. Å sikre at det blir redegjort for fullstendig og presis hjemmel som begrunner lukking av møter.
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren gi en skriftlig tilbakemelding innen den 28. august 2024 om hvordan punkt 2 i vedtaket er fulgt opp.

Vedlegg

Forvaltningsrevisjonsrapport - Åpenhet og innsyn i utvalgte politiske møter

Saksopplysninger

Kontrollutvalget bestilte den 29. september 2023 (sak 59/23) en forvaltningsrevisjon av åpenhet og innsyn i utvalgte politiske møter i Rana kommune. Formålet med prosjektet har vært å undersøke hvordan formannskapet og kommunestyre har praktisert åpenhet og innsyn og om praksisen har vært i samsvar med kommuneloven, offentleglova og forvaltningsloven.

Revisor har utarbeidet følgende problemstillinger for forvaltningsrevisjonen:

1. Har kommunen tilstrekkelig system og rutiner for å sikre tydelige roller og ansvar, samt korrekt praksis når det gjelder innkalling, saksliste og møtebok i formannskapet og kommunestyre?
2. I hvilken grad har kommunelovens bestemmelser blitt etterlevd i utvalgte saker fra kommunestyret og formannskapet i Rana kommune når det gjelder følgende forhold:
 - a. Er innkallingene til møtet i samsvar med regelverket?
 - b. Er møtedokumenter unntatt offentlighet uten at
 - i. at det er tilstrekkelig begrunnet?
 - ii. det er hjemmel for dette?
 - c. Blir lukking av møter tilstrekkelig begrunnet og gjennomført basert på korrekt forståelse av regelverket?
3. Hva er årsakene til eventuelle brudd på kommuneloven knyttet til 1 a)-c) over?

Metode

Revisor har gjennomført en dokumentanalyse og gjennomgått informasjon om Rana kommune og dokumentasjon på etterlevelse av interne rutiner, regelverk m.m. Revisor har intervjuet leder for kommunens sekretariat og sekretær for kommunestyret og formannskapet for å få supplerende informasjon til de skriftlige kildene for å få nærmere informasjon om system og rutiner og mulige forklaringer på identifiserte utfordringer på området.

Revisjonen har gjennomgått ti utvalgte saker basert på innspill fra kontrollutvalget.

Revisors oppsummering

Revisor finner at Rana kommune i hovedsak har praktisert åpenhet og innsyn i samsvar med kommuneloven, offentleglova og forvaltningsloven. Kommunens forbedringspunkter knytter seg særlig til hvordan kommunen praktiserer lukking av møter.

Roller, ansvar, system og rutiner knyttet til skjerming av dokumenter

- Revisor finner at roller og ansvar oppleves klare i kommunens politiske sekretariat, men at det kan være risiko for mangelfull praktisering av regelverket blant saksbehandlerne når det gjelder skjer av dokumenter fra offentlighet. Dette til tross for at det gjennomføres opplæring på området.
- Det kan gå lang tid mellom hver gang saksbehandler skal vurdere skjerming av dokumenter fra offentligheten, og kommunen gir ikke tilstrekkelig tydelige anvisninger om regelverket.

Møteinnkallinger og sakliste

- Innkallingene til møtene sendes ikke per e-post til møtedeltakerne, men det sendes ut varsel om at innkalling og saksdokumenter er tilgjengelige i kommunens møteportal på nett.
- Undersøkelsen viser at regler om fullstendig sakliste følges, men med noen få unntak der det ikke er samsvar mellom møteinnkalling og kommunens møteportal på nett. Kommunen har redegjort for at årsaken skyldes saksbehandlingsfeil
- Revisor finner at det er betydelige avvik mellom antall vedlegg til sakene i møteportalen og møteinnkallingen (offentlige dokumenter). Revisjonen mener at kommunen bør kommunisere tydelig til publikum og folkevalgte hvor de kan finne komplettoversikt over saksdokumenter i en sak.

Skjerming av dokumenter fra offentligheten

- Møtedokumenter skal som hovedregel være tilgjengelige for allmennheten. Unntak krever at det foreligger rettslig grunnlag for å unnta dokumentet fra offentlighet. Revisjonen mener at kommunen har hatt rettslig grunnlag for å unnta enten enkeltopplysninger eller hele dokumenter fra offentlighet i de sakene det er sett nærmere på.
- Kommunens praksis for å merke dokumentene med det rettslige grunnlaget for å unnta dokumentet for offentlighet er varierende og i mange tilfeller upresise eller ufullstendige.
- Revisjonen mener at sladding i noen tilfeller kunne vært vurdert som alternativ til å unnta hele dokumentet fra offentlighet.
- Manglende kjennskap til hvilken hjemmel kommunen har benyttet, gjør det vanskelig for allmennheten å vurdere rettmessigheten av kommunens beslutning om å unnta dokumentet fra offentlighet.
- Om et dokument inneholder opplysninger som er uttatt offentlighet skal enkeltopplysninger sladdes. Om dette ikke er mulig kan hele dokumentet unntas. Revisjonen mener at sladding i noen tilfeller kunne vært vurdert som alternativ til å unnta hele dokumentet fra offentlighet.

Lukking av møter

- Revisjonen har ikke kunnet foreta en fullstendig vurdering av rettmessigheten av lukkingene av de politiske møtene som undersøkelsen omfatter på grunn av manglende dokumentasjon i protokoller og videoopptak.
- I noen av sakene revisjonen har gjennomgått er det ikke redegjort for hvilken hjemmel som begrunner lukkingen. I andre saker fremstår angitt hjemmel som uriktig eller presis. Dette representerer etter revisjonens syn et brudd på kommuneloven § 11-4.
- Det har ikke vært mulig for revisjonen å etterprøve om kommunen i alle sakene har ivaretatt krav om at avstemming og vedtak om beslutning om møtelukking skal holdes i åpent møte, jf. kommuneloven § 11-5 femte ledd.

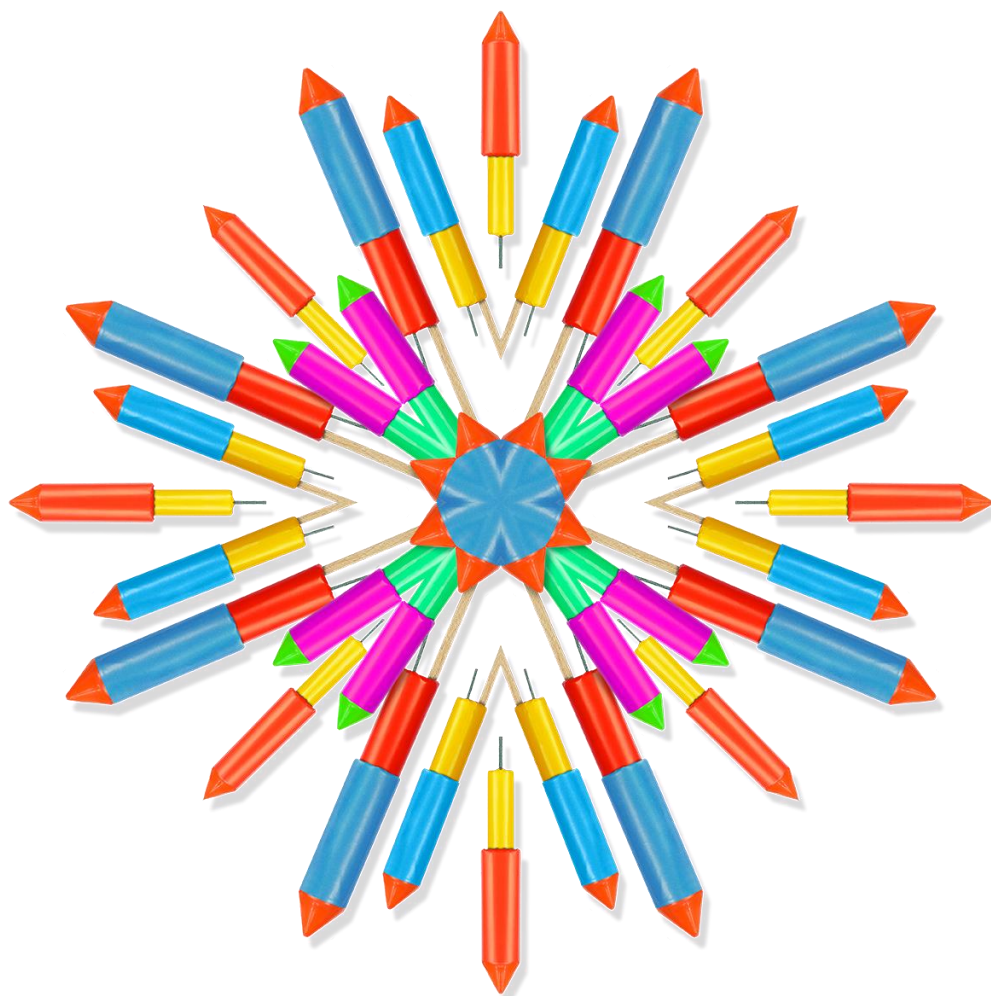
Revisor anbefaler

Revisor anbefaler at Rana kommune:

- *Sikrer tydeligere rutiner slik at saksbehandlere enklere kan vurdere når dokumenter skal og kan unntas offentlighet, hvordan meroffentlighet skal praktiseres og hvordan opplysninger eventuelt kan sladdes.*
- *Sikrer at de folkevalgte mottar fullstendig saksliste uten sladding.*
- *Kommuniserer tydelig til publikum og folkevalgte hvor de kan finne komplett oversikt over saksdokumenter i en sak.*
- *Vurderer muligheten for å offentliggjøre tittelen på dokumenter som er unntatt offentlighet, så langt dette lar seg gjøre uten at opplysninger unntatt offentlighet fremkommer.*
- *Sikrer at det blir redegjort for fullstendig og presis hjemmel som begrunner lukking av møter.*

Vurdering

Sekretariatet mener at revisor har svart ut problemstillingene som var satt for forvaltningsrevisjonen, og at rapporten gir nyttig informasjon om åpenhet og innsyn i møter i Rana kommune.

Forvaltningsrevisjon | Rana kommune
Åpenhet og innsyn i utvalgte politiske møter
April 2024

«Forvaltningsrevisjon av åpenhet og
innsyn i utvalgte politiske møter»

April 2024

Rapporten er utarbeidet for Rana
kommune av Deloitte AS.

Deloitte AS
Postboks 6013 Postterminalen, 5892
Bergen
tlf: 55 21 81 00
www.deloitte.no
forvaltningsrevisjon@deloitte.no

Sammendrag

Deloitte har gjennomført en forvaltningsrevisjon av åpenhet og innsyn i utvalgte politiske møter i Rana kommune. Prosjektet ble bestilt av kontrollutvalget i Rana kommune i sak 059/23, 29. september 2023. Formålet med prosjektet har vært å undersøke hvordan formannskap og kommunestyre har praktisert åpenhet og innsyn og om praksisen har vært i samsvar med kommuneloven, offentleglova og forvaltningsloven. I prosjektet er det gjennomgått rutinedokumenter og sakspapirer og videoopptak i tilknytning til ti saker foreslått av kontrollutvalget fra perioden 2020-2023. To personer ved politisk sekretariat er intervjuet. Undersøkelsen viser at Rana kommune i hovedsak har praktisert åpenhet og innsyn i samsvar med kommuneloven, offentleglova og forvaltningsloven. Forbedringspunktene til kommunen knytter seg særlig til hvordan kommunen praktiserer lukking av møter.

Roller, ansvar, system og rutiner knyttet til skjerming av dokumenter

Undersøkelsen viser at **roller og ansvar oppleves som klare** i kommunens politiske sekretariat. Revisjonen mener imidlertid at det kan være risiko for mangelfull praktisering av regelverket blant saksbehandlere når det gjelder skjerming av dokumenter fra offentlighet, selv om det gjennomføres opplæring på området. Dette skyldes at kommunens rutiner etter revisjonens vurderinger ikke gir tilstrekkelig tydelige anvisninger om regelverket. Rutinene forklarer ikke forskjellen på når opplysninger henholdsvis *skal* og *kan* unntas offentlighet, hvordan meroffentlighet skal praktiseres og hvordan opplysninger eventuelt kan sladdes. Det er også risiko for feil praktisering av skjerming av dokumenter fordi det kan gå lang tid mellom hver gang saksbehandlere vurderer skjerming av dokumenter fra offentligheten. Vurderinger av når dokumenter skal skjermes fra offentligheten kan i noen tilfeller være krevende. Revisjonen mener det er viktig å fortsatt prioritere opplæring på området, men også å sikre tydeligere rutiner slik at saksbehandlere enklere kan vurdere i hvilke tilfeller dokumenter skal skjermes og hvilke regler dette baseres på.

Møteinnkallinger og sakliste

Innkallingene til møtene sendes ikke per e-post til møtedeltakerne, men **det sendes ut varsel om at innkalling og saksdokumenter er tilgjengelige i kommunens møteportal på nett**. Møteinnkallingene skal sendes ut en uke før møtedato og kommunen opplyser at de ikke har mottatt avvik de siste fem årene på at møteinnkallinger har blitt sendt ut for sent i forhold til fristen. Revisjonen har ikke hatt tilgang til data for å kunne kontrollere at dette stemmer for de møtene som undersøkelsen omfatter.

Undersøkelsen viser at **regler om fullstendig sakliste følges**, men med noen få unntak der det ikke er samsvar mellom møteinnkalling og kommunens møteportal på nett. Kommunen har redegjort for at avvikene skyldes saksbehandlingsfeil eller at saken først kom opp som et forslag i møtet og derfor ikke fremgår av innkallingen. Revisjonen er av den oppfatning at årsaken til avvikene er forståelige, men kan være uheldige. Dersom det er et gjentakende problem at det forekommer saksbehandlingsfeil ved opplastning av saken, bør kommunen vurdere om rutinene er gode nok.

Det er **betydelige avvik mellom antall vedlegg til sakene i møteportalen og møteinnkallingen** (offentlige dokumenter). Revisjonen mener at kommunen bør kommunisere tydelig til publikum og folkevalgte hvor de kan finne komplett oversikt over saksdokumenter i en sak.

Videre viser undersøkelsen at kommunens praksis innebærer at dersom det er **saker** på saklisten hvor de tilhørende saksdokumentene kan eller skal unntas offentlighet, fremgår likevel tittelen på saken av saklisten. Unntaket er dersom tittelen på saken inneholder opplysninger unntatt offentlighet, da vil opplysningene unntatt offentlighet være markert med «X». Når tittelen på saken inneholder opplysninger unntatt offentlighet må kommunen sikre at de folkevalgte mottar en fullstendig sakliste uten sladding. Kommunen har ikke kunnet bekrefte at de har rutiner for å sikre dette.

Undersøkelsen viser videre at dersom et møte skal behandle **saksdokumenter**¹ som er unntatt offentlighet, vil hverken dokumenter i saken eller tittelen på dokumenter i saken være tilgjengelig i møteportalen eller i vedlegg til innkallingen. Kommunen har altså ikke noen praksis for å offentliggjøre tittelen på et dokument som er unntatt fra offentlighet grunnet

¹ Det er knyttet ett eller flere saksdokumenter til hver sak.

dokumentets opplysninger. Kommunen bør etter revisjonens vurdering vurdere muligheten for å angi tittelen på dokumenter som er unntatt offentlighet, så langt dette lar seg gjøre uten at opplysninger som skal unntas offentlighet fremkommer.

Skjerming av dokumenter fra offentligheten

Revisjonen viser til at møtedokumenter som hovedregel skal være tilgjengelige for allmennheten, og at unntak krever at det foreligger rettslig grunnlag for å unnta dokumentet fra offentlighet. Revisjonen mener at kommunen **har hatt rettslig grunnlag** for å unnta enten enkeltopplysninger eller hele dokumenter fra offentlighet i de sakene vi har sett nærmere på.

Kommunens praksis for å **merke dokumentene** med det rettslige grunnlaget for å unnta dokumentet for offentlighet er varierende og i mange tilfeller upresise eller ufullstendige. Dette har gjort det utfordrende for revisjonen å etterprøve hvorvidt kommunens vurdering av å unnta dokumentene for offentlige er riktig. Dette innebærer en risiko for at kommunen beslutning om å unnta et dokument fra offentlighet ikke er korrekt hjemlet, noe som er uheldig. Uriktig hjemmel for unntatt offentlighet vil også kunne påvirke den videre saksgangen med hensyn til hvorvidt møtet kan eller skal lukkes.

Revisjonen påpeker at kommunen ikke har plikt til å merke dokumenter med hjemmel for unntatt offentlighet, eller kommunisere utad hvordan unntatt offentlighet er rettslig begrunnet. Manglende kjennskap til hvilken hjemmel kommunen har benyttet, **gjør det imidlertid også vanskelig for allmennheten å vurdere rettmessigheten** av kommunens beslutning om å unnta dokumentet fra offentlighet.

Om et dokument inneholder opplysninger som er uttatt offentlighet skal enkeltopplysninger sladdes. Om dette ikke er mulig kan hele dokumentet unntas. Revisjonen mener at **sladding i noen tilfeller kunne vært vurdert som alternativ** til å unnta hele dokumentet fra offentlighet. Revisjonen har i undersøkelsen ikke funnet noen tilfeller der kommunen har offentliggjort dokumenter med sladding av taushetsbelagte eller identifiserende opplysninger, selv om dette i noen tilfeller kunne vært vurdert. Revisjonen er derfor usikre på om **kommunen** foretar en vurdering av om det er rettslig grunnlag for å unnta hele dokumenter fra offentlighet i de tilfellene der dokumentet i utgangspunktet kun inneholder taushetsbelagte opplysninger, og det ikke nødvendigvis er behov eller grunnlag for å unnta hele dokumentet fra offentlighet. Revisjonen viser i denne forbindelse også til at prinsippet om meroffentlighet gjelder for kommunen både ved praktisering av reglene i offentligloven og kommuneloven.

Lukking av møter

Lukking av møter behøver ikke å begrunnes, men det er et krav etter lovverket at det skal henvises til korrekt lovhjemmel, at lukking av møter skal vedtas i organet hvor møtet behandles og at avstemmingen skal være offentlig. Revisjonen har ikke kunnet foreta en fullstendig vurdering av rettmessigheten av lukkingene av de politiske møtene som undersøkelsen omfatter på grunn av manglende dokumentasjon i protokoller og videoopptak. Undersøkelsen viser imidlertid at kommunens praksis for lukking av møter ikke alltid er i samsvar med regelverket.

Beslutning om lukking av møtene blir i hovedsak **vedtatt i det organet som skal behandle saken**, i tråd med kommuneloven § 11-5. Det har ikke vært mulig for revisjonen å etterprøve om kommunen i alle sakene har ivaretatt krav om at **avstemming og vedtak** om beslutning om møtelukking skal holdes i åpent møte, jf. kommuneloven § 11-5 femte ledd. Årsaken er at det kun er i 3 av 10 saker at vedtaket om lukking av møtet er inkludert i møtevideoen som er arkivert på kommunens hjemmesider, noe som innebærer at det kan foreligge brudd på kommuneloven i de resterende 7 tilfellene dersom det ikke var mulig for innbyggerne å følge avstemmingen i åpent møte. Det er revisjonens oppfatning at dersom kommunen legger opp til at innbyggerne kan følge behandlingen av sakene digitalt, foreligger det en forventning om at alle saker og beslutninger som skal holdes for åpne dører også er tilgjengelig digitalt/ på live streaming.

I noen av sakene har ikke kommunen redegjort for hvilken **hjemmel** som begrunner lukkingen, og i flere andre saker fremstår angitt hjemmel uriktig eller upresis. Dette representerer etter revisjonens syn et brudd på kommuneloven § 11-4. Ettersom hjemmel for lukking enten har manglet eller vært upresis i 8 av 10 saker, har det også vært utfordrende for revisjonen å vurdere om kommunens beslutning om å lukke møtene **innholdsmessig har vært korrekt**. Revisjonen har ikke hatt mulighet til å si noe om i hvilken grad kommunen faktisk har foretatt de rette vurderinger som har ledet opp til vedtakene om lukking.

Valg av lovhjemmel for vurderingen av møtelukking er av vesentlig betydning. En mulig konsekvens av manglende vurderinger knyttet til forskjellen mellom **mulighet og plikt til å lukke møter**, er at møter konsekvent blir lukket i de tilfeller

der kommunen også kunne holdt møtet åpent etter prinsippet om meroffentlighet, og motsatt at et møte urettmessig holdes for åpne dører når kommunen har rettslig plikt til å lukke møtet.

Basert på funn og vurderinger i undersøkelsen kommer revisjonen med noen anbefalinger til kommunen i kapittel 4.

Innhold

1	Innledning	7
2	System og rutiner for å sikre tydelige rolle og ansvar	9
3	Etterleving av kommuneloven i utvalgte saker	13
4	Konklusjon og anbefalinger	22
	Vedlegg 1 : Høringsuttalelse	24
	Vedlegg 2 : Revisjonskriterier	29
	Vedlegg 3 : Sentrale dokumenter og litteratur	40
	Vedlegg 4 : Tabell – Oversikt over dokumenter og saker i henholdsvis møteinnkalling og møteportal	42
	Vedlegg 5 : Tabell – Nærmere vurdering av om møtedokumenter unntatt offentlighet i tråd med regelverket	47
	Vedlegg 6 : Tabell – Bli lukking av møter gjennomført basert på korrekt forståelse av regelverket	58

Detaljert innholdsfortegnelse

Møteinnkallinger og saksliste	1
1 Innledning	7
1.1 Bakgrunn	7
1.2 Formål og problemstillinger	7
1.3 Metode	7
1.3.1 Dokumentanalyse	7
1.3.2 Intervju	7
1.3.3 Gjennomgang av utvalgte saker	7
1.3.4 Verifiseringsprosesser	8
1.3.5 Revisjonskriterier	8
2 System og rutiner for å sikre tydelige rolle og ansvar	9
2.1 Problemstilling	9
2.2 Revisjonskriterier	9
2.3 Datagrunnlag	9
2.3.1 Rutiner for å sikre tydelige roller og ansvar, kvalitetssystem og opplæring	9
2.3.2 Innkalling og saksliste	10
2.3.3 Rutiner knyttet til å unnta dokumenter for offentlighet.	10
2.3.4 Tidsfrister	11
2.4 Vurdering	12
3 Etterleving av kommuneloven i utvalgte saker	13
3.1 Problemstilling	13
3.2 Revisjonskriterier	13
3.2.1 Regler som er relevante for å kunne vurdere om innkallingene til møtet i samsvar med regelverket	13
3.2.2 Regler som er relevante for å kunne vurdere om møtedokumenter er unntatt offentlighet i tråd med regelverket	13
3.2.3 Regler som er relevante for å kunne vurdere om lukking av møter blir gjennomført basert på korrekt forståelse av regelverket	14
3.3 Datagrunnlag	14
3.3.1 Er innkallingene til møtet i samsvar med regelverket?	14
3.3.2 Er møtedokumenter unntatt offentlighet i tråd med regelverket?	16
3.3.3 Blir lukking av møter gjennomført basert på korrekt forståelse av regelverket?	17
3.4 Vurdering	18
3.4.1 Er innkallingene til møtet i samsvar med regelverket?	18
3.4.2 Er møtedokumenter unntatt offentlighet i tråd med regelverket?	19
3.4.3 Blir lukking av møter gjennomført basert på korrekt forståelse av regelverket?	20
4 Konklusjon og anbefalinger	22
Møteinnkallinger og saksliste	22
Vedlegg 1 : Høringsuttalelse	24
Vedlegg 2 : Revisjonskriterier	29
Vedlegg 3 : Sentrale dokumenter og litteratur	40
Vedlegg 4 : Tabell – Oversikt over dokumenter og saker i henholdsvis møteinnkalling og møteportal	42

Vedlegg 5 : Tabell – Nærmere vurdering av om møtedokumenter unntatt offentlighet i tråd med regelverket	47
Vedlegg 6 : Tabell – Blir lukking av møter gjennomført basert på korrekt forståelse av regelverket	58

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Deloitte har gjennomført en forvaltningsrevisjon av åpenhet og innsyn i utvalgte politiske møter i **Rana kommune**. Prosjektet ble bestilt av kontrollutvalget i Rana kommune i sak 059/23, 29.september 2023.

1.2 Formål og problemstillinger

Formålet med prosjektet har vært å undersøke hvordan formannskap og kommunestyre har praktisert åpenhet og innsyn og om praksisen har vært i samsvar med kommuneloven, offentleglova og forvaltningsloven.

Med bakgrunn i formålet er det utarbeidet følgende problemstillinger som vil bli undersøkt:

1. Har kommunen tilstrekkelig system og rutiner for å sikre tydelige roller og ansvar, samt korrekt praksis når det gjelder innkalling, saksliste og møtebok i formannskap og kommunestyre? ²
2. I hvilken grad har kommunelovens bestemmelser blitt etterlevd i utvalgte saker fra kommunestyret og formannskapet i Rana kommune når det gjelder følgende forhold:
 - a. Er innkallingene til møtet i samsvar med regelverket?
 - b. Er møtedokumenter unntatt offentlighet uten at
 - i. at det er tilstrekkelig begrunnet?
 - ii. det er hjemmel for dette?
 - c. Blir lukking av møter tilstrekkelig begrunnet og gjennomført basert på korrekt forståelse av regelverket?
3. Hva er årsakene til eventuelle brudd på kommuneloven knyttet til 1 a)-c) over?

1.3 Metode

Oppdraget er utført i samsvar med gjeldende standard for forvaltningsrevisjon (RSK 001) og kvalitetssikret i samsvar med kravene til kvalitetssikring i Deloitte Policy Manual (DPM).

Oppdraget er gjennomført i tidsrommet oktober 2023 til januar 2024.

1.3.1 Dokumentanalyse

Informasjon om Rana kommune og dokumentasjon på etterlevelse av interne rutiner, regelverk mm. blitt samlet inn og analysert. Innsamlet dokumentasjon har blitt vurdert opp mot revisjonskriteriene.

1.3.2 Intervju

For å få supplerende informasjon til de skriftlige kildene, har Deloitte intervjuet to personer ved kommunens politiske sekretariat (leder for sekretariatet og sekretær for kommunestyret og formannskapet) for å få nærmere informasjon om system og rutiner og mulige forklaringer på identifiserte utfordringer på området.

1.3.3 Gjennomgang av utvalgte saker

Revisjonen har kontrollert følgende saker basert på innspill fra kontrollutvalget:

- FSK-møte 2020.02.04, sak 11/20: «Klage på avslag på søknad om omsorgsbolig».
- FSK-møte 2021.03.16, sak 22/21: «Klage på vedtak om avslag på redusert foreldrebetaling»
- FSK-møte 2021.03.16, sak 23/21: «Kjøp av aksjer i Helgeland Invest AS»
- FSK-møte 2022.11.29, sak 150/22: «Helgeland Kraft AS – etablering av datterselskap»
- FSK-møte 2023.03.21, sak 21/23: «Integrasjon av havneterminal og ny dypvannskai»
- FSK-møte 2023.03.21, sak 22/23: «Klage på vedtak om advarsel»

² I prosjektplanen for forvaltningsrevisjonen var dette problemstilling 3. For å få en best mulig fremstilling av rapporten, har vi valgt å omtale denne problemstillingen først.

- KST-møte 2021.03.23, sak 32/21: Fritak fra politiske verv – Tone Pedersen»
- KST-møte 2021.03.23, sak 33/21: «Kjøp av aksjer i Helgeland Invest AS»
- KST-møte 2022.12.13, sak 148/22: «Helgeland Kraft AS – etablering av datterselskap»
- KST-møte 2023.03.28, sak 30/23: «Integrasjon av havneterminaler og ny dypvannskai».

1.3.4 Verifiseringsprosesser

Oppsummering av intervju er sendt til de som er intervjuet for verifisering og det er informasjon fra de verifiserte intervjureferatene som er benyttet i rapporten.

Datadelen av rapporten er sendt til kommunedirektøren for verifisering og justert på bakgrunn av tilbakemeldinger. Høringsutkast av rapporten er sendt til kommunedirektøren for uttalelse. Kommunedirektørens høringsuttalelse går frem av vedlegg 1.

1.3.5 Revisjonskriterier

Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal bli vurdert opp mot. Kriteriene er utledet fra autoritative kilder i samsvar med kravene i gjeldende standard for forvaltningsrevisjon. I dette prosjektet er revisjonskriteriene i hovedsak hentet fra kommuneloven, offentleglova og forvaltningsloven. Kriteriene er nærmere presentert innledningsvis i kapittel 2 og 3 og i vedlegg 2.

2 System og rutiner for å sikre tydelige rolle og ansvar

2.1 Problemstilling

I dette kapittelet vil revisjonen svare på følgende hovedproblemstilling:

- *Har kommunen tilstrekkelig system og rutiner for å sikre tydelige roller og ansvar, samt korrekt praksis når det gjelder innkalling, saksliste og møtebok i formannskap og kommunestyre?*

2.2 Revisjonskriterier

Ifølge kommuneloven § 25-1 skal kommuner ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Kommunedirektøren i kommunen er ansvarlig for internkontrollen. Internkontrollen skal imidlertid være tilpasset virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Ved internkontroll etter kommuneloven § 25-1 tredje ledd, bokstav b, skal kommunedirektøren «ha nødvendige rutiner og prosedyrer».

2.3 Datagrunnlag

2.3.1 Rutiner for å sikre tydelige roller og ansvar, kvalitetssystem og opplæring

Rana kommunen har de siste årene arbeidet med å etablere god internkontroll. Dette innebærer blant annet at det er lagt inn en rekke rutiner i kommunens kvalitetssystem som skal være til hjelp for saksbehandlere og politisk sekretariat i forberedelsen av politiske saker. Ved kommunens politiske sekretariat har det vært noe utskiftning av personell de siste årene, og i den forbindelse har de sikret at ansattes erfaringer har blitt notert ned i rutinedokument slik at oppgavene skulle bli lettere å ta over for nye medarbeidere. Det blir samtidig opplyst at det arbeides kontinuerlig med å forbedre egne rutiner.

I intervju blir det vist til at delegeringsreglementet legger føringer for oppgaver og ansvar for politisk sekretariat, Roller og ansvarsoppgaver oppleves som klare ved det politiske sekretariatet, og det er tydelig hvem som har ansvar for å sende ut innkallinger til politiske møter, etablere sakslister, etablere møteprotokoller og sikre korrekt praksis knyttet til møteoffentlighet.

Kommunen har følgende rutine som blir opplyst å være relevante ved forberedelsen av politiske saker:

- «Veileder for saksbehandlere og ledere». Omhandler både administrativ og politisk saksbehandling
- «Elements møtemodul – opprette møte og lage møteinnkalling, protokoll».³ Dokumentet gir en praktisk innføring i møtemodulen til saksbehandlingssystemet Elements.
- «Møteinnkalling og møteprotokoll unntatt offentlighet». Gir praktisk anvisninger til hvordan et dokument unntas offentlighet i saksbehandlingssystemet

Planer for opplæring i rutinene

I intervju blir det opplyst at kommunen har en veileder for saksbehandlere. Kommunen opplyser i forbindelse med verifisering av rapporten at det gjennomføres en til en opplæring i kommunens sak/arkiv system Elements, og at kommunen i tillegg har anskaffet en e-læringsmodul som ligger tilgjengelig for alle ansatte. Det blir videre opplyst at kommunen også har gjennomført kurs i offentlighet bruk av Elements (i regi av KS) og interne kurs både i saksbehandlingssystemet og i regelverket for offentlighet og taushetsplikt. Det blir i intervju pekt på at det er mye saksbehandlere som skal kunne om saksbehandling. Samtidig blir det pekt på at det varierer hvor ofte saksbehandlere har ansvar for politiske saker. Erfaringen til den enkelte saksbehandler kan derfor være begrenset. Det blir vist til at det er en utfordring for kommunen å vite hvordan de kan sikre at alle har oppdatert

³ Dokument «Elements møtemodul - opprette møter - lage møteinnkalling og protokoll», ID 4623 - EQS

kunnskap om saksbehandling, samt kunnskap om hvordan saksbehandlingssystemet skal brukes på en riktig måte (f.eks. knyttet til å merke dokumentene unntatt offentlighet). Revisjonen får opplyst at de ved kommunens politiske sekretariat planlegger de å gjennomføre teamsbaserte kurs for saksbehandlere for å sikre bedre kunnskap.

2.3.2 Innkalling og saksliste

Kommunen har gjort innkallinger, møteprotokoll og saker som skal til politisk behandling tilgjengelig for politikere og allmennheten på sine nettsider.⁴ Figuren under viser hvordan kommunen

Figur 1 Eksempel på hvordan møteportalen viser oversikt over saker (sakskart), innkalling og møteprotokoll for et møte i formannskapet i Mo i Rana kommune

Møte i formannskapet

Dato fra: 30.01.2024 10:00 Dato til: 30.01.2024 14:50 Møterom: Kommunestyresalen

Møteinnkalling
Møteprotokoll

Sakskart Sorter postene

- PS 1/2024: Referatsaker
Tilgangskode: -
- RS 1/2024: Hovedaktiviteter økonomi politisk nivå 2024
Tilgangskode: -
- PS 2/2024: Planstrategi 2024-2027 og fastsetting av Planprogram for revisjon Kommuneplan 2017-2027
- PS 3/2024: Høringsinnspill til planprogram for regional plan for livskraftige lokalsamfunn 2025-2035

Tidligere var det ikke rutine eller praksis for å arkivere dokumentasjon som viste når innkalling til politiske møter hadde blitt sendt ut til møtedeltakerne. Dette er nylig endret slik at utgående e-poster med innkalling blir arkivert i saken. Dette innebærer at det først nylig har blitt mulig å etterprøve om saksdokumenter til politiske møter blir sendt ut innen rimelig tid.

I intervju opplyser kommunen at en systemfeil gjør at enkelte dokumenttyper (PDF og Power Point) ikke blir tilgjengelig på sakskartet i møteportalen gjennom bruk av kommunens saksbehandlingssystem, men kun i møteinnkallingen. Feilen er meldt til leverandør og i mellomtiden har saksbehandlerne laget seg rutiner for å manuelt sjekke at alle dokumenter kommer med i sakskartet på nett.

2.3.3 Rutiner knyttet til å unnta dokumenter for offentlighet.

Kommunens rutine for saksbehandlere og ledere omtaler hva som skal gjøres hvis et dokument skal unntas offentlighet. Her står det følgende

«Hvis dokumentet skal unntas offentlighet

- Påfør riktig tilgangskode og hjemmel.
- Skjerm eventuelle ord i journalposttittelen. Skjerm eventuell avsender/mottaker.
- Skjerm eventuell klassering (for eksempel fødselsnummer)
- Det er saksbehandler som er ansvarlig for å offentlighets vurdere sine dokumenter

⁴ [Møteplan og saksdokumenter - Rana kommune](#)

- Ikke send sensitiv informasjon på e-post»

Av saksbehandlerrutinen fremgår at det er saksbehandler som er ansvarlig for å offentliggjøre sine dokumenter. Rutinen viser til at arkivtjenesten kan gi veiledning på området og viser ellers til tre andre dokumenter som omhandler offentliggjøringsvurdering og gradering. Det står videre at hovedansvaret for offentliggjøringsvurdering og gradering av saker og dokumenter ligger hos saksbehandler, selv om arkivet kan foreslå gradering av dokumenter. Videre står det at saksbehandler er ansvarlig for å sette seg inn i relevant lovverk for sitt fagområde og at lovene finnes tilgjengelig på Lovdata. Samtidig står det at *hovedregelen for unntak fra offentlighet finnes i offentlighetslovens §2: Forvaltningens saksdokumenter er offentlige så langt det ikke er gjort unntak i lov eller i medhold av lov. Alle unntak av saker, dokumenter eller opplysninger fra offentlighet skal hjemles i lov.*

Ved politisk sekretariat er oppfatningen at det er tydelig for saksbehandlere hvor de kan henvende seg for å få hjelp med hensyn til f.eks. bruk av saksbehandlingssystemet og vurdering av om saker skal unntas offentliggjøre. De erfarer at saksbehandlere henvender seg til arkivet eller kommuneadvokat ved behov for hjelp. Revisjonens gjennomgang av kommunens rutinedokument viser at det fremgår at arkivet kan kontaktes for veiledning. Kommuneadvokaten er ikke nevnt. I forbindelse med verifisering av rapporten opplyser kommunen at kommuneadvokaten har hatt kurs i offentlighet og behandling av innsynskrav for saksbehandlere i kommunen i 2023 og planlagt tilsvarende kurs i år.

Saksbehandlerrutinen har videre lenke til arkivplan og til dokument som viser koder for å unnta dokumenter fra offentlighet. Arkivplanen inneholder i stor grad samme informasjon som saksbehandlerrutinen når det gjelder offentlighet, men har også en lenke til det dokument som lister opp hvilke § som kan benyttes til å unnta dokumenter fra offentlighet. Dokumentet har en tabell som gir oversikt over ulike unntak som kan være aktuelle, med tilhørende hjemmelsreferanse i lovverket. Det blir opplyst følgende:

«Denne siden viser i tabellen nedenfor sentralt regelverk som ledere og saksbehandlere bruker for å unndra dokumenter fra offentlighet. Lovene finner du i sin helhet på Lovdata. Du finner også en snarvei til Sivilombudsmannen sin hjemmeside her i tilfelle du har behov for å sjekke uttalelser fra denne instansen.»

Dokumentet som lister opp hvilke § som kan benyttes til å unnta dokumenter fra offentlighet gir ikke ansatte informasjon om hvor de kan finne ytterligere informasjon om hvilke regler som kan være aktuelle for å unnta dokumenter offentliggjøre. Det gis ikke nærmere informasjon om regler for når dokumenter skal unntas offentliggjøre og når de kan unntas. Det gis ikke nærmere informasjon om hvordan meroffentlighet skal praktiseres og hvordan og når deler av dokumenter kan skjermes fra innsyn.

2.3.4 Tidsfrister

Kommunens rutine for saksbehandlere og ledere omtaler tidsfrister for politiske saker.

Her står det:

«12 dager før politiske behandling kl.12:00 skal saksfremlegg forelegges rådmann. Prinsipielle saker bør være diskutert på forhånd. Det understrekes at fristene må overholdes.

(...)

Saksbehandler bruker den elektroniske godkjenningsløypen i Elements. Saksbehandler må selv avklare med sin leder, hvem som skal godkjenne saker. Alle saker som skal behandles i formannskap eller kommunestyret skal godkjennes via linja av rådmannen.»

Ved politisk sekretariat har de erfart at selv om det foreligger tydelige rutiner for tidsfrister for saker som skal fremmes til politisk behandling, viser praksisen at etterlevelsen av tidsfristene omtalt i de skriftlige rutinene over tid har sklidd ut. Dette har gjort at det politiske sekretariatet ofte må gjennomføre mange oppgaver på kort tid før sakspapirer til politiske møter blir sendt ut til møtedeltakerne. Dette gir risiko for feil. Ved det politiske sekretariatet har de derfor de siste månedene arbeidet med å stramme opp kommunens praksis, og de har i den anledning henvendt seg til kommunens administrative ledelse om dette.

2.4 Vurdering

Undersøkelsen viser at roller og ansvar oppleves som klare i kommunens politiske sekretariat. Revisjonen mener imidlertid at det kan være risiko for mangelfull praktisering av regelverket blant saksbehandlere når det gjelder skjerming av dokumenter, selv om det gjennomføres opplæring på området. Dette skyldes at kommunens rutiner etter revisjonens vurderinger ikke gir tilstrekkelig tydelige anvisninger om regelverket. Rutinene forklarer ikke forskjellen på når opplysninger henholdsvis *skal* og *kan* unntas offentlighet, hvordan meroffentlighet skal praktiseres og hvordan opplysninger eventuelt kan sladdes. Det er også risiko for feil praktisering av skjerming av dokumenter fordi det kan gå lang tid mellom hver gang saksbehandlere vurderer skjerming av dokumenter fra offentligheten. Vurderinger av når dokumenter skal skjermes fra offentligheten kan i noen tilfeller være krevende. Revisjonen mener det er viktig å fortsatt prioritere opplæring på området, men også å sikre tydeligere rutiner slik at saksbehandlere enklere kan vurdere i hvilke tilfeller dokumenter skal skjermes og hvilke regler dette baseres på.

3 Etterleving av kommuneloven i utvalgte saker

3.1 Problemstilling

I dette kapittelet vil vi svare på følgende hovedproblemstilling med underproblemstillinger:

- *I hvilken grad har kommunelovens bestemmelser blitt etterlevd i utvalgte saker fra kommunestyret og formannskapet i Rana kommune når det gjelder følgende forhold:*
 - a. *Er innkallingene til møtet i samsvar med regelverket?*
 - b. *Er møtedokumenter unntatt offentlighet uten at*
 - i. *at det er tilstrekkelig begrunnet?*
 - ii. *det er hjemmel for dette?*
 - c. *Blir lukking av møter tilstrekkelig begrunnet og gjennomført basert på korrekt forståelse av regelverket?*
- *Hva er årsakene til eventuelle brudd på kommuneloven knyttet til 1 a)-c) over?*

3.2 Revisjonskriterier

Under oppsummerer vi revisjonskriteriene for dette kapitlet. Utdypende informasjon om regelverk og revisjonskriterier går frem av vedlegg 2 til rapporten

3.2.1 Regler som er relevante for å kunne vurdere om innkallingene til møtet i samsvar med regelverket

Basert på krav i kommuneloven § 11-3 har revisjonen utledet følgende revisjonskriterier knyttet til vurderingen av om innkallingene til møter er i samsvar med regelverket:

Lederen av det folkevalgte organet skal:

- Sende møteinnkalling til organets medlemmer med rimelig varsel
- Vedlegge en fullstendig liste over hvilke saker som skal behandles i møtet
- Vedlegge alle dokumentene i sakene som skal behandles

3.2.2 Regler som er relevante for å kunne vurdere om møtedokumenter er unntatt offentlighet i tråd med regelverket

Basert på krav i kommuneloven, offentlighetsloven og forvaltningsloven har revisjonen utledet følgende revisjonskriterier knyttet til vurderingen av om møtedokumenter er unntatt offentlighet i tråd med regelverket

Utgangspunktet og hovedregelen er at møtedokumenter skal være tilgjengelige for allmennheten, med mindre unntatt offentlighet er hjemlet i lov eller forskrift. Møtedokumenter eller opplysninger i disse skal eller kan unntas, blant annet dersom:

- De inneholder taushetsbelagte opplysninger jf. Offl. § 13, og det kan gjøres unntak for resten av dokumentet jf. Offl. § 12
- De er organinterne dokumenter jf. Offl § 14, og de ikke unntas etter § 16
- De er hentet utenfra organet for intern saksforberedelse jf. Offl § 15, og de ikke unntas etter § 16
- De inneholder opplysninger som må unntas offentlighet av hensyn til det offentliges forhandlingsposisjon jf. Offl. § 23.

Kan dokumentet helt eller delvis unntas offentlighet skal kommunen som hovedregel også vurdere om:

- Det skal gis merinnsyn eller praktiseres meroffentlighet etter offl. § 11

3.2.3 Regler som er relevante for å kunne vurdere om lukking av møter blir gjennomført basert på korrekt forståelse av regelverket

Basert på krav i kommuneloven § 11-5 har revisjonen utledet følgende revisjonskriterier knyttet til vurderingen av om lukking av møter blir gjennomført basert på korrekt forståelse av regelverket:

Møter *skal* lukkes dersom:

- Det behandles saker som angår arbeidstakers tjenstlige forhold
- Det behandler en sak som inneholder opplysninger underlagt lovbestemt taushetsplikt

Møter *kan* lukkes dersom det er begrunnet i hensynet til:

- Personvern
- Tungtveiende offentlige interesser, dersom opplysningene også kunne vært unntatt fra innsyn etter offentleglova

Organet kan vedta om debatt om hvorvidt møtet skal lukkes, skal holdes i lukket møte. Avstemmingen og vedtaket om eventuell lukking skal likevel holdes i åpent møte.

3.3 Datagrunnlag

3.3.1 Er innkallingene til møtet i samsvar med regelverket?

Revisjonen omfatter 7 ulike møter, hvorav 4 i formannskapet og 3 i kommunestyret.

Rimelig varsel

Kommunens standard praksis er at møteinnkallinger blir sendt ut en uke før møtedato. Dette er beskrevet i deres interne rutinebeskrivelse i kvalitetsportalen. Kommunen opplyser at de ikke har mottatt avvik de siste fem årene på at møteinnkallinger har blitt sendt ut for sent i forhold til fristen.

I hvilken grad det er sendt ut møteinnkallinger med rimelig varsel i møtene undersøkelsen omfatter, har ikke vært mulig for revisjonen å kontrollere. Dette er fordi innkallingene til de aktuelle møtene ikke er daterte og ble foretatt av en ansatt som ikke lenger er ansatt i kommunen og fra e-postkonto som nå er slettet.

Politisk sekretariat har imidlertid nylig satt i verk tiltak for å sikre at det skal bli mulig å etterprøve at innkallinger blir sendt ut i timelig tid. Kommunen lagrer nå e-postene som dokumenterer når møteinnkallinger ble sendt ut sammen med møteprotokollene. Kommunen opplyser at innholdet i e-postene kun er informasjon om at møteinnkallingen ligger tilgjengelig på kommunens hjemmeside. Det sendes ingen sensitiv informasjon via epost. Dokumenter unntatt offentlighet vil ikke bli sendt ut på e-post, men i saksbehandlingssystemet Elements via Svarut.

Fullstendig saksliste

Avvik knyttet til saker

Revisjonen har gjort følgende funn knyttet til hvorvidt alle sakene som behandles i et møte, fremgår av møteinnkallingen:

- 13 av 7 møter er det avvik mellom møteinnkallingen og møteportalen vedrørende hvilke saker som inngår i møtet.
 - 12 av avvikene er det flere saker i møteinnkallingen enn møteportalen.
 - 1 av avvikene er det flere saker i møteportalen enn møteinnkallingen.
- Sakslisten i henholdsvis innkalling og møteportal inneholder også navn på saker som inneholder dokumenter unntatt offentlighet. I de tilfellene tittelen inneholder opplysninger unntatt offentlighet er disse sladdet.

Vi har funnet avvik mellom møteportal og møteinnkalling vedrørende hvilke saker som er behandlet i følgende tre saker:

1. FSK-møte 2020.02.04, saken RS 1/20 Hovedaktiviteter økonomi politisk nivå 2020 2020/543. Kommunen forklarer avviket med at møtesekretær ikke har huket av for publisering av referatsaken i møtesystemet. Saken vil da ikke bli synlig på sakskartet men kun i møteinnkallingen
2. KST-møte 2022.12.13, saken FO 18/2022 Spørsmål fra Olav Nyjordet (MDG) om anskaffelsesstrategi – og rådmannens svar. Kommunen forklarer avviket med at når møtesekretær har lagt opp spørsmålet i elements, er det glemt å sette dokumentet som hoveddokument. Det vil da kun komme frem som et vedlegg.
3. KST-møte 2023.03.28, saken PS 31/2023: Oversendelsesforslag – Kulturhus. Kommunen forklarer avviket med at saken kom opp som et forslag i møtet, og er derfor lagt opp i møtesystemet direkte. Det vil derfor ikke bli generert et saksnummer på denne saken i sak/arkiv systemet, og den vil kun være tilgjengelig som en politisk sak på nett.

Generelt peker kommunen på at det kan forekomme avvik mellom saker i innkalling og saksliste i møteportal fordi det kan komme spørsmål fra politikerne etter at innkalling er sendt. Det blir opplyst at politikerne har anledning til både å stille muntlige spørsmål i møtet (det vil da fremgå av protokoll at det er stilt er muntlige spørsmål), eller de kan sende inn skriftlige spørsmål inntil fire dager før møtet (skal da fremgå av protokollen at det er et skriftlig spørsmål).

Det blir ellers vist til at manglende samsvar også kan skyldes at saker har blitt trukket, men dette skal i så fall fremgå av protokoll på nett.

Avvik knyttet til dokumenter

Det er behandlet totalt 111 saker i de 7 møtene. I 28 av 111 saker er det avvik mellom antall dokumenter i innkalling og i møteportal. Se ellers vedlegg 3 for oversikt over dokumenter tilgjengelig i henholdsvis innkallinger og møteportal på Rana kommunes nettsider

I intervju blir det opplyst at tekniske begrensninger i kommunens system for å generere sakskart i den offentlige møteportalen på nett, er årsaken til at det kan være avvik mellom møteportal og møteinnkalling når det gjelder hvilke dokumenter som er knyttet til en sak. Det er kun ansatte ved arkiv eller ved politisk sekretariat som kan journalføre saker som skal til politisk behandling. Sakene må journalføres og blir automatisk lagret som PDF/A. En systemfeil gjør at PDFene ikke blir generert noe som medfører at dokumentene ikke blir tilgjengelig på sakskartet, men kun i møteinnkallingen. Ved politisk sekretariat ble de først oppmerksomme på denne feilen/systemsvakheten høsten 2023. Feilen er meldt til leverandør og i mellomtiden har saksbehandlerne laget seg rutiner for å manuelt sjekke at alle dokumenter kommer med i sakskartet på nett, slik at dette om nødvendig kan korrigeres.

Fra kommunen blir det vist til at det i budsjettsaker noen ganger kommer svært mange og omfattende høringsuttalelser fra publikum rett før kommunestyret skal behandle budsjettet. For politikere er sidetall på dokumentene viktig fordi de gjerne noterer hvilke sider ulike dokumenter eller poenger de er opptatt av står på i saksutredningen. Dersom møtedokumentene oppdaterer sakskartet på nett, slik at nye store vedlegg på flere hundre sider inkluderes, kan dette medføre at politikerne mister oversikt over hvor de skal finne informasjon når sakene skal behandles. Det blir opplyst at ordfører derfor har gitt beskjed om at det ikke er ønskelig å oppdatere møteinnkallingen med høringsuttalelser som kommer sent inn, ved at disse flettes inn i sakene. De vil imidlertid bli gjort tilgjengelig som egne dokumenter i sakskartet på nett og distribuert til folkevalgte i epost.

Det er enkelte møter som ikke inneholder noen dokumenter vedlagt i møteportalen. Fra 12. september 2022 har alle dokumenter knyttet til saksbehandlingssystemet blitt lagret i en skybasert løsning. Samtidig ble den gamle databasen der tidligere dokumenter er lagret, stengt for redigering. Revisjonen får opplyst at for møter før denne datoen må publikum og politikere sjekke både innkalling og protokoll for å sikre at de har samlet oversikt over alle dokumentene knyttet til en politisk sak. Det blir opplyst at sakskartet på nett i dag skal være riktig og inneholde alle dokumenter til politiske møter. Unntaket er dokumenter unntatt offentlighet og powerpointer og andre vedlegg som ikke understøttes av programvaren som benyttes til å lage sakskartet på nett (jf. den ovenfor omtalte systemfeilen som innebærer at dokumenter ikke alltid kobles til saker slik de skal og som derfor krever manuell oppfølging av møtesekretærene). De intervjuede peker på at politisk sekretariat fremover derfor bør opplyse saksbehandlerne om hvilket filformat som understøttes av elements og som de derfor skal benytte når de lager politiske saker. I forbindelse med verifisering av rapporten opplyser kommunen at politisk sekretariat har innført rutiner for å kontrollere om det har oppstått feil ved konvertering av filer til PDF.

Når det gjelder dokumenter som er unntatt offentlighet, publiseres heller ikke tittelen på dokumentet i møteportalen. I slike saker fremgår kun antallet dokumenter som følger med saken, mens dokumentene unntatt offentlighet er markert med «*Dokumentet finnes ikke eller er ikke lagt ut*».

3.3.2 Er møtedokumenter unntatt offentlighet i tråd med regelverket?

Kommunen har i sitt interne saksbehandlingssystem en nedtrekksmeny som benyttes for å velge hvilken hjemmel som danner grunnlaget for at et dokument skal unntas offentlighet. Lovhjemmelen fremgår også direkte i en del av saksdokumentene, men dette er ikke konsekvent praktisert. Revisjonens gjennomgang viser at ikke alle dokumenter i seg selv er merket unntatt offentlighet. I intervju med politisk sekretariat blir det opplyst at årsaken til at det ikke er en ikke konsekvent praksis sannsynligvis er at saksbehandler har satt på/endret offentlighetsvurdering etter at malen er generert i systemet. Da må malen flettes inn på nytt i dokumentet. Om dette ikke er gjort, kan det være at malen ikke henter inn riktig hjemmel i dokumentet. Den mest sannsynlige årsaken blir derfor opplyst å være tilfeldige brukerfeil, at saksbehandlere som ikke har tilstrekkelig opplæring eller at de ikke er kjent med at denne feilen kan oppstå.

Revisjonens gjennomgang viser at i de tilfellene hvor markering av hjemmel er gjennomført, gjengis hjemmelen vanligvis ikke helt presist. For eksempel vises det til fvl. § 13 om taushetsplikt, og riktig ledd, men ikke hvilket nummer i leddet. Utover dette foreligger det ikke noen skriftlig begrunnelse for beslutningen om å unnta offentlighet i saksdokumentene.

Som svar på spørsmålet om hva som kan forklare at det ikke alltid blir gitt en presis henvisning til hjemmel for å unnta offentlighet, blir det pekt på at det blir gjort nærmere vurderinger av dokumentene dersom noen ber om innsyn i en sak. Kommuneadvokaten kan eventuelt bes om bistand.. Kommunen peker på at dersom noen søker innsyn i en sak og hjemmelen opprettholdes vil saksbehandler gi en nærmere begrunnelse for det faktiske og rettslige grunnlaget for å unnta opplysninger fra offentligheten. I intervju blir det pekt på at kommunen jobber kontinuerlig med å bygge kompetanse og at arkivplanen er et verktøy for å finne riktig unntatt hjemmel. I tillegg benyttes kommuneadvokaten hvis saksbehandler trenger bistand. I intervju blir det vist til at det kan være at listen over hjemmel saksbehandlere kan velge mellom, ikke er tilstrekkelig nøyaktig.

Samtlige dokumenter som har blitt unntatt offentlighet, har blitt unntatt offentlighet i sin helhet. Dette til tross for at 4 av 10 saker inneholder dokumenter hvor taushetsplikten gjelder opplysninger og ikke dokumentet i sin helhet. Revisjonens gjennomgang viser at

- 4 av 10 saker gjelder dokumenter unntatt offentlighet på bakgrunn av taushetsplikt for **personopplysninger** jf. offl. § 13 jf. fvl. § 13 første ledd nr. 2.
- 4 av 10 saker gjelder dokumenter unntatt offentlighet på bakgrunn av beskyttelse av kommunens **økonomiforvaltning** jf. offl. § 23 første ledd.
- 2 av 10 saker gjelder dokumenter unntatt offentlighet på bakgrunn av beskyttelse av kommunens **eierinteresser** jf. offl. § 23 fjerde ledd.

For enkeltdokumenter har kommunen også i 2 av 10 saker merket dokumenter unntatt offentlighet på bakgrunn av beskyttelse av **forretningsforhold** jf. offl. § 13 jf. fvl. § 13 første ledd nr. 2 og beskyttelse av **intern saksforberedelse** jf. offl. § 15. Ved oversendelse av saken til revisjonen har kommunen likevel henvist til § 23, og revisjonen har derfor vurdert unntatt offentlighet etter denne bestemmelsen.

Se vedlegg 5 for nærmere detaljer om kontrollerte saker og dokumenter.

I intervju blir det opplyst at kommunen har ikke praksis for å lage offentlige versjoner av hvert eneste dokument som er lagt inn i arkivet der det er registrert at dokumentet inneholder informasjon unntatt offentlighet. Det er først når kommunen får en innsynsbegjæring i dokumenter som er markert at de har opplysninger unntatt offentlighet at saksbehandler skal gjøre en vurdering av merinnsyn. I denne situasjonen skal saksbehandler foreta vurderingen, og dette er ifølge kommunen korrekt praksis.

Kommunen har ikke praksis for å lage offentlige versjoner med sladding av saksdokument som inneholder opplysninger som må unntas offentlighet. Kommunen vurderer om innsyn i deler av dokumentene kan gis dersom innsyn blir forespurt. Kommunen vil i slike tilfeller begrunne eventuelle avslag, og begrunnelsen vil fremgå av saksbehandlers svarbrev (går frem av rutinene i arkivplanen)

Fra kommunen blir det vist til at det er kun et krav om å vurdere merinnsyn «når det er høve til å gjøre unntak fra innsyn», jf. offentlighetsloven §11. Altså så skal det ikke vurderes å gi merinnsyn når kommunen er pliktig å unnta informasjon fra innsyn, for eksempel når informasjon er unntatt på grunnlag av taushetsplikt. Det foretas heller ikke merinnsynsvurdering om kommunen har «høve» til å unnta for innsyn, men ikke benytter denne hjemmelen.

Fra kommunen blir det opplyst at dokumentasjonen på merinnsynsvurderingen vil fremgå av saksbehandlers svarbrev om det nektes innsyn i et dokument der det er adgang for kommunen å unnta dokumentet (men ikke i dokumenter med informasjon kommunen er pliktig til å unnta, se offentlighetsloven § 11.)

3.3.3 Blir lukking av møter gjennomført basert på korrekt forståelse av regelverket?

Kommunens praksis knyttet til lukking av møter er at dette besluttes innledningsvis for hver sak i møtet.

Kommunen opplyser i oversendelse 09.11.2023 at eventuell informasjon om lukking av møter vil fremgå av videoopptak fra møtene. Revisjonen har i undersøkelsen gjennomgått videobehandlingen av den innledende behandlingen av hver sak. Gjennomgangen viser at det varierer i hvilken grad møtevideoer finnes i arkivet og at vedtaket ikke alltid går frem av video hvor slik er tilgjengelig. Selv om kommunen eventuelt ikke har plikt til å arkivere videoene, innebærer manglende videoopptak at revisjonen ikke har anledning til å vurdere om avstemmingen faktisk ble gjennomført for åpne dører på live stream.

I intervju blir det opplyst at forklaringen på at det ikke foreligger møtevideoer på nett fra alle politiske møter, er at det er svært kostbart å gjøre disse tilgjengelige. Videoer som er eldre enn to år er ikke tilgjengelige for publikum, men lagres digitalt i kommunen.

Oppsummert ble følgende observert:

- I 4 av 10 saker ble det ikke funnet video i arkivet fra det aktuelle møtet.
- I 3 av 10 saker fremgikk ikke behandling (herunder vedtak/avstemming) av møtelukking i møtevideo.
- I 3 av 10 saker ble vedtak om lukking av møtet dokumentert i møtevideo.

Videre har revisjonen gjennomgått sakenes møteprotokoller med følgende observasjon:

- I 8 av 10 saker fremgår hjemmel for lukking i møteprotokoll i tråd med kommuneloven § 11-4 annet ledd. I 6 av disse 8 sakene er imidlertid hjemmel upresist eller mangelfullt angitt.
- I 6 av 10 saker *kan* kommunen vedta at møtet skal lukkes.
- I 4 av 10 saker *skal* kommunen lukke møtet.
- I 10 av 10 tilfeller har saken blitt behandlet i lukket møte.
- I 6 av 8 saker hvor behandling av møtelukking er inntatt i møteprotokoll har det vært enstemmig vedtatt.
- I 2 av 8 saker hvor behandling av møtelukking er inntatt i møteprotokoll har det vært én eller to stemmer margin i vedtaket om møtelukking.

I intervju med representanter fra politisk sekretariat peker revisjonen på at det er **svært varierende hvor korrekte henvisningene til møtelukking er** i sakene som er gjennomgått (Det er flere ganger det ikke henvises til riktig lov, som er kommuneloven. Det er også tilfeller av henvisning til unntak av hensyn til personvern (en *kan*-bestemmelse) hvor opplysningene er unntatt pga. taushetsplikt og dermed skal under en *skal*-bestemmelse når det vurderes lukking. Se forskjell kommuneloven § 11-5 annet ledd siste setning og tredje ledd bokstav a.) Fra kommunen blir det vist til at kommuneadvokaten er til stede i møtene og kan konfereres med. Videre viser de til at de som møtesekretærer kanskje ikke har vært nok oppmerksomme på å sikre korrekt henvisning til grunnlaget for lukking av møtene. De intervjuede peker på at en mulighet for å sikre korrekt praksis kan være å implementere funksjonalitet i møtemodulen for lukking av møter som bidrar til å sikre korrekte henvisninger.

Se vedlegg 6 for nærmere gjennomgang av hvert enkelt møte.

3.4 Vurdering

3.4.1 Er innkallingene til møtet i samsvar med regelverket?

Møteinnkallingene er ikke datert med innkallingsdato og revisjonen kan derfor ikke vurdere om den har blitt sendt ut med rimelig varsel

Møteinnkallingene skal sendes ut en uke før møtedato og kommunen opplyser at de ikke har mottatt avvik de siste fem årene på at møteinnkallinger har blitt sendt ut for sent i forhold til fristen. Revisjonen har ikke kunnet kontrollere om møteinnkallinger er sendt ut i rimelig tid i de møtene som undersøkelsen omhandler, fordi møteinnkallingene ikke er daterte og det ikke foreligger dokumentasjon på når de ble sendt ut. Møteinnkallinger sendt ut en uke i forveien av møtedatoen, vil som hovedregel anses som tilstrekkelig. Det kan imidlertid ikke utelukkes at det kan forekomme tilfeller hvor møtets art eller omfang tilsier at det å sende ut sakspapirene en uke i forveien kan eller bør fravikes.

Regler om fullstendig saksliste følges, men med noen få tilfeller der det ikke er samsvar

Revisjonens vurdering er at innholdet i møteinnkallingene (eget dokument med saksliste og vedlegg til sakene) i hovedsak er i tråd med gjeldende lovverk. Innkallingene til møtene sendes ikke per epost til møtedeltakerne, men det sendes ut varsel om at dokumentene er tilgjengelige i kommunens møteportal på nett.

Undersøkelsen viser at dersom det er saker på sakslisten hvor de tilhørende saksdokumentene kan eller skal unntas offentlighet, fremgår likevel tittelen på saken av sakslisten. Tilsvarende gjelder oversikt over saken i møteportalen. Dersom hele eller deler av tittelen avslører informasjon som er unntatt fra offentlighet, er imidlertid disse opplysningene sladdet i den offentlige tilgjengelige versjonen. Revisjonens vurdering er at kommunens praksis er i tråd med kravene i kommuneloven § 11-3 første ledd tredje punktum, som sier at sakslisten skal være fullstendig, men at opplysninger kan sladdes ved behov. Revisjonen vil likevel påpeke at de folkevalgte skal motta fullstendig saksliste uten sladding.⁵ Revisjonen er ikke kjent med om kommunen sikrer dette, for eksempel ved at kommunen sender fullstendig saksliste i «svar ut» sammen med dokumentene som er unntatt offentlighet.

Undersøkelsene viser at det stort sett er inntatt en fullstendig saksliste i møteinnkallingene. Revisjonen har avdekket at det i enkelte saker er noen avvik mellom antallet saker i henholdsvis møteinnkallingene og i møteportalen. Kommunen har redegjort for at avvikene i de enkelte sakene skyldes saksbehandlingsfeil eller at saken først kom opp som et forslag i møtet, og derfor ikke fremgår av innkallingen. Revisjonen er av den oppfatning at årsaken til avvikene er forståelige, men kan være uheldige. Dersom det er et gjentakende problem at det forekommer saksbehandlingsfeil ved opplasting av saken, bør kommunen vurdere om rutinene er gode nok.

Det er betydelige avvik mellom antall vedlegg til sakene i møteportal og møteinnkalling (offentlige dokumenter)

Revisjonen mener at kommunen ved å publisere saker og møtedokumenter i den offentlige møteportalen eller som vedlegg til den offentlig tilgjengelige møteinnkallingen, ivaretar kravet om at dokumentene skal være tilgjengeliggjort for allmenheten og ikke bare offentlige (det vil si tilgjengelige dersom en etterspør dokumentene), jf. kommuneloven § 11-3. På denne måten har ikke bare politikerne, men også publikum tilgang på sakene og dokumentene uten at det må fremsettes begjæring om innsyn.

Revisjonens gjennomgang viser at det er betydelige avvik mellom vedleggene som følger møteinnkallingen og dokumentene som er lagt inn i møteportalen, se vedlegg 4. Avvikene gjelder begge veier, slik at det noen ganger er flere og noen ganger færre dokumenter i innkallingen enn i møteportalen. Revisjonen mener det er viktig at det er tydelig kommunisert til publikum og folkevalgte hvor de kan finne komplett oversikt over saksdokumenter i en sak, og at dette også innebærer at det fremgår at saker har dokumenter som er unntatt offentlighet også i tilfeller der tittel på dokumentene må skjermes.

Undersøkelsen viser at dersom et møte skal behandle saksdokumenter som er unntatt offentlighet, vil hverken dokumentet eller tittelen på dokumentet være tilgjengelig i møteportalen eller i vedlegg til innkallingen. Slike dokumenter sendes direkte til de folkevalgte som er kalt inn til møtene gjennom «Svar ut», noe som innebærer at de folkevalgte må gjøre seg kjent med saksdokumentene på to ulike steder.

⁵ Revisjonen har etterspurt hvordan kommunen sikrer at folkevalgte får fullstendig saksliste, men har ikke fått klarhet i om de folkevalgte mottar fullstendig saksliste uten sladding av eventuelle taushetsbelagte opplysninger.

Revisjonen stiller spørsmål ved om kommunen har vurdert mulighet for å offentliggjøre tittelen på dokumenter som er unntatt offentlighet, så langt dette lar seg gjøre uten at opplysninger unntatt offentlighet røpes. Eksempelvis kunne kommunen kort angitt hva dokumentet gjaldt, slik at det ble mulig for allmennheten å vurdere behovet for krav om innsyn i dokumentet. Slik dokumentet nå er markert med «*Dokumentet finnes ikke eller er ikke lagt ut*», vil ikke dette være mulig å vurdere.

3.4.2 Er møtedokumenter unntatt offentlighet i tråd med regelverket?

Det er revisjonens vurdering at kommunen har hatt rettslig grunnlag for å unnta enten enkeltopplysninger eller hele dokumentet fra offentlighet, ved samtlige av dokumentene som er vurdert. Samtidig vil revisjonen påpeke at:

- a) Noen av dokumentene inneholder ikke henvisning til lovhjemmel for unntatt offentlighet
- b) Der lovhjemmel er angitt i dokumentet kan lovhjemmelen være upresis eller ufullstendig gjengitt
- c) Angitt lovhjemmel i dokumentet er en annen enn den lovhjemmel kommunen selv har oppgitt i oversendelsesbrev til revisjonen

På bakgrunn av punktene over har det vært vanskelig for revisjonen å vurdere hvilken hjemmel/hjemler som danner grunnlaget for kommunens beslutning. Dette innebærer en risiko for at kommunen kan ha benyttet uriktig lovhjemmel for det aktuelle dokumentet, selv om unntatt offentlighet eventuelt kan forsvares etter en annen lovhjemmel. I et slikt tilfelle vil det kunne forekomme tilfeller hvor kommunens beslutning om å unnta dokumentet fra offentlighet egentlig er ikke er korrekt, noe som er uheldig. Uriktig hjemmel for unntatt offentlighet vil også kunne påvirke den videre saksgangen med hensyn til hvorvidt møtet kan eller skal lukkes.

Særlig når det gjelder dokumenter som omhandler flere ulike forhold, eksempelvis at kommunen selv er part i avtalen, saken berører en avtalemotpart og et selskap der kommunen selv har eierinteresser, oppstår det tvil om hva som er kommunens rettslige hjemmel for å unnta dokumentene fra offentlighet når dette ikke er tydelig og presist angitt av kommunen.

Manglende kjennskap til hvilken hjemmel kommunen har benyttet innebærer også at det blir vanskeligere for allmennheten å vurdere rettmessigheten av kommunens beslutning om å unnta dokumentet fra offentlighet, herunder muligheten til å vurdere om det skal begjæres innsyn i dokumentene. Revisjonen viser likevel til at kommunen ikke har plikt til å merke dokument med hjemmel for unntatt offentlighet, eller på annen måte kommunisere utad hvordan unntatt offentlig er rettslig begrunnet. Kommunens plikt til å gi slik begrunnelse oppstår først når krav om innsyn, og eventuelt klage på avslag, skal besvares.

Videre mener revisjonen at det fremstår uklart om kommunen faktisk foretar en vurdering av om kommunen har rettslig grunnlag for å unnta hele dokumenter fra offentlighet, i de tilfellene der den aktuelle lovhjemmelen kun hjemler unntatt offentlighet for enkeltopplysninger i dokumentet. Revisjonen viser til at møtedokumenter som hovedregel skal være allment tilgjengelig, jf. kommuneloven § 11-3 tredje ledd, og at unntak krever at det foreligger rettslig grunnlag for å unnta hele dokumentet fra offentlighet. Dersom det kun er enkeltopplysninger som er unntatt offentlighet, må vilkårene i offl. § 12 være oppfylt for at dokumentet som helhet kan unntas offentlighet etter offentleglova. Terskelen for å unnta resten av dokumentet er høy, og i noen av sakene som revisjonen har vurdert er det etter revisjonens vurdering tvilsomt om vilkårene i offl. § 12 er oppfylt. I denne sammenheng viser revisjonen til muligheten for sladding av opplysninger. Sladding av opplysninger kan være aktuelt i tilfeller der

- a) det er ikke er grunnlag for å unnta resten av dokumentet fra offentlighet etter offl. § 12, slik at opplysninger unntatt offentlighet sladdes og resten av dokumentet tilgjengeliggjøres
- b) sladding av identifiserende kjennetegn innebærer at behovet for beskyttelse ansees ivarettatt på en slik måte at resterende opplysninger ikke kan knyttes til en bestemt person, og dermed kan offentliggjøres som følge av at disse ikke lenger er taushetsbelagte, jf. offl. § 13 første ledd jf. fvl. § 13 a nr. 2.

Revisjonen gjør også oppmerksom på offentleglovas regler om merinnsyn i § 11, som kommer til anvendelse i de tilfellene der kommunen har anledning til å gjøre unntak fra innsyn. Bestemmelsen gir uttrykk for et generelt prinsipp og god forvaltningsskikk tilsier at merinnsyn/meroffentlighet også kan vurderes i andre tilfeller enn der offentleglova regulerer dette direkte. Revisjonen har i intervju og ved verifisering av rapporten mottatt tilbakemelding om at kommunen foretar en vurdering av meroffentlighet ved vurdering av om møtedokumenter

skal publiseres, men at vurderingen først skriftliggjøres dersom kommunen mottar en innsynsbegjæring.. For ordens skyld vil vi påpeke at meroffentlighet ikke kan vurderes for taushetsbelagte opplysninger.

For utfyllende vurdering av de enkelte saker, se vedlegg 5.

3.4.3 Blir lukking av møter gjennomført basert på korrekt forståelse av regelverket?

Det er ikke et krav etter lovverket at lukking av møter skal begrunnes. Det er imidlertid krav om at det skal henvises til lovhjemmel, at lukking av møter skal vedtas i organet hvor møtet behandles og at avstemmingen skal være offentlig. Manglende dokumentasjon i protokoller og videoopptak, innebærer imidlertid at det ikke har vært mulig for revisjonen å foreta en fullstendig vurdering av rettmessigheten av lukkingene av de politiske møtene som undersøkelsen omfatter. Oppsummert er likevel revisjonens vurdering at kommunens praksis for lukking av møter ikke alltid er i samsvar med regelverket.

Undersøkelsen viser at beslutning om lukking av møtene, i de sakene revisjonen har kunnet vurdere, blir vedtatt i det organet som skal behandle saken, i tråd med kommuneloven § 11-5. I 2 av 10 saker er dette imidlertid ikke mulig å etterprøve, ettersom vedtaket om lukking hverken fremgår av møteprotokoll eller videoopptak. Revisjonen mener det er uheldig at det ikke har vært mulig å etterprøve om møtelukking er besluttet i korrekt organ, i tråd med regelverket.

I noen av sakene har kommunen heller ikke redegjort for hvilken hjemmel som begrunner lukkingen, og angitt hjemmel i flere andre saker fremstår uriktig eller upresis. I 2 av 10 saker er det ikke angitt i møteprotokollen hvilken hjemmel som begrunner lukkingen, og dette representerer et brudd på kommuneloven § 11-4 annet ledd. I ytterligere 2 av 10 saker er det kun henvist til hjemmel for lukking i kommuneloven, mens hjemmelen i offentleglova som også utgjør et sentralt vilkår for lukking etter kommuneloven, ikke er angitt.⁶Ettersom hjemmel for lukking skal angis helt presis, er det revisjonens vurdering at dette også representerer et brudd på kommuneloven § 11-4 annet ledd. I ytterligere 4 av 10 saker er angitt hjemmel noe upresis, men valgmulighetene for den aktuelle unntakshjemmel (offl. § 13 jf. fvl. § 13 første ledd) er færre slik at det i større grad er mulig å legge til grunn hva kommunen har ment.

Det har ikke vært mulig for revisjonen å etterprøve om kommunen har ivarett krav om at avstemming og vedtak om beslutning om møtelukking, skal holdes i åpent møte, jf. kommuneloven § 11-5 femte ledd. Det er kun i 3 av 10 saker at vedtaket om lukking av møtet er inkludert i møtevideoen, noe som innebærer at det kan foreligge brudd på kommuneloven § 11-5 i de resterende 7 tilfellene dersom det ikke var mulig få innbyggerne å følge avstemmingen i åpent møte. Revisjonen har ikke kjennskap til om avstemming og vedtak i praksis ble gjennomført for åpne dører, men er av den oppfatning at manglende live streaming av avstemmingen også fremstår som et brudd på kommuneloven dersom kommunen legger opp til at innbyggerne kan følge behandlingen av sakene digitalt. Det vil da foreligge en forventning om at alle saker og beslutninger som skal holdes for åpne dører også er tilgjengelig digitalt/ på live streaming. Alternativt må det tydelig kommuniseres i forkant av møtet at denne typen beslutning kun vil være mulig å følge live i møtelokalet. De som ønsker å følge hele saken vil da kunne innrette seg etter dette. Revisjonen viser også til at kommunen i tilbakemelding til revisjonen har uttalt at avstemming vil fremgå av videoopptak. Når videoopptakene på kommunens hjemmesider likevel ikke inneholder opptak av det er foretatt avstemming, er revisjonen av den oppfatning at dette kan indikere at avstemmingen ikke har vært mulig å følge for innbyggerne på nett.

Ettersom hjemmel for lukking enten har manglet eller vært upresis i 8 av 10 saker, har det vært utfordrende for revisjonen å vurdere om kommunens beslutning om å lukke møtene innholdsmessig har vært korrekt. Revisjonens oppfatning er at kommunen i de fleste saker har landet på riktig konklusjon og at møtelukking kan forsvares. Det er ikke kjent for revisjonen om kommunen faktisk har fattet vedtak om lukking basert på riktig hjemmel, og deretter vært upresis i henvisningen til denne, eller om beslutning er fattet med bakgrunn i feil lovhjemmel i tillegg til at henvisningen til lovhjemmel har vært upresis. I sistnevnte tilfelle vil kommunens vedtak kunne være juridisk uriktig, selv om resultatet kunne blitt det samme basert på en annen lovhjemmel.

En annen uheldig konsekvens av usikkerheten knyttet til hvilken hjemmel som er benyttet for å lukke møtet, er at kommunen i enkelte tilfeller ikke bare har en rett, men også en plikt til å lukke møtet. Dersom lukking av møtet

⁶ Kommunal- og distriktsdepartementet, Saksbehandling i folkevalgte organer i kommuner og fylkeskommuner, sier følgende: Dersom møtet lukkes etter § 11-5 tredje ledd bokstav b skal det også vises til den konkrete bestemmelsen i offentlighetsloven.

vrderes etter en «kan»-regel for lukking, vil kommunen kunne unnlate å lukke møtet uten at dette representerer et lovbrudd. Skulle lukking av møtet istedenfor vært vurdert etter en «skal»-regel (pga taushetsplikt), vil det representere et lovbrudd med tilhørende mulighet for strafferettslige reaksjoner dersom møtet ikke lukkes. Valg av lovhjemmel for vurderingen av møtelukking er derfor av vesentlig betydning.

Tilsvarende problematikk vil også kunne oppstå som en følgefeil av at det har vært usikkerhet knyttet til hvilken lovhjemmel som begrunner at saksdokumentene er unntatt offentlighet. Dersom dokumenter er unntatt offentlighet som følge av taushetsplikt skal møtet som hovedregel lukkes, mens kommunen i større grad kan velge å holde møtet offentlig dersom dokumentet er unntatt offentlighet etter en «kan»-regel. I saken *Kjøp av aksjer i Helgeland Invest AS* har det vært uklart for revisjonen hvilke regler som har dannet grunnlag for å unnta dokument eller opplysninger fra offentlighet.⁷ Uklarheten knyttet til hvorvidt kommunen kun har en rett, eller også plikt, til å lukke møtet er etter revisjonens vurdering uheldig.

Revisjonen har på generelt grunnlag ikke hatt mulighet til å si noe om i hvilken grad kommunen faktisk har foretatt de rette vurderinger som har ledet opp til vedtakene om lukking, herunder hvor godt kommunen vurderer de materielle vilkårene i de tilfellene der kommunen ikke har en plikt («skal»), men kun en rett («kan») til å lukke møtet. Vurderingen av vilkåret om at det må foreligge «tungtveiende offentlige interesser» representerer en høy terskel, der hensynet til meroffentlighet skal være veiledende. En mulig konsekvens av manglende vurderinger knyttet til forskjellen mellom mulighet og plikt til å lukke møter, er at møter konsekvent blir lukket i de tilfeller der kommunen også kunne holdt møtet åpent etter prinsippet om meroffentlighet. Dette kan svekke prinsippet om åpen og gjennomsiktig offentlig virksomhet og dens tillit.

Revisjonen gjør også oppmerksom på at det ikke er en automatikk i at møtet skal lukkes selv om saken inneholder dokumenter unntatt offentlighet, og at det skal foretas en selvstendig vurdering av møtelukking etter de særlige vilkår som kreves for lukking.

For utfyllende vurderinger for hvert enkelt møte viser vi til vedlegg 6.

⁷ Dersom det skulle være offl. § 13 jf. fvl. § 13 som er den anvendte hjemmel vil kommunen ha en plikt til å lukke møtet. Skulle det være offl. § 23 eller offl. § 15 som dannet grunnlag for å unnta offentlighet ville møtelukking være basert på en «kan»-vurdering.

4 Konklusjon og anbefalinger

Undersøkelsen viser at Rana kommune i hovedsak har praktisert åpenhet og innsyn i samsvar med kommuneloven, offentleglova og forvaltningsloven. Forbedringspunktene til kommunen knytter seg særlig til hvordan kommunen praktiserer lukking av møter. Revisjonen baserer denne vurderingen på gjennomgang av et utvalg saker fra formannskap og kommunestyre fra perioden 2020-2023. Revisjonen har imidlertid i noen tilfeller ikke hatt tilgjengelig tilstrekkelig informasjonsgrunnlag til å vurdere kommunens praksis fullt ut.⁸ Basert på informasjonen som har kommet frem i undersøkelsen vil vi fremheve følgende:

Roller, ansvar, system og rutiner knyttet til skjerming av dokumenter

- Roller og ansvar oppleves som klare i kommunens politiske sekretariat
- Rutinene som skal veilede saksbehandlerne om når opplysninger kan og skal skjermes fra offentligheten gir ikke tilstrekkelig tydelige anvisninger om regelverket.

Møteinnkallinger og sakslister

- Undersøkelsen viser at **regler om fullstendig sakslister følges**, men med noen få unntak der det ikke er samsvar mellom møteinnkalling og kommunens møteportal på nett. Kommunen har redegjort for at avvikene skyldes saksbehandlingsfeil eller at saken først kom opp som et forslag i møtet, og derfor ikke fremgår av innkallingen. Revisjonen er av den oppfatning at årsaken til avvikene er forståelige, men kan være uheldige. Dersom det er et gjentakende problem at det forekommer saksbehandlingsfeil ved opplastning av saken, bør kommunen vurdere om rutinene er gode nok.
- Det er **betydelige avvik mellom antall vedlegg til sakene i møteportalen og møteinnkallingen** (offentlige dokumenter). Revisjonen mener at kommunen bør kommunisere tydelig til publikum og folkevalgte hvor de kan finne komplett oversikt over saksdokumenter i en sak.
- Videre viser undersøkelsen at kommunens praksis innebærer at dersom det er **saker** på sakslisten hvor de tilhørende saksdokumentene kan eller skal unntas offentlighet, fremgår likevel tittelen på saken av sakslisten. Unntaket er dersom tittelen på saken inneholder opplysninger unntatt offentlighet, da vil opplysningene unntatt offentlighet være markert med «X». Når tittelen på saken inneholder opplysninger unntatt offentlighet må kommunen **sikre at de folkevalgte mottar en fullstendig sakslister uten sladding**. Kommunen har ikke kunnet bekrefte at de har rutiner for å sikre dette.
- Undersøkelsen viser at dersom et møte skal behandle **saksdokumenter**⁹ som er unntatt offentlighet, vil hverken dokumenter i saken eller tittelen på dokumenter i saken være tilgjengelig i møteportalen eller i vedlegg til innkallingen. Kommunen har altså ikke noen praksis for å offentliggjøre tittelen på et dokument som er unntatt fra offentlighet grunnet dokumentets opplysninger. Kommunen bør etter revisjonens vurdering **vurdere muligheten for å angi tittelen på dokumenter som er unntatt offentlighet**, så langt dette lar seg gjøre uten at opplysninger som skal unntas offentlighet fremkommer.

Skjerming av dokumenter fra offentligheten

- Kommunens praksis for å merke dokumentene med det **rettslige grunnlaget for å unnta dokumentet for offentlighet er varierende, og i mange tilfeller upresist eller ufullstendig**. Dette har gjort det utfordrende for revisjonen å etterprøve hvorvidt kommunens vurdering av å unnta dokumentene for offentlige er rettmessig.
- Revisjonen mener at sladding i noen tilfeller kunne vært vurdert som alternativ til å unnta hele dokumentet fra offentlighet. Revisjonen har i undersøkelsen ikke funnet noen tilfeller der kommunen har offentliggjort dokumenter **med sladding av taushetsbelagte eller identifiserende opplysninger**. Revisjonen er derfor usikre på om kommunen foretar en vurdering av om det er rettslig grunnlag for å unnta hele dokumenter fra offentlighet i de tilfellene der dokumentet i utgangspunktet kun inneholder taushetsbelagte opplysninger.

⁸ Dette er knyttet til at vi ikke har hatt tilgjengelig informasjon for å kunne vurdere om møteinnkallinger er sendt ut i rimelig tid og for å kunne vurdere at beslutning om å unnta dokumenter fra offentlighet beror på korrekt lovhjemmel. Videre har revisjonen i noen tilfeller ikke hatt tilgjengelig informasjon om hvilken hjemmel som danner grunnlaget for lukking av et møte eller hatt informasjon som viser at avstemming knyttet til lukking av møter har vært foretatt i åpent møte.

⁹ Saker har typisk flere underliggende saksdokumenter knyttet til seg

Lukking av møter

- Beslutning om lukking av møtene blir i hovedsak **vedtatt i det organet som skal behandle saken**, i tråd med kommuneloven § 11-5.
- Det har ikke vært mulig for revisjonen å etterprøve om kommunen i alle sakene har ivaretatt krav om at **avstemming og vedtak** om beslutning om møtelukking skal holdes i åpent møte, jf. kommuneloven § 11-5 femte ledd. Dette er fordi opptak av beslutningene er ikke tilgjengelig i alle saker.
- I noen av sakene har ikke kommunen redegjort for hvilken **hjemmel** som begrunner lukkingen, og i flere andre saker fremstår angitt hjemmel uriktig eller upresis. Dette representerer etter revisjonens syn et brudd på kommuneloven § 11-4. Dette innebærer også at revisjonen i disse sakene ikke har kunnet konkludere om kommunens vurderinger knyttet til lukking av møter har vært riktig.

Basert på funn og vurderinger vil Deloitte anbefale at Rana kommune

- Sikrer tydeligere rutiner slik at saksbehandlere enklere kan vurdere når dokumenter *skal* og *kan* unntas offentlighet, hvordan meroffentlighet skal praktiseres og hvordan opplysninger eventuelt kan sladdes.
- Sikrer at de folkevalgte mottar fullstendig saksliste uten sladding.
- Kommuniserer tydelig til publikum og folkevalgte hvor de kan finne komplett oversikt over saksdokumenter i en sak.
- Vurderer muligheten for å offentliggjøre tittelen på dokumenter som er unntatt offentlighet, så langt dette lar seg gjøre uten at opplysninger unntatt offentlighet fremkommer.
- Sikrer at det blir redegjort for fullstendig og presis hjemmel som begrunner lukking av møter.

Vedlegg 1: Høringsuttalelse

DELOITTE AS AVD BERGEN
Postboks 6013
5892 BERGEN

Mo i Rana, 05.04.2024

Unntatt offentlighet -Offl. § 5 1. ledd

Saksnr.-dok.nr.
2023/6879-8

Arkivkode
217

Avd/Saksb
RÅD/ROPE

Deres ref.

Svar - høringsuttalelse rapport fra forvaltningsrevisjon

Det vises til brev datert 22. mars 2024, hvor rapport fra forvaltningsrevisjon om åpenhet og innsyn i utvalgte møter er sendt Rana kommune til høring. Kommunedirektøren har gjennomgått rapporten og har følgende kommentarer til rapportens innhold og anbefalinger:

Sladding av dokument

Deloitte skriver på s. 24:

«Revisjonen mener at sladding i noen tilfeller kunne vært vurdert som alternativ til å unnta hele dokumentet fra offentlighet. Revisjonen har i undersøkelsen ikke funnet noen tilfeller der kommunen har offentligjort dokumenter med sladding av taushetsbelagte eller identifiserende opplysninger.

Revisjonen er derfor usikre på om kommunen foretar en vurdering av om det er rettslig grunnlag for å unnta hele dokumenter fra offentlighet i de tilfellene der dokumentet i utgangspunktet kun inneholder taushetsbelagte opplysninger.»

Kommunedirektøren vil presisere at det ikke er noe hjemmel for konklusjonen som Deloitte frembringer. Det er ikke noe som kommunen må gjøre, men kan velge å gjøre. Kommunen har gitt tilbakemelding til Deloitte om at dette vurderes når møtedokumenter inneholder opplysninger unntatt offentlighet. En slik vurdering skriftliggjøres normalt ikke før det kreves innsyn i dokumentet.

Adresse:
Rådhusplassen 2
Postboks 173,
8601 Mo i Rana

Telefon:
Sentralbordet +47 75 14 50 00

E-post: postmottak@rana.kommune.no
Internett: www.rana.kommune.no

Organisasjonsnummer:
872 418 032

Deloitte har ikke i sitt utvalgt sett eksempler på dette, men har heller ikke etterspurt et slikt eksempel. Det er ikke ofte det behandles saker der det kun er ett dokument eller avgrenset med informasjon unntatt offentlighet, slik at det er formålstjenlig å sladre dokumentet før det begjæres innsyn. Kommunedirektøren mener at det må være den overveiende hovedregel at det må være noe offentlig interesse i form av en innsynsbegjæring før kommunen sladder møtedokumenter.

Et slikt eksempel fra i fjor er sak [PS 28/2023](#) der samtlige dokumenter var offentlige, unntatt et dokument som var samarbeidsavtalen med Kystverket. Denne inneholdt opplysninger som måtte unntas etter offentlighetsloven § 23. Her fremgår det av saksfremlegget:

Om offentlighet:

«Informasjonen som er publisert i mediene og av Kystverket i forbindelse med oppdatert samfunnsøkonomisk analyse er nå offentlig informasjon. Dette gjelder en del av totalsummene som er estimert i prosjektet.

De estimerte kostnadene for de enkelte delene av prosjektet vurderer rådmannen og Kystverket slik at er opplysninger det er nødvendig å unnta av hensyn til det offentliges forhandlingsposisjon, og nødvendig av hensynet til en forsvarlig gjennomføring av økonomiforvaltningen til kommunen, jf. offentlighetsloven § 23.

Dette da informasjonen kan svekke kommunens posisjon før en anbudskonkurranse. Kommunen ønsker dermed å utsette offentliggjøringen av disse opplysningene. Hensynet for å gjøre unntak veier tyngre enn hensynet til offentlig innsyn, jf. offentlighetsloven § 11.

Rådmannen har dermed offentligjort en versjon av samarbeidsavtalen der disse tallene er sladdet, og den fullstendige versjonen blir oversendt representantene i formannskapet.

Eventuell lukking av møte

Formannskapet «kan» vedta å lukke et møte når hensynet til tungtveiende offentlige interesser tilsier at møtet lukkes og det vil komme frem opplysninger i møtet som kunne vært unntatt fra innsyn etter offentlighetsloven om det hadde stått i et dokument, jf. kommuneloven § 11-5 (3) bokstav b).

Adresse:
Rådhusplassen 2
Postboks 173,
8601 Mo i Rana

Telefon:
Sentralbordet +47 75 14 50 00

E-post: postmottak@rana.kommune.no
Internett: www.rana.kommune.no

Organisasjonsnummer:
872 418 032

Rådmannen viser her til den redegjørelsen over. De tungtveiende offentlige interesser vurderes å være hensynet til kommunens forhandlingsposisjon.

Det er behov for å lukke møtet dersom representantene har behov for å diskutere informasjonen som er unntatt offentlighet.»

Lukking av møter

Deloitte skriver på s. 22, og gjentar dette under konklusjoner på s. 25:

«Det har ikke vært mulig for revisjonen å etterprøve om kommunen har ivaretatt krav om at avstemming og vedtak om beslutning om møtelukking, skal holdes i åpent møte, jf. kommuneloven § 11-5 femte ledd. Det er kun i 3 av 10 saker at vedtaket om lukking av møtet er inkludert i møtevideoen, noe som innebærer at det kan foreligge brudd på kommuneloven § 11-5 i de resterende 7 tilfellene dersom det ikke var mulig få innbyggerne å følge avstemmingen i åpent møte.

Revisjonen har ikke kjennskap til om avstemming og vedtak i praksis ble gjennomført for åpne dører, men er av den oppfatning at manglende live streaming av avstemmingen også fremstår som et brudd på kommuneloven dersom kommunen legger opp til at innbyggerne kan følge behandlingen av sakene digitalt. Det vil da foreligge en forventning om at alle saker og beslutninger som skal holdes for åpne dører også er tilgjengelig digitalt/ på live streaming. Alternativt må det tydelig kommuniseres i forkant av møtet at denne typen beslutning kun vil være mulig å følge live i møtelokalet. De som ønsker å følge hele saken vil da kunne innrette seg etter dette.»

Kommunedirektøren har følgende kommentarer til dette. Revisjonen kunne eksempelvis etterprøvd dette ved å intervjuer møteleder, eller andre som var tilstede. Folkevalgte organ foretar avstemming og vedtak i åpent møte. Det foreligger heller ikke klager fra media, innsigelser fra representanter eller lovlighetsklager på dette så langt kommunedirektøren er kjent med.

Adresse:
Rådhusplassen 2
Postboks 173,
8601 Mo i Rana

Telefon:
Sentralbordet +47 75 14 50 00

E-post: postmottak@rana.kommune.no
Internett: www.rana.kommune.no

Organisasjonsnummer:
872 418 032

Tiltaksplan

Kommunen har med bakgrunn i rapportens anbefalinger utarbeidet følgende tiltaksplan.

Anbefaling	Tiltak	Ferdig
1. Sikre tydelige rutiner slik at saksbehandlere kan vurdere når dokumenter skal og kan unntas for offentlighet, hvordan meroffentlighet skal praktiseres og hvordan opplysninger eventuelt skal sladdes.	Oppdatere rutiner i arkivplanen og i kommunens kvalitetssystem.	Mai 2024
2. Sikrer at folkevalgte mottar fullstendig sakliste uten sladding.	Oppdatere eksisterende rutiner og innføring av nye kontrollrutiner av møtesekretariatet	April 2024
3. Kommuniserer tydelig at publikum og folkevalgte hvor de kan finne komplett oversikt over saksdokumenter i en sak.	Oppdatere informasjon på kommunens hjemmeside.	April 2024
4. Vurderer muligheten for å offentliggjøre tittelen på dokumenter som er unntatt offentlighet, så langt dette lar seg gjøre uten at opplysninger unntatt offentlighet fremkommer.	Oppdatere og innføre rutiner i arkivplanen og i kommunens kvalitetssystem.	Mai 2024
5. Sikrer at det blir redegjort for fullstendig og presis hjemmel som begrunner lukking av møter.	Oppdatere og innføre rutiner i arkivplan og kommunens kvalitetssystem.	Mai 2024
6. Kompetanseheving av saksbehandlere	Fortløpende kompetanseheving	Pågår

Adresse:
Rådhusplassen 2
Postboks 173,
8601 Mo i Rana

Telefon:
Sentralbordet +47 75 14 50 00

E-post: postmottak@rana.kommune.no
Internett: www.rana.kommune.no

Organisasjonsnummer:
872 418 032

Med vennlig hilsen

Kommunedirektør

Robert Pettersen

Brevet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevet signatur.

Kopi til:

kgasemyr@deloitte.no

Vedlegg 2: Revisjonens kommentarer til kommunedirektørens høringsuttalelse

Revisjonen vil knytte noen kommentarer til kommunedirektørens høringsuttalelse for å tydeliggjøre våre vurderinger.

Kommunedirektøren viser til at Deloitte på side 24 i rapporten skriver følgende:

«Revisjonen mener at sladding i noen tilfeller kunne vært vurdert som alternativ til å unnta hele dokumentet fra offentlighet. Revisjonen har i undersøkelsen ikke funnet noen tilfeller der kommunen har offentliggjort dokumenter med sladding av taushetsbelagte eller identifiserende opplysninger. Revisjonen er derfor usikre på om kommunen foretar en vurdering av om det er rettslig grunnlag for å unnta hele dokumenter fra offentlighet i de tilfellene der dokumentet i utgangspunktet kun inneholder taushetsbelagte opplysninger.»

Kommunedirektøren skriver følgende om dette tekstutdraget fra rapporten:

«Kommunedirektøren vil presisere at det ikke er noen hjemmel for konklusjonene som Deloitte frembringer. Det er ikke noe kommunen må gjøre, men kan velge å gjøre. Kommunen har gitt tilbakemelding til Deloitte om at dette vurderes når møtedokumenter inneholder opplysninger unntatt offentlighet. En slik vurdering skriftliggjøres normalt ikke før det kreves innsyn i dokumentet. Deloitte har ikke i sitt utvalgt sett eksempler på dette, men har heller ikke etterspurt et slikt eksempel. Det er ikke ofte det behandles saker der det kun er ett dokument eller avgrenset med informasjon unntatt offentlighet, slik at det er formålstjenlig å sladde dokumentet før det begjæres innsyn. Kommunedirektøren mener at det må være den overveiende hovedregel at det må være noe offentlig interesse i form av en innsynsbegjæring før kommunen sladder møtedokumenter.»

Deloitte vil presisere at det **ikke fremgår av vår vurdering at kommunen i ethvert tilfelle har plikt til å sladde taushetsbelagte opplysninger slik at resten av dokumentet kan publiseres.** Kommunen har i flere tilfeller grunnlag for å unnta hele dokumentet fra offentlighet, eksempelvis som følge av at lovbestemmelsen som gir grunnlag for unntak fra offentlighet gjelder hele dokumentet, eller at dokumenter som inneholder taushetsbelagte opplysninger i sin helhet kan unntas fra offentlighet som følge av at vilkårene i offl. § 12 er oppfylt.

Det Deloitte etterspør i rapporten, er **hvilken vurdering kommunen foretar i de tilfellene hvor det kun er enkeltopplysninger i dokumentet som kan/skal unntas fra offentlighet, og vilkårene for å unnta hele dokumentet etter offl. § 12 ikke er oppfylt.** I slike tilfeller blir spørsmålet hvordan kommunen håndterer et dokument som i utgangspunktet skal tilgjengeliggjøres, når dokumentet inneholder enkeltopplysninger som kan eller skal unntas fra offentlighet. Vi viser i denne forbindelse til Innsynguiden fra Sivilbudsmannen hvor det fremgår at «Der noen opplysninger er taushetsbelagte, er resten av dokumentet likevel offentlig». Tilsvarende fremgår i Justis- og beredskapsdepartementets Rettleiar til offentleglova G-2009, hvor det også uttales at årsaken til at reglene om unntak fra offentlighet er knyttet til enkeltopplysninger er å oppnå økt innsyn, og videre at «Offentleglova § 12 må ikkje praktiserast slik at dette utgangspunktet blir undergrave». Revisjonen registrerer at kommunedirektøren opplyser at det ikke ofte behandles saker der det kun er avgrenset med informasjon som er unntatt offentlighet. Revisjonen vil imidlertid peke på at dette var tilfelle i flere av sakene som revisjonen vurderte.

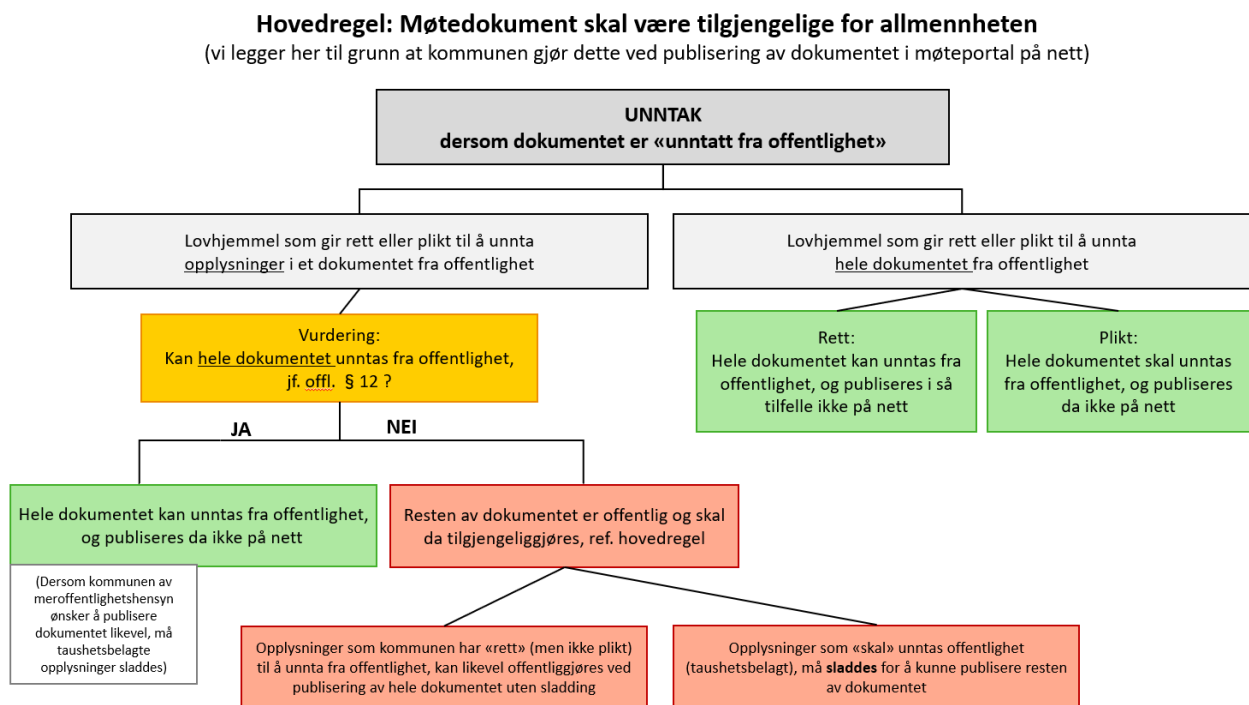
Vi viser til figur 2 under som gir en forenklet fremstilling av den aktuelle situasjonen, der tilfellene beskrevet ovenfor er markert med røde bokser. Vi har her lagt til grunn at kommunens plikt til å tilgjengeliggjøre møtedokumenter utføres ved publisering av dokumentene i møteportalen på nett. (Merk at figuren under ikke er fullstendig, og blant annet ikke

hensyntar situasjoner hvor det kan være aktuelt å anonymisere identifiserende kjennetegn jf. § 13 a, hvorvidt sladding/anonymisering er tilstrekkelig for å ivareta taushetsplikten, tilfeller hvor det kan vurderes meroffentlighet mv.)

Som det fremgår av figuren under er det et skille mellom lovhjemler som gir rett eller plikt til å unnta henholdsvis enkelte *opplysninger* i et dokument (venstre side i figuren) og lovhjemler som gir rett eller plikt til å unnta *hele dokumentet* fra offentlighet (høyre side i figuren). Det er imidlertid også mulig at tilfeller der lovhjemmelen gir rett eller plikt til å unnta opplysninger fra offentligheten, etter en vurdering kan resultere i at hele dokumentet unntas offentlighet. Dette kan være resultatet dersom en med utgangspunkt i offl. § 12 finner at de gjenstående delene av dokumentet vil gi et klart misvisende inntrykk av innholdet, det vil være urimelig arbeidskrevende å skille ut opplysningene eller de unntatte opplysningene utgjør de vesentligste delene av dokumentet.

I figuren under er tilfeller der hele dokumentet kan unntas markert med grønt. Dersom hele dokumentet ikke kan unntas offentlighet skal det gjøres tilgjengelig (røde bokser i figuren under). Taushetsbelagte opplysninger må sladdes før resten av dokumentet publiseres, men dersom opplysningene ikke er taushetsbelagte, men opplysninger kommunen *kan* unnta offentlighet, kan likevel hele dokumentet offentliggjøres.

Figur 2

Vedlegg 3 Revisjonskriterier

Regler som er relevante for å kunne vurdere om innkallingene til møtet i samsvar med regelverket

Regler om møteinnkalling i folkevalgte organer herunder formannskap og kommunestyre fremgår i hovedsak av kommuneloven § 11-3. Av bestemmelsen fremgår det at "Innkalling til møtet skal sendes til organets medlemmer med rimelig varsel". Hva som er rimelig varsel må besluttes basert på en skjønnsmessig vurdering i hvert enkelt tilfelle, hvor ulike frister kan slå ulikt ut gitt de forskjellige forutsetninger. Formålet med å kreve møteinnkallingen med "rimelig varsel" er å legge til rette for et mest fulltallig oppmøte, i tråd med kommunelovens formål, herunder å sikre et representativt lokaldemokrati. Vanlige vurderingsmomenter er om medlemmet er gitt tilstrekkelig tid til å innrette seg til at møtet finner sted det aktuelle tidspunktet og om det er tilstrekkelig tid til å kalle inn en eventuell vararepresentant. Av forarbeidene fremgår det at varselet må tilpasses organet, saksmengde m.v., og slik at man har en viss mulighet til å sette seg inn i sakene før møtet.¹⁰ Ifølge forarbeidene regnes 4-5 dagers varsel som tilstrekkelig.¹¹

Det heter videre i kommuneloven § 11-3 at "Innkallingen skal inneholde en liste over de sakene som skal behandles, og dokumentene i sakene". Dette innebærer at en fullstendig saksliste og samtlige vedlegg for saker som skal behandles i møtet må legges ved innkallingen. For sakslisten gjelder dette også der oppfølgingen avdekker taushetsbelagt informasjon eller opplysninger som kan unntas innsyn etter offentlighetsloven, men slik at de taushetsbelagte opplysningene sladdes i den offentlig tilgjengelige versjonen, jf. kommuneloven § 11-3 tredje ledd.¹² Medlemmene skal også gjøres oppmerksom på dette.

Samme bestemmelse sier at saker skal settes på sakslisten dersom minst 1/3 av organets medlemmer krever det.

Regler som er relevante for å kunne vurdere om møtedokumenter er unntatt offentlighet i tråd med regelverket

Nærmere om hjemmelen for å unnta offentlighet

Hovedregelen for møtedokumenter er at de skal være offentlige. Det følger av offentleglova (offl.) § 3 at saksdokument for kommunale organ skal være «opne for innsyn», og at unntak krever hjemmel i lov eller forskrift. Videre er det i offl. § 16 første ledd bokstav a og b angitt at sakslister og saksfremlegg til folkevalgte organ skal være offentlig. Av kommuneloven § 11-3 tredje ledd fremgår det at «saksliste til møtet og andre møtedokumenter som ikke er unntatt fra offentlighet, skal være tilgjengelige for allmennheten». Tilsvarende gjelder for møteboken, som ifølge kommuneloven § 11-4 også skal være «tilgjengelig for allmennheten». Kravet om tilgjengelighet er altså likt formulert for både saksliste, møtedokumenter og møteboken.

Kommuneloven går med dette lenger enn offentleglova, ved å angi at dokumentene skal være «tilgjengelige» for allmennheten og ikke at de bare er «opne for innsyn» eller «offentlige». Det innebærer at allmennheten har rett på tilgang til alle dokumenter fra et møte uten at det må fremsattes krav om innsyn knyttet til «ei bestemt sak eller i rimeleg utstrekning saker av ein bestemt art», som er vilkåret for innsynkrav etter offentleglova § 28. Formålet med prinsippet om offentlighet både for saksliste og møtedokumenter er at både innbyggerne og pressen kan ta stilling til om de har en interesse i sakene som skal behandles.

Hva som nærmere ligger i kravet om at dokumentene skal være «tilgjengelige» er ikke tydelig angitt i loven eller forarbeidene. I juridisk litteratur¹³ uttales blant annet at dette innebærer at «borgere kan be om få se» alle dokumenter, noe som kan gi inntrykk av at kommunen ikke har en aktiv plikt til å gjøre dokumentene tilgjengelige uten at dette er etterspurt av allmennheten. Kommunal- og distriktsdepartementet har imidlertid gitt ut en veileder til kommuneloven 2018, der reglene for saksbehandling i folkevalgte organer i kommuner omtales nærmere. Her påpekes blant annet at møteboken skal være tilgjengelig for allmennheten, og i forlengelsen av dette at: «Det betyr at etter møtet er ferdig, så må kommunen sørge for at møteboken publiseres på en slik måte at innbyggerne forholdsvis enkelt kan finne fram til hva

¹⁰ Ot.prp.nr. 42 1991-1992 s.128.

¹¹ Ot.prp.nr. 42 1991-1992 s. 284.

¹² Ot.prp. nr. 46 L.

¹³ Kommuneloven med kommentarer, Bern og Overå, s. 297

som skjedde under møtet». Det vises altså til at kommunen må «publisere»¹⁴ dokumentet for at det skal være gjort tilgjengelig, og at det i tillegg er et krav at publiseringen skal gjøres på en slik måte at det er mulig for innbyggeren å gjøre seg kjent med innholdet i dokumentet. Også i forarbeidene til endringer i personopplysningsloven og offentleglova¹⁵, og som omtaler forholdet til kommuneloven § 11-3, er det vist til at opplysninger tilgjengeliggjøres ved publisering på internett. Revisjonen tolker disse uttalelsene slik at det med dagens teknologi ikke vil være tilstrekkelig å lagre dokumentet internt, for deretter å avvente eventuelle henvendelser fra borgere som ønsker tilgang til dokumentet. Revisjonen har lagt til grunn at kravet om tilgjengeliggjøring også er bakgrunnen for at både Rana kommune og øvrige kommuner har en praksis for å publisere samtlige møtedokumenter på nett, med mindre kommunen har rett eller plikt til å unnta dokumentet fra offentlighet. Når kommunen som hovedregel publiserer dokumentene, er det naturlig å legge til grunn at manglende publisering skyldes at det foreligger grunnlag for å unnta dokumentet fra offentlighet. Dette stemmer også overens med de sakene revisjonen har vurdert, der dokumentene som ikke var publisert formelt var unntatt offentlighet.¹⁶

Unntak fra hovedregelen om at sakliste og dokument med vedlegg skal være offentlige, krever at dokumentet er «unntatt fra offentlighet», jf. § 11-3. Av forarbeidene til loven angir at det er en forutsetning for offentliggjøring at «det er mulig å utarbeide saklisten og møteboken på en slik måte at den ikke røper taushetsbelagte opplysninger eller andre opplysninger unntatt offentlighet» og at «dette kan innebære sladding eller omskriving av teksten»¹⁷. At saken behandles i lukket møte vil ikke automatisk føre til at møtedokumentene skal holdes utenfor innsyn, med mindre det foreligger hjemmel for unntak fra offentlighet for de aktuelle opplysningene/dokumentene på separat grunnlag.¹⁸

Offentleglova kapittel 2 og 3 angir en rekke spesifikke unntak fra offentlighet. I tillegg kan unntak fra offentlighet fremgå av andre lover. Særlig aktuelt er reglene om taushetsplikt i forvaltningsloven, hovedsakelig fvl. § 13.

Revisjonen gjør oppmerksom på at loven differensierer mellom tilfeller hvor kommunen *kan* og *skal* unnta fra offentlighet, samt hvor det er *opplysninger* og hvor det er *dokumentet* som unntas offentlighet.

Taushetsplikt etter offl. § 13, jf. fvl. § 13 – opplysninger som skal unntas offentlighet

Etter offl. § 13 har organet *plikt* til å unnta opplysninger fra offentlighet der de er underlagt taushetsplikt i lov eller forskrift. Et av de mest sentrale grunnlagene for taushetsplikt følger av forvaltningsloven § 13, som sier følgende:

«Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til det han i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om:

1. **noens personlige forhold**, eller
2. tekniske innretninger og fremgangsmåter samt drifts- eller forretningsforhold som det vil være av **konkurransmessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den opplysningen angår**».

Med «personlige forhold» menes forhold som er vanlig å ville holde for seg selv.

I forarbeidene heter det at:

«I den nærmere vurderingen må man blant annet legge vekt på om opplysningene, alene eller sammen med andre tilgjengelige opplysninger, kan skade eller utlevere en person, om opplysningene er gitt i noe som minner om et betroelsesforhold, og om utlevering av opplysningene kan skade tillitsforholdet til forvaltningen. Man må også legge vekt på i hvilken grad allmennheten har en berettiget interesse i å gjøre seg kjent med opplysningene».¹⁹

¹⁴ Veilederen viser også til at møtedokumenter tilgjengeliggjøres ved «publisering», jf. veilederen punkt 2.5.2.

¹⁵ Prop. 158 L (2020-2021) punkt 4.1: «Når det gjelder innspillet fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet om avklaring av forholdet mellom offentleglova, personopplysningsloven og kommuneloven § 11-3, følger det av kommuneloven § 11-3 tredje ledd at når det gjelder møter i folkevalgte organer, skal saklisten og andre møtedokumenter som ikke er unntatt fra offentlighet, være tilgjengelige for allmennheten. Departementet antar at bestemmelsen må tolkes i lys av offentlegforskrifta § 7 andre ledd, slik at de opplysningene som er nevnt der, ikke skal publiseres på internett».

¹⁶ I forbindelse med verifisering av rapporten har kommunen likevel gjort gjeldende at kommunen er av den oppfatning at kommunen ikke plikter å publisere dokumenter som etter loven skal tilgjengeliggjøres.

¹⁷ Prop. 46 L (2017-2018) punkt 17.4.6.

¹⁸ Justis- og politidepartementets Rettleiar til offentleglova (G-2009-419) punkt 6.1.3.

¹⁹ NOU 2003:30 s. 45.

Personlig økonomi, boligforhold og arbeidsforhold er som hovedregel omfattet.²⁰ Videre følger det av juridisk teori at også opplysninger om slektskaps-, familie og hjemforhold, fysisk og psykisk helse, karakterer, følelsesliv, holdninger, innstillinger og andre opplysninger som etter sin art er følsomme oftest vil være å anse som noens personlige forhold.²¹ At noen har gitt opplysninger om en annen er også ifølge forarbeidene et personlig forhold.²²

Noen opplysninger er i loven angitt å være forhold som i utgangspunktet ikke vil være å anse som «noens personlige forhold», jf. fvl. § 13 annet ledd. Dette gjelder: «fødested, fødselsdato og personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bopel og arbeidssted, med mindre slike opplysninger røper et klientforhold eller andre forhold som må anses som personlige». Slike nøytrale opplysninger kan etter omstendighetene altså røpe andre forhold som må anses som personlige og som derfor er undergitt taushetsplikt.²³ Opplysninger om eiendomsrett og bruksrett vil derimot stort sett ikke være å anse som noens personlige forhold.²⁴

Det andre alternativet i fvl. § 13 første ledd nr. 2, angir taushetsplikt for «tekniske innretning og fremgangsmåter samt drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den opplysningen angår». Bestemmelsen tar sikte på å hindre at spredning av slike opplysninger kan føre til økonomiske tap for vedkommende bedrift ved at konkurrenter utnytter opplysningene.²⁵ Bestemmelsen forutsetter at to vilkår er oppfylt: a) opplysningen kan ikke være «alminnelig kjent eller alminnelig tilgjengelig andre steder», og b) det må gjelde opplysninger som er naturlig å regne med at vedkommende virksomhet anser som en hemmelighet.²⁶ Bestemmelsen vil likevel ikke omfatte opplysninger som kan være uheldige for den bedrift de gjelder, men som etter sitt innhold angår forhold som bedriften ikke har noen legitim interesse i å hemmeligholde.²⁷

Ved vurderingen av taushetsplikt for forretningsforhold etter fvl. § 13, vil forretningshemmelighetsloven kunne gi god veiledning. Forretningshemmelighetsloven²⁸ tar sikte på å gjennomføre direktiv (EU) 2016/943 om beskyttelse av fortrolig knowhow og fortrolige forretningsopplysninger (forretningshemmeligheter) mot ulovlig tilegnelse, bruk og utlevering. Forretningshemmelighetsloven definerer forretningshemmeligheter som opplysninger som «er hemmelige i den forstand at opplysningene ikke som helhet, eller slik de er satt sammen eller ordnet, er allment kjent eller lett tilgjengelig», som «har kommersiell verdi fordi de er hemmelige», eller «innhaveren har truffet rimelige tiltak for å holde hemmelige». I saker som faller innenfor direktivets virkeområde er forvaltningen forpliktet til å fortolke reglene om taushetsplikt på en måte som er forenlig med direktivet²⁹, men også i andre tilfeller vil det være hensiktsmessig å se hen til denne definisjonen ved tolkningen av fvl. § 13.

Begrensning i den lovbestemte taushetsplikten, jf. fvl. § 13 a mfl.

Forvaltningsloven § 13 angir hovedregelen for hvilke opplysninger relatert til private og forretningsmessige forhold som er underlagt taushetsplikt. Det gjelder likevel noen begrensninger i denne taushetsplikten i fvl. §§ 13a og 13b. Særlig aktuelt for revisjonens vurdering er begrensningene i fvl. § 13a, som sier at taushetsplikt ikke er til hinder for at opplysningene gjøres kjent dersom «behov for beskyttelse» er ivarettat. Av bestemmelsen første ledd nr. 2 fremgår at behov for beskyttelse ansees ivarettat dersom opplysninger som ellers ville være taushetsbelagt gis i statistisk form eller ved at «individualiserende kjennetegn utelates på annen måte». Eksempelvis kan en ved å sladde opplysninger som navn og adresse, offentliggjøre resterende opplysninger i dokumentet dersom det ikke er mulig for utenforstående å knytte resten av opplysningen til den aktuelle personen dokumentet gjelder. Det er en forutsetning at personen ikke kan identifiseres ut fra sammenhengen for øvrig, eller hvilke opplysninger som på annen måte må ansees kjent. Det må derfor alltid foretas en vurdering av om det foreligger en risiko for «koblingsfare», for å stadfeste at anonymisering er tilstrekkelig.

Videre følger det av fvl. § 13 a nr. 3 at taushetsplikt ikke er til hinder for at opplysningene brukes når ingen «berettiget interesse» tilsier at de holdes hemmelig. Et eksempel vil ifølge loven være når opplysningene er «alminnelig kjent eller

²⁰ Ot.prp. nr. 3 (1976-1977) s. 15.

²¹ Frihagen, Offentlighetsloven 1994, bind II, s. 41-62; Woxholth, Forvaltningsloven 2011, s. 265-276, Graver, Alminnelig forvaltningsrett 2019

²² Ot.prp. nr. 3 (1976-77), s. 25.

²³ Ot.prp. nr. 3 (1976-77) s. 15.

²⁴ Ot.prp. nr. 3 (1976-77) s. 136.

²⁵ Note (297) Ved Jan Fridthjof Bernt. Noten er sist hovedrevidert 06.12.2017.

²⁶ Ot.prp. nr. 3 (1976-77) s. 22.

²⁷ Note (298) Ved Jan Fridthjof Bernt. Noten er sist hovedrevidert 06.12.2017.

²⁸ Lov 27. mars 2020 nr. 15 om vern av forretningshemmeligheter

²⁹ jf. EØS-loven §§ 1 og 2

almennelig tilgjengelig andre steder». Det er en forutsetning at det dreier seg om et større antall personer som er kjent med opplysningene, eller at de for eksempel er tilgjengelig på internett.

Teoretisk sett er det ikke juridisk avklart om begrensningene i taushetsplikten innebærer at taushetsplikten oppheves/faller bort dersom vilkårene i fvl. § 13 a er oppfylt, eller om taushetsplikten består men bestemmelsen kun gir rett til å dele opplysningene ved ønske om dette. Dette vil også kunne variere ut fra hvilket av alternativene i lovbestemmelsen som benyttes. Den juridiske forskjellen vil kunne påvirke hvorvidt organet må gjøre en vurdering av fvl. § 13 a for å konkludere med om opplysninger er unntatt offentlighet, slik at opplysningene i møtedokumenter eventuelt kan unntas offentlighet.

Offentliggjøring på Internett jf. offentleglova § 10 tredje ledd, jf. offentlegforskrifta § 7

Til tross for at et dokument ikke inneholder taushetsbelagte opplysninger, er det enkelte opplysninger som etter offentlegforskrifta § 7 ikke skal gjøres tilgjengelig på Internett. I tillegg til taushetsbelagte opplysninger, som er unntatt offentlighet og dermed ikke skal publiseres, gjelder dette blant annet «fødselsnummer, personnummer og nummer med tilsvarende funksjon» og «opplysninger om lønn og godtgjøring til fysiske personar». De opplyste opplysningene er ikke uten videre unntatt offentlighet, men bestemmelsen angir at de likevel ikke skal gjøres tilgjengelig på Internett. Det vil likevel være mulig å be om innsyn i slike opplysninger dersom de ikke er unntatt offentlighet.

Unntak for organinterne dokumenter og dokumenter for intern saksforberedelse gjelder ikke jf. offl. §§ 14 og 15, jf. § 16

Foruten opplysninger som er underlagt taushetsplikt, kan dokumenter utarbeidet for egen saksforberedelse jf. Offl. § 14 og dokument hentet utenfra for intern saksforberedelse jf. Offl. § 15 unntas offentlighet.

Bestemmelsene i §§ 14 og 15 hjemler likevel ikke unntak for «saksframlegg med vedlegg» til et folkevalgt organ, «saksliste» til møte i folkevalgt organ, «dokument frå eller til» kontrollutvalg, revisjonsorgan og klagenemnder eller «dokument i saker» der en kommunal enhet opptrer som ekstern part overfor en annen slik enhet jf. Offl. § 16. Bestemmelsen angir altså at både sakslisten i innkalling til møte og saksdokumentene til slike møter som hovedregel er offentlige.

Unntak av hensyn til det offentliges forhandlingsposisjon jf. offl. § 23

Etter offl. § 23 kan det også gjøres unntak for opplysninger og/eller dokumenter, av hensyn til det offentlige sin forhandlingsposisjon og det offentliges privatøkonomiske interesser. Det er kun det offentliges interesser som vernes etter denne bestemmelsen, mens andre private tredjeparters interesser eventuelt kan vernes etter offl. § 13 jf. fvl. § 13. Særlig relevant for de sakene revisjonen har undersøkt, er offl. § 23 første og fjerde ledd.

Offl. § 23 første ledd – forsvarlig gjennomføring av økonomi-, lønns-, eller personalforvaltning

Etter bestemmelsen kan det gjøres unntak for innsyn for opplysninger «når det er påkravd av omsyn til ei forsvarleg gjennomføring av økonomi-, lønns-, eller personalforvaltninga til organet». Bestemmelsen gjelder etter sin ordlyd opplysninger i dokument som det er særlig viktig å hemmeligholde for å kunne utføre en forsvarlig forvaltning knyttet til de angitte forhold. Formålet med bestemmelsen er å sikre at det offentlige påføres minst mulig utgifter, og oppnår en størst mulig gevinst ved denne typen forvaltning. Dette vil typisk gjelde ved kjøp, salg og andre avtaleinngåelser som har økonomisk betydning. Bestemmelsen vil derimot ikke gjelde i saker som angår den interne økonomiforvaltningen, eksempelvis budsjettsaker.³⁰

Ifølge lovens³¹ forarbeid er det et vilkår at opplysningene har et konkurranseaspekt, i den forstand at innsyn kan skade kommunens forhandlingsposisjon eller strategiske stilling, enten i den aktuelle saken eller i fremtidige saker.³² Bestemmelsen angir likevel et tidselement som tilsier at unntak i utgangspunktet kun gjelder under forhandlingen av en sak, med mindre innsyn i ettertid røper forhandlingsteknikk el.³³ Justisdepartementets lovavdeling³⁴ understreker at utgangspunktet er at det skal gis innsyn i inngåtte avtaler. Bestemmelsen vil sånn sett ikke automatisk unnta opplysninger fra offentlighet i ettertid.

³⁰ Ot.prp. nr. 102 (2004–2005) Til § 23 Unntak av omsyn til det offentlige sin forhandlingsposisjon m.m., s. 144.

³¹ Ot.prp. nr. 102 (2004–2005), s. 145

³² Ot.prp. nr. 102 (2004–2005), s. 145

³³ Norsk Lovkommentar, note (329) Ved Jan Frithjof Bernt og Olav Haugen Moen. Noten er sist hovedrevidert 04.10.2021.

³⁴ JDLOV-2009-3172

Kravet om at unntak fra innsyn må være «påkravd», er et strengt vilkår, og innebærer ifølge lovens forarbeid³⁵ at det må foreligge en nokså konkret fare for at innsyn vil kunne skade de interessene som bestemmelsen gir adgang til å verne, og at skaden må være av et visst omfang og en viss alvorlighet. I en uttalelse fra sivilombudet³⁶ legges til grunn at det må foreligge «klare holdepunkter for at offentliggjøring vil føre til en ikke ubetydelig skade på statens økonomiske interesser, for at hjemmelen skal komme til anvendelse». Samlet sett tilsier dette at terskelen er relativt høy for å anvende unntaket.

Bestemmelsen retter seg mot unntak fra innsynsretten for å verne organets egne interesser, i motsetning til å verne interessene til private selskap som kommunen er eier av som vurderes etter fjerde ledd (neste avsnitt). Opplysninger om andre tredjeparters forretningsforhold kan som nevnt være underlagt taushetsplikt og av de grunn nektes innsyn etter offl. § 13, jf. fvl. § 13 første ledd nr. 2.

Offl. § 23 fjerde ledd – kommunale eierinteresser

Etter bestemmelsen kan det gjøres unntak for innsyn i dokument som gjelder selskap der kommunen «har eigarinteresser» og der dokumentet blir «behandla av vedkommande organ som eigar», dersom det aktuelle selskapet ikke er omfatta av virkeområdet offentliglova.

Bestemmelsen gir altså adgang til å unnta dokument i sin helhet i tilfeller der kommunen opptre som eier i et privat selskap, og det aktuelle selskapet ikke er omfattet av virkeområdet til offentliglova. Bestemmelsen gjelder uavhengig av hvor liten eller stor eierinteressen er.³⁷ Vilkåret om at kommunen må opptre som eier er sentralt, og innebærer at unntak fra offentlighet ikke kan gjøres gjeldende dersom kommunen behandler saken i kraft av å være et forvaltningsorgan. Dokumenter som kan unntas vil ifølge lovens forarbeid typisk være dokumenter som omhandler «organiseringa av selskapet, formål og målsetjingar for verksemda, økonomiske rammer og budsjett eller meir konkrete spørsmål om strategi og produksjonsmetodar».³⁸

Videre er det et vilkår for unntatt offentlighet at selskapet ikke er omfattet av virkeområdet for offentliglova. Det følger av offl. § 2 bokstav c) og d) at loven gjelder for selvstendige rettssubjekt der stat, fylkeskommune eller kommune direkte eller indirekte har en «eigardel som gir meir enn halvparten av røystene i det øvste organet i rettssubjektet» eller har «rett til å velje meir enn halvparten av medlemmene med røysterett i det øvste organet i rettssubjektet». For dette spørsmålet «skal ein altså leggje saman eigardelar som høyrer til staten og fylkeskommunar og kommunar. Bakgrunnen for dette er at det avgjerandre er kva for bestemmande innverknad det offentlege samla sett har over eit sjølvstendig rettssubjekt».³⁹

Det gjelder likevel et unntak fra denne hovedregelen for selskap som «hovudsakleg driv næring i direkte konkurranse med og på same vilkår som private». Med dette menes selskaper som i hovedsak driver virksomhet på konkurransemessig lik linje med privateide aktører. Det må være «klart» at mer enn halvparten av virksomheten må være utsatt for slik konkurranse, men det kreves ikke at alle eller nesten alle delene av virksomheten skal være utsatt for slik konkurranse.⁴⁰ Det må foretas en konkret helhetsvurdering, der momenter som «kor stor del av den samla omsetnaden, fortjenesta, talet på tilsette, verdien av driftsmidla og marknadsv verdien som knyter seg til dei delane av verksemda som er utsette for konkurranse» vil være av betydning.⁴¹

Ved vurderingen av om et selskap som inngår i et konsern driver næring i direkte konkurranse med privat, er det i utgangspunktet ikke konsernet som helhet som skal vurderes, men det enkelte selskap. Samtidig følger det av rettspraksis at vurderingen må ta utgangspunkt i hvilken funksjon selskapet har, og ikke bare selskapet formelle rolle i konsernet.⁴² Det foreligger eksempelvis en dom fra Gulating lagmannsrett der det drøftes om konsernspissen i BKK-konsernet (slik det tidligere var organisert) kun drev eierstyring eller om det også drev direkte konkurranseutsatt næringsvirksomhet. Retten viste til at morselskapet hadde stor betydning for konsernet som sådan, ettersom selskapet var involvert i finansiering, innovasjons- og utviklingsaktivitet, samt fusjoner og oppkjøp.⁴³

³⁵ Ot.prp. nr. 102 (2004-2005) s. 145

³⁶ SOMB-2009-17

³⁷ Note (345) Ved Jan Fridthjof Bernt og Olav Haugen Moen. Noten er sist hovedrevidert 04.10.2021.

³⁸ Ot.prp.nr.102 (2004-2005) s 145.

³⁹ Ot.prp. nr. 102 (2004-2005) Til § 2 Verkeområdet til lova, s. 115.

⁴⁰ Justis- og politidepartementets Retttleiar til offentliglova (G-2009-419) punkt 3.3.2.

⁴¹ Justis- og politidepartementets Retttleiar til offentliglova (G-2009-419) s. 18.

⁴² LG-2021-12831.

⁴³ LG-2021-12831.

Retten konkluderte på følgende måte⁴⁴:

«Oppsummert finner lagmannsretten det bevist at den konkurranse BKK-konsernet (nettvirksomheten unntatt) driver overfor det private næringsliv – det gjelder både etablert virksomhet og fremtidige satsningsområder - ikke kan sees eller vurderes uavhengig av BKK som morselskap.»

Resultatet i dommen ble derfor at morselskapet ble vurdert å drive konkurranse i direkte konkurranse med å på samme vilkår som private, slik at selskapet ikke var omfattet av offentleglovas virkeområde. Dommen er også av betydning for vurdering av konsern som driver virksomhet innen kraftproduksjon og nett, ettersom den konkluderer med at morselskapet ikke er underlagt offentleglova selv om det drives monopolbasert virksomhet (nettselskap) i ett av konsernets mange datterselskap. Hvorvidt dette også være være tilfelle for andre tilsvarende konsern, vil likevel bero på en konkret vurdering av de faktiske forholdene i den aktuelle saken.

Unntak for resten av dokument etter offl. § 12

Er det grunnlag for å unnta enkelte opplysninger i et møtedokument fra offentlighet, er hovedregelen at resterende del av dokumentet skal være offentlig. Dette vil for eksempel være aktuelt hvor enkelte opplysninger skal unntas på grunn av taushetsplikt eller av hensyn til det offentliges forhandlingsposisjon. Unntaksvis kan organet også unnta resten av dokumentet i medhold av offl. § 12.

Dersom også resten av dokumentet skal unntas offentlighet, må ett av følgende vilkår være oppfylt:

- a) den gjenværende informasjonen i dokumentet gir et «klart misvisande inntrykk av innholdet»
- b) det vil være «urimeleg arbeidskrevjande» for organet å skille ut resten av dokumentet
- c) opplysningene unntatt offentlighet «utgjør den vesentlegaste delen av dokumentet».

Vilkåret «klar misvisande inntrykk av innholdet» etter § 12 bokstav a) legger opp til en relativt høy terskel hvor det skal ganske mye til for at unntak fra innsyn i resten av dokumentet kan gjøres på dette grunnlag. Det har ikke noe selvstendig betydning at for eksempel pressen vil gi et uriktig bilde av dokumentet.⁴⁵ Det avgjørende må være om en slik ufullstendig offentlighet kan føre til diskusjon på skjevt grunnlag eller til gale slutninger på en samfunnsmessig uheldig måte eller som urimelig rammer enkeltpersoner.⁴⁶

Når det gjelder offl. § 12 bokstav b) kan det gjøres unntak for resten av dokumentet hvor det vil være «urimeleg arbeidskrevjande for organet å skilje dei ut». Det er etter bestemmelsens ordlyd ikke tilstrekkelig at det er arbeidskrevende, men det må være arbeidskrevende i en slik grad at det er å regne som urimelig. Det pekes i forarbeidene på at dette kan være tilfelle hvor dokumentene er store eller de taushetsbelagte opplysningene er spredt over hele dokumentet.⁴⁷ Her har Sivilombudet og Lovavdelingen poengtert at det er tiden som går med på å skille ut de unntatte opplysningene som skal hensyntas i vurderingen av om utskillelsen er «urimeleg arbeidskrevjande».⁴⁸ Annet arbeid, for eksempel til gjennomlesning og vurdering av taushetsplikt, er dermed ikke relevant i vurderingen.

Det siste alternativet i § 12 bokstav c) gir adgang til å unnta resten av dokumentet hvor de unntatte opplysningene «utgjør den vesentlegaste delen» av dokumentet. I denne vurderingen skal det legges stor eller avgjørende vekt på om de resterende delene av dokumentet har selvstendig informasjonsverdi som det kan være av nytte å få innsyn i.⁴⁹ Det stilles imidlertid ikke strenge krav til graden av informasjonsverdi for de gjenværende opplysningene. Eksempelvis vil også korte redegjørelser for rettslige utgangspunkt som er utarbeidet av forvaltningen, kunne være av verdi for allmennheten selv om den konkrete vurderingen som er unntatt offentlighet utgjør mesteparten av dokumentet. Dersom gjenværende informasjon imidlertid ikke gir mening eller bare representerer helt uvesentlig informasjon som formaliteter eller tilsvarende, vil det være naturlig å gjøre unntak for hele dokumentet.⁵⁰ Også dette alternativet utgjør likevel et snevert unntak, der terskelen for unntak er relativt høy.

⁴⁴ LG-2021-12831 s. 10-11

⁴⁵ NOU 2003:30 s. 262.

⁴⁶ Note (178) Ved Jan Fridthjof Bernt og Olav Haugen Moen. Noten er sist hovedrevidert 04.10.2021.

⁴⁷ Ot.prp. nr. 102 (2004–2005) s. 129.

⁴⁸ SOM-2014-1865; JDLOV-2010-8205.

⁴⁹ SOM-2015-3271; SOM-2018-1669; SOM-2020-1403.

⁵⁰ Rettleiar til offentleglova, G-2009-419 s. 70.

Merinnsyn etter offl. § 11

Det følger av offl. § 11 at dersom kommunen har «høve til å gjere unntak for innsyn» skal kommunen i tillegg vurdere å gi helt eller delvis innsyn. Kommunen har dermed ikke plikt til å gi merinnsyn, men er pliktig å vurdere om merinnsyn skal gis, dersom vilkårene for merinnsyn er oppfylt

Hvorvidt plikten til å vurdere merinnsyn kun gjelder ved formelle innsynskrav, eller om kommunen også har plikt til å vurdere merinnsyn der offentleglova gir grunnlag for å gjøre *unntak fra offentlighet* er noe uklart. Ordlyden i bestemmelsen «unntak for innsyn» kan tyde på at bestemmelsen kun gjelder ved krav om «innsyn», slik at kommunen ikke nødvendigvis har plikt til å vurdere dette der kommunen etter kommuneloven skal gjøre dokumentene «tilgjengelige for allmennheten» uten at formelt innsynskrav er rettet. Dette vil likevel representere en snever tolkning, ettersom manglende tilgjengeliggjøring av møtedokumenter også vil representere en form for unntak fra «innsyn» i dokumenter som skulle være offentlig.

Revisjonen gjør også oppmerksom på at ordlyden i § 11 trolig er utformet for å samsvare med øvrig ordlyd i offentleglova, og ikke slik at valgt ordlyd har til hensikt å utelukke bruk etter annet lovverk som henviser til offentleglovas bestemmelser. Eksempelvis benyttes også begrepet «innsyn» i offl. § 13 for å angi at opplysninger som er underlagt taushetsplikt i lov, skal unntas. Selv om bestemmelsen angir at slike opplysninger er unntatt «fra innsyn», er det ikke tvilsomt at bestemmelsen benyttes som hjemmel for å unnta møtedokumenter «fra offentlighet» slik at de ikke kan gjøres «tilgjengelige for allmennheten» etter kommuneloven § 11-3 tredje ledd. Dette tilsier at man også bør legge til grunn at offl. § 11 vil være relevant i andre tilfeller der kommunen har anledning til å gjøre unntak fra offentlighet selv om det ikke gjelder et innsynskrav. Denne forståelsen samsvarer også med uttalelser i forarbeidene⁵¹ til offentleglova, der følgende uttales (vår understreking): *«Utgangspunktet for meroffentlighetsprinsippet er at det foreligger et dokument som etter bestemmelser i loven «kan» unntas fra offentlighet».*

I kommuneloven § 4 som gjelder kommunens informasjonsplikt, fremgår at kommunen aktivt skal informere om egen virksomhet, samt legge forholdet best mulig til rette for offentlig innsyn i den kommunale forvaltningen. I forarbeidene⁵² til bestemmelsen uttales det at bestemmelsen ikke innebærer en utvidet innsynsrett utover innsynsretten etter offentleglova, men et *«supplement til reglene om meroffentlighet i offentlighetsloven § 11 og er først og fremst en særskilt oppfordring til kommunene om å ha en romslig praksis for meroffentlighet».* Opprinnelig ble det foreslått å innta også oppfordringen om en romslig praksis for meroffentlighet i lovteksten, men utvalget mente at dette allerede fremgikk av offentleglova § 11 slik at dette ville representert en unødvendig dobbeltregulering. På bakgrunn av dette oppfatter revisjonen det slik at kommunelovens forarbeid gir uttrykk for at prinsippet om merinnsyn og meroffentlighet er like relevant for kommunelovens bestemmelser, eksempelvis ved spørsmål om tilgjengeliggjøring av møtedokumenter.

Revisjonen viser uansett til at selv om plikten til å vurdere merinnsyn etter offl. § 11 i utgangspunktet kun gjelder direkte når kommunen har grunnlag for å gjøre unntak etter offentleglova, gir reglene om merinnsyn, eller meroffentlighet, likevel uttrykk for et generelt prinsipp og god forvaltningsskikk som tilsier at merinnsyn også skal vurderes i andre tilfeller der dette kan være aktuelt.⁵³

Merinnsyn skal uansett kun vurderes i tilfeller der kommunen «kan» unnta opplysninger/dokumenter fra offentlighet, og ikke i de tilfellene der kommunen er pålagt å unnta opplysningene som følge av taushetsplikt. Eksempelvis skal merinnsyn vurderes i saker der enkeltopplysninger i et dokument skal unntas, men hvor kommunen har valgt å unnta resten av dokumentet med hjemmel i offl. § 12. Videre skal kommunen vurdere å gi helt eller delvis merinnsyn der kommunen har hatt anledning til å unnta hele dokument fra innsyn, såfremt også dette er hjemlet i en «kan»-mulighet for å unnta offentlighet.

I vurderingen av merinnsyn skal det foretas en interesseavveining, og hvert dokument eller hver opplysning som kan unntas, skal i prinsippet vurderes hver for seg. Der hensynet til offentlig innsyn veier tyngre enn behovet for unntak bør merinnsyn gis jf. Offl. § 11. Bestemmelsen gir anvisning på en skjønnsmessig vurdering og pålegger ikke organet en absolutt plikt til å gi innsyn selv hvor hensynet til å gi innsyn veier tyngre enn behovet for unntak. Organet er likevel pålagt å foreta en merinnsynsvurdering og en *anbefaling* om å gi merinnsyn hvor hensynene taler for dette.

⁵¹ NOU 2003:30 s. S. 101

⁵² Ot.prp. 46 L (2017-2018) pkt. 7

⁵³ Rettleiar til offentleglova, s. 67.

Utvidet innsynsrett for folkevalgte organer

Et forhold som ikke gjør seg gjeldende i denne revisjonen, men som kommunen likevel bør være oppmerksom på er at kommunestyret og folkevalgte organer besitter en utvidet innsynsrett. Kommunestyret har rett til innsyn i alle kommunale saksdokumenter, mens andre folkevalgte organer har rett til innsyn i saksdokumenter som omhandler de delene av kommunens virksomhet som ligger innenfor dette organets virkeområde, se § 11-13 første ledd. Innsynskrav etter kommuneloven § 11-13 første ledd forutsetter at det treffes vedtak om dette, med minst tre stemmer eller med flertallet av de avgitte stemmene i organet jf. § 11-13 tredje ledd.

Gir saksdokumentet kunnskap om taushetsbelagte opplysninger kan det folkevalgte organet bare få innsyn der det er «nødvendig for behandlingen av en konkret sak» og forvaltningsloven § 13 b første ledd hjemler unntak fra taushetsplikten jf. § 11-13 annet ledd. Forvaltningsloven § 13 b første ledd inneholder en liste over 9 ulike hensyn ut fra private eller offentlige interesser. Innsynskrav for folkevalgte organer etter § 11-13 annet ledd forutsetter at det vedtas å kreve innsyn med flertallet av de avgitte stemmene i organet.

Begrunnelse for å unnta dokumenter fra offentlighet

Å unnta et dokument fra offentlighet medfører ikke i seg selv en plikt til å begrunne unntagelsen. Plikten til å gi begrunnelse gjøres først gjeldende når noen krever innsyn og får avslag.

Offentleglova § 31 angir krav til hvordan avslag på innsynskrav skal håndteres. Det er et krav at avslag på innsynskrav blir gjort skriftlig. Videre skal avslaget vise til hjemmelen for avslaget, og hvilket ledd, bokstav eller nummer den bygger på. Beror avslaget på taushetsplikt iht. offl. § 13, må det henvises til hvilken hjemmel som pålegger taushetsplikten. Et avslag skal også opplyse om muligheten for å klage og om klagefrist, samt om forvaltningen har vurdert merinnsyn, med mindre avslaget skyldes taushetsplikt.

Det er i første omgang ikke et krav at avslag begrunnes nærmere enn med en presis henvisning til bestemmelsen som gir hjemmel for avslaget. Den som har fått avslag kan imidlertid kreve nærmere begrunnelse innen tre uker fra avslaget ble mottatt jf. offl. § 31 annet ledd. I så tilfelle må hovedhensyn som har vært avgjørende for avslaget redegjøres for. I denne sammenheng heter det i forarbeidene at «føresegna krev ikkje at organet gir ei uttømmende eller omfattande grunngiving».⁵⁴

Regler som er relevante for å kunne vurdere om lukking av møter blir gjennomført basert på korrekt forståelse av regelverket

Nærmere om hjemmelen for lukking av møter

Hovedregelen for møter i folkevalgte organer er at de holdes offentlige, jf. Kommuneloven § 11-5 første ledd. Møtene kan likevel lukkes dersom vilkårene i § 11-5 annet og tredje ledd er oppfylt.

Etter kommuneloven § 11-5 annet ledd alternativ a) *skal* et møte lukkes når et folkevalgt organ skal behandle en sak om arbeidstaker tjenstlige forhold. Etter at § 13-1 trådte i kraft vil bestemmelsen i realiteten kun ha betydning ved ansettelse av kommunedirektør og saker om kommunedirektørens tjenstlige forhold.

Organet *skal* også etter kommuneloven § 11-5 andre ledd alternativ b) vedta å lukke møtet når det behandler sak som inneholder opplysninger som er omfattet av lovbestemt taushetsplikt. Dette gjelder imidlertid bare så langt taushetsplikten fremdeles gjør seg gjeldende på en slik måte at det foreligger behov for beskyttelse. Et samtykke fra den opplysningene gjelder vil dermed frata organet muligheten til å lukke møtet på dette grunnlag. Det samme vil gjelde dersom opplysningene er gjort alminnelig kjent på annen måte. Dersom opplysningene er anonymiserte, og det folkevalgte organet ikke bruker identifiserende kjennetegn, vil organet også kunne behandle saken i åpne møter selv om opplysningene i seg selv er taushetsbelagte⁵⁵, jf. fvl. § 13 a.

Etter tredje ledd *kan* et folkevalgt organ vedta lukking av et møte hvis enten:

- Hensynet til personvern krever at møtet lukkes, eller

⁵⁴ Ot.prp. nr. 102 (2004-2005) s. 153.

⁵⁵ Kommunal- og distriktsdepartementet, Saksbehandling i folkevalgte organer i kommuner og fylkeskommuner, s. 40

- Hensynet til tungtveiende offentlige interesser tilsier at møtet lukkes, og det vil komme frem opplysninger som kunne ha vært unntatt fra innsyn etter offentleglova hvis de hadde stått i et dokument.

Hensynet til personvern kan gå lenger enn taushetsplikten rekker, og det vil derfor være adgang til å lukke et møte dersom personvern hensyn krever det selv om opplysningene ikke er taushetsbelagte. I forarbeidene fremgår det at bestemmelsen tar sikte på situasjoner der opplysninger «vil vere av personleg og sensitiv karakter, slik at personen som opplysningane gjeld, bør skjermast mot at dei blir offentleg kjende».⁵⁶ At det må «kreves» at møtet lukkes signaliserer at det skal være en høy terskel for å lukke møter på dette grunnlag. Beslutningen beror på en avveining mellom «personvernomsynet på den eine sida mot omsynet til ålmenta si interesse av å vere til stades på møtet på den andre sida».⁵⁷

Alternativet om tungtveiende offentlige interesser innebærer at det må foreligge legitime, saklige og allmenne hensyn som kan begrunne lukkingen. Det er altså hensynet til kommunen selv og ikke private interesser som er avgjørende. Eksempelvis vil vern av opplysninger av forretningsmessig karakter være en typisk interesse som kan danne grunnlag for lukking av møtet. Bestemmelsen gir likevel ikke adgang til å lukke møter av hensyn til politiske ønsker eller forsøk på å beskytte et organ mot kritikk. Sivilombudet har uttalt at terskelen for å lukke møter på dette grunnlag må legges høyt.⁵⁸ Dette er også lagt til grunn i forarbeidene.⁵⁹

I tillegg er det et vilkår at det må foreligge hjemmel i offentleglova som hadde gitt adgang til å unnta konkrete opplysninger fra offentlighet dersom de hadde stått i et dokument. I tilfeller der offentleglova angir at opplysninger/dokument kun kan unntas offentlighet dersom det er «påkravd» (eks. offl. § 23 (1)), vil vurderingen av om det foreligger tungtveiende offentlige interesser i stor grad være lik vurderingen av om unntatt offentlighet er påkrevd⁶⁰. I andre tilfeller der det ikke stilles tilsvarende nødvendighetskrav for å unnta opplysninger/dokument fra offentlighet vil vilkårene om at det må foreligge tungtveiende offentlige interesser representere en innsnevring i den forstand at det ikke nødvendigvis er hjemmel for å lukke et møte selv om det foreligger hjemmel for å unnta opplysninger/dokument i saken fra offentlighet. Etersom plikten til å vurdere merinnsyn etter § 11 i utgangspunktet ikke gjelder ved lukking av møter, kan det ifølge veilederen til kommuneloven til en viss grad sies at vilkåret om at det må foreligge tungtveiende offentlige interesser vil ivareta samme funksjon som bestemmelsen om meroffentlighet i offentlighetsloven § 11⁶¹.

Er det antatt at et møte helt eller delvis skal lukkes, skal møtet likevel kunngjøres i tråd med § 11-3 annet ledd. Vedtas lukking av møte skal hjemmelen for vedtaket om lukking tas inn i møteboken, herunder hvilket av bestemmelsen alternativ lukking beror på jf. kommuneloven § 11-4 annet ledd. Dersom møtet lukkes etter § 11-5 tredje ledd bokstav b) skal det også vises til den konkrete bestemmelsen i offentlighetsloven⁶². Et møte som skal lukkes etter kommuneloven 11-5 annet ledd kan ikke holdes som fjernmøte jf. 11-7 tredje ledd. Det er adgang til å holde diskusjonen om hvorvidt møtet skal lukkes i lukket møte jf. kommuneloven § 11-5 femte ledd, men avstemningen om eventuell lukking skal alltid holdes i åpent møte.

Kommuneloven stiller ikke krav om at lukking av møter må begrunnes utover henvisning til nøyaktig lovhjemmel. Det er likevel gode grunner for at kommunen bør legge opp til en praksis hvor det kort vises til hva som danner grunnlaget for en slik beslutning. Lukking må vedtas i det organet hvor møtet skal behandles, og spørsmålet kan komme opp til diskusjon i den sammenheng. Lukking av møter vil ofte ha sin bakgrunn i at organet skal behandle informasjon som det ville vært adgang til å unnta offentlighet etter offentleglova dersom informasjonen hadde stått i et dokument. Dersom dette er tilfellet slik at det allerede foreligger en beslutning om behov for å unnta de aktuelle dokumentene fra offentlighet, vil begrunnelse for unntatt offentlighet for dokumentene kunne kreves ved avslag på innsynskrav, jf. offl. § 31.

⁵⁶ Prop. 152 L (2009-2010) s. 44.

⁵⁷ Prop. 152 L (2009-2010) s. 44.

⁵⁸ SOM- 1995-94 s. 96.

⁵⁹ Prop. 152 L (2009-2010) s. 44-45.

⁶⁰ Kommunal- og distriktsdepartementet, Saksbehandling i folkevalgte organer i kommuner og fylkeskommuner, s. 43

⁶¹ Kommunal- og distriktsdepartementet, Saksbehandling i folkevalgte organer i kommuner og fylkeskommuner, s. 43

⁶² Kommunal- og distriktsdepartementet, Saksbehandling i folkevalgte organer i kommuner og fylkeskommuner, s. 28

Vedlegg 4: Sentrale dokumenter og litteratur

Lov og forskrift

- Justis- og beredskapsdepartementet: Lov om behandlingsmått Lov om vern av forretningshemmeligheter (forretningshemmelighetsloven) i forvaltningssaker (forvaltningsloven). LOV-1967-02-10
- Justis- og beredskapsdepartementet: Lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova). LOV-2006-05-19-16
- Justis- og beredskapsdepartementet: Lov om vern av forretningshemmeligheter (forretningshemmelighetsloven). LOV-2020-03-27-15
- Kommunal- og distriktsdepartementet: Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven). LOV-2018-06-22-83
- Utenriksdepartementet: Lov om gjennomføring i norsk rett av hoveddelen i avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) m.v. (EØS-loven). LOV-1992-11-27-109

Forarbeider, rundskriv, veiledere mv.

- Justis- og politidepartementet, *Rettleiar til offentleglova* (G-2009-419)
- JDLOV-2009-3172
- JDLOV-2010-8205
- Kommunal- og distriktsdepartementet, *Saksbehandling i folkevalgte organer i kommuner og fylkeskommuner*
- LG-2021-12831
- NOU 2003:30 Ny offentlighetslov
- Ot.prp.nr. 42 1991-1992
- Ot.prp. nr. 102 (2004–2005)
- Prop.46 L (2017–2018)
- Prop. 152 L (2009-2010)
- SOM- 1995-94
- SOM-2014-1865
- SOM-2015-3271
- SOM-2018-1669
- SOM-2020-1403
- SOMB-2009-17

Dokumenter fra kommunen

- «Elements møtemodul - opprette møter - lage møteinnkalling og protokoll», ID 4623 - EQS
- «Svar - forvaltningsrevisjon åpenhet og innsyn i politiske møter» 09.11.2023

Andre kilder

- Frihagen, Offentlighetsloven 1994, bind II, s. 41-62; Woxholth, Forvaltningsloven 2011, s. 265-276, Graver, Alminnelig forvaltningsrett 2019
- Norsk Lovkommentar, ved Jan Fridthjof Bernt og Olav Haugen Moen. Noten er sist hovedrevidert 04.10.2021
- Norsk Lovkommentar, ved Jan Fridthjof Bernt. Noten er sist hovedrevidert 06.12.2017.

Vedlegg 5: Tabell – Oversikt over dokumenter og saker i henholdsvis møteinnkalling og møteportal

Tabell 1 Oversikt over dokumenter og saker i henholdsvis møteinnkalling og møteportal

Møte	Møte/Sak	Vedlegg		
		Møteinnkalling	Møteportal	Avvik
FSK-møte 2020.02.04	PS 1/20 Referatsaker	0	0	0
	RS 1/20 Hovedaktiviteter økonomi politisk nivå 2020 Politiske saker	1	0	1
	PS 2/20 Helgelandssykehuset 2025 – helseministerens endelige beslutning	2	0	2
	PS 3/20 Inndekning av bevilgning til opprettholdelse av demenslaget i budsjett 2020	0	0	0
	PS 4/20 Søknad om videreføring av garanti på lån for Barnehagen Småtroll AS	5	0	5
	PS 5/20 Bygging av Gruben barneskole etter anbud	8	0	8
	PS 6/20 Oppfølging av verbalvedtak budsjett/økonomiplan 2020 -2023	0	0	0
	PS 7/20 Oversikt over eksisterende og planlagte idrettsanlegg i Rana - bruk og belegg	3	0	3
	PS 8/20 Hovedplan vann 2019-2030	5	0	5
	PS 9/20 Ekspropriasjon og rettslig skjønn - erverv av grunn og rettigheter i forbindelse med Haukesodden friluftsområde	3	0	3
	PS 10/20 Debattheft KS spør 2020 - innspill fra Rana kommune	1	0	1
PS 11/20 Klage på avslag på søknad om omsorgsbolig _ *****	0	0	0	
FSK-møte 2021.03.16	PS 18/21 Tilstandsrapport for grunnskolen 2020 - Rana kommune	1	0	0
	PS 19/21 Fritak etter eiendomsskatteloven § 7a	1	0	1
	PS 20/21 Vekstmobilisering i Rana kommune	2	0	2
	PS 21/21 Tilskudd kommunal kompensasjonsordning til lokale virksomheter	5	0	5
	PS 22/21 Klage på vedtak om avslag på redusert foreldrebetaling	0	0	0
	PS 23/21 Kjøp av aksjer	0	0	0
FSK-møte 2022.11.29	PS 138/22 Budsjettreguleringer desember 2022	1	0	1
	PS 139/22 Budsjett 2023, økonomi- og handlingsplan 2023-2026	6	10	4
	PS 140/22 Samarbeidsavtale kommunalt oppgavefelleskap Digitale Helgeland 2022/8536:	3	3	0

	PS 141/22 Temaplan for idrett og fysisk aktivitet - rullering av handlingsplan og prioritering av spillemidler for 2022.	6	6	0
	PS 142/22 Et nytt brann- og sikkerhetssenter i Rana - skisse til mulig løsning 2022/9295	2	2	0
	PS 143/22 Bygge- og deleforbud som avbøtende tiltak for Ildgruben reinbeitedistrikt ved etablering av ny flyplass	2	3	1
	PS 144/22 Avbøtende tiltak innen motorferdsel i utmark for Ildgruben reinbeitedistrikt ved etablering av ny flyplass	1	2	1
	PS 145/22 Tildelingsbeslutning anskaffelse av næringsutviklingsarbeid sak 2022/1505	5	5	0
	PS 146/22 Overordnet institusjonsavtale mellom Rana kommune og UiT Norges arktiske universitet	1	1	0
	PS 147/22 Lokal renovasjonsforskrift for kommunene Hemnes, Lurøy, Nesna, Rana, Rødøy og Træna	2	2	0
	PS 148/22 Valg av styremedlemmer ACR stiftelse	3	3	0
	PS 149/22 Rana Røde Kors - Søknad om midler til årets juleaksjon	1	1	0
	PS 150/22 Helgeland Kraft AS- etablering av datterselskap	0	0	0
FSK-møte 2023.03.21	PS 11/23 Tilslutning innkjøpsentral	5	5	0
	PS 12/23 Klimafond	0	0	0
	PS 13/23 Utredning - forringelsesgebyr	0	0	0
	PS 14/23 Oppdragsbrev 2023 Rana Byggdrift KF	1	1	0
	PS 15/23 Næringsareal i Rana - strategier	3	3	0
	PS 16/23 Høringsforslag - lokal forskrift om vann- og avløpsgebyrer	0	0	0
	PS 17/23 Høringsuttalelse til forvaltningsplan for Fisktjønna naturreservat	0	0	0
	PS 18/23 Høring - grunnrenteskatt på landbasert vindkraft	1	0 (ett ikke tilgjengelig)	1
	PS 19/23 Søknad til Rana kommune om finansiering av 300-års markeringen av Mo kirke	1	1	0
	PS 20/23 Søknad om fornyelse av partnerskapsavtale med Fageråsbakkene AS	4	6 (ett ikke tilgjengelig)	1
	PS 21/23 Integrasjon av havneterminaler og ny dypvannskai	0	8 (to ikke tilgjengelig)	6
	PS 22/23 Klage på vedtak om advarsel	0	9 (ingen tilgjengelig)	0
KST-møte 2021.03.23	PS 22/21 Referatsaker	0	0	0
	RS 13/21 Vedr. 20-01437-2 – Svar på henvendelse til rådmannen fra Rana kommune. Drift av crisesenter	0	0	0
	PS 23/21 Oversendelsesforslag fra formannskapet til kommunestyret: om lpad	0	0	0
	PS 24/21 Oversendelsesforslag fra utvalg for miljø, plan og ressurs til kommunestyret – snøskuterkort	0	0	0
	PS 25/21 Vekstmobilisering i Rana kommune	2	0	2
	PS 26/21 Tilskudd kommunal kompensasjonsordning til lokale virksomheter	5	0	5
	PS 27/21 Tilstandsrapport for grunnskolen 2020 - Rana kommune	1	0	1
	PS 28/21 Fritak etter eiendomsskatteloven § 7a	1	0	1

	PS 29/21 Fjernvarmetilknytning – hvordan kan man tilknytte flere bygg fjernvarme der det er mulig	6	0	6
	PS 30/21 Dispensasjon fra kommuneplanens arealdel – hytte ved Langtjønna 58/2	4	0	4
	PS 31/21 Permisjon fra politiske verv – Elin D. Eide	1	0	1
	PS 32/21 Fritak fra politiske verv – Tone Pedersen	0	0	0
	PS 33/21 Kjøp av aksjer i Helgeland invest AS	0	0	0
	FO 5/21 Gatenavn i Rana – Interpellasjon til kommunestyrets møte 23.mars 2021.	0	0	0
	FO 6/21 Spørsmål fra representant Lars Frøysa (AP) – reguleringsplanen for Løkberg og reguleringsplan for Beltlia	0	0	0
	FO 7/21 Spørsmål til ordfører om avhending av Alteren skole til UL Daggry.	0	0	0
	FO 8/21 Skriftlig spørsmål fra representant Karl-Hans Rønning – Utenforskap	0	0	0
KST-møte 2022.12.13	PS 132/22 Referatsaker:	0	0	0
	RS 22/22 Salg av konsesjonskraft for 2023	0	0	0
	RS 23/22 Varig uttreden av politiske verv	1	1	0
	FO 17/22 Vi bor i en kommune med mørke ettermiddager, høy fotballaktivitet... Spørsmål fra Christine S. Antonsen (H)	0	0	0
	PS 133/22 Viltgjerde Illhøllia - Stupforsen. Oversendelse til kommunestyret - uttalelse	0	0	0
	PS 134/22 Samarbeidsavtale kommunalt oppgavefelleskap Digitale Helgeland	3	3	0
	PS 135/22 Overordnet institusjonsavtale mellom Rana kommune og UiT Norges arktiske universitet	1	1	0
	PS 136/22 Partnerskapsavtale mellom Rana kommune og Vitensenter Nordland	1	1	0
	PS 137/22 Temaplan for idrett og fysisk aktivitet - rullering av handlingsplan og prioritering av spillemidler for 2022.	6	6	0
	PS 138/22 Lokal renovasjonsforskrift for kommunene Hemnes, Lurøy, Nesna, Rana, Rødøy og Træna	2	2	0
	PS 139/22 Et nytt brann - og sikkerhetssenter i Rana - skisse til mulig løsning	2	2	0
	PS 140/22 Godkjenning av utvidelse av leke- og oppholdsareal ved Moltekartan barnehage	4	4	0
	PS 141/22 Bygge- og deleforbud som avbøtende tiltak for Ildgruben reinbeitedistrikt ved etablering av ny flyplass	3	3	0
	PS 142/22 Avbøtende tiltak innen motorferdsel i utmark for Ildgruben reinbeitedistrikt ved etablering av ny flyplass	2	2	0
	PS 143/22 Tildelingsbeslutning anskaffelse av næringsutviklingsarbeid sak 2022/1505	5	5	0
	PS 144/22 Rana Røde Kors - Søknad om midler til årets juleaksjon	1	1	0
	PS 145/22 Valg av styremedlemmer ACR stiftelse	3	3	0
	PS 146/22 Varig fritak fra verv i Ungdomsrådet	1	0	1
	PS 147/22 Varig fritak fra verv i Rana Ungdomsråd	1	1	0
	PS 148/22 Helgeland Kraft AS- etablering av datterselskap	0	5 (ingen tilgjengelig)	0

	PS 149/22 Høringssvar fra Rana kommune vedrørende NOU 2022 - 10, forslag til nytt inntektssystem	1	1	0
	150/22 Budsjettreguleringer desember 2022	0	0	0
	PS 151/22 Tilleggssak budsjettreguleringer desember	0	0	0
	PS 152/22 Budsjett 2023 med økonomiplan 2023 - 2026 Mo i Rana Havn KF	1	1	0
	PS 153/22 Budsjett 2023 Økonomi- og handlingsplan 2023-2026 - Rana Bygghavn KF	2	2	0
	PS 154/22 Budsjett 2023, økonomi- og handlingsplan 2023-2026	11	11	0
	PS 155/22 Uttalelse om fødetilbud	1	1	0
KST-møte 2023.03.28	PS 13/23 Referatsaker	0	0	0
	RS 3/23 Forventningsbrev til kommunene i Nordland knyttet til arbeidet med vannforvaltningen	1	1	0
	RS 4/23 Klagebehandling - Kommunestyrets sak 38/2022 - Grenseoverskridende elgvald i Skamdal/Urland - Rana og Hemnes	0	0	0
	FO 5/23 Interpellasjoner/spørsmål	0	0	0
	FO 6/23 Spørsmål fra Line Ellingsen (R) om eiendomsskatt, fattigdom og seniorboliger	0	0	0
	FO 7/23 Spørsmål fra Hilde Lillerødvann (SP) - Ang ferieavvikling helse/omsorg og ferie i barnehage	0	0	0
	PS 14/23 Tilslutning innkjøpsentral	5	5	0
	PS 15/23 Klimafond	0	0	0
	PS 16/23 Utredning - forringelsesgebyr	0	0	0
	PS 17/23 Oppdragsbrev 2023 Rana Bygghavn KF	0	0	0
	PS 18/23 Næringsareal i Rana - strategier	1	1	0
	PS 19/23 Endelig behandling - Forskrift om adgang til jakt etter hjortevilt og mål for hjorteviltforvaltning 2023-2026	6	6	0
	PS 20/23 Kvalitetsmelding for grunnskolen i Rana kommune 2022	2	0	2
	PS 21/23 Kvalitetsmelding - barnevern	2	2	0
	PS 22/23 Tjenestedata oppvekst og kultur - 2. halvår 2022	1	1	0
	FO 8/23 Interpellasjon fra Line Ellingsen (R) om vindkraft	0	0	0
	PS 23/23 Kulturstrategi - prosessplan	2	2	0
	PS 24/23 Søknad om fornyelse av partnerskapsavtale med Fageråsbakkene AS	6	6	0
	PS 25/23 Søknad til Rana kommune om finansiering av 300-års markeringen av Mo kirke	1	1	0
	PS 26/23 Årsmelding Kommunalt råd for personer med funksjonsnedsettelse 2022	2	2	0
	PS 27/23 Årsmelding Rana eldreråd 2022	2	2	0
	PS 28/23 Høringsuttalelse til forvaltningsplan for Fisktjønna naturreservat	0	0	0
	PS 29/23 Høringsforslag - lokal forskrift om vann- og avløpsgebyrer	3	3	0
PS 30/23 Integrasjon av havneterminaler og ny dypvannskai	0	8 (to ikke tilgjengelig)	6	

Vedlegg som ikke er tilgjengelig i møteportalen og er markert med «dokumentet finnes ikke eller er ikke lagt ut» forutsettes å være sendt ut via kommunens «Svar ut»-funksjon slik at det ikke regnes med i avvikene.

Møte	Saker i saksliste		
	Møteinnkalling	Møteportal	Avvik
FSK-møte 2020.02.04	12	11	1
FSK-møte 2021.03.16	6	6	0
FSK-møte 2022.11.29	13	13	0
FSK-møte 2023.03.21	12	12	0
KST-møte 2021.03.23	17	17	0
KST-møte 2022.12.13	27	28	1
KST-møte 2023.03.28	24	25	1

Vedlegg 6: Tabell – Nærmere vurdering av om møtedokumenter unntatt offentlighet i tråd med regelverket

Tabell 2 Nærmere vurdering av om møtedokumenter unntatt offentlighet i tråd med regelverket

Sak	Kriterium innfridd	
	(ja/nei/ikke aktuelt)	Revisjonens observasjoner
FSK-møte 2020.02.04, sak 11/20:		«Klage på avslag på søknad om omsorgsbolig - ***** *****»
Datagrunnlag		<p>Saken inneholder 6 dokumenter, hvorav alle er merket unntatt offentlighet etter offl. § 13, jf. fv. § 13 første ledd. Henvisningen til offentlighetsloven § 13 gjelder i dette tilfellet trolig opplysninger som er unntatt taushetsplikt i medhold av lov på bakgrunn av at de angår personlige forhold. Kommunen har likevel ikke presist angitt om det er første ledd nr. 1 eller nr. 2 som danner grunnlaget for beslutningen</p> <p>De 6 dokumentene gjelder avslag på søknad om kommunal omsorgsbolig, og påfølgende klage på avslaget, saksutredninger, søknad og beslutning.</p> <p>Samtlige 6 dokumenter inneholder opplysninger om søker og hans kones helsetilstand. Enkelte av dokumentene inneholder også mer inngående opplysninger om medisinske forhold og i hvilken grad helsen deres gjør søker i stand til å gjennomføre dagligdagse fysiske gjøremål. Det opplyses også om hvorvidt søker anses som vanskeligstilt på boligmarkedet.</p>
Omhandler saken forhold som gir hjemmel til å unnta opplysninger/dokumentet fra offentlighet?	Ja	<p>Dokumentene i saken inneholder sentrale opplysninger om fysisk/psykisk helse, samt opplysninger om familie og hjemforhold. Samtlige opplysninger er etter revisjonens vurdering av en slik art at det utgjør «personlige forhold», og som dermed utgjør taushetsbelagt informasjon. Det opplyses også om hvorvidt de anses vanskeligstilte på boligmarkedet, som representerer opplysninger som avdekker opplysninger om søkerens personlige økonomi. Også dette er opplysninger som inngår i noens personlige forhold, og som dermed er taushetsbelagt.</p> <p>Revisjonens oppfatning er at de angitte opplysninger er taushetsbelagte, som følge av at de beskriver «noens personlige</p>

	<p>forhold» jf. fvl. § 13 1. ledd nr.1. Utgangspunktet er da at opplysningene ikke kan offentliggjøres.</p> <p>Taushetsplikten er likevel ikke til hinder for at opplysningene kan offentliggjøres dersom individualiserende kjennetegn i dokumentet blir anonymisert, jf. fvl. § 13 a nr. 2. Dersom eksempelvis navn og adresse på søkerne var anonymisert slik at opplysningene ikke kunne knyttes til de bestemte personene, er ikke taushetsplikten til hinder for at opplysningene offentliggjøres. Revisjonen har ikke foretatt en konkret vurdering av om dette ville vært mulig i gjeldende tilfelle, eller om det foreligger en koblingsfare som tilsier at dette ikke ville vært tilstrekkelig for offentliggjøring.</p> <p>Oppsummert er det revisjonens vurdering at dokumentene inneholder en rekke taushetsbelagte opplysninger, og at disse i utgangspunktet skal unntas fra offentlighet. Revisjonen stiller likevel spørsmål ved om kommunen har vurdert mulighet for anonymisering/sladding.</p>
<p>Er det grunnlag for å unnta hele dokumentet fra offentlighet?</p>	<p>Ja At dokumentet eventuelt inneholder taushetsbelagte opplysninger er ikke tilstrekkelig til å unnta hele dokumentet fra offentlighet, med mindre vilkårene i offl. § 12 er oppfylt.</p> <p>Revisjonen har ikke kjennskap til hva som er kommunens begrunnelse for å unnta hele dokumentet fra offentlighet, men er av den oppfatning at det er gode grunner for å gjøre gjeldende at opplysningene som er unntatt fra taushetsplikt utgjør den vesentligste delen av de aktuelle saksdokumentene, og at resterende del av dokumentet har liten informasjonsverdi uten de taushetsbelagte opplysningene. Sakens art tilsier også at opplysningene er av begrenset interesse for allmennheten.</p> <p>Revisjonen er derfor av den oppfatning at kommunen har hatt tilstrekkelig hjemmel i offl. § 12 til å unnta dokumentene i sin helhet fra offentlighet.</p>
<p>FSK-møte 2021.03.16, sak 22/21: «Klage på vedtak om avslag på redusert foreldrebetaling»</p>	
<p>Datagrunnlag</p>	<p>Saken inneholder 5 dokumenter, hvorav alle er anført unntatt offentlighet etter offl. § 13, jf. fvl. § 13 første ledd. Henvisningen til offl. § 13 gjelder i dette tilfellet trolig opplysninger som er unntatt taushetsplikt i medhold av lov på bakgrunn av at de angår personlige forhold. Kommunen har likevel ikke presist angitt om det er første ledd nr. 1 eller nr. 2 som danner grunnlaget for beslutningen. Sakens dokumenter inneholder blant annet opplysninger om klagers sivilstatus og inntekt. Sakens dokumenter inneholder også opplysninger som i større grad utbroderer klagers økonomi slik som for eksempel endringer i lønn og dermed hvordan vedkommendes fremtidige økonomi ser ut. Dokumentet inneholder også informasjon om hens arbeidsforhold, herunder arbeidsmengde og endringer i arbeidsforholdet. I tillegg inneholder dokumentene personnummer.</p>
<p>Omhandler saken forhold som gir hjemmel til å unnta</p>	<p>Ja Det er revisjonens vurdering at opplysninger om klagers sivilstatus ikke anses taushetsbelagt, jf. fvl. § 13 annet ledd.⁶³ Når det gjelder</p>

⁶³ Se eksempelvis [Innsynsguiden - Sivilombudet](#).

<p>dokumenter/opplysninger offentlighet?</p>	<p>informasjon om klagers arbeidsforhold og økonomi viser revisjonen til at det er signalisert i forarbeidene at dette ofte vil være omfattet av taushetsplikten.⁶⁴ Dette underbygges også av at allmenheten som utgangspunkt ikke har en berettiget interesse i å få innsyn i slike opplysninger. Opplysningene i denne saken representerer ikke bare overordnede eller mer alminnelige opplysninger om arbeidsgiver og lønnsinntekt, men er derimot av mer detaljert og sensitiv karakter. Revisjonen oppfatter at opplysningene derfor er av en slik art at de ikke kan ansees å være tilgjengelig for allmennheten. Unntak i fvl. § 13 a første ledd nr. 3 for allment tilgjengelige opplysninger vil derfor ikke gjøre seg gjeldende. Dokumentet inneholder også personnummer, noe som ifølge offentlegforskrifta § 7 ikke skal publiseres på internett.</p> <p>Oppsummert er det revisjonens vurdering at dokumentene inneholder en rekke opplysninger som angir noens personlige forhold, slik at opplysningene representerer taushetsbelagt informasjon som med rette er unntatt offentlighet etter offl. § 13 jf. fvl. § 13 første ledd nr. 1.</p> <p>Revisjonen har ikke foretatt en konkret vurdering av om det ville vært mulig å offentliggjøre deler av opplysningene dersom individualiserende kjennetegn var anonymisert, jf. fvl. § 13 a nr. 2.. Revisjonen stiller spørsmål ved om kommunen har foretatt denne vurderingen.</p>
<p>Er det grunnlag for å unnta hele dokumentet fra offentlighet?</p>	<p>Ja</p> <p>Samtlige dokumenter inneholder i stor grad gjengivelse av saken og de faktiske forhold som gjør at vedkommende klager ikke har fått søknaden sin innvilget. Dette gjelder særlig opplysninger vedrørende vedkommende husstands økonomi og arbeidsforhold. Andre forhold som redegjøres for er i hovedsak prosessrelaterte opplysninger og regelverkgjengivelse som trolig ikke er av selvstendig informasjonsverdi.</p> <p>Revisjonens vurdering er at kommunen har hatt tilstrekkelig grunnlag for å gjøre gjeldende at taushetsbelagte forhold utgjør den vesentligste delen av dokumentene, slik at resten av dokumentene kan unntas etter offl. § 12 bokstav c.</p>
<p>FSK-møte 2021.03.16, sak 23/21: og KST-møte 2021.03.23, sak 33/21:</p>	<p>«Kjøp av aksjer i Helgeland Invest AS»</p> <p>«Kjøp av aksjer i Helgeland Invest AS»</p>
<p>Datagrunnlag</p>	<p>Saken inneholder 4 dokumenter. I oversendelse fra Rana kommune til Deloitte datert 20.11.2023 er offl. § 23 nevnt som unntakshjemmel for saken, mens under vedleggene er alle sakens dokumenter anført unntatt offentlighet etter offl. § 13, jf. fvl. § 13 første ledd som gjelder taushetsbelagte opplysninger.</p> <p>Ved nærmere undersøkelse av dokumentene <i>21_1316_1 Kjøp av aksjer i Helgeland invest AS</i> og <i>21_1316_1 Saksframlegg i kommunestyresak 161-20</i> er disse anført unntatt offentlighet etter henholdsvis offl. §§ 23 og 15. Det er dermed noe uklart om det er offl.</p>

⁶⁴ Jf. Ot.prp.nr.3 (1976-1977) s. 15.

		§ 23, offl. § 13 jf. fvl. § 13 eller offl. § 15 som er anført som hjemmelsgrunnlag fra kommunens side.
Omhandler saken forhold som gir hjemmel til å unnta dokumenter/opplysninger offentlighet?	Ja	<p>Det er uklart for revisjonen hva som er bakgrunnen for at lovhjemmel for unntatt offentlighet som kommunen angir i oversendelse til Deloitte datert 20.11.2023 avviker fra det som fremgår av 2 av de 4 dokumentene i saken.</p> <p>Dokumentet <i>21_1316_1 Kjøp av aksjer i Helgeland invest AS</i> er i det aktuelle dokumentet merket unntatt etter offl. § 23. Det fremgår imidlertid ikke om det er bestemmelsens første eller fjerde ledd som er aktuell. Dokumentet omhandler strategiske vurderinger knyttet til kjøp av aksjer i et selskap der kommunen allerede eier aksjer. Behov for å beholde eierskap og unngå risiko for tvangsinnløsning er sentrale tema i dokumentet. Det er revisjonens vurdering at innsyns kan skade kommunens forhandlingsposisjon, og at kommunen således har legitime grunner for å unnta opplysningene fra offentlighet. Ettersom selskapet har eierinteresser i flere sentrale selskap i kommunen, finner revisjonen at det er rimelig å legge til grunn at å unnta offentlighet er nødvendig av hensyn til en forsvarlig økonomiforvaltning i organet. Revisjonen er derfor av den oppfatning at kommunen har hatt tilstrekkelig hjemmel for å unnta opplysningene fra offentlighet etter offl. § 23 første ledd.</p> <p><i>Dokumentet 21_1316_1 2020-12-15 Utkast aksjonæravtale Helgeland Invest</i> er tilsynelatende (basert på oversendelse fra Rana kommune til Deloitte datert 20.11.2023) unntatt etter offl. § 13, jf. fvl. § 13. Revisjonens forståelse er at dokumentet til dels inneholder opplysninger om forretningsforhold blant annet for fylkeskommunen som avtalepart, noe som etter nærmere vilkår i fvl. § 13 første ledd nr. 2 kan kvalifisere for å unnta hjemmelen fra offentlighet. Det er noe uklart hvorvidt det vil lede til kommersielle tap for tredjeparten at disse blir offentliggjort, slik bestemmelsen har som formål å forhindre. Revisjonen er av den oppfatning at det vil være mulig å vurdere unntatt offentlighet etter offl. § 23 første ledd også for dette dokumentet. De samme hensynene knyttet til kommunens forhandlingsposisjon og forsvarlige økonomiforvaltning vil gjøre seg gjeldende, og revisjonen er derfor av den oppfatning at det også er grunnlag for å unnta dette dokumentet fra offentlighet med henvisning til offl. § 23 første ledd.</p> <p>Videre stiller revisjonen spørsmål ved om kommunen har merket dokumentet <i>21_1316_1 2021-03-10 Utkast sluttseddel</i> med korrekt hjemmel for unntatt offentlighet, når det vises til offl. § 13 jf. fvl. § 13. Unntak fra offentlighet kan begrunnes med henvisning både til organet selv og til tredjepart, slik at både offl. § 23 første ledd (hensynet til organet) og offl. § 13, jf. fvl. § 13 første ledd nr. 2 (hensynet til tredjepart) kan vurderes. Revisjonen påpeker likevel at disse opplysningene også fremgår av møteprotokollen, noe som kan påvirke behovet for unntatt offentlighet. Det kan likevel være gode grunner for at det behov for unntatt offentlighet i forkant av organets vedtak i møtet.</p> <p>Når det gjelder dokumentet <i>21_1316_1 Saksframlegg i kommunestyresak 161-20</i> er det i dokumentet selv angitt offl. § 15 som unntakshjemmel. Hjemmelen gjelder dokument hentet utenfra</p>

for intern saksforberedelse. Bestemmelsen gjelder imidlertid ikke for «saksfremlegg med vedlegg» til et kommunalt organ jf. offl. § 16 første ledd, første punktum, bokstav a. Dokumentet er etter revisjonens forståelse et saksfremlegg i lovens forstand da det representerer et saksdokument for møtet og det «tar sikte på mer formelle og avsluttende redegjørelser og forslag som administrasjonen legger frem». ⁶⁵ Revisjonens forståelse er at dokumentet ikke kan unntas offentlighet etter offl. § 15. Ettersom også dette dokumentet inneholder drøftelse av strategisk og økonomisk karakter, er revisjonen av den oppfatning at hensynet til kommunens forhandlingsposisjon og forsvarlige økonomiforvaltning vil gjøre seg gjeldende. Revisjonen er derfor av den oppfatning at det også er grunnlag for å unnta dette dokumentet fra offentlighet med henvisning til offl. § 23 første ledd.

For det tilfelle at kommunen har unntatt dokumentene fra offentlighet etter offl. § 23 fjerde ledd, viser revisjonen til at kommunen har eierinteresser i selskapet slik at dette alternativet også kan være aktuelt. Bestemmelsen gir grunnlag for unntatt offentlighet dersom selskapet ikke omfattes av offentliglovas virkeområde. Helgeland Invest AS er etter revisjonens vurdering ikke omfattet av offentliglova ettersom det offentlige eierskapet er under 50% og selskapet synes å drive virksomhet i direkte konkurranse med private aktører jf. offentliglova § 2. Revisjonen har ikke kjennskap til om eventuelle stemmeretter avviker fra eierskapet, men offentlige opplysninger angir at det privateide selskapet Gjelsten Holding AS eier 83,75% av aksjene i selskapet, og det fremstår usannsynlig at selskaper har sagt fra seg vesentlig rett til innflytelse i selskapet. Vilkårene for å unnta dokumentet fra offentlighet etter offl. § 23 fjerde ledd er således oppfylt, dersom dokumentet «gjeld selskap» og blir behandlet av kommunen som eier. De aktuelle dokumentene i saken behandles av organet som en privat eier, og ikke i egenskap av forvaltningsorgan. Revisjonen er likevel av den oppfatning at dokumentene i saken ikke berører selskapet som sådan, men derimot de private aksjonærene i selskapet. Revisjonen er da av den oppfatning at det er mer korrekt å gjøre unntak fra offentlighet enten etter offl. § 23 første ledd (hensynet til organets økonomiske interesser og forhandlingsposisjon) eller offl. § 13, jf. fvl. § 13 første ledd nr. 2 (hensynet til tredjeparts forretningsforhold).

Oppsummert er revisjonen av den oppfatning at kommunen har hatt hjemmel til å unnta opplysninger i saksdokumentet i medhold av offentliglova § 23 første ledd. Videre påpeker revisjonen at det også vil være mulig å vurdere unntak fra offentlighet etter offl. § 13, jf. fvl. § 13 første ledd nr. 2. Muligheten for å fatte beslutning om å lukke møtet ved behandling av saken vil kunne være enklere foreta dersom det kan konkluderes med at dokumentene også inneholder taushetsbelagte opplysninger etter offl. § 13, jf. fvl. § 13 første ledd nr. 2, ettersom kommunen da er pliktig å unnta opplysninger fra offentlighet. Ettersom kommunen har konkludert med unntatt offentlighet for hele dokumentet, har revisjonen ikke foretatt noen nærmere vurderinger av hvilken av de ulike lovhjemlene som vil være mest korrekt å benytte. Revisjonen påpeker likevel at dersom dokumentene inneholder taushetsbelagte opplysninger, har

⁶⁵ Ot.prp.nr.56 (1999-2000) s. 21.

		<p>kommune en plikt til å unnta opplysningene fra offentlighet. Dette vil videre påvirke kommunens beslutning om behov for å lukke møtet. For å sikre at taushetsbelagte opplysninger lovstridig blir offentlig tilgjengelig, vil det således være viktig at kommunen tydelig merker dokumenter som inneholder taushetsbelagt informasjon.</p>
<p>Er det grunnlag for å unnta hele dokumentet fra offentlighet?</p>	<p>Ja</p>	<p>For det tilfelle at kommunen har besluttet unntatt offentlighet med hjemmel i offl. § 23 fjerde ledd, vil dokumentene i sin helhet kunne unntas. Dersom korrekt hjemmel derimot er offl. § 23 første ledd etter offl. § 13 jf. fvl. § 13 første ledd nr. 2, gir disse bestemmelsene i utgangspunktet kun grunnlag for å unnta enkeltopplysninger fra dokumentet. I så tilfelle stiller revisjonens spørsmål ved om kommunen også har vurdert behovet for å unnta resten av dokumentet etter offl. § 12.</p>
<p>FSK-møte 2022.11.20, sak 150/22: og KST-møte 2022.12.13, sak 148/22:</p>		<p>«Helgeland Kraft AS – etablering av datterselskap» «Helgeland Krafts AS – etablering av datterselskap»</p>
<p>Datagrunnlag</p>		<p>Saken inneholder 6 dokumenter. Dokumentene er ifølge oversendelse fra Rana kommune til Deloitte datert 20.11.2023 unntatt offentlighet etter offl. § 23 fjerde ledd.</p> <p>Samtlige dokumenter gjelder ulike forhold vedrørende selskap der kommunen har eierinteresser.</p>
<p>Omhandler saken forhold som gir hjemmel til å unnta dokumenter/opplysninger offentlig?</p>	<p>Ja</p>	<p>Kommunen er en av eierne i Helgeland Kraft AS slik at dokumentene gjelder selskap der kommunen «har eigarinteresser» jf. offl. § 23 fjerde ledd. Saken gjelder etablering av datterselskap og eventuelle vedtektsendringer for eierstyring i dette. Følgelig blir saken «behandla av vedkommande organ som eigar» jf. § 23 fjerde ledd.</p> <p>Spørsmålet er videre om selskapet er innenfor virkeområdet til offentleglova. Selskapet er heleid av det offentlige, og aksjonærene består av ca 14 kommuner, der Rana kommune er hovedaksjonær. Dette gir det offentlige «meir enn halvparten av røystene i det øvste organet i rettssubjektet», slik at selskapet som utgangspunkt er omfattet av loven med den virkning at § 23 fjerde ledd ikke kan unnta dokument fra offentlighet.</p> <p>Offentleglova gjelder likevel ikke dersom selskapet hovedsakelig driver virksomhet i direkte konkurranse med og på samme vilkår som private jf. offl. § 2 første ledd annet punktum. Selskapet har som vedtektsfestet formål å eie aksjer og forvalte eierskapet i datterselskapene, yte lån og stille sikkerhet for selskaper som konsernet har eierposisjon i, samt eie og forvalte fast eiendom. Selskapet er morselskap for en rekke datterselskap med virksomhet innen vannkraft, nett, fjernvarme, fiber mv. Det fremgår av selskapets nettsider at de tre virksomhetsområdene til konsernet er nett, vannkraft og strøm⁶⁶.</p> <p>Revisjonen gjør oppmerksom på at vurdering av hvorvidt kraftselskaper/konsern er omfattet av offentleglova er sammensatt og kompleks. Virksomhet knyttet til levering av nett er</p>

⁶⁶ <https://www.helgelandkraft.no/konsern/forside/om-helgeland-kraft/>

	<p>monopolbasert, og slike nettselskap vil i utgangspunktet ikke drive virksomhet i direkte konkurranse med private. Dette innebærer at nettselskaper oftest vil være omfattet av offentleglova. Selskap som utelukkende driver med produksjon og salg av kraft til sluttbruker vil derimot oppfylle vilkåret om at selskapet driver virksomhet i direkte konkurranse og på samme vilkår som private. For selskaper og konsern som driver med flere typer virksomhet, vil det måtte foretas en konkret helhetsvurdering av de ulike momentene knyttet til omsetning, ansatte, eventuelle subsidier mv.⁶⁷</p> <p>Det ligger utenfor revisjonens mandat å foreta en fullstendig juridisk vurdering av hvorvidt Helgeland Kraft AS er omfattet av offentleglova. Revisjonen legger imidlertid til grunn at kommunen har foretatt en juridisk vurdering av dette forholdet, og at henvisningen til unntatt offentlighet etter offl. § 23 fjerde ledd innebærer at selskapet hovedsakelig driver i direkte konkurranse med private aktører innenfor energimarkedet og dermed ikke er omfattet av offentleglova. Helt overordnet er revisjonen likevel av den oppfatning at selskapsstrukturen og virksomheten som drives i konsernet der Helgeland Kraft AS utgjør konsernspissen, i stor grad kan sammenlignes med BKK-konsernet (slik dette tidligere var organisert), der lagmannsretten konkluderte med at konsernspissen drev virksomhet i direkte konkurranse med og på like vilkår som private, slik at selskapet ikke var omfattet av virkeområdet for offentleglova.</p> <p>Med dette som forutsetning, vil vilkårene i offl. § 23 fjerde ledd være oppfylt, slik at kommunen korrekt har kunnet unnta dokumentene i saken fra offentlighet.</p>
<p>Er det grunnlag for å unnta hele dokumentet fra offentlighet?</p>	<p>Ja Dersom et er grunnlag for å unnta dokumentene fra offentlighet i medhold av § 23 fjerde ledd, vil dokumentene kunne unntas i sin helhet. Det er derfor ikke aktuelt å foreta en vurdering av offl. § 12.</p>
<p>FSK-møte 2023.03.21, sak 21/23: og KST-møte 2023.03.28, sak 30/23:</p>	<p>«Integrasjon av havneterminal og ny dypvannskai» «Integrasjon av havneterminaler og ny dypvannskai».</p>
<p>Datagrunnlag</p>	<p>Saken inneholder 2 dokumenter som er unntatt offentlighet, og ytterligere 6 dokumenter som ikke er unntatt offentlighet. De 2 dokumentene som ikke er offentlige er unntatt med hjemmel i offl. § 23 første ledd. Offl. § 23 første ledd gjelder unntak fra offentlighet for opplysninger når det er påkrevd for «forsvarleg gjennomføring av økonomi-, lønns-, eller personalforvaltninga til organet».</p> <p>I møtet forklares det fra kommuneadvokaten at det er kommunens økonomiforvaltning som spesifikt er grunnlaget for å unnta opplysningene offentlighet.</p> <p>Dokumentet 2023_3158_1 Rapport Kystverket av 25.01.23 gjelder et kostnadsoverslag for prosjektet «Innseiling Mo i Rana» for å analysere kostnader, risiko og muligheter. Dokumentet 2023_3158_1 Utkast til Samarbeidsavtale Innseiling Mo i Rana 02.12.2022 gjelder samarbeidsavtalen mellom kommunen og Kystverket. Den inneholder</p>

⁶⁷ Dokumentinnsyn og møteoffentlighet i selvstendige rettssubjekter og flerkommunale organer, Nils E. Øy

					bestemmelser mellom avtalepartene som har til formål å regulere samarbeidet dem imellom.
Omhandler saken forhold som gir hjemmel til å unnta dokumenter/opplysninger offentlighet?	Ja	2023_3158_1	Rapport	Kystverket	av 25.01.23
					<p>Det er revisjonens vurdering at offentliggjøring av kostnadsoverslag for hele innseilingsprosjektet vil kunne si noe om hvilket forhandlingsrom kommunen har med hensyn til nye samarbeidsavtaler i resten av prosjektet. Offentliggjøring av detaljer rundt prisrammer, risiko og muligheter vil kunne påvirke kommunens strategiske posisjon med tilhørende muligheter for forhandling. Basert på de noe begrensede opplysningene revisjonen har i saken, kan det argumenteres for at det foreligger en konkret fare for at prisen kan presses opp, noe som skader kommunens økonomiske interesser.</p> <p>Dette forutsetter likevel at kommunen er i en situasjon hvor det er aktuelt å forhandle med andre aktører, slik at opplysningene i dokumentet har et konkurranseaspekt. Dette er for revisjonen noe uklart. Øvrige dokumenter i saken (som ikke er unntatt offentlighet) kan tyde på at det også er aktuelt for kommunen å inngå avtaler med andre aktører enn Kystverket. Det er etter revisjonens syn nærliggende at offentliggjøring av kommunens økonomiske handlingsrom i det konkrete prosjektet svekker evnen til å forvalte kommunens økonomi. Hvorvidt skaden ved slik offentliggjøring er betydelig og alvorlig nok til at det kan legges til grunn at det er «påkravd» å unnta opplysningene fra offentlighet av hensyn til en forsvarlig gjennomføring av økonomiforvaltningen til organet, vil kreve en mer omfattende vurdering av detaljene i saken.</p> <p>Oppsummert er revisjonens vurdering likevel at det foreligger slike omstendigheter i saken at det er en akseptabel løsning for kommunen å konkludere med at slike opplysninger kan unntas offentlighet med henvisning til forsvarlig økonomiforvaltning.</p> <p><i>2023_3158_1 Utkast til Samarbeidsavtale Innseiling Mo i Rana 02.12.2022</i></p> <p>I likhet med det forrige dokumentet inneholder dette dokumentet estimat av kostnader og fordelinger mellom kommunen og Kystverket. Dette avslører i hvilken grad kommunen og prosjektets økonomi belastet etter denne samarbeidsavtalen, og følgelig hvor mye handlingsrom kommunen har overfor eventuelle andre aktører. Særlig inneholder side 3 opplysninger som etter revisjonens syn er akseptable å unnta offentlighet med henvisning til forsvarlig økonomiforvaltning.</p>
Er det grunnlag for å unnta hele dokumentet fra offentlighet?	Ja	2023_3158_1	Rapport	Kystverket	av 25.01.23
					<p>Forutsatt at dokumentet inneholder opplysninger som kan unntas offentlighet, vil det være store deler av dokumentet som utgjør slike opplysninger. Den overveiende del av dokumentet består av beregninger og kostnadsestimat som utgjør opplysninger som er unntatt i hensynet til en forsvarlig økonomiforvaltning.</p> <p>Revisjonens syn er at det ikke vil gi et klart misvisende inntrykk å gi innsyn i resterende andel av dokumentet og at det heller ikke utgjør en urimelig arbeidskrevende jobb å skille ut opplysningene som kan unntas offentlighet. Det kan imidlertid vurderes om resten av</p>

	<p>dokumentet kan unntas med henvisning til at de unntatte opplysningene utgjør den vesentligste delen av dokumentet jf. § 12 bokstav c. De gjenstående delene av dokumentet vil være kapittel 1 om «prosjektbeskrivelse og rammebetingelser», og kapittel 2 «om analysen» og gjelder metoden for beregningene og hvem som har gjort dem. Det gjenstående vil altså være av begrenset informasjonsverdi, og utgjør mindre enn 50% av dokumentet.</p> <p>Revisjonen gjør oppmerksom på at terskelen for å unnta resten av dokumentet for offentlighet er høy, og at det ikke kan utelukkes at resterende andel kan ha selvstendig informasjonsverdi. Revisjonens er likevel av den oppfatning at kommunens vurdering om å unnta resten av dokumentet fra offentlighet er forsvarlig.</p> <p><i>2023_3158_1 Utkast til Samarbeidsavtale Innseiling Mo i Rana 02.12.2022</i></p> <p>Nei Dette dokumentet har i hovedsak opplysninger som kan unntas offentlighet i en avgrenset del av dokumentet, halve kapittel 4 om estimat og fordelinger av kostnader. Dette utgjør kun en liten del av dokumentet og det resterende innholdet er fortsatt av informasjonsverdi for den som skulle få innsyn. Det kan hverken gjøres gjeldende at innsyn i resten av dokumentet vil gi et klart misvisende inntrykk, at det er urimelig arbeidskrevende å skille ut eller at det utgjør den vesentligste delen. Revisjonen påpeker i denne forbindelse at lovens utgangspunkt og hovedregel er at dokumenter skal være offentlige.</p> <p>Revisjonens syn er at det ikke foreligger grunner til å unnta resten av dokumentet fra offentlighet. Revisjonen stiller spørsmål ved om kommunen har foretatt en vurdering av om kommunen har anledning til å unnta hele dokumentet fra offentlighet.</p>
<p>FSK-møte 2023.03.21, sak 22/23:</p>	<p>«Klage på vedtak om advarsel»</p>
<p>Datagrunnlag</p>	<p>Saken inneholder 10 dokumenter. Dokumentene er unntatt offentlighet med hjemmel i offl. § 13 jf. fvl. § 13 første ledd om noens «personlige forhold».</p> <p>Dokumentene inneholder informasjon om at det har funnet sted en alvorlig hendelse i skolen mellom en lærer og en elev, hvor en annen lærer har filmet dette og deretter ble vist til andre kollegaer. For sistnevnte forhold er det gitt en advarsel til vedkommende for brudd på taushetsplikt og etiske retningslinjer.</p>
<p>Omhandler saken forhold som gir hjemmel til å unnta dokumenter/opplysninger offentlighet?</p>	<p>Ja Saken inneholder opplysninger om brudd på taushetsplikt og etiske retningslinjer noe som har resultert i et vedtak om advarsel. Sakens dokumenter inneholder til dels ganske detaljerte beskrivelser om hendelsene som har ført til vedtaket og er etter revisjonens syn forhold som er sensitive og med rette er unntatt offentlighet med hjemmel i offl. § 13 jf. fvl. § 13 første ledd nr. 1 om taushetsplikt for opplysninger om noens personlige forhold.</p> <p>I dokumentet <i>23_3139_3 1-Oversendelse av klage- Vedtak om advarsel</i> er det imidlertid ikke nevnt individualiserende kjennetegn hverken på skolen eller noen av de involverte. Til tross for at fvl. § 13a (anonymisering av navn etc) i et slikt tilfelle potensielt kunne gitt den</p>

		<p>virksomhet at taushetsplikten ikke var til hinder for å bruke opplysningene var tilfellet i saken at det raskt spredde seg rykter om hendelsen blant både ansatte og elever, samt publisering på sosiale medier. En offentliggjøring av dokumentene uten individualiserende kjennetegn kunne derfor representert en koblingsfare, som tilsier at opplysningene likevel ble mulig å knytte til bestemte personer. Revisjonen anser det dermed sannsynlig at fvl. § 13a ikke er anvendelig og at opplysningene er taushetsbelagt.</p>
<p>Er det grunnlag for å unnta hele dokumentet fra offentlighet?</p>	<p>Ja</p>	<p>Dokumentet 23_3139_3 2-Angående advarsel, 23_3139_3 3-Oversendelsesbrev klagesak – omgjøring av vedtak om advarsel og 23_3139_3 5-Klage på advarsel inneholder i all hovedsak prosessrelaterte bemerkelser vedrørende vedtaket. Opplysningene som kan unntas offentlighet utgjør ikke den vesentligste delen av dokumentet. Så lenge navnet og andre gjengivelser av situasjonen her sladdes/unntas offentlighet kan revisjonen ikke se noen grunn til at resten av dokumentet skal unntas offentlighet. Det er revisjonens vurdering at ingen av vilkårene i i offl. § 12 bokstav a), b) eller c) er oppfylt. Revisjonen stiller spørsmål ved om kommunen har foretatt en vurdering av mulighetene for å unnta hele dokumentet fra offentlighet.</p>
	<p>Nei</p>	<p>De øvrige dokumentene i saken består i hovedsak av forklaringer og faktumbeskrivelser av de faktiske hendelsene der også navn og andre individualiserende kjennetegn inngår. Det er disse opplysningene som både i mengde og betydning er av verdi. At det i noen dokumenter også er vedlagt utdrag fra lovbestemmelser, arbeidsreglement e.l. endrer ikke vurderingen av at det vesentligste er unntatt offentlighet, da dette ikke anses å være vesentlig fordi det ikke har informasjonsverdi for offentligheten.</p> <p>Oppsummert er revisjonen av den oppfatning at det for dokumentene hvor ikke annet er bemerket, er gode grunner for å unnta resten av dokumentene i tråd med offl. § 12 bokstav c).</p>
<p>KST-møte 2021.03.23, sak 32/21:</p>		<p>«Fritak fra politiske verv – Tone Pedersen»</p>
<p>Datagrunnlag</p>		<p>Saken inneholder 1 dokument. Dokumentet er anført unntatt offentlighet med hjemmel i offl. § 13, jf. fvl. § 13 første ledd. Det er heller ikke her gitt en presis anvisning til hvilket nummer i bestemmelsen dokumentet begrunnes unntatt basert på, men av dokumentets art legges det til grunn at det er «noen personliges forhold» som kommunen trolig har benyttet.</p> <p>Saken inneholder blant annet opplysninger om hvilke politiske verv vedkommende har og hvilke bestemmelser som regulerer spørsmål om fritak fra kommunale verv, og om opprykk, nyvalg og suppleringsvalg. Videre inneholder dokumentet den opplysning at vedkommende har søkt om og fått innvilget fritak fra politiske verv begrunnet i helsemessige årsaker, uten at disse nærmere går inn på.</p>
<p>Omhandler saken forhold som gir hjemmel til å unnta dokumenter/opplysninger offentlighet?</p>	<p>Ja</p>	<p>Det er revisjons vurdering at opplysninger om hvilke politiske verv vedkommende har er allment tilgjengelige opplysninger som ikke er å anse som noens personlige forhold. Helserelevante opplysninger er imidlertid av den art som typisk er taushetsbelagt. I gjeldende sak er det ikke angitt noen konkrete helseopplysninger, det er kun henvist til</p>

	<p>at fritak fra politiske verv skyldes helsemessige årsaker. Hvorvidt en slik generell henvisning til helseopplysninger unntatt må vurderes konkret, og vil også kunne bero på omstendighetene ellers i saken, herunder om vedkommende selv har opplyst om årsaken i media eller det har vært annen form for oppmerksomheten knyttet til saken. Uten ytterligere informasjon om forholdene i saken, er revisjonen av den oppfatning at kommunen kan ha gode grunner for å være varsom med å dele også slike generelle opplysninger om en persons helsemessige forhold, ettersom dette kan oppleves sensitivt og belastende. Revisjonen viser i den forbindelse også til at brudd på taushetsplikten vil kunne medføre strafferettslige reaksjoner, noe som innebærer at kommunen trolig utviser varsomhet.</p> <p>Oppsummert er det revisjonens vurdering at kommunen har hatt tilstrekkelig grunnlag for å unnta opplysninger i dokumentet om helsemessige forhold fra offentlighet, jf. offl. § 13 jf. fvl. § 13.</p>
<p>Er det grunnlag for å unnta hele dokumentet fra offentlighet?</p>	<p>Nei</p> <p>Revisjonen er av den oppfatning at det i denne saken ville vært tilstrekkelig å unnta kun de taushetsbelagte opplysningene, altså begrunnelsen for at vedkommende hadde søkt om fritak fra politiske verv.</p> <p>Det aktuelle dokumentet har etter revisjonens vurdering kun én opplysning som skal unntas offentlighet og som derfor kunne vært sladdet. Denne er gjentatt to ganger gjennom et dokument på tre sider. Sladding av dokumentet vil etter revisjonens syn hverken gi et klart misvisende inntrykk, være urimelig arbeidskrevende eller utgjøre den vesentligste delen av dokumentet.</p> <p>Oppsummert er det revisjonens vurdering at vilkårene i offl. § 12 bokstav a, b eller c ikke er oppfylt, og at kommunen derfor ikke har hatt grunnlag for å unnta resten av dokumentet fra offentlighet. Revisjonen stiller spørsmål ved hva som danner grunnlaget for kommunens vurdering av at dokumentet i sin helhet kan unntas offentlighet.</p>

Vedlegg 7: Tabell – Blir lukking av møter gjennomført basert på korrekt forståelse av regelverket

Tabell 3 Blir lukking av møter gjennomført basert på korrekt forståelse av regelverket

Kriterium innfridd		
Sak	(ja/nei/ikke aktuelt)	Revisjonens observasjoner
FSK-møte 2020.02.04, sak 11/20: «Klage på avslag på søknad om omsorgsbolig - *****»		
Datagrunnlag		Møtet er lukket uten at det er inntatt noen behandling eller bestemmelse om dette i møteprotokollen.
Er møtet lukket basert på korrekt forståelse av regelverket?	Nei. Men riktig å lukke møte.	Ettersom det ikke er angitt hjemmel for å lukke møtet vites det ikke hva som påstås som grunnlag for dette. Dette utgjør etter revisjonens oppfatning et brudd på kommuneloven § 11-4 som sier at hjemmel for vedtak om lukking skal inntas i møteboken. Revisjonens syn er imidlertid at møtet inneholder opplysninger som er omfattet av lovbestemt taushetsplikt, se vedlegg 5. På bakgrunn av dette har kommunen i utgangspunktet plikt til å lukke møtet etter kommuneloven § 11-5 annet ledd, andre punktum, jf. fvl. § 13. Revisjonen stiller likevel spørsmål ved om kommunen har vurdert mulighet for anonymisering av identifiserende kjennetegn i dokumentet og i saken som sådan jf. offl. § 13 a nr. 2, og hvorvidt organet i så tilfelle kunne behandlet saken i åpent møte uten å avsløre taushetsbelagte opplysninger
FSK-møte 2021.03.16, sak 22/21: «Klage på vedtak om avslag på redusert foreldrebetaling»		
Datagrunnlag		Møtet lukkes med hjemmel i kommuneloven § 11-5 første ledd, samt offentleglova § 13, jf. fvl. § 13 første ledd. Revisjonen antar at det er kommuneloven § 11-5 annet ledd som er ment, da første ledd kun angir hovedregelen om at alle har rett til å være til stede i møter i folkevalgte organer med mindre ikke annet følger av paragrafens andre bestemmelser. Den videre hjemmelsrekken viser til fvl. § 13 første ledd om lovbestemt taushetsplikt og det antas at det er lovbestemt taushetsplikt vedrørende noens personlige forhold etter bestemmelsens nr. 1 som er ment da saken er av personlig karakter og ikke forretningsmessig slik det andre alternativ i fvl. § 13 første ledd viser til. Kommuneloven § 11-5 annet ledd, annet punktum, gjelder møtelukking dersom saken inneholder opplysninger som er omfattet av lovbestemt taushetsplikt. Bestemmelsen gir plikt, og ikke bare adgang, til å lukke møtet.

Møtet vedtas enstemmig lukket med 13 mot 0 stemmer.		
Er møtet lukket basert på korrekt forståelse av regelverket?	Delvis – riktig å lukke møtet, men med unøyaktig henvisning.	Kommunens hjemmel for å lukke møtet i saken er etter revisjonens oppfatning feil angitt. Det antas imidlertid at det er kommuneloven § 11-5 annet ledd, annet punktum, med videre henvisning til fvl. § 13 første ledd, første pkt som er ment som hjemmel. Revisjonens syn er at saken inneholder dokumenter med opplysninger som er underlagt lovbestemt taushetsplikt, se vedlegg 5. Ettersom saken inneholder opplysninger som er omfattet av lovbestemt taushetsplikt skal den etter revisjonens syn vedtas lukket, med mindre individualiserende kjennetegn er anonymisert på en slik måte at saken likevel kan behandles i åpent møte uten at dette innebærer brudd på den lovbestemte taushetsplikten.
FSK-møte 2021.03.16, sak 23/21: «Kjøp av aksjer i Helgeland Invest AS»		
Datagrunnlag		Møtet lukkes med hjemmel i kommuneloven § 11-5 tredje ledd bokstav b, om hensynet til tungtveiende offentlige interesser og hvor det vil fremkomme opplysninger som kunne vært unntatt offentlighet etter offentleglova. Det vises ikke til hvilken hjemmel i offentleglova som påstås for å unnta opplysningen fra offentlighet. Bestemmelsen gir adgang, og ikke plikt, til å lukke møtet. Møtet vedtas enstemmig lukket.
Er møtet lukket basert på korrekt forståelse av regelverket?	Delvis – riktig å lukke møtet, men med unøyaktig henvisning.	Kommunens hjemmel for å lukke møtet i saken er etter revisjonens oppfatning delvis mangelfullt angitt. Det vises korrekt til kommuneloven § 11-5 tredje ledd bokstav b, men ved bruk av denne bestemmelsen er det også et krav at det må komme fram opplysninger i møtet som kunne ha vært unntatt fra innsyn etter offentleglova hvis de hadde stått i et dokument. Kommunen har ikke redegjort for hvilken hjemmel i offentleglova som danner grunnlaget for unntatt offentlighet. Revisjonens syn er at saken inneholder dokumenter som kunne vært unntatt offentlighet med hjemmel i offl. § 23 første ledd, se vedlegg 5. Vilkåret om at det vil behandles opplysninger i møtet som kunne ha vært unntatt fra innsyn etter offentligloven er dermed oppfylt. Videre må lukking være begrunnet i tungtveiende offentlige interesser. I gjeldende sak skal organet behandle en sak som gjelder kjøp av aksjer i et selskap som i hovedsak er privat eid, samt en aksjonæravtale med fylkeskommunen. Det er naturlig å legge til grunn at det trolig blir diskutert forhold som er av forretningsmessig karakter, typisk strategier knyttet til eierskap, forhandlinger, markedsutvikling, økonomisk utvikling mv. Revisjonen er av den oppfatning at det foreligger legitime offentlige interesser for å lukke møtet ved behandling av saken. Terskelen for lukking er likevel høy, og de offentlige interessene må være tungtveiende. Revisjonen stiller spørsmål ved om hensynet til de offentlige interessene i dette tilfelle veier tyngre enn hensynet til offentlighet, og viser til at det har en selvstendig verdi at allmennheten har anledning til å gjøre seg kjent med hvordan kommunens midler investeres og disponeres. Vilkårene for unntatt offentlighet for sakens dokumenter etter offl. § 23 første ledd forutsetter imidlertid at dette er «påkravd». Dersom det legges til grunn at dette vilkåret er oppfylt, taler dette for at det

<p>også kan konkluderes med at det foreligger tungtveiende offentlige interesser for å lukke møtet.</p> <p>Oppsummert er revisjonen av den oppfatning at kommunens beslutning om at det foreligger «tungtveiende offentlige interesser» for å lukke møtet kan forsvares. Revisjonen gjør likevel oppmerksom på at dette beror på en skjønnsmessig vurdering, og at vilkåret henviser til en vurdering av de samme hensynene som gjør seg gjeldende etter det generelle prinsippet om behov for meroffentlighet.</p> <p>Revisjonen påpeker også at det var noe uklarhet knyttet til hvilken hjemmel kommunen mente dannet grunnlag for å unnta sakens dokumenter fra offentlighet (jf. vurdering i vedlegg 5). Dersom hjemmelen var offl. § 13 jf. fv. § 13 første ledd, kunne lukking av møtet også vært vurdert etter kommuneloven § 11-5 andre ledd som gjelder taushetsbelagte opplysninger. Lukking av møtet ville da vært pliktig, og ikke vært betinget av at det kunne påvises tungtveiende offentlige interesser. I et slikt tilfelle skulle hensynet til private tredjeparter vært vurdert, eksempelvis selskapet Helgeland Invest AS. Ettersom det fremgår av møteprotokollen at det er § 11-5 tredje ledd bokstav b) som danner grunnlaget for lukking har revisjonen ikke vurdert andre muligheter. Etter § 11-5 tredje ledd bokstav b) er det hensynet til kommunen selv som må danne grunnlaget for lukkingen.</p>		
<p>KST-møte 2021.03.23, sak 33/21: «Kjøp av aksjer i Helgeland Invest AS»</p>		
<p>Datagrunnlag</p>		<p>På samme måte som i FSK-møte 2021.03.16, sak 23/21 lukkes møtet med hjemmel i kommuneloven § 11-5 tredje ledd, bokstav b). Organet viser ikke til hvilken tilhørende hjemmel i offentleglova som danner grunnlaget for lukking.</p> <p>Møtet vedtas enstemmig lukket.</p>
<p>Er møtet lukket basert på korrekt forståelse av regelverket?</p>	<p>Delvis – riktig å lukke møtet, men med unøyaktig henvisning.</p>	<p>Når det gjelder vurderingen av om organet har hatt tilstrekkelig grunnlag for å lukke møtet, viser vi til revisjonens vurdering og konklusjon over i FSK-møte 2021.03.16, sak 23/21</p>
<p>FSK-møte 2022.11.20, sak 150/22: «Helgeland Kraft AS – etablering av datterselskap»</p>		
<p>Datagrunnlag</p>		<p>Møtet er lukket uten at det i møteprotokollen er inntatt noen henvisning til hjemmel for lukking eller beskrivelse av hvordan lukking er besluttet.</p>
<p>Er møtet lukket basert på korrekt forståelse av regelverket?</p>	<p>Nei, men riktig å lukke møtet.</p>	<p>Ettersom det ikke er angitt hjemmel for å lukke møtet har ikke revisjonen kjennskap til hvilke vurderinger som danner grunnlaget for kommunens vurderinger. Dette representerer etter revisjonens oppfatning et brudd på kommuneloven § 11-4 som sier at hjemmel for vedtak om lukking skal inntas i møteboken.</p>

<p>Hva gjelder vurderingen av om organet har hatt tilstrekkelig grunnlag for å lukke møtet, vises til revisjonens vurdering og konklusjon under i KST-møte 2022.12.13, sak 148/22</p>	
<p>KST-møte 2022.12.13, sak 148/22: «Helgeland Krafts AS – etablering av datterselskap»</p>	
<p>Datagrunnlag</p>	<p>Møtet lukkes med hjemmel i kommuneloven § 11-5 og offl. § 23 fjerde ledd. Det vises ikke til hvilken del av kommuneloven § 11-5 som er grunnlaget for å lukke møtet.</p> <p>Møtet vedtas enstemmig lukket med 37 mot 0 stemmer.</p>
<p>Er møtet lukket basert på korrekt forståelse av regelverket?</p>	<p>Delvis – riktig å lukke møtet, men med unøyaktig henvisning.</p> <p>Organet angir ikke presist hvilken del av bestemmelsen i kommuneloven som danner grunnlaget for å lukke møtet. Ettersom det videre er vist til offl. § 23 fjerde ledd antar revisjonen at det er kommuneloven § 11-5 tredje ledd bokstav b) om lukking hvor tungtveiende offentlige interesser tilsier lukking og det vil fremkomme opplysninger som kunne vært unntatt offentlighet etter offentligloven.</p> <p>Slik det fremgår av vedlegg 5 er revisjonen av den oppfatning at det det vil komme frem opplysninger i møtet som kunne ha vært unntatt innsyn etter offl. § 23 fjerde ledd dersom de hadde stått i et dokument, se vedlegg 5.</p> <p>Avgjørende for hvorvidt kommunen har hatt tilstrekkelig grunnlag for å lukke møtet vil derfor være om det foreligger tungtveiende offentlige interesser som tilsier at møtet bør lukkes. Det er revisjonens vurdering at saken berører typiske forretningsmessige forhold. Beslutningen gjelder et stort kommersielt energikonsern, der det vil være av betydning for kommunen som eier å hindre fullstendig offentlig innsyn i organets vurderinger og beslutninger gjennom et åpent møte. Dette taler for at det foreligger legitime og saklige grunner for å lukke møtet, noe som kan tilsi at vilkåret om tungtveiende offentlig interesser er oppfylt.</p> <p>Revisjonen gjør oppmerksom på at terskelen er høy for å lukke møter med henvisning til at det foreligger tungtveiende offentlige interesser, og at det vil bero på en konkret skjønnsmessig vurdering om lovens vilkår er oppfylt.</p> <p>Revisjonen er av den oppfatning at kommunens beslutning om å lukke møtet med grunnlag i hensynet til tungtveiende offentlige interesser er tilstrekkelig.</p>
<p>FSK-møte 2023.03.21, sak 21/23: «Integrasjon av havneterminal og ny dypvannskai»</p>	
<p>Datagrunnlag</p>	<p>Møtet lukkes basert på kommuneloven § 11-5 tredje ledd bokstav b) som ivaretar hensynet til tungtveiende offentlige interesser, med den forutsetning at det vil komme frem opplysninger som kunne vært unntatt fra innsyn etter offentligloven. Hjemmelen som henvises til for unntak fra innsyn er offl. § 23 første ledd om forsvarlig økonomiforvaltning. Bestemmelsen gir adgang, og ikke plikt, til å lukke møtet.</p>

Møtet vedtas lukket med 7 mot 6 stemmer.		
Er møtet lukket basert på korrekt forståelse av regelverket?	Ja	<p>Slik det fremgår av vedlegg 5 hjemler offl. § 23 første ledd unntatt offentlighet for dokumentene i saken. Ettersom det i denne vurderingen også er konkludert med at det kan forsvares at det er «påkrevd» å unnta opplysningene, vil de samme argumentene gjøre seg gjeldende ved vurderingen av om møtet skal lukkes med bakgrunn i hensynet til tungtveiende offentlige interesser.</p> <p>Oppsummert er det revisjonens vurdering at dersom det kan legges til grunn at vilkårene for å unnta dokumentene fra offentlighet etter offl. § 23 første ledd, vil kommunens også ha anledning til å lukke møtet etter kommuneloven § 11-5 tredje ledd bokstav b)</p>
KST-møte 2023.03.28, sak 30/23: «Integrasjon av havneterminaler og ny dypvannskai».		
Datagrunnlag		<p>Møtet lukkes basert på offentleglova § 23 første ledd om hensynet til forsvarlig økonomiforvaltning. Det gis ingen henvisninger til kommuneloven § 11-5 som er hjemmel for å lukke møter i folkevalgte organer. Ettersom kommunen har henvist til offl. § 23 første ledd som hjemmel, legger revisjonen til grunn at det er kommuneloven § 11-5 tredje ledd bokstav b som danner grunnlaget for kommunens beslutning. Bestemmelsen gir adgang, og ikke plikt, til å lukke møtet.</p> <p>Møtet vedtas lukket med 19 mot 17 stemmer.</p>
Er møtet lukket basert på korrekt forståelse av regelverket?	Delvis – riktig å lukke møtet, men med unøyaktig henvisning.	<p>Revisjonen er av den oppfatning at kommunens henvisning til hjemmel for lukking av møtet er mangelfull. Det er kommuneloven § 11-5 som gir adgang til å lukke møter, ikke offentleglova. Revisjonen påpeker i denne forbindelse at henvisning til korrekt lovbestemmelse er sentralt for at aktører som ikke har noen juridisk kompetanse skal ha anledning til å vurdere kommunens beslutning.</p> <p>Hva gjelder vurderingen av om organet har hatt tilstrekkelig grunnlag for å lukke møtet, viser vi til vår vurdering og konklusjon over i FSK-møte 2023.03.21, sak 21/23.</p>
FSK-møte 2023.03.21, sak 22/23: «Klage på vedtak om advarsel»		
Datagrunnlag		<p>Møtet lukkes med hjemmel i kommuneloven § 11-5 tredje ledd, bokstav a om hensynet til personvern. Det vises videre til offl. § 13 jf. forvaltningsloven § 13 første punkt om taushetsplikt for opplysninger om noens personlige forhold. Bestemmelsen gir adgang, og ikke plikt, til å lukke møtet.</p> <p>Møtet vedtas enstemmig lukket med 13 mot 0 stemmer.</p>
Er møtet lukket basert på korrekt forståelse av regelverket?	Delvis – riktig å lukke møtet, men med unøyaktig henvisning.	<p>Kommunens har henvist til en lovhjemmel i kommuneloven som gir adgang til å lukke møtet på bakgrunn av hensynet til personvern, samt til en bestemmelse i offentleglova og forvaltningsloven som gjelder taushetsbelagte opplysninger. Dette er etter revisjonens syn en kombinasjon av lovbestemmelser som ikke blir helt presis.</p> <p>I tilfeller der møtedokumenter inneholder taushetsbelagte opplysninger, slik tilfellet er i denne saken, vil hjemmel for lukking av</p>

	<p>møte fremgå direkte av kommuneloven § 11-5 annet ledd, annet punktum. Etter denne bestemmelsen vil organet også ha en plikt, og ikke bare en «kan»-mulighet, til å lukke møtet. Revisjonens syn er at det derfor vil være mer korrekt å henvise til kommuneloven § 11-5 annet ledd, annet punktum i dette tilfellet, men at utfallet i saken likevel har blitt riktig.</p>
<p>KST-møte 2021.03.23, sak 32/21: «Fritak fra politiske verv – Tone Pedersen»</p>	
<p>Datagrunnlag</p>	<p>Ifølge møteprotokollen lukkes møtet basert på kommuneloven § 11, punkt 5, 1. ledd samt offentleglova § 13, jf. Fvl. § 13, 1. ledd. Revisjonen antar at det er kommuneloven § 11-5 annet ledd som er ment, da første ledd kun angir hovedregelen om åpne møter. Videre begrunner kommunen lukking med henvisning til fvl. § 13 første ledd, og revisjonen antar at det er lovbestemt taushetsplikt vedrørende noens personlige forhold etter bestemmelsens nr. 1 som er ment da saken er av personlig karakter. Kommuneloven § 11-5 annet ledd, annet punktum, gjelder møtelukking dersom saken inneholder opplysninger som er omfattet av lovbestemt taushetsplikt eller dersom saken angår en arbeidstakers tjenstlige forhold. Begge deler kan være aktuelt her. Bestemmelsen gir plikt, og ikke bare adgang, til å lukke møtet.</p> <p>Møtet vedtas enstemmig lukket med 37 mot 0 stemmer.</p>
<p>Er møtet lukket basert på korrekt forståelse av regelverket?</p>	<p>Delvis – riktig å lukke møtet, men med unøyaktig henvisning.</p> <p>Kommunens hjemmel for å lukke møtet i saken er etter revisjonens oppfatning feil angitt. Basert på sakens art, antas det at det er kommuneloven § 11-5 annet ledd, første punktum, eller annet punktum med videre henvisning til fvl. § 13 første ledd, nr.1 som kommunen har hatt til hensikt å benytte.</p> <p>Det er revisjonens vurdering at saken inneholder dokumenter med opplysninger som er underlagt lovbestemt taushetsplikt, se vedlegg 5. Kommunen skal da behandle saken i lukket møte, med mindre individualiserende kjennetegn er anonymisert på en slik måte at saken likevel kan behandles i åpent møte uten at dette representerer et brudd på den lovbestemte taushetsplikten.</p>

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL”), its global network of member firms, and their related entities (collectively, the “Deloitte organization”). DTTL (also referred to as “Deloitte Global”) and each of its member firms and related entities are legally separate and independent entities, which cannot obligate or bind each other in respect of third parties. DTTL and each DTTL member firm and related entity is liable only for its own acts and omissions, and not those of each other. DTTL does not provide services to clients. Please see www.deloitte.no to learn more.

Deloitte Norway conducts business through two legally separate and independent limited liability companies; Deloitte AS, providing audit, consulting, financial advisory and risk management services, and Deloitte Advokatfirma AS, providing tax and legal services.

Deloitte is a leading global provider of audit and assurance, consulting, financial advisory, risk advisory, tax and related services. Our global network of member firms and related entities in more than 150 countries and territories (collectively, the “Deloitte organization”) serves four out of five Fortune Global 500® companies. Learn how Deloitte’s approximately 415,000 people make an impact that matters at www.deloitte.no.

Innspill til kontrollarbeidet

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rana kommune

Møtedato

26.04.2024

Saknr

19/24

Saksbehandler Kent Røstad

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/283 - 4

Vedlegg

Trafikklysmodellen

Saksopplysninger

Saken legges fram uten forslag til vedtak.

Trafikklysmodellen

Sentrale spørsmål – «Trafikklysmodellen»	Ja	Delvis	Nei
Kryss på røde felt peker i retning av å ikke følge opp saken, mens kryss på grønne felt taler for å følge opp saken.			
Vedrører saken misnøye med et politisk fattet vedtak?	Ja	Delvis	Nei
Dreier saken seg om en klage på et enkeltvedtak som kommunen har fattet?	Ja	Delvis	Nei
Viser saken til lovbrudd, manglende etterlevelse av kommunale rutiner eller manglende oppfølging av kommunale vedtak?	Ja	Delvis	Nei
Viser saken til en risiko knyttet til system, rutiner, praksis i kommunen mer generelt innenfor et område?	Ja	Delvis	Nei
Dreier saken seg i hovedsak om en isolert hendelse?	Ja	Delvis	Nei
Er saken under annen behandling i et annet organ? (rettsapparat, sivilombud, statsforvalter, KOFA, klageorgan i kommunen, varslingskanal)?	Ja	Delvis	Nei
Er det annen naturlig behandlingsvei for saken (ref. organene nevnt over)?	Ja	Delvis	Nei
Kan saken, og sakens oppmerksomhet, bidra til at det stilles spørsmål om tilliten til kommunens saksbehandling av en type saker?	Ja	Delvis	Nei
Berører saken et tema som kontrollutvalget allerede har vurdert som aktuelt for oppfølging i sin risiko- og vesentlighetsanalyse?	Ja	Delvis	Nei
Foreligger området som et tema i plan for forvaltningsrevisjon eller plan for eierskapskontroll?	Ja	Delvis	Nei
Kan en gjennomgang bidra til læring og forbedring?	Ja	Delvis	Nei
Bør saken prioriteres foran andre planlagte oppgaver?	Ja	Delvis	Nei

Kilder:

- *Henvendelser til besvær – eller begjær?* Artikkel i Kommunerevisoren nr. 4/21 av Bjørkelo, Løvlie og Fiksdal i Deloitte
- *Håndtering av henvendelser til kontrollutvalget*, veileder fra Forum for kontroll og tilsyn, 2022

Oppfølging av kontrollutvalgets saker

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rana kommune

Møtedato

26.04.2024

Saknr

20/24

Saksbehandler Kent Røstad

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/283 - 5

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar oppfølging av saker til orientering.

Vedlegg

Oppfølging av saker

Saksopplysninger

Saken blir satt på sakskartet i hvert møte, slik at kontrollutvalget har oversikt over saker som skal følges opp. Alle sakene er opprinnelig behandlet i forrige valgperiode med Indre Helgeland kontrollutvalgssekretariat som saksbehandler. Oversikten fra Indre Helgeland kontrollutvalgssekretariat følger vedlagt.

Vurdering

Kontrollutvalget kan ta oppfølgingen av saker til orientering.

KU-RANA

OPPFØLGING AV KU-VEDTAK.

 = effektivert.

Saknr:	Sakstema	Er etterarbeid nødvendig?			Er ny sak nødvendig?			Behandling av sak i kommunestyret	
		Ja	Nei	Arbeidsbeskrivelse	Ja	Nei	Saknr:	Saknr:	Vedtak

Møte 07.09.2012:

049/12	Bestilling av forvaltningsrevisjoner/selskapskontroller	Rutine: Temaet settes opp som egen sak til hvert møte			(rutinen er bekreftet i KU-sak 003/21)				
--------	---	--	--	--	--	--	--	--	--

Møte 19.12.2014:

047/14	Oppfølging av tidligere KU-vedtak	Rutine: Oppfølging av RDM's effektiverting av forvaltningskontroller starter ca. 1 år etter KST-vedtaket							
--------	-----------------------------------	---	--	--	--	--	--	--	--

Møte 07.04.2016:

011/16	Referatsaker	Rutine: KU ønsker at REV presenterer sine rapporter for KST							
--------	--------------	--	--	--	--	--	--	--	--

Møte 30.09.2016:

038/16	Protokoll fra møtet 26.08.2016	Rutine: Protokoll kan offentliggjøres når minst tre av KUs deltagende medlemmer har akseptert protokollutkast pr. mail. Endelig godkjenning/signering skjer som første sak i derpå følgende møte.							
--------	--------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--

Møte 24.08.2018:

026/18	Forslag til prosjektplan for FR innen Pleie/omsorg	Rutine: KU-sekr. presenterer økonomisk oversikt over forvaltningskontroller ved bestilling og endringer.							
--------	--	---	--	--	--	--	--	--	--

Møte 29.04.2022:

025/22	Vedr. ny avtale om revisjonstjenester f.o.m. 01.07.2022	x		Vurder å benytte opsjonsperiode (1+1år), dvs. 1/7-24-30/6-26	x		høst 2023	
		x		Start arbeid for ny avtale om revisjonstjenester	x		høst 2025	

Møte 06.10.2022:

054/22	Orientering fra rådm. vedr. logopedtjenester	x		RDM bes om å gi oppdatert orientering	x		siste møte 2023?	
--------	--	---	--	---------------------------------------	---	--	------------------	--

Møte 02.12.2022:

063/22	Oppf. KST-vedtak 20/21 pkt 2 (vedr. PP-tjenesten)	x		Be om skriftl. status til - muntl. orient. - i møtet	x		siste møte 2023?	
		x		Innhent resultat fra bebudet tilsyn våren 2023 Statsforv.	x		(ikke tilsyn pr. 8/6-23, jfr. KU-sak 040/23)	
068/22	Møteplan 2023 for kontrollutvalget		x	Møtedatoer 27/1,24/3, 26/5, 25/8, 6/10, 1/12, kl. 08.30		x		jfr. KU-sak 040/23

Møte 27.01.2023:

		x		Send referat til KU-medl. + Tone Øvermo Bruun + REV + ORF + RDM				
001/23	Godkjenning av protokoll fra møte 02.12.2022		x			x		
002/23	Oppf., tidligere KU-vedtak samt KUs ansvar/oppgaver		x			x		
003/23	Kommunikasjon/dialog med revisor.		x			x		
004/23	Oppf., KST 15/22 (forskriftsendring, FR-pleie/omsorg?)	x		Be RDM om status i arbeidet med forskriftsendringen	x		045/23	
005/23	Oppf., KU 057/21 (ktrl. vedtaksbegrunnelse pleie/oms.?)	x		Be RDM gi muntl. orient. om tidelingskontorets arbeid	x		018/23	
006/23	Oppf., KST 102/22 (FR-Psykisk helse-/rustjeneste)	x		Innhent status, iverksettelse av anbefalingene	x		046/23	
007/23	Prosj.plan, FR; redegj. ikke-økonomiske måloppnåelser	x		KU bestiller gjennomføring av prosjektplanen	x		FR-rapp til siste møte 2023?	
008/23	Prosj.plan, FR; kommunens ansettelse i lederstillinger	x		KU-s/KU-l/REV lager spml. (ansettelse k.adv.+k.dir.tekn.	x		031/23	(jfr. KU-sak 012/23)
009/23	Bestilling av forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll	x		(drøftes videre i neste møte)	x		019/23	

KU-RANA

OPPFØLGING AV KU-VEDTAK.

= effektivert.

Saknr:	Sakstema	Er etterarbeid nødvendig?			Er ny sak nødvendig?			Behandling av sak i kommunestyret	
		Ja	Nei	Arbeidsbeskrivelse	Ja	Nei	Saknr:	Saknr:	Vedtak

(forts. møte 26.05.2023:)

028/23	KUs uttal. årsregnskap/-beretning 2022, Mo i Rana Havn	x		Utsatt i påvente av rev.beretning (KF-styrets signaturer)	x		036/23		
		x		Kall inn ex.ord. KU-møte (fjernmøte), kort innk.frist = OK		x			
029/23	KUs uttal. årsregnskap/-beretning 2022, Rana Byggdrift	x		Send til KF-styret/KST via dgl.leder/øko.sjef i KF'et		x		45/23	OK?
030/23	Oppf. KST-39/22 (FR-vedl.hold av kostbar infrastruktur)	x		KU-sekr. oppdaterer utkast til oppf.rapp.	x		047/23		
031/23	Vedr. ansettelse i lederstillinger i Rana kommune	x		KU-leder/KU-sekr. utformer/sender brev til RDM		x	040/23		
032/23	Oppf. av KST-vedtak 43/19 (SK-rapport vedr. HAF IKS)	x		Purr svar fra HAF vedr. analyse av kostnadsnivå	x		048/23		
		x		Be REV gj.føre etterktrl. av tre anbefalinger	x		057/23		
033/23	Oppf. av KST-vedtak 61/22 (FR-barneverntjenesten)	x		Be REV gj.føre etterktrl. av de angitte anbefalinger	x		058/23		
034/23	Vedr. FSK-21/23+KST-30/23 (havneterminal/dypv.kai)	x		Be RDM om skriftlig redegj. til et konkret spørsmål	x		049/23		
035/23	Bestilling av forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll	x		(saken drøftes videre i neste møte)	x		050/23		
Event.	Henvendelse til KU (fra Stig Bjarne Haugen)	x		KU-sekr. tilskriver henvenderen		x			

Møte 06.06.2023:

		x		Send referat til KU-medl. + Tone Øvermo Bruun + REV + ORF + RDM					
036/23	KUs uttal. årsregnskap/-beretning 2022, Mo i Rana Havn	x		Korriger og send uttalelse til KST via foretaket		x		44/23	OK -
		x		Be foretaket om tiltak for å rette opp rev.brev nr. 1	x		043/23		
		x		Be REV oversende foretakets svar til rev.brev nr. 2	x		044/23		(svarfrist 1/8-23)

Møte 25.08.2023:

		x		Send referat til KU-medl. + FSK-sekr. + REV + ORF + RDM					
037/23	Godkjenning av protokoll fra møte 26.05.2023		x			x			
038/23	Godkjenning av protokoll fra møte 06.06.2023		x			x			
039/23	Referatsak		x			x			
040/23	Oppf. tidligere KU-vedtak samt KUs ansvar/oppgaver		x	Møtet 06.10.2023 flyttes til 20.09.2023		x			
		x		FSK-salen er reservert til KU 20/9-23 (kl.08 - 12)		x			
041/23	Kommunikasjon/dialog med revisor.		x			x			
042/23	Oppf. rev.brev nr. 8, Rana kommune fra rev.2022	x		Følg opp videre 2 påpekninger	x		våren 2024		
043/23	Oppf. rev.brev nr. 1, Mo i Rana Havn KF, fra rev. 2022.	x		Purr opp mer informativt svar fra foretaket	x		056/23		
044/23	Oppf. rev.brev nr. 2, Mo i Rana Havn KF, fra rev. 2022.		x	Legg frem foretakets svar til revisor når svar foreligger	x		?		
045/23	Oppf., KST 15/22 (forskriftsendring, FR-pleie/omsorg?)	x		Be RDM om skriftlig, oppdatert status	x		første møte 2024		
046/23	Oppf. KST-vedtak 102/22 (FR-Psykisk helse-/rustjeneste)	x		Be RDM om skriftlig, oppdatert status + muntlig orient.	x		første møte 2024		
047/23	Oppf. KST-vedtak 39/22 (FR-vedl.hold kostbar infrastruktur)	x		Be RDM om skriftlig, oppdatert status	x		siste møte før sommer 2024		

KU-RANA

OPPFØLGING AV KU-VEDTAK.

 = effektivert.

Saknr:	Sakstema	Er etterarbeid nødvendig?			Er ny sak nødvendig?			Behandling av sak i kommunestyret	
		Ja	Nei	Arbeidsbeskrivelse	Ja	Nei	Saknr:	Saknr:	Vedtak

(forts. møte 25.08.2023:)

048/23	Oppf. KST-vedtak 43/19 (SK-rapport vedr. HAF IKS)		x	Behandles i neste møte hvis etterktrl. fra rev. foreligger	x		057/23		
		x		Innhent mer relevant infor. til anbef. 3 "Selskapsledelse"	x		057/23		
049/23	Vedr. FSK-21/23+KST-30/23 (havneterminal/dypv.kai)		x			x			
050/23	Bestilling av forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll	x		Fjern KU-sakene 055/21 og 016/22 fra denne oppf.liste		x			
			x	(saken drøftes videre i neste møte)	x		060/23		
051/23	Budsjettforslag 2024 for KU og revisjonstjenestene	x		Send til FSK/KST via øko.sjef		x		?	?
		x		Påminn øko.sjef om evt. behov for budsjettreg. 4.kv.-23	(x)		054/23		
052/23	Revisors forenkl. etterl.kontroll 2022 (dok. av oppgj.disp.)		x			x			
Event.	Henv. til KU (fra gruppeledere V, SP, Rødt, FrP, INP)	x		Be rev. lage forslag til prosj.plan for FR/kontroll	x		059/23		

Møte 20.09.2023:

		x		Send referat til KU-medl. + FSK-sekr. + REV + ORF + RDM					
053/23	Godkjenning av protokoll fra møte 25.08.2023		x			x			
054/23	Oppfølg. tidligere KU-vedtak samt KUs ansvar/oppgaver		x			x			
055/23	Kommunikasjon/dialog med revisor.		x			x			
056/23	Oppf. rev.brev nr.1, Mo i Rana Havn, fra regnsk.rev. 2022.		x	Utsettes i påvente av svar fra foretaket til mail 16/9-23	x		?		
057/23	Oppf. av KST-vedtak 43/19 (SK-rapport HAF IKS)		x	Utsettes i påvente av svar på etterkontroll fra revisor	x		?		
058/23	Oppf. av KST-vedtak 61/22 (FR-rapport barneverntj.)		x	Saken drøftes videre i neste møte	x		høst 2023?		
		x		Legg ut revisors etterkontroll på KUs hjemmeside		x			
059/23	Prosjektplan, FR innen åpenhet/innsyn, etter henv. til KU	x		Meddel bestillingen til revisor		x			
			x	Endelig FR-rapport mottas ca. utgangen av des.2023	x		første møte 2024		
060/23	Bestilling av forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll		x	Saken drøftes videre i neste møte	x		høst 2023		

Referatsaker/folkevalgtopplæring

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rana kommune

Møtedato

26.04.2024

Saknr

21/24

Saksbehandler Kent Røstad

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/283 - 2

Forslag til vedtak

Referatsakene tas til orientering.

Vedlegg

Kommuner må ikke skape trøbbel for egne selskaper

Utenforskap og mangel på arbeidskraft er hovedutfordringer for kommunene de neste årene

Saksopplysninger

Saken er en del av kontrollutvalgets opplæring gjennom valgperioden. Sekretariatet legger fram artikler som kan være av interesse i kontrollarbeidet. Formålet er å bidra til faglig påfyll gjennom hele valgperioden. Disse sakene blir lagt fram:

- Kommuner må ikke skape trøbbel for egne selskaper
- Utenforskap og mangel på arbeidskraft er hovedutfordringer for kommunene de neste årene

Kommuner må ikke skape trøbbel for egne selskaper

Samfunnsbedriftene 26.03.2024, Agnete B. Sommerset, juridisk direktør

Trange kommunebudsjetter er ikke et argument for å forsømme sine forpliktelser til egne selskaper. Kommunene må være forutsigbare og gode eiere.

Tenk deg en kommune som inngår en avtale med et privat selskap om rengjøring. Pris og tjenester er avtalt, kontrakt undertegnet, og alle er fornøyde. Men så sier kommunen at de ikke lenger vil stå inne for avtalen, og at de bare vil betale halvparten av kostnadene på grunn av stramme budsjetter. Det hadde selvsagt vært uakseptabelt, ulovlig og utenkelig.

Løper fra ansvar

Når det kommer til selskaper som kommunen selv eier, er det likevel noen som tror at man kan løpe fra ansvar, kontrakter og vedtatte budsjetter når man oppdager røde tall i eget budsjett.

- Et interkommunalt selskap (IKS) med 37 eiere fikk vedtatt sitt budsjett i april 2023. Nå vil det nye kommunestyret i to av eierkommunene redusere sitt tilskudd til selskapet.
- Et annet IKS trenger å endre selskapsavtalen etter endringer i IKS-loven og uttreden av enkelteiere. En av kommunene nekter å vedta endringene fordi kommunen vil «vente og se» hvordan det går med selskapet.
- Et tredje IKS opplever at én av deltakerkommunene ikke vil betale det som det vedtatte budsjett innebærer, og ønsker heller færre tjenester fra selskapet.

Kommuner som velger å organisere tjenester i selskaper, forplikter seg også til å følge rettslige rammer for selskapene. Her er det ingen «bør» eller «kan», her **må** man følge styringslinjer og myndighet som er regulert gjennom kommuneloven og selskapslover.

Som alle andre selskaper, trenger også kommunalt eide bedrifter forutsigbare rammer. Kortsiktig budsjettgevinst for enkeltkommuner er et veldig dårlig argument for å utarme egne selskaper. Det blir en umulig driftssituasjon for selskapene hvis vedtatte budsjetter blir reversert av noen eierkommuner – i opposisjon til egne eierrepresentanter.

Eierstyring er ikke spesielt vanskelig, men krever opplæring. Med mange nye representanter i kommunestyresalene, er det spesielt viktig at kommunene nå setter av tid til dette. Hvis eierne drar selskapet i samme retning, vil det resultere i bedre demokratisk kontroll, forutsigbar drift, effektive tjenester, og dermed bedre mulighet for å oppnå målet med opprettelse av selskapet.

Lag eierstrategier!

Den siste valgperioden var første gang kommunene ble pålagt å lage en eierskapsmelding. Det har gitt god oversikt over hvilke selskaper kommunene har interesser i, og som de må følge opp.

Neste steg må være bedre kunnskap om eierstyring. Her kan utarbeiding av eierstrategier være en god start. Da vil eierne delta mer aktivt i utvikling av egne selskaper, forstå hvilke rettslige forpliktelser eierskap innebærer, og få mulighet til å hente ut de gevinstene som ligger i å etablere selskapene.

Gjennom en eierstrategi vil man oppdage at god eierstyring, rutiner for politisk forankring og løpende dialog med selskapene er nøkkelen til best mulig resultat. Hvis kommuner er uenige i sitt eget selskaps beslutninger, må de se på egen eierstyring og gå via formelle kanaler, slik det fungerer for alle andre selskaper i Norge.

Da kan de ikke stille selskapene sjakk matt ved ikke å følge opp vedtatte budsjetter eller nekte å vedta endringer i selskapsavtaler som deres egen representant har stemt for. Da dømmer man sine egne selskaper til å mislykkes, og det var neppe intensjonen ved opprettelsen av dem.

Utenforskap og mangel på arbeidskraft er hovedutfordringer for kommunene de neste årene

Samfunnsbedriftene 27.03.2024, styreleder Gunn Marit Helgesen i KS og styreleder Pål Smits i Samfunnsbedriftene

Tett samarbeid med arbeidsinkluderingsbedriftene bidrar til løsning på begge utfordringene samtidig.

Inkludering i arbeidslivet er en nøkkelutfordring for kommunene. Det er et paradoks at kommunene opplever økende utenforskap i arbeidslivet og mangel på arbeidskraft samtidig. En enda mer aktiv kommunal bruk av egne arbeidsinkluderingsbedrifter vil bidra positivt til å redusere begge utfordringene. Hvis flere hender kommer i arbeid, vil det også gi en betydelig avlastning for kommuneøkonomien.

Norge har 320 arbeidsinkluderingsbedrifter fordelt på 95 prosent av kommunene. Felles for dem alle er at de hjelper folk å komme i aktivitet eller arbeid, enten det er uføretrygdede, personer på arbeidsavklaringspenger og sosial stønad, innvandrere, ungdom i utenforskap, sykemeldte, folk med rusutfordringer, eller andre grupper som står utenfor arbeidslivet.

Gjennom sitt virke i de fleste av landets kommuner, har arbeidsinkluderingsbedriftene en unik forståelse av lokale forhold og behov. De kjenner til kommunens utfordringer, det lokale næringslivet og arbeidsmarkedet. Dermed kan de tilpasse tiltak og løsninger som passer for den enkelte kommune. I tillegg er bedriftene fleksible og har god tilpasningsevne. De kan utvikle skreddersydde programmer og tiltak for å inkludere personer som står utenfor arbeidslivet. Dette gir kommunene fleksibilitet i møtet med lokale utfordringer.

Et tettere partnerskap mellom kommuner og arbeidsinkluderingsbedrifter har en rekke fordeler:

- **Økt tilgang til arbeidskraft.** Arbeidsinkluderingsbedrifter kan bidra til å rekruttere og inkludere personer som ellers ville stått utenfor arbeidslivet. Dette gir kommunene tilgang til en bredere arbeidsstyrke og reduserer mangel på arbeidskraft.
- **Et mer inkluderende samfunn.** Kommunene og kommunale bedrifter har en sterk forpliktelse til å inkludere personer med nedsatt funksjonsevne, langtidsledige og andre sårbare grupper. Dette bidrar til et mer inkluderende samfunn der alle får muligheten til å delta. Vi skal heller ikke undervurdere hvilken enorm effekt inkluderingen har for den enkeltes selvbilde og egenverdi.
- **Flere statlige arbeidsmarkedstiltak.** Gjennom et samarbeid kan kommunene trekke veksler på arbeidsinkluderingsbedriftenes kompetanse om effektiv bruk av de statlige arbeidsmarkedstiltakene. Det gir flere i varig tilrettelagt arbeid, flere ansettelser med lønnstilskudd og tiltaksplasser i arbeidsforberedende trening.
- **Bidrag til kommuneøkonomien.** Flere statlige arbeidsmarkedstiltaksplasser og prosjektmidler lokalt vil virke direkte på både utenforskap og mangel på arbeidskraft. I tillegg til å sikre nok hender til å gjøre alle oppgavene kommunen skal utføre, avlaster det kommuneøkonomien og gir rom for å investere i andre viktige områder.

Et tett samarbeid mellom kommuner og arbeidsinkluderingsbedrifter kan gjøre inkluderingsarbeidet mer effektivt og profesjonelt i hver enkelt kommune. Det vil være en kraftig ressurs for å bidra til å løse utfordringene knyttet til utenforskap og arbeidskraftmangel. Og ikke minst bygger det opp om den type bærekraftige lokalsamfunn vi ønsker å ha i Norge – hvor alle får bidra gjennom deltakelse i et inkluderende arbeidsliv.

Godkjenning av protokoll fra dagens møte

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rana kommune

Møtedato

26.04.2024

Saknr

22/24

Saksbehandler Kent Røstad

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/283 - 3

Forslag til vedtak

Møteprotokollen fra dagens møte i kontrollutvalget, 26.04.2024, godkjennes.